

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

Projekti: Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme P174595

Nënprojekti: “Ndërtimi i Urës Uzina Rubik”

Përgatitur nga
Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARRSH)
Njësia e Implementimit të Projektit

PRILL 2026

**Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik
Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)**

PERMBAJTJA

1	Hyrje.....	4
1.1	Qëllimi, fushëveprimi dhe lidhja me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social	6
1.2	Klasifikimi i projektit dhe standardet mjedisore dhe sociale të zbatueshme.....	7
2	Përshkrimi i urës ekzistuese dhe projektimit të propozuar.....	9
2.1	Përshkrimi i urës ekzistuese.....	9
2.2	Projektimi i propozuar.....	10
2.3	Zona e Ndikimit (AoI).....	12
2.3.1	Gjurma kryesore e ndërtimit.....	12
2.3.2	Zonat ndihmëse dhe të përdorimit të përkohshëm.....	12
3	Të dhënat bazë mjedisore dhe sociale dhe përshkrimi i vendndodhjes.....	14
3.1	Vendndodhja e projektit dhe përdorimi i tokës.....	14
3.2	Ujërat sipërfaqësore dhe hidrologjia.....	15
3.2.1	Përdoruesit e ujit në rrjedhën e poshtme dhe receptorët e ndjeshëm.....	16
3.3	Biodiversiteti dhe habitatet natyrore.....	18
3.3.1	Speciet ujore dhe gjysmë-ujore.....	20
3.3.2	Avifauna dhe fauna tokësore.....	22
3.4	Tokat, Gjeologjia dhe Ndjeshmëria ndaj Erozionit.....	24
3.4.1	Vendosja Gjeologjike.....	24
3.4.2	Karakteristikat e Tokës.....	25
3.4.3	Gjeomorfologjia dhe Dinamika e Lumit.....	25
3.4.4	Ndjeshmëria ndaj Erozionit.....	25
3.5	Klima, Rreziku nga Përmbytjet dhe Rreziqet Natyrore.....	26
3.5.1	Karakteristikat Klimatike.....	26
3.5.2	Regjimi i Përmbytjeve dhe Konteksti Hidrologjik.....	26
3.5.3	Rreziqet Natyrore.....	27
3.6	Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhjet.....	27
3.6.1	Cilësia e Ajrit.....	27
3.6.2	Mjedisi Akustik.....	28
3.7	Mbetjet, Kushtet Ekzistuese të Vendit dhe Përdorimi i Burimeve.....	29
3.8	Trafiku, Aksesit dhe Përdorimi nga Komuniteti.....	29

**Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik
Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)**

3.8.1	Funksioni ekzistues i trafikut dhe përdorimi nga komuniteti	29
3.8.2	Akresi gjatë ndërtimit dhe vazhdimësia e lëvizjes	30
3.9	Popullsia, Përdorimi i Tokës dhe Konteksti Social-Ekonomik.....	31
3.9.1	Konteksti Demografik	31
3.9.2	Struktura Ekonomike dhe Mjetet e Jetesës.....	32
3.9.3	Kulturat Bujqësore dhe Përdorimi i Tokës	32
3.9.4	Infrastruktura dhe Akresi në Shërbime	33
3.9.5	Ndjeshmëri Sociale dhe Grupet e Rrezikuara.....	33
	Identifikimi i Grupeve të Ndjeshme dhe rrezikuara (Vulnerable Groups).....	33
3.10	Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit	34
3.11	Trashëgimia Kulturore.....	35
3.12	Shërbimet dhe Infrastrukturat Publike.....	35
3.13	Përmbledhje e Receptorëve Kryesorë të Ndjeshëm	36
4	Vlerësimi i Ndikimeve, Identifikimi dhe Masat Zbutëse.....	37
4.1	Ndikimet në Fazën Para-Ndërtimore.....	37
4.1.1	Shpronësimi i Tokës dhe Përgatitja e Terrenit	37
4.1.2	Përgatitja e kantierit dhe pastrimi i vegjetacionit	39
4.1.3	Cilësia e ajrit, zhurma dhe vibracionet	41
4.1.4	Gjenerimi i mbetjeve dhe materialet e rrezikshme	45
4.1.5	Ndotja e Ujit dhe Transporti i Sedimenteve.....	48
4.2.4	Ndikimi në Tokë.....	53
4.2.5	Shëndeti, Siguria dhe Trafiku i Komunitetit (Community Health, Safety, and Traffic)	55
5.7	Informimi dhe transparenca për publikun.....	91
5.8	Mekanizmi për Trajtimin e Ankesave (ESS10).....	91
5.9	Kuadri i Menaxhimit dhe Monitorimit Mjedisor dhe Social.....	94
5.9.2	Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social	112
Seksioni 1.07	.....	146
	Plani i Menaxhimit të Zhurmës dhe Vibrimeve.....	146
	Receptorët e Ndjeshëm	147

Lista e Tabelave

<i>Table 1 Stakeholders Involved in ESMP Implementation and Oversight .....</i>	<i>84</i>

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Lista e Figurave

Figura 2: Pamje e përgjithshme e urës ekzistuese	7
Figura 3: Prerjet tërthore	8
Figura 4: Pamje ajrore e planimetrisë përfundimtare të projektimit të urës së re	13
Figura 5: Harta e mbulesës së tokës, 2018	17
Figura 6: Harta hidrogeologjike	20
Figura 7: Rruga ku do të devijohet trafiku	33
Figura 8: Plani i shpronësimit për Urën e Rubikut	41

Tabela e akronimeve

Akronimi	Përkufizimi
Aol	Zona e Ndikimit
ARA	Autoriteti Rrugor Shqiptar
C-ESMP	Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social i Kontraktorit
CH	Trashëgimia Kulturore
CHMP	Plani i Menaxhimit të Trashëgimisë Kulturore
DRKK	Drejtoria Rajonale e Kulturës Kombëtare
EIA	Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis
EHSG	Udhëzimet e Grupit të Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë
ESMP	Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social
ESMF	Kuadri i Menaxhimit Mjedisor dhe Social
ESF	Kuadri Mjedisor dhe Social
ESS	Standardet Mjedisore dhe Sociale
FS	Studimi i Fizibilitetit
GIIP	Praktika e Mirë Ndërkombëtare e Industrisë
GoA	Qeveria e Shqipërisë
GRM	Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave
IKTK	Instituti Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore
LMP	Procedurat e Menaxhimit të Punës
MoE	Ministria e Mjedisit
MoIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
MoLSA	Ministria e Punës dhe Çështjeve Sociale
MoHSP	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
NEA	Agjencia Kombëtare e Mjedisit
OHS	Shëndeti dhe Siguria në Punë
OHSE	Shëndeti, Siguria dhe Mjedisi në Punë

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik
Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

PIT	Ekipi i Zbatimit të Projektit
RAP	Plani i Veprimit për Risistemim
SEP	Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit
SEA/SH	Shfrytëzim dhe Abuzim Seksual / Ngacmim Seksual
SSMP	Plani i Menaxhimit Specifik për Kantierin
TMP	Plani i Menaxhimit të Trafikut
WB	Banka Botërore

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

1 Hyrje

Projekti “Ndërtimi i Urave Reziliente” (BRB) synon të financojë rehabilitimin dhe/ose rikonstrukcionin e urave prioritare, me qëllim rritjen e besueshmërisë, performancës operationale dhe reziliencës së tyre ndaj ndryshimeve të ardhshme klimatike dhe ngjarjeve me rrezik gjeologjik. Për më tepër, për të garantuar qëndrueshmërinë e investimeve, projekti do të financojë edhe komponentë mbështetës, të orientuar drejt forcimit të kapaciteteve të Autoritetit Rrugor Shqiptar në menaxhimin e aseteve të urave dhe tobinove.

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARA) është Agjencia Zbatuese e projektit dhe përgatitja e instrumenteve specifike për vendndodhjen është mbuluar nga konsulentët mjedisorë dhe socialë të angazhuar nga Ekipi i Zbatimit të Projektit (PIT).

Pjesë e Projektit BRB, në kuadër të urave të propozuara për vitin e parë, është nënprojekti “Ndërtimi i Urës Uzina Rubik”, për të cilin është përgatitur ky ESMP.

Ura Uzina Rubik, e vendosur në koordinatat 41°45'50"N 19°46'53"E, shërben si një lidhje e rëndësishme për transportin lokal dhe rajonal, duke mbështetur zhvillimin ekonomik dhe lidhjen sociale. Rikonstrukcioni i saj është pjesë e një strategjie më të gjerë kombëtare për përmirësimin e infrastrukturës, uljen e kostove të mirëmbajtjes dhe rritjen e reziliencës së rrjeteve të transportit ndaj ndikimeve të lidhura me klimën, përfshirë përmbytjet dhe ngjarjet sizmike.

Objektivi kryesor i projektit është zhvillimi i një infrastrukture të qëndrueshme, reziliente dhe moderne, që përputhet me standardet e Eurokodeve, duke adresuar njëkohësisht kufizimet e strukturës ekzistuese të amortizuar të urës.

Projektimi i detajuar përfshin një urë të re me pesë hapësira, secila me gjatësi 22.7 metra, duke rezultuar në një gjatësi totale prej 113.5 metrash. Mbistruktura përbëhet nga trarë T konvencionalë prej betoni të armuar, me prerje tërthore prej shtatë trarësh të vendosur në distancë aksiale 1.7 metra. Nënstruktura përfshin pila me tre kolona dhe ballna, me trarë koke të mbështetur mbi pilota me thellësi rreth 20 metra. Ky opsion projektimi, i emërtuar “Varianti 3”, u përzgjedh mbi bazën e analizës gjithëpërfshirëse të kostos, investigimeve gjeologjike dhe vlerësimeve hidrologjike.

Karakteristikat kryesore të projektimit përfshijnë rritjen e qëndrueshmërisë strukture përmes përdorimit të betonit të klasës C30/37 dhe çelikut të klasës B500c. Mbistruktura vendoset mbi nivelin e pritshëm të ujit të lartë, duke reduktuar ekspozimin ndaj përmbytjeve, ndërsa kushtet gjeologjike, përfshirë formacionet shkëmbore nënligjore, kontribuojnë në minimizimin e rreziqeve të erozionit. Konsideratat mjedisore janë përfshirë në projektim, përfshirë largimin e

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

mbetjeve nga shtrati i lumit për menaxhimin e depozitimit të sedimenteve gjatë ngjarjeve me prurje të lartë.

Siguria dhe menaxhimi i trafikut janë komponentë qendrorë të projektit. Planet e përkohshme të devijimit të trafikut, së bashku me sinjalistikën paralajmëruese dhe barrierat e përshtatshme të ndërtimit, do të zbatohen për të minimizuar ndërprerjet dhe për të siguruar kushte të sigurt rrugore gjatë ndërtimit. Pas përfundimit, ura do të përfshijë elementë të përmirësuar sigurie, si parrakë modernë mbrojtës, sinjalistikë, reflektorë dhe sisteme të përmirësuara kullimi për të rritur qëndrueshmërinë dhe performancën operacionale.

Inspektimet rutinë, pastrimi i sipërfaqes, menaxhimi i vegjetacionit dhe ndërhyrjet periodike madhore të mirëmbajtjes janë planifikuar për të siguruar performancën afatgjatë të strukturës. Ura, me gjatësi totale rreth 113.5 metra dhe pesë hapësira, do të mbështetet nga pila dhe ballna prej betoni të armuar dhe është pjesë e rrugës SH30, një korridor kyç transporti për rajonin.

Ura është e ekspozuar ndaj sfidave të ndryshme klimatike dhe gjeoteknike, përfshirë përmbytjet, aktivitetin sizmik dhe efektet e mundshme të gërryerjes së shtratit, të cilat mund të ndikojnë në integritetin strukturor dhe shërbueshmërinë afatgjatë të saj. Këta faktorë, së bashku me gjendjen e amortizuar të strukturës ekzistuese dhe nevojën për përputhje me standardet aktuale të Eurokodeve, theksojnë rëndësinë e një projektimi të ri gjithëpërfshirës të urës për të garantuar integritetin dhe funksionalitetin afatgjatë të infrastrukturës.

Figura 1: Pamje e përgjithshme e urës ekzistuese

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Figura 2: Pamje e përgjithshme e urës ekzistuese

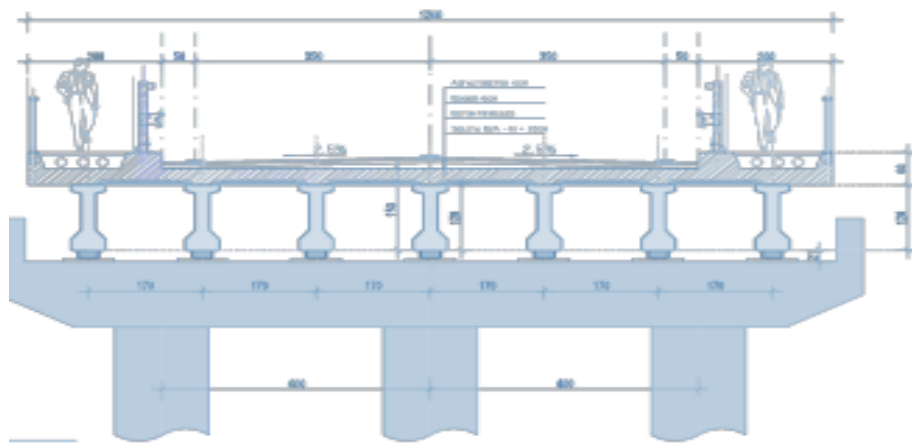

Figura 3: Prerjet tërthore

1.1 Qëllimi, fushëveprimi dhe lidhja me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social

Ky Plan i Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për Urën Uzina Rubik është përgatitur si një instrument specifik për vendndodhjen në kuadër të Programit Ndërtimi i Urave Reziliente (BRB), në përputhje me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) të miratuar për programin. ESMF përcakton parimet e përgjithshme mjedisore dhe sociale, procedurat e shqyrtimit, kriteret e përjashtimit, masat e përgjithshme zbutëse, kërkesat e monitorimit dhe rregullimet institucionale të zbatueshme për të gjitha nënprojektet e financuara në kuadër të Programit BRB.

Përgatitja e këtij ESMP është bazuar në dokumentacionin e disponueshëm të projektimit dhe informacionin specifik të vendndodhjes, dhe mbështetet drejtpërdrejt në Raportin specifik të Shqyrtimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik, të përfunduar në nëntor 2025. Shqyrtimi konfirmoi se nënprojekti përfshin prishjen e urës ekzistuese dhe ndërtimin e një ure të re në një

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

aks pak të zhvendosur, së bashku me punime ndihmëse të kufizuara. Nënprojekti bën pjesë në Shtojcën II të Ligjit Nr. 10440/2011 “Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis” (Projekte infrastrukturore). Bazuar në rezultatet e shqyrtimit, nënprojekti nuk kërkon një VNM të plotë të thelluar sipas legjislacionit kombëtar; megjithatë, ai paraqet rrezeqe të konsiderueshme mjedisore dhe sociale sipas Kuadrit Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, kryesisht të lidhura me aktivitetet e fazës së ndërtimit.

Qëllimi i këtij ESMP është, për rrjedhojë, të operacionalizojë kërkesat në nivel kuadri të ESMF në nivelin e nënprojektit Ura Uzina Rubik, duke i kthyer masat dhe procedurat e përgjithshme zbutëse në veprime menaxhimi specifike për vendndodhjen, praktike dhe të zbatueshme.

Në përputhje me përfundimet e shqyrtimit, ESMP fokusohet në menaxhimin e rrezeqeve të parashikueshme, të lokalizuara dhe kryesisht të kthyeshme, të lidhura me aktivitetet e prishjes dhe gjenerimin e mbetjeve inerte, punimet në lumë dhe ndryshimet e përkohshme të kushteve hidrologjike, kontrollin e erozionit dhe sedimentit, menaxhimin e ujërave të ndotura të ndërtimit, shëndetin dhe sigurinë në punë, shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, menaxhimin e trafikut dhe çdo ndikim të vogël të lidhur me tokën, aty ku është e zbatueshme.

Fushëveprimi i këtij ESMP mbulon të gjitha fazat e nënprojektit Ura Uzina Rubik, përfshirë fazën para ndërtimit, ndërtimin dhe operimin. Ai trajton aspektet mjedisore dhe sociale që lidhen me profilin e identifikuar të rrezikut, duke përfshirë biodiversitetin dhe habitatet ripariane, cilësinë e ujit, menaxhimin e mbetjeve, kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës, aksesin dhe sigurinë e komunitetit, mbrojtjen e trashëgimisë kulturore përmes procedurave të gjetjeve të rastësishme dhe mekanizmat e trajtimit të ankesave. ESMP është në përputhje me Standardet Mjedisore dhe Sociale të zbatueshme të Bankës Botërore (ESS1–ESS10), legjislacionin kombëtar dhe Udhëzimet e Grupit të Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë, siç kërkohet nga ESMF.

Aktivitetet e përfshira në Listën e Përgjashtimit të Programit BRB nuk janë të pranueshme për financim dhe nuk janë pjesë e nënprojektit Ura Uzina Rubik. Ky ESMP përcakton kërkesat mjedisore dhe sociale që duhet të respektohen gjatë zbatimit të projektit. Kontraktori do të jetë përgjegjës për përgatitjen e planit të vet specifik të menaxhimit mjedisor dhe social për kantierin dhe deklaratave të metodologjisë, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në këtë ESMP dhe në përputhje me rezultatet e shqyrtimit. Zbatimi dhe përputhshmëria do të mbikëqyren nga Autoriteti Rrugor Shqiptar, përmes Ekipit të Zbatimit të Projektit, për të siguruar që nënprojekti të kryhet në përputhje të plotë me ESMF, përfundimet e shqyrtimit dhe Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore gjatë gjithë ciklit jetësor të projektit.

1.2 Klasifikimi i projektit dhe standardet mjedisore dhe sociale të zbatueshme

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik **Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)**

Bazuar në gjetjet e Raportit të Shqyrtimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik dhe në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, nënprojekti Ura Uzina Rubik klasifikohet si me Rrezik të Konsiderueshëm. Ky klasifikim pasqyron natyrën dhe shkallën e punimeve, të cilat përfshijnë prishjen e urës ekzistuese, ndërtimin e një ure të re në një aks të zhvendosur, punime në lumë dhe gjenerimin e sasive të konsiderueshme të mbetjeve inerte të ndërtimit dhe prishjes, së bashku me rreziqet përkatëse për shëndetin dhe sigurinë në punë dhe të komunitetit. Edhe pse këto ndikime janë specifike për vendndodhjen, të përkohshme dhe të kthyeshme, kombinimi dhe intensiteti i tyre gjatë ndërtimit kërkojnë masa të strukturuar zbutëse, monitorimi dhe mbikëqyrjeje.

Standardet e mëposhtme Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS) janë të zbatueshme për nënprojektin Ura Uzina Rubik:

- ESS1 – Vlerësimi dhe menaxhimi i rreziqeve dhe ndikimeve mjedisore dhe sociale I zbatueshëm për shkak të nevojës për identifikim, vlerësim dhe menaxhim sistematik të rreziqeve mjedisore dhe sociale të lidhura me prishjen, ndërtimin, punimet në lumë dhe infrastrukturën ndihmëse.
- ESS2 – Kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës - I zbatueshëm për shkak të angazhimit të punëtorëve të ndërtimit dhe kontraktorëve, duke kërkuar masa që lidhen me shëndetin dhe sigurinë në punë, kushtet e punës, mekanizmat e ankesave të punëtorëve dhe menaxhimin e kontraktorit.
- ESS3 – Efikasiteti i burimeve dhe parandalimi e menaxhimi i ndotjes - I zbatueshëm për shkak të përdorimit të burimeve natyrore, gjenerimit të mbetjeve inerte të ndërtimit dhe prishjes, shkarkimeve të mundshme të ujërave të ndotura, pluhurit, zhurmës dhe rreziqeve të ndotjes së tokës dhe ujit gjatë ndërtimit.
- ESS4 – Shëndeti dhe siguria e komunitetit - I zbatueshëm për shkak të rreziqeve të lidhura me ndërtimin për komunitetet pranë dhe përdoruesit e rrugës, përfshirë ndërprerjet e trafikut, ekspozimin ndaj zhurmës dhe pluhurit, punimet në lumë dhe nevojën për të ruajtur akses të sigurt gjatë ndërtimit.
- ESS5 – Shpronësimi, kufizimet në përdorimin e tokës dhe risistemimi i pavullnetshëm - I zbatueshëm për shkak të kërkesës për marrjen e kufizuar të parcelave të tokës në pronësi private, e cila do të trajtohet përmes marrëveshjes së negociuar në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe parimet e ESS5. Nuk parashikohet zhvendosje fizike apo ekonomike.
- ESS6 – Ruajtja e biodiversitetit dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore të gjalla - I zbatueshëm për shkak të afërsisë së punimeve me lumin Mat dhe habitatet ripariane të lidhura me të, duke kërkuar masa për menaxhimin e shqetësimeve të përkohshme ndaj ekosistemeve ujore dhe ripariane dhe për restaurimin e zonave të prekura.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

- ESS10 – Angazhimi i palëve të interesit dhe publikimi i informacionit - I zbatueshëm për shkak të nevojës për angazhim të vazhdueshëm me komunitetet lokale, përdoruesit e rrugës dhe autoritetet, si dhe për funksionimin e një Mekanizmi të Trajtimit të Ankesave në nivel projekti gjatë gjithë ciklit jetësor të projektit.

Ky ESMP është përgatitur për të siguruar përputhje të plotë me ESS-të e listuara më sipër dhe për t'i kthyer kërkesat e tyre në masa konkrete, specifike për vendndodhjen, zbutjeje, monitorimi dhe menaxhimi për nënprojektin Ura Uzina Rubik.

2 Përshkrimi i urës ekzistuese dhe projektimit të propozuar

2.1 Përshkrimi i urës ekzistuese

Ura Uzina Rubik ndodhet në qytetin e Rubikut, brenda Bashkisë Mirditë në Qarkun Lezhë, në Shqipërinë veriore. Ajo pozicionohet përgjatë rrugës kombëtare SH30, e cila shërben si një lidhje e rëndësishme midis autostradës Milot–Rrëshen dhe rrjetit rrugor rajonal në zonën e Rubikut. Ura ndodhet në koordinata gjeografike të përafërta 41°45'50"N dhe 19°46'53"E, që korrespondojnë me koordinata UTM (Zona 34T) rreth 398,773.9 m E dhe 4,624,272.9 m N.

Struktura ekzistuese është një urë prej betoni të armuar me gjatësi totale rreth 100 metra, e përbërë nga pesë hapësira të barabarta nga 20 metra secila. Gjerësia totale e urës është rreth 7.4 metra. Mbistruktura përbëhet nga trarë prej betoni të armuar që mbështesin sistemin e pllakës së tablierit. Gjatë inspektimit në terren, elementet kryesore strukturore u matën, u verifikuan dhe u dokumentuan, ndërsa u mbledhën edhe të dhëna fotografike për të vlerësuar gjendjen aktuale dhe integritetin e komponentëve mbajtës.

Ura shërben për trafikun e rrugës urbane dytësore të Kategorisë C, i identifikuar si U-30-01-09 në SH30. Ajo funksionon si një karrexhatë e vetme me nga një korsi trafiku në secilin drejtim, secila me gjerësi rreth 3 metra. Ekziston një trotuar i ngushtë rreth 0.7 metra, ndërsa nuk parashikohen bankina të dedikuara. Ura nuk është e pajisur me sisteme të specializuara të kontrollit të trafikut dhe në vend janë vetëm sinjalistika horizontale dhe vertikale standarde rrugore.

Në urë nuk është instaluar infrastrukturë shërbimesh, si furnizim me ujë, tubacione gazi apo rrjete telekomunikacioni. Për më tepër, gjatë inspektimit nuk u identifikuan kufizime ose pengesa të rëndësishme fizike që ndikojnë në aksin apo funksionalitetin e strukturës. Viti i saktë i ndërtimit të urës nuk rezulton i disponueshëm në dokumentacionin ekzistues.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Bazuar në gjetjet e inspektimit, u identifikuan disa mangësi në komponentët strukturorë dhe mbajtës, të cilat tregojnë se ura nuk i plotëson plotësisht standardet aktuale të kapacitetit mbajtës dhe sigurisë. Për pasojë, ndërtimi i një ure të re konsiderohet i nevojshëm për të siguruar përputhje me kërkesat moderne inxhinierike dhe siguri operationale afatgjatë. U vlerësuan tre alternativa ndërhyrjeje, nga riparimi dhe përforcimi i pjesshëm i strukturës ekzistuese deri te rikonstruksioni i plotë. Ndër këto opsione, zgjidhja e preferuar është ndërtimi i një ure të re, të projektuar si strukturë me shumë hapësira, për të përballuar në mënyrë të përshtatshme ngarkesat aktuale dhe të ardhshme të trafikut dhe standardet e sigurisë.

2.2 Projektimi i propozuar

Projektimi i propozuar për Urën Uzina Rubik konsiston në një strukturë të re prej betoni të armuar me pesë hapësira, e projektuar për të përmbushur kapacitetin mbajtës të kërkuar dhe standardet moderne të projektimit. Ura konceptohet si sistem me shumë hapësira, e mbështetur nga dy ballna fundore dhe pila ndërmjetëse të themeluara mbi themele të thella, të cilat transferojnë ngarkesat në shtresa toke me aftësi mbajtëse, siç është konfirmuar nga investigimet gjeoteknike.

Ura përdor një skemë me hapësira të lira tipike rreth 22.7 m. Mbistruktura përbëhet nga trarë të parapërgatitur prej betoni të armuar (R/C), të prodhuar jashtë kantierit dhe të montuar në kantier. Këta trarë lidhen ndërmjet tyre me diafragma prej betoni të armuar të hedhura në vend dhe mbulohen me një pllakë monolite prej betoni të armuar, duke siguruar sjellje strukturore kompozite. Trarët vendosen tërthorazi në rreshta paralelë me distancë të barabartë rreth 1.7–1.8 m.

Sistemi i mbistrukturës përfshin trarë të parapërgatitur prej betoni të armuar me gjatësi totale rreth 21.8 m, të vendosur në mënyrë simetrike përgjatë aksit të urës. Çdo tra ka prerje tërthore të ndryshueshme në formë T, me lartësi të përafërt 1.20 m. Në zonat e mbështetjeje, prerja kalon drejt një profili më drejtkëndor për të rritur rezistencën ndaj forcave prerëse. Mbi trarë ndërtohet një pllakë e hedhur në vend me trashësi rreth 30 cm, ndërsa elementë kallepi të përhershëm me trashësi rreth 5 cm vendosen ndërmjet trarëve dhe mbeten pjesë integrale e strukturës përfundimtare. Gjerësia totale e tablierit është rreth 10.7–10.8 m, duke akomoduar dy korsi trafiku (3.50 m secila), kalime këmbësorësh dhe trotuare shërbimi në të dy anët.

Tablieri i urës është projektuar me pjerrësi tërthore rreth 2.5% për të siguruar kullim efikas. Fugat e dilatacionit parashikohen në ballna për të akomoduar lëvizjet termike dhe deformimet strukturore. Mbistruktura mbështetet mbi mbështetje elastomerike neopreni (p.sh. NB 250×400×74 mm ose ekuivalente), duke siguruar transferim të përshtatshëm të ngarkesave, ndërsa lejon lëvizje të kontrolluara që rezultojnë nga ndryshimet e temperaturës, tkurrja dhe efektet sizmike.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Nënstruktura përbëhet nga ballna prej betoni të armuar dhe pila me shumë kolona. Mbështetjet ndërmjetëse projektohen si sisteme pilash me tre kolona, me trarë koke prej betoni të armuar që shpërndajnë ngarkesat nga mbistruktura drejt themeleve. Çdo pilë mbështetet nga themele me pilota prej betoni të armuar, të organizuara në grupe, të projektuara për të transferuar në mënyrë të sigurt ngarkesat në formacione gjeologjike të përshtatshme.

Nga pikëpamja e projektimit strukturor, trarët kryesorë janë projektuar në përputhje me standardet e Eurokodeve, përfshirë Eurokodin 2 (EN 1992-1-1:2004) dhe Eurokodin 0 (EN 1990:2002). Projektimi merr në konsideratë si gjendjet kufitare të fundit (ULS), ashtu edhe gjendjet kufitare të shërbimit (SLS), duke trajtuar përkuljen, prerjen, uljen dhe kontrollin e çarjeve. Materialet e përdorura përfshijnë beton të klasës C30/37 dhe çelik armimi të klasës B500/S500. Verifikimet e projektimit konfirmojnë kapacitet të mjaftueshëm në përkulje, me rezistencë momenti të llogaritur më të madhe se momentet përkulëse të projektimit.

Verifikimi në prerje tregon nevojën për armaturë prerëse brenda trarëve. Stafa vertikale (p.sh. Ø8/220 mm) parashikohen për të siguruar rezistencë të mjaftueshme ndaj prerjes, duke ruajtur njëkohësisht përputhjen me kërkesat minimale të armimit. Kontrollët shtesë konfirmojnë se prerjet e trarëve janë të sigurta ndaj efekteve të ndërveprimit shpirt–pllakë dhe se skema e armimit e miratuar është e përshtatshme.

Kontrollët e shërbueshmërisë përfshijnë kontrollin e uljeve, kufizimin e gjerësisë së çarjeve dhe marrjen në konsideratë të efekteve afatgjata, si zvarritja dhe tkurrja. Gjerësia e llogaritur e çarjes i afrohet kufijve të lejuar për klasën përkatëse të ekspozimit (p.sh. XC4), duke kërkuar detajim të kujdesshëm dhe kontroll cilësie gjatë ndërtimit. Detajimi i armaturës përputhet me dispozitat e Eurokodeve për raportet minimale dhe maksimale të armimit.

Elementët shtesë të urës përfshijnë barriera mbrojtëse për këmbësorët përgjatë trotuareve, parashikime për korridore shërbimi për vendosjen e rrjeteve si telekomunikacioni dhe linjat elektrike, si dhe një sistem kullimi të përbërë nga tuba PVC (Ø100 mm dhe Ø250 mm) për të siguruar evakuimin efikas të ujërave sipërfaqësore. Në tërësi, projektimi siguron qëndrueshmëri, siguri strukturore dhe lehtësi mirëmbajtjeje gjatë gjithë jetëgjatësisë së shërbimit të urës.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Figura 4: Pamje ajrore e planimetrisë përfundimtare të projektimit të urës së re

2.3 Zona e Ndikimit (AoI)

Në përputhje me ESS1, Zona e Ndikimit (AoI) për nënprojektin Ura Uzina Rubik është përcaktuar për të përfshirë të gjitha zonat që mund të përjetojnë ndikime mjedisore dhe sociale të drejtpërdrejta, të tërthorta ose kumulative si rezultat i aktiviteteve të projektit. Për qartësi, AoI strukturohet si më poshtë:

2.3.1 Gjurma kryesore e ndërtimit

AoI kryesore përfshin gjurmën e menjëhershme të punimeve të urës, brigjet, shtratin e lumit, rrugët e aksesit dhe lidhëse, tombinot, përfshirë aksin e ri të urës, themelet, pilat, ballnat, tablierin, punimet e rregullimit të lumit dhe mbrojtjes nga gërryerja, si dhe seksionet drejtpërdrejt të lidhura të rrugës lidhëse. Kjo zonë përfshin gjithashtu zonat e përkohshme të punës në lumë të nevojshme për ndërtimin e themeleve, cofferdam-et ose devijimin e rrjedhës, si edhe zonat e prekura nga prishja e urës ekzistuese.

2.3.2 Zonat ndihmëse dhe të përdorimit të përkohshëm

Zona dytësore e Ndikimit (AoI) përfshin të gjitha zonat ndihmëse të nevojshme për të mbështetur aktivitetet e ndërtimit, si rrugët e përkohshme të aksesit, zonat e depozitimit dhe magazinimit të materialeve, zonat e parkimit të pajisjeve dhe çdo platformë pune e përkohshme dhe zonë furnizimi (p.sh. baza asfalti, gurore). Në momentin e përgatitjes së ESMP, parashikohet që objektet e kontraktorit, përfshirë kampet, impiantet e betonit dhe zonat kryesore të magazinimit të materialeve, të vendosen jashtë kantierit, jashtë gjurmës së menjëhershme të urës. Nëse

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

krijohen objekte të përkohshme brenda ose jashtë kantierit, vendndodhjet e tyre do t'i nënshtrohen miratimit paraprak nga Ekipi i Zbatimit të Projektit dhe do të përfshihen brenda AoI të përcaktuar.

Të gjitha objektet jashtë kantierit, përfshirë kampet e kontraktorit, oborret e magazinimit të materialeve, impiantet e betonit, impiantet e asfaltit dhe zonat e huazimit ose të depozitimit (nëse kërkohen), si edhe zonat e përkohshme të magazinimit të mbetjeve dhe venddepozitimet e dherave, duhet të menaxhohen në përputhje të plotë me këtë ESMP, legjislacionin kombëtar të zbatueshëm, Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, Udhëzimet e Grupit të Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë (EHSG) dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP), duke zbatuar kërkesën më të rreptë kur ato ndryshojnë. Asfalti i nevojshëm për punimet do të merret nga impiante asfalti të licencuara dhe të miratuara, qoftë nga objekte komerciale ekzistuese, qoftë nga një impiant i përkohshëm i ngritur nga Kontraktori. Kur propozohet një impiant i përkohshëm asfalti, ai do të konsiderohet komponent integral i Projektit dhe do t'i nënshtrohet përzgjedhjes së vendndodhjes, shqyrtimit mjedisor dhe social dhe miratimit formal në përputhje me ESS1 përpara instalimit dhe operimit.

Vendndodhja, planimetria dhe parametrat operacionalë të çdo impianti të tillë do të përcaktohen për të minimizuar ndikimet mjedisore dhe sociale, përfshirë aplikimin e distancave të përshtatshme mbrojtëse nga receptorët e ndjeshëm. Asnjë objekt nuk do të operojë pa u shqyrtuar, vlerësuar dhe miratuar në përputhje me këto kërkesa.

Zonat e ndikimit të tërthortë dhe të rrjedhës së poshtme mbulohen nga AoI terciare, e cila përfshin zonat që mund të preken nga ndikime të tërthorta ose në rrjedhën e poshtme, veçanërisht përgjatë lumit Fani i Madh. Kjo përfshin seksionet e lumit në rrjedhën e poshtme që mund të përjetojnë ndryshime të përkohshme dhe të lokalizuara në cilësinë e ujit, transportin e sedimenteve ose kushtet e rrjedhës gjatë ndërtimit, si dhe komunitetet pranë dhe përdoruesit e rrugës që mund të preken nga trafiku i ndërtimit, zhurma, pluhuri ose kufizimet e përkohshme të aksesit. Bazuar në informacionin hidrologjik dhe gjeografik të disponueshëm, lumi Fani i Madh është pjesë e sistemit të brendshëm të drenazhimit të Shqipërisë dhe nuk përbën, as nuk shkarkohet drejtpërdrejt në, një rrjedhë ujore ndërkombëtare të njohur sipas konventave përkatëse ndërkombëtare ose politikave të institucioneve financuese, përfshirë kërkesat e Bankës Botërore.

Përcaktimi i AoI do të konfirmohet dhe, kur është e nevojshme, do të rafinohet gjatë planifikimit të detajuar të ndërtimit. Çdo ndryshim në metodat e ndërtimit, vendndodhjet e objekteve ose punimet ndihmëse që mund të zgjerohet ose modifikohet AoI do të nxisë rishikimin dhe përditësimin e ESMP-së dhe masave përkatëse të menaxhimit, duke siguruar përputhje të vazhdueshme me ESS1 dhe kërkesat e tjera të zbatueshme.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik
Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

3 Të dhënat bazë mjedisore dhe sociale dhe përshkrimi i vendndodhjes

Ky seksion paraqet një përshkrim të përmblëdhur, të bazuar te receptorët, të kushteve bazë mjedisore dhe sociale brenda Zonës së Ndikimit të nënprojektit Ura Uzina Rubik. Baza e të dhënave rrjedh nga lista e kontrollit të shqyrtimit të projektit, Raporti i Përcaktimit të Fushës Mjedisore dhe Sociale për Urat e Grupit A dhe dokumentacioni specifik i VNM-së për projektin, dhe fokusohet vetëm në aspektet e rëndësishme për menaxhimin e ndikimeve sipas ESMP.

3.1 Vendndodhja e projektit dhe përdorimi i tokës

“Ura Uzina Rubik” ndodhet në qytetin e Rubikut, brenda Bashkisë Mirditë në Qarkun Lezhë, në Shqipërinë veriore. Rubiku shtrihet përgjatë rrugës kombëtare SH30, e cila ofron një lidhje të rëndësishme ndërmjet autostradës Milot–Rrëshen dhe rrjetit rrugor rajonal përreth. Ura kalon mbi lumin Fani i Madh në një luginë të ngushtë, me aksin që ndjek korridorin ekzistues rrugor dhe lidh të dy anët e vendbanimit.

Pozicioni relativ, distanca dhe konteksti i urave ekzistuese dhe të propozuara, si edhe konfigurimi i rrugëve lidhëse dhe planimetria e kantierit, paraqiten në vizatimet e projektimit dhe figurat e përfshira në këtë ESMP, veçanërisht në planin e organizimit të kantierit dhe figurat e vendndodhjes. Ato tregojnë se ura e re do të ndjekë kryesisht aksin ekzistues, me rregullime të vogla për të përmirësuar gjeometrinë dhe sigurinë, duke ruajtur njëkohësisht lidhshmërinë përgjatë korridorit SH30.

Zona përreth ka kryesisht karakter rural dhe gjysmë-natyror, e përbërë nga një kombinim toke bujqësore, vegjetacion riparian përgjatë brigjeve të lumit, shpate të pyllëzuara dhe banesa të shpërndara rezidenciale të vendosura kryesisht përgjatë korridorit rrugor. Rrugët lokale të aksesit lidhin vendbanimet pranë dhe parcelat bujqësore me rrugën kryesore SH30. Toka brenda Zonës së Ndikimit është kryesisht publike dhe nuk parashikohet zënie e konsiderueshme e tokës private brenda gjurmës së menjëhershme të projektit.

Sipas të dhënave të Corine Land Cover 2018 për pellgun ujëmbledhës të lumit Fani, tipi dominues i mbulesës së tokës është pyll/shkurre kalimtare, që përbën rreth 29% të zonës, i ndjekur nga pylli gjethegjerë (26%) dhe pylli halor (10%). Toka bujqësore dhe vegjetacioni natyror i përzier janë gjithashtu të pranishëm në pellgun më të gjerë, ndërsa zonat urbane dhe rurale të ndërtuara përfaqësojnë vetëm një pjesë shumë të vogël të sipërfaqes totale (rreth 0.28%). Kjo shpërndarje tregon një peizazh me karakteristika kryesisht natyrore dhe gjysmë-natyrore, me zhvillim të kufizuar urban të përqendruar rreth vendbanimit të Rubikut.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Figura 5 paraqet Hartën e Mbulesës së Tokës (CLC 2018), duke ilustruar shpërndarjen hapësinore të këtyre tipeve të mbulesës së tokës brenda zonës së projektit dhe pellgut më të gjerë ujëmbledhës.

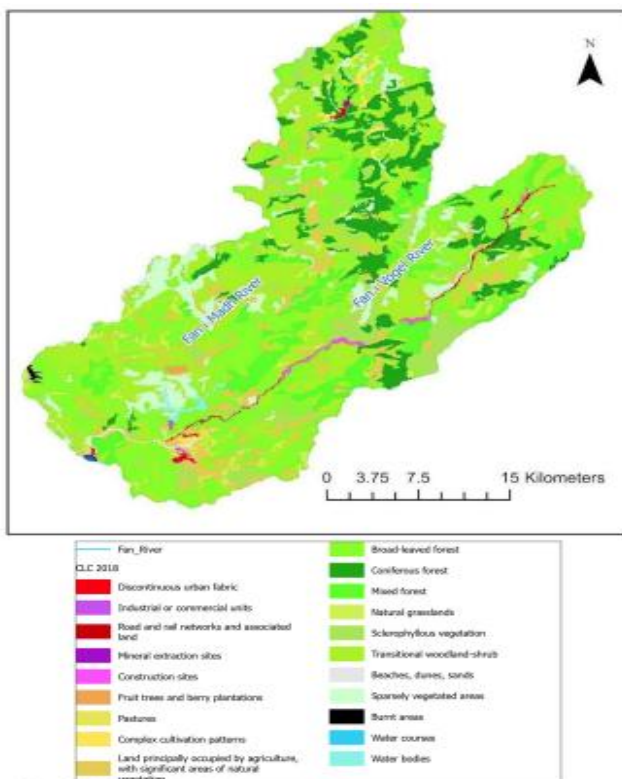

Figura 5: Harta e mbulesës së tokës, 2018

3.2 Ujërat sipërfaqësore dhe hidrologjia

Lumi Fani, një nga degët më të rëndësishme të lumit Mat, formohet nga bashkimi i dy degëve kryesore: Fani i Madh dhe Fani i Vogël. Këto dy sisteme lumore drenazhojnë një pellg të madh malor në Shqipërinë veriore dhe luajnë rol kyç në regjimin hidrologjik rajonal, proceset e transportit të sedimenteve dhe lidhshmërinë ekologjike të zonës.

Fani i Madh, i cili përfaqëson degën kryesore për sa i përket prurjes, ka një sipërfaqe ujëmbledhëse rreth 542 km², gjatësi totale rreth 76.9 km dhe lartësi mesatare rreth 702 metra mbi nivelin e detit. Ai buron nga zona malore e Qafës së Malit në lartësi rreth 1,397 metra. Lumi rrjedh nëpër një terren të ashpër, të karakterizuar nga shpate të pjerrëta, lugina të ngushta dhe gradientë të konsiderueshëm lartësie, të cilët kontribuojnë në shpejtësi relativisht të larta të rrjedhës dhe kapacitet të lartë transporti sedimentesh. Degët kryesore të tij përfshijnë përroskat e

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Shpurdhazës dhe Dibrës, të cilat kontribuojnë më tej në ndryshueshmërinë hidrologjike dhe dinamikën sezonale të rrjedhës së sistemit.

Fani i Vogël, dega e dytë kryesore, ka një sipërfaqe ujëmbledhëse rreth 415 km², gjatësi rreth 54.5 km dhe lartësi mesatare rreth 734 metra. Ai buron nga maja e Malit Runa në lartësi rreth 1,856 metra mbi nivelin e detit. Kjo degë gjithashtu rrjedh nëpër terren malor dhe furnizohet nga disa degë, përfshirë Selitën e Spagit, Smejën e Madhe dhe Smejën e Vogël, veçanërisht në afërsi të qytetit të Rrëshenit. Këto degë kontribuojnë në ndryshueshmërinë e regjimeve të rrjedhës, sidomos gjatë periudhave me reshje intensive dhe shkrirje bore.

Dy degët, Fani i Madh dhe Fani i Vogël, bashkohen pranë qytetit të Rrëshenit, duke formuar lumin kryesor Fani. Nga ky bashkim, lumi Fani vazhdon për rreth 17.5 km përpara se të bashkohet me lumin Mat në rrjedhën e sipërme të Urës së Milotit. Në këtë segment të poshtëm, përfshirë pjesën pranë Urës Uzina Rubik, lumi karakterizohet nga një kanal i përcaktuar me depozitime aluviale, transport aktiv sedimentesh dhe procese dinamike të brigjeve. Ndryshimet sezonale të rrjedhës janë të konsiderueshme, me prurje më të larta zakonisht gjatë sezonit të lagësht, çka sjell rritje të rrezikut të përmbytjeve të lokalizuara, erozionit të brigjeve dhe rishpërndarjes së sedimenteve.

Nga pikëpamja hidrogeologjike, pellgu ujëmbledhës i lumit Fani përbëhet kryesisht nga shkëmbinj intruzivë ultrabazikë (6J2–3), të cilët lokalisht shoqërohen me formacione të mineralizuara (përfshirë aurifere), por përgjithësisht shfaqin përshkueshmëri të ulët dhe kapacitet të kufizuar depozitimi të ujërave nëntokësore. Formacioni i dytë dominues gjeologjik përbëhet nga ranorë (J3t–Cr1), të cilët gjithashtu kanë produktivitet relativisht të ulët të ujërave nëntokësore. Në të kundërt, gëlqerorët e shtresëzuar (Cr) janë të pranishëm në pjesë të caktuara të pellgut dhe formojnë akuiferë karstikë shumë produktivë, të karakterizuar nga përshkueshmëri e lartë dhe potencial i konsiderueshëm rrjedhjeje të ujërave nëntokësore. Këto formacione karstike mund të ndikojnë lokalisht kushtet e rrjedhës bazë në sistemin lumor dhe të kontribuojnë në ndërveprimet ujëra nëntokësore–ujëra sipërfaqësore.

Konteksti i përgjithshëm hidrogeologjik rezulton në një sistem lumor që drejtohet kryesisht nga rrjedhja sipërfaqësore, me kapacitet të kufizuar zbutës nga ujërat nëntokësore në shumicën e zonave, duke çuar në reagim të shpejtë hidrologjik ndaj ngjarjeve të reshjeve. Kjo kontribuon në ndryshueshmërinë e kushteve të rrjedhës të vërejtura në lumin Fani, veçanërisht në afërsi të zonës së projektit. Harta hidrogeologjike e pellgut, e paraqitur në figurën më poshtë, ilustron shpërndarjen hapësinore të këtyre formacioneve gjeologjike dhe ndikimin e tyre në sjelljen hidrologjike të sistemit lumor.

3.2.1 Përdoruesit e ujit në rrjedhën e poshtme dhe receptorët e ndjeshëm

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Në rrjedhën e poshtme të Urës Uzina Rubik, lumi Fani i Madh vazhdon drejt bashkimit me lumin Mat, duke formuar pjesë të pellgut më të gjerë të lumit Mat, i cili në fund kontribuon në sistemin hidrologjik të rregulluar të lidhur me Rezervuarin e Ulzës dhe infrastrukturën hidroenergjetike në rrjedhën e poshtme. Ky sistem lumor luan rol të rëndësishëm në menaxhimin rajonal të burimeve ujore, përfshirë prodhimin e energjisë hidrike, rregullimin e rrjedhës dhe transportin e sedimenteve brenda pellgut.

Përdoruesit kryesorë të ujit në rrjedhën e poshtme përfshijnë operatorët hidroenergjetikë që menaxhojnë rezervimin e ujit dhe rregullimin e rrjedhës brenda kaskadës së Matit. Ndryshimet në ngarkesën e sedimenteve, cilësinë e ujit ose regjimin e rrjedhës në seksionet e sipërme, edhe kur janë të përkohshme, mund të ndikojnë në modelet e sedimentimit të rezervuarëve, efikasitetin operacional dhe kërkesat e mirëmbajtjes me kalimin e kohës.

Përveç përdorimit për hidroenergji, zonat në rrjedhën e poshtme mbështesin aktivitete bujqësore, veçanërisht në segmentet e luginës ku uji i lumit mund të merret për ujitje. Komunitetet lokale mund të mbështeten gjithashtu në lumë për përdorime dytësore, si ujitja e bagëtive dhe qëllime të vogla shtëpiake. Prandaj, sigurimi i kushteve të qëndrueshme të rrjedhës dhe minimizimi i ndotjes, turbullirës dhe shqetësimit të sedimenteve është i rëndësishëm për të mbështetur këto përdorime.

Receptorët e ndjeshëm përgjatë segmentit të rrjedhës së poshtme përfshijnë ekosistemet lumore, habitatet ripariane dhe speciet ujore që varen nga integriteti ekologjik i lumit Fani i Madh. Këto habitate ofrojnë funksione të rëndësishme ekologjike, përfshirë mbështetjen e biodiversitetit, stabilizimin e brigjeve dhe filtrimin natyror të sedimenteve. Zonat e prirura ndaj përmytjeve ose erozionit gjatë ngjarjeve me prurje të lartë konsiderohen gjithashtu të ndjeshme, pasi mund të preken nga ndryshimet në dinamikën e rrjedhës ose proceset e transportit të sedimenteve.

Në përgjithësi, megjithëse ndërhyrja në urë është e lokalizuar dhe e përkohshme në natyrë, është e rëndësishme të sigurohet që si aktivitetet e ndërtimit, ashtu edhe operimi afatgjatë, të mos ndikojnë negativisht në kushtet hidrologjike të rrjedhës së poshtme, cilësinë e ujit ose stabilitetin e ekosistemit brenda sistemit lumor Fani i Madh–Mat. Masat e përshtatshme zbutëse, përfshirë kontrollin e sedimenteve, parandalimin e ndotjes dhe menaxhimin e kujdesshëm të punimeve në lumë, janë për rrjedhojë thelbësore për të minimizuar ndikimet e mundshme në rrjedhën e poshtme.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

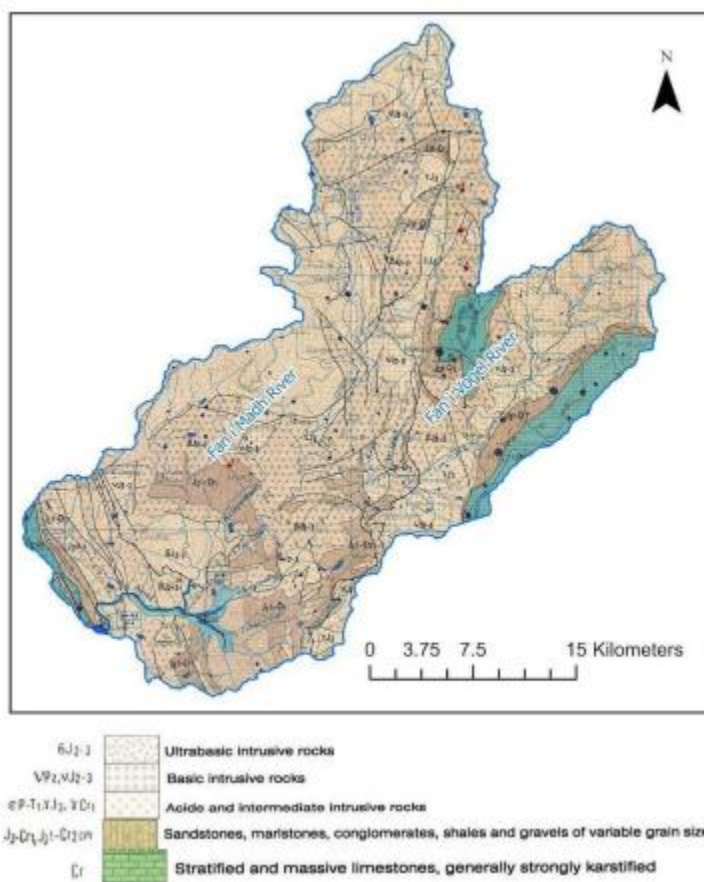

Figura 6: Harta hidrogeologjike

3.3 Biodiversiteti dhe habitatet natyrore

Brenda Shqipërisë, disa zona janë të përcaktuara nën nivele të ndryshme mbrojtjeje mjedisore, përfshirë zona të njohura në kuadër të Rrjetit Emerald dhe Konventës Ramsar, të cilat përbëjnë pjesë të sistemit kombëtar dhe ndërkombëtar të zonave të mbrojtura. Këto përfshijnë parqe kombëtare, rezervate natyrore të menaxhuara me regjime të ndryshme mbrojtjeje dhe monumente natyrore. Rrjeti i zonave të mbrojtura është zhvilluar në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe angazhimet ndërkombëtare, përfshirë ligjet për ruajtjen e biodiversitetit dhe direktivat e harmonizuara me BE-në, me objektiv ruajtjen e ekosistemeve, specieve dhe habitateve natyrore me rëndësi ekologjike.

Në kontekstin e Urës Uzina Rubik, zona e projektit nuk ndodhet brenda një zone të mbrojtur të përcaktuar formalisht. Megjithatë, pellgu më i gjerë i lumit Fani i Madh dhe peizazhi përreth karakterizohen nga një mozaik habitatesh natyrore dhe gjysmë-natyrore me vlerë ekologjike, veçanërisht të lidhura me korridorin lumor. Sipas Raportit të Përcaktimit të Fushës Mjedisore dhe Sociale, receptorët kryesorë ekologjikë përfshijnë vetë lumin Fani i Madh, vegjetacionin e tij

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

riparian dhe zonat pyjore e shkurre ngjitur, të cilat së bashku mbështesin biodiversitetin ujor dhe tokësor, përfshirë peshq, amfibë, zogj dhe lakuriqë nate. Lumi funksionon gjithashtu si një korridor i rëndësishëm ekologjik, duke siguruar lidhshmërinë e habitateve brenda pellgut.

Metodologjia dhe teknikat e përdorura për vlerësimin dhe monitorimin e habitateve dhe biodiversitetit në zonën e projektit bazohen në një kombinim të kërkimit në zyrë dhe verifikimit në terren, në përputhje me qasjen e aplikuar në Raportin e Përcaktimit të Fushës. Kjo përfshin:

- Shqyrtimin e literaturës shkencore, bazave të të dhënave të biodiversitetit dhe burimeve kombëtare e ndërkombëtare (p.sh. Lista e Kuqe e IUCN, inventarët kombëtarë të biodiversitetit dhe studime të lidhura me pellgjet e lumenjve Fani dhe Mat);
- Vëzhgime njohëse në terren të kryera nga specialistë për të identifikuar tipet e habitateve, mbulesën vegjetative dhe dëshmi të pranishëm të faunës;
- Përpunimin dhe interpretimin e të dhënave për të përcaktuar kushtet bazë ekologjike dhe për të identifikuar receptorët e ndjeshëm.

Meqenëse Shqipëria ende nuk ka përcaktuar formalisht zona Natura 2000, klasifikimi i habitateve në zonën e projektit është kryer duke përdorur qasje shkencore dhe sisteme të njohura ndërkombëtarisht, përfshirë klasifikimin e habitateve EUNIS dhe Corine Land Cover (CLC 2018). Bazuar në këto burime dhe vëzhgimet në terren, zona e projektit karakterizohet nga një kombinim habitatesh lumore, ripariene, pyjore, shkurre dhe bujqësore.

Lumi Fani i Madh përfaqëson elementin ekologjik dominues dhe mund të klasifikohet sipas EUNIS si një rrjedhë ujore e përhershme jo-baticore (me rrjedhje të shpejtë), me variacione lokale në varësi të kushteve të rrjedhës. Ky habitat mund të korrespondojë, në varësi të konfirmimit specifik të vendndodhjes, me tipe habitatesh të listuara sipas Direktivës së Habitave të BE-së (p.sh. rrjedha ujore me vegjetacion ujor). Kanali i lumit karakterizohet nga substrate aluviale, transport aktiv sedimentesh dhe ndryshueshmëri sezonale e rrjedhës, duke e bërë të ndjeshëm ndaj shqetësimeve si rritja e turbullirës, depozitimi i sedimenteve dhe ndryshimi i përkohshëm i rrjedhës.

Habitatet ripariene përgjatë brigjeve të lumit përbëhen nga barëra, kallamishte, shkurre dhe pemë të shpërndara, duke formuar zona kalimtare ndërmjet ekosistemeve ujore dhe tokësore. Këto zona mund të klasifikohen si pyje ripariene dhe shkurre lumore sipas sistemit EUNIS. Këto habitate luajnë rol kritik ekologjik në stabilizimin e brigjeve të lumit, filtrimin e sedimenteve dhe ofrimin e habitateve dhe korridoreve të lëvizjes për faunën.

Peizazhi më i gjerë dominohet nga habitatet pyll/shkurre kalimtare, të cilat përfaqësojnë rreth 29% të sipërfaqes së pellgut sipas të dhënave Corine Land Cover. Këto habitate përbëhen nga

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

shkurreta të përziera dhe pyje në rigjenerim dhe klasifikohen sipas EUNIS si shkurreta temperate dhe pyje të fazave të hershme sukcesionale. Ato ofrojnë funksione të rëndësishme ekologjike, përfshirë habitat për zogjtë dhe gjitarët e vegjël, si dhe zona kërkimi ushqimi për lakuriqët e natës, duke kontribuar gjithashtu në lidhshmërinë e peizazhit.

Pyjet gjethëgjërë, të cilat përbëjnë rreth 26% të pellgut, ndodhen kryesisht në shpatet përreth dhe përfshijnë tipe pyjesh të dominuara nga dushku dhe pyje të përziera gjetherënëse. Këto mund të lidhen me kategoritë e pyjeve gjethëgjërë EUNIS dhe mund të korrespondojnë me tipe të caktuara habitatesh pyjore me interes ruajtjeje sipas Direktivës së Habitave të BE-së, në varësi të përbërjes së tyre. Pyjet halore, që mbulojnë rreth 10% të pellgut, gjenden kryesisht në lartësi më të mëdha dhe kontribuojnë në integritetin e përgjithshëm ekologjik të pellgut.

Toka bujqësore dhe peizazhet mozaik janë të pranishme në zonat e luginës pranë vendbanimeve dhe përgjatë korridorit rrugor. Këto zona përbëhen nga kultivime në shkallë të vogël, kullota dhe përdorime të përziera të tokës të ndërthurura me vegetacion natyror. Zonat urbane dhe të ndërtuara janë të kufizuara, duke përfaqësuar vetëm një pjesë të vogël të pellgut, kryesisht të lidhura me vendbanimin e Rubikut dhe infrastrukturën si rruga SH30.

Identifikimi dhe vlerësimi i florës dhe faunës janë të lidhura ngushtë me këto tipe habitatesh, ku zonat ripariane përfaqësojnë komponentët ekologjikë më të ndjeshëm brenda zonës së projektit. Përcaktimi i shtrirjes së habitateve dhe karakteristikave ekologjike është bazuar në faktorë si tipi i habitatit, shpërndarja hapësinore, hartëzimi me GPS, lartësia, pjerrësia dhe pozicioni i përgjithshëm gjeografik brenda pellgut lumor.

Në përgjithësi, baza e biodiversitetit tregon se zona e projektit karakterizohet nga habitate kryesisht natyrore dhe gjysmë-natyrore, me ndjeshmëri ekologjike të moderuar. Ndjeshmëria më e lartë lidhet me habitatet lumore dhe ripariane, të cilat janë më të cenueshme ndaj shqetësimeve gjatë aktiviteteve të ndërtimit. Edhe pse nuk preken drejtpërdrejt habitate kritike ose zona të mbrojtura, prania e këtyre elementeve ekologjike kërkon zbatimin e masave të përshtatshme zbutëse për të minimizuar ndikimet, për të ruajtur lidhshmërinë ekologjike dhe për të siguruar restaurimin e zonave të shqetësuara, në përputhje me kërkesat e Kuadrit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social dhe Standardet Mjedisore dhe Sociale të zbatueshme.

3.3.1 Speciet ujore dhe gjysmë-ujore

Sistemet lumore të lidhura me zonën e projektit, veçanërisht Fani i Madh dhe degët e tij, mbështesin një bashkësi të larmishme specimesh ujore dhe gjysmë-ujore karakteristike për ekosistemet e ujërave të ëmbla sub-mesdhetare. Këto sisteme përcaktohen nga regjime të ndryshueshme rrjedhjeje, luhatje sezonale hidrologjike dhe një kombinim substratesh të trasha

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

dhe depozitimesh aluviale, të cilat së bashku krijojnë një gamë niçesh ekologjike për organizmat ujorë.

Komunitetet e peshqve brenda pellgut të lumit Fani përbëhen kryesisht nga specie ciprinide të përshtatura me kushtet e ujërave rrjedhëse, përfshirë mustakun e lumit/barbel (*Barbus* spp.), chub (*Squalius* spp.) dhe specie të tjera reofile. Këto specie janë veçanërisht të ndjeshme ndaj ndryshimeve në cilësinë e ujit, rritjes së ngarkesës së sedimenteve dhe ndryshimeve në vazhdimësinë e lumit, si ato që mund të ndodhin gjatë punimeve të ndërtimit në lumë. Përveç kësaj, gjatë vëzhgimeve në terren dhe në literaturën e disponueshme janë identifikuar specie me interes ruajtjeje, përfshirë *Anguilla anguilla* (ngjala evropiane, e rrezikuar në mënyrë kritike) dhe *Alburnoides ohridanus* (vulnerabël), si dhe specie të tjera endemike ballkanike. Është regjistruar gjithashtu prania e specieve invazive si *Carassius gibelio* dhe *Gambusia holbrooki*, duke treguar presione ekologjike ekzistuese brenda sistemit.

Është e rëndësishme të theksohet se, për disa dekada, lumi Fani ka qenë subjekt i presioneve të ndotjes të lidhura me aktivitetet historike dhe të vazhdueshme minerare në pellgun më të gjerë. Këto aktivitete kanë kontribuar në futjen e sedimenteve dhe substancave potencialisht të rrezikshme, duke ndikuar në cilësinë e ujit dhe, rrjedhimisht, në strukturën dhe diversitetin e komuniteteve ujore. Si rezultat, disa specie të ndjeshme mund të jenë pakësuar ose zhvendosur, ndërsa specie më tolerante janë bërë më dominuese. Ky presion mjedisor ekzistues duhet të merret në konsideratë gjatë vlerësimit të kushteve bazë dhe ndikimeve të mundshme kumulative.

Komunitetet e amfibëve janë të përfaqësuara mirë, veçanërisht në segmentet me rrjedhje më të ngadaltë të lumit, zonat e përmblytshme dhe trupat e vegjël ujorë të lidhur me zonën ripariane. Vëzhgimet në terren identifikuan gjithsej nëntë specie amfibësh, përfshirë specie me interes ruajtjeje si *Bombina variegata*, *Triturus macedonicus* (e klasifikuar si Vulnerabël) dhe *Hyla arborea*. Këto specie varen nga trupa ujorë të cekët dhe të qetë për shumim, veçanërisht gjatë periudhës mars–qershor, dhe janë të ndjeshme ndaj shqetësimit të habitatit, ndotjes së ujit dhe ndryshimeve hidrologjike.

Zvarranikët gjysmë-ujorë janë gjithashtu të pranishëm në zonën e projektit, ku habitatet e përshtatshme mbështesin specie si *Emys orbicularis* (breshka evropiane e kënetave), *Testudo hermanni* dhe disa specie gjarpërinjsh, përfshirë *Elaphe quatuorlineata* dhe *Zamenis longissimus*. Këto specie mbrohen sipas direktivave të BE-së dhe konventave ndërkombëtare dhe mbështeten në një kombinim habitatesh ujore dhe tokësore, përfshirë trupa ujorë të qëndrueshëm, brigje lumi me vegjetacion dhe zona përreth të patrazuara.

Komunitetet e makroinvertebrorëve ujorë, përfshirë taksa si Ephemeroptera, Plecoptera dhe Trichoptera (EPT), luajnë rol kyç në funksionimin ekologjik të sistemit lumor. Këta organizma njihen gjerësisht si tregues të cilësisë së ujit dhe statusit ekologjik, duke kontribuar ndjeshëm në

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

ciklin e nutrientëve dhe strukturën trofike të ekosistemeve të ujërave të ëmbla. Prania e tyre zakonisht reflekton kushte ekologjike të moderuara; megjithatë, ata mbeten të ndjeshëm ndaj rritjes së turbullirës, sedimentimit dhe ndotjes kimike.

Vegjetacioni riparian i lidhur me lumin Fani i Madh, përfshirë habitatet që potencialisht korrespondojnë me tipet e Direktivës së Habitave të BE-së, si 92A0 (galeri ripariane) dhe formacione të lidhura, ofron kushte thelbësore shumimi, ushqimi dhe strehimi për speciet ujore dhe gjysmë-ujore. Modelet sezonale të përmytjeve janë veçanërisht të rëndësishme për ruajtjen e diversitetit të habitateve, mbështetjen e cikleve riprodhuese dhe vazhdimësinë e proceseve ekologjike brenda korridorit lumor.

Në përgjithësi, biodiversiteti ujor dhe gjysmë-ujor në zonën e projektit konsiderohet me ndjeshmëri ekologjike të moderuar, i ndikuar si nga karakteristikat natyrore të sistemit lumor, ashtu edhe nga presionet ekzistuese antropogjene. Prania e specieve të rrezikuara, të mbrojtura dhe migratore, e kombinuar me ndikimet historike në cilësinë e ujit, thekson nevojën për menaxhim të kujdesshëm të aktiviteteve të ndërtimit. Vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet punimeve në lumë, kontrollit të sedimenteve dhe parandalimit të ndotjes, për të shmangur përkeqësimin e presioneve ekzistuese dhe për të siguruar mbrojtjen e habitateve dhe specieve ujore gjatë zbatimit të projektit.

3.3.2 Avifauna dhe fauna tokësore

Zona e projektit mbështet një bashkësi të larmishme speciesh shpendësh (avifaunë), veçanërisht të lidhura me korridorin riparian të lumit Fani i Madh dhe habitatet pyjore e shkurre përreth. Këto zona funksionojnë si korridore të rëndësishme ekologjike, duke lehtësuar lëvizjen, ushqimin dhe folezimin për specie rezidente dhe migratore.

Kombinimi i habitateve lumore, pyll/shkurre kalimtare dhe pyjeve gjethegjere krijon një peizazh heterogjen që mbështet diversitet relativisht të lartë të specieve të shpendëve në shkallë lokale.

Speciet tipike të shpendëve të lidhura me habitatet ripariane dhe ligatinore përfshijnë çafkat (Ardea spp.), bilbilin e ujit/kingfisher (Alcedo atthis) dhe një shumëllojshmëri speciesh kalimtare që varen nga vegjetacioni i dendur për folezim dhe kërkim ushqimi. Këto specie lidhen ngushtë me disponueshmërinë e burimeve ujore dhe janë të ndjeshme ndaj shqetësimeve si zhurma, heqja e vegjetacionit dhe ndryshimet në cilësinë e ujit. Korridori lumor ofron gjithashtu zona ushqimi për shpendët insektivorë dhe zona pushimi sezonale për speciet migratore.

Pyjet gjethegjere përreth, përfshirë habitatet e dominuara nga dushku dhe shkoza që potencialisht korrespondojnë me tipe habitatesh si 91M0 dhe 91L0, mbështesin një gamë speciesh shpendësh pyjorë. Këto përfshijnë qukapikët, bufët dhe shpendët grabitqarë (raptorët), të cilët mbështeten te

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

pemët e pjekura për folezim dhe qëndrim, si dhe te disponueshmëria e presë brenda habitateve pyjore dhe të skajeve. Zonat pyll/shkurre kalimtare e rrisin më tej diversitetin e habitatit, duke mbështetur specie të përshtatura me mjedisë të hapura dhe gjysmë të hapura.

Fauna tokësore në zonën e projektit përfshin gjitarë të vegjël deri mesatarë tipikë për peizazhet rurale dhe gjysmë-natyrore. Specie si dhelpra e kuqe (*Vulpes vulpes*), lepuiri evropian (*Lepus europaeus*) dhe lloje të ndryshme brejtësish ka të ngjarë të gjenden brenda mozaikut të habitateve pyjore, shkurre dhe bujqësore. Këto specie varen nga lidhshmëria e habitateve për lëvizje dhe kërkim ushqimi, e cila lehtësohet nga korridori lumor dhe vegetacioni i lidhur me të. Gjitarët më të mëdhenj kanë më pak gjasa të jenë të pranishëm në gjurmën e menjëhershme të projektit për shkak të shqetësimit njerëzor dhe afërsisë me infrastrukturën, por mund të shfaqen në pellgun më të gjerë. Zvarranikët janë gjithashtu të pranishëm, veçanërisht në habitatet shkëmbore, të thata dhe me vegetacion të lidhura me skajet e pyjeve dhe zonat shkurre. Këto përfshijnë lloje të ndryshme hardhucash dhe gjarpërinjsh tipikë për mjediset sub-mesdhetare. Këto specie janë të përshtatura me kushtet lokale klimatike dhe ekologjike dhe mund të përdorin si habitatet natyrore, ashtu edhe ato të shqetësuar, përfshirë zonat pranë infrastrukturës, për termorregullim dhe strehim.

Në përgjithësi, avifauna dhe fauna tokësore e zonës së projektit pasqyrojnë diversitetin ekologjik të peizazhit lumor dhe të pyllëzuar, me shpërndarje të specieve të lidhura ngushtë me disponueshmërinë dhe cilësinë e habitatit. Edhe pse shumica e specieve janë relativisht të zakonshme dhe të adaptueshme, disa taksa mund të jenë të ndjeshme ndaj shqetësimit, veçanërisht gjatë sezoneve të shumimit ose në zona me vlerë më të lartë ekologjike.

Zona e projektit paraqet një ndjeshmëri ekologjike të moderuar, kryesisht të lidhur me praninë e habitateve lumore dhe ripariane dhe biodiversitetin që ato mbështesin.

Habitatet ripariane përgjatë lumit Fani i Madh mbeten komponentët ekologjikë më të ndjeshëm brenda zonës së projektit, për shkak të funksioneve të tyre të rëndësishme ekologjike, përfshirë:

- Ruajtjen e cilësisë së ujit përmes proceseve natyrore të filtrimit;
- Mbështetjen e një game specimesh ujore dhe tokësore;
- Sigurimin e lidhjes ekologjike përgjatë korridorit lumor;
- Rregullimin e proceseve hidrologjike si dinamika e rrjedhës dhe transporti i sedimentit.

Megjithatë këto habitate kanë rëndësi ekologjike lokale, ato janë përgjithësisht të modifikuara ose të ndikuara nga presione antropogjene ekzistuese, përfshirë ndikimet historike nga aktivitetet minerare dhe përdorimin e vazhdueshëm të peizazhit përreth. Si të tilla, vlera e përgjithshme e biodiversitetit konsiderohet e moderuar dhe nuk janë identifikuar zona me prioritet të lartë ose kritike konservimi brenda apo pranë zonës së projektit.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Edhe pse nuk ka habitate të mbrojtura apo me prioritet, projekti mbetet i nënshtruar parimeve të përgjithshme të mbrojtjes së biodiversitetit dhe menaxhimit të qëndrueshëm, duke siguruar që ndikimet e mundshme të minimizohen dhe që kushtet ekologjike të ruhen gjatë gjithë ciklit jetësor të projektit.

3.4 Tokat, Gjeologjia dhe Ndjeshmëria ndaj Erozionit

Zona e Urës së Uzinës Rubik ndodhet në luginën e lumit Fani i Madh, ku mjedisi gjeologjik dhe geomorfologjik ndikohet fuqishëm nga proceset aktive lumore. Lugina karakterizohet nga prania e depozitimeve aluviale, përfshirë rëra, zhavorre dhe baltëra, të kombinuara me formacione më të konsoliduara gjeologjike në shpatet përreth. Tokat brenda luginës janë përgjithësisht të cekëta deri mesatarisht të zhvilluara dhe mbështesin vegjetacion riparian dhe përdorim të kufizuar bujqësor, ndërsa brigjet e lumit përbëhen nga materiale të lirshme dhe të pakonsoliduara, të cilat janë natyrshëm të paqëndrueshme gjatë ndryshimeve sezonale të rrjedhës.

Zona konsiderohet me ndjeshmëri mesatare deri të lartë ndaj erozionit, veçanërisht gjatë periudhave me reshje intensive tipike për klimën mesdhetare, të cilat rrisin rrjedhjen sipërfaqësore dhe transportin e sedimentit. Aktivitetet e ndërtimit, përfshirë gërmimet, heqjen e vegjetacionit dhe punimet brenda shtratit të lumit, mund të rrisin më tej rrezikun e erozionit nëse nuk menaxhohen siç duhet. Për këtë arsye, kërkohen masa për kontrollin e erozionit dhe stabilizimin e shpateve për të minimizuar humbjen e tokës dhe për të ruajtur stabilitetin gjatë fazës së ndërtimit dhe asaj operative.

3.4.1 Vendorsja Gjeologjike

Ura e Uzinës Rubik ndodhet në një mjedis gjeologjik dinamik të formuar nga lumi Fani i Madh. Shtrati i lumit përbëhet kryesisht nga materiale aluviale të pakonsoliduara si zhavorre, rëra dhe baltëra, të cilat janë akumuluar me kalimin e kohës përmes proceseve të erozionit dhe transportit të sedimentit nga pellgu malor në rrjedhën e sipërme. Këto depozitime tregojnë një sistem lumor aktiv me procese të vazhdueshme të përshtatjes së kanalit dhe rishpërndarjes së sedimentit.

Terreni përreth përbëhet nga formacione më të konsoliduara gjeologjike, tipike për rajonet malore sub-mesdhetare, duke përfshirë shkëmbinj sedimentarë dhe njësi shkëmbore vendore më rezistente. Këto formacione ndikojnë në stabilitetin e shpateve, modelet e drenazhimit dhe lëvizjen e ujërave nëntokësore. Si rezultat, kushtet e tokës ndryshojnë në të gjithë zonën, me shpate relativisht të qëndrueshme jashtë korridorit lumor dhe materiale më të erodueshme e më pak të qëndrueshme brenda fushës aktive të përmytjeve. Kjo variabilitet kërkon projektim të kujdesshëm gjeoteknik, veçanërisht për themelet e urës dhe masat e mbrojtjes së brigjeve të lumit.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzinë Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

3.4.2 Karakteristikat e Tokës

Tokat në zonën e Urës së Uzinës Rubik janë kryesisht aluviale, veçanërisht brenda luginës së lumit, dhe përbëhen nga materiale të pakonsoliduara si rërë, zhavorr, baltë dhe shtresa të herëpashershme argjilore. Këto toka janë zakonisht të cekëta, me përshkueshmëri të lartë dhe tregojnë shkallë të ndryshme ngjeshjeje në varësi të afërsisë me shtratin aktiv të lumit. Në zonat e fushës së përmytjes, tokat prirën të jenë më pjellore dhe mbështesin vegjetacion riparian, ndërsa në shpatet përreth ato janë më të holla, më shkëmbore dhe më pak të zhvilluara për shkak të proceseve të erozionit.

Në përgjithësi, kushtet e tokës konsiderohen mesatarisht deri shumë të ndjeshme ndaj ndërhyrjeve. Struktura e lirshme e depozitimeve aluviale i bën ato të prirura ndaj erozionit, mobilizimit të sedimentit dhe ngjeshjes gjatë ndërhyrjeve. Aktivitetet e ndërtimit, veçanërisht ato që përfshijnë gërmime dhe heqje të vegjetacionit, mund t'i përkeqësojnë këto procese. Për këtë arsye, kërkohen masa të përshtatshme menaxhimi, përfshirë punime të kontrolluara të dheut, menaxhimin e rrjedhjes sipërfaqësore dhe stabilizimin e tokës, për të parandaluar degradimin dhe për të siguruar qëndrueshmëri afatgjatë.

3.4.3 Gjeomorfologjia dhe Dinamika e Lumit

Gjeomorfologjia e zonës së Urës së Uzinës Rubik formohet kryesisht nga lumi Fani i Madh, i cili ka zhvilluar një peizazh fluvial dinamik të përbërë nga një kanal aktiv lumor, depozitime aluviale dhe formacione terracash në luginë. Lumi shfaq procese si erozioni dhe depozitimi, duke ndryshuar vazhdimisht brigjet dhe fushën e përmytjes në varësi të ndryshimeve sezonale të rrjedhës. Morfologjia e luginës varion nga seksione të ngushta në formë V deri në zona më të hapura ku ndodh depozitimi i sedimentit.

Dinamika e lumit ndikohet fuqishëm nga regjimi sezonal i reshjeve karakteristik për klimën mesdhetare. Kushtet me prurje të larta gjatë sezonit të lagësht sjellin rritje të shkarkimit, erozion të brigjeve, transport të sedimentit dhe përmytje lokale të herëpashershme, ndërsa kushtet me prurje të ulëta gjatë sezonit të thatë çojnë në ulje të energjisë së rrjedhës dhe akumulim sedimentesh. Këto procese natyrore e bëjnë sistemin lumor shumë dinamik dhe të ndjeshëm ndaj ndërhyrjeve, duke kërkuar konsideratë të kujdesshme në projektimin dhe ndërtimin e urës për të shmangur ndikime negative si ndryshimi i rrjedhës ose rritja e erozionit.

3.4.4 Ndjeshmëria ndaj Erozionit

Zona e Urës së Uzinës Rubik paraqet ndjeshmëri mesatare deri të lartë ndaj erozionit, për shkak të kombinimit të depozitimeve aluviale të pakonsoliduara përgjatë lumit dhe ndikimit të shpateve përreth. Brigjet e lumit të përbëra nga rërë, zhavorr dhe baltë janë veçanërisht të ndjeshme ndaj

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

erozionit fluvial, sidomos gjatë ngjarjeve me prurje të larta të shkaktuara nga reshje intensive. Këto kushte mund të shkaktojnë paqëndrueshmëri të brigjeve, mobilizim sedimentesh dhe ndryshime lokale të shtratit të lumit.

Rreziku i erozionit rritet më tej nga ndërhyrjet në tokë dhe heqja e vegjetacionit, të cilat ulin kohezionin e tokës dhe efektin mbrojtës të mbulesës bimore. Aktivitetet ndërtimore pranë lumit mund të përkeqësojnë këto procese nëse nuk menaxhohen siç duhet. Për këtë arsye, janë të domosdoshme masa efektive zbutëse, përfshirë mbrojtjen e brigjeve, praktika të kontrolluara të gjermimeve, sisteme për kontrollin e erozionit dhe sedimentit, si dhe rikthimin e vegjetacionit, për të ruajtur stabilitetin e shpateve dhe për të minimizuar transportin e sedimentit gjatë fazës së ndërtimit dhe asaj operative.

3.5 Klima, Rreziku nga Përmbytjet dhe Rreziqet Natyrore

Zona e Urës së Uzinës Rubik, e vendosur në pellgun e lumit Fani i Madh në veri të Shqipërisë, në rrjedhën e sipërme të bashkimit me sistemin e lumit Drin, ndikohet nga një klimë sub-mesdhetare dhe nga rreziqe natyrore të lidhura me të.

3.5.1 Karakteristikat Klimatike

Zona e Urës së Uzinës Rubik ndodhet në zonën klimatike “Mesdhetare Kodrinore Veriore”, e cila karakterizohet nga ndërthurja e ndikimeve mesdhetare dhe atyre malore. Ky konfigurim klimatik sjell dimra relativisht të butë, vera të ngrohta dhe një ndryshueshmëri të theksuar sezonale si në temperaturë ashtu edhe në reshje.

Bazuar në të dhënat meteorologjike afatgjata nga stacionet e afërta në pellgun e lumit Fani i Madh (Simon, Gojan dhe Kryezi), rajoni ka një temperaturë mesatare vjetore rreth 12.9°C. Temperaturat mesatare mujore variojnë nga rreth 3.9°C në janar deri në rreth 22.2°C në korrik dhe gusht, duke reflektuar një ndryshim të qartë sezonal tipik për klimën mesdhetare malore.

Në këtë zonë evidentohen edhe vlera ekstreme të temperaturës. Temperaturat minimale të regjistruara arrijnë deri në -14.6°C, ndërsa temperaturat maksimale në verë mund të shkojnë deri në 39.6°C. Këto luhatje janë të rëndësishme për projektimin e urës, veçanërisht në lidhje me zgjerimin dhe tkurrjen termike, si dhe kërkesat për qëndrueshmërinë dhe durueshmërinë e materialeve.

3.5.2 Regjimi i Përmbytjeve dhe Konteksti Hidrologjik

Pellgu i lumit Fani i Madh karakterizohet nga një regjim përmbytjesh të shpejta (flash floods), tipik për pellgjet malore mesdhetare. Për shkak të terrenit të pjerrët dhe intensitetit të lartë të

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

reshjeve, lumi reagon shumë shpejt ndaj ngjarjeve të reshjeve, me kohë të shkurtër përqendrimi dhe rritje të menjëhershme të prurjeve.

Përmbytjet ndodhin kryesisht gjatë sezonit të lagësht (tetor–janar), kur reshjet e dendura dhe të zgjatura sjellin prurje maksimale në lumë. Në të kundërt, muajt e verës janë përgjithësisht të thatë, me prurje të ulëta dhe rrjedhje minimale të ujit.

Gjatë ngjarjeve me reshje ekstreme, lumi mund të përjetojë shpejtësi të larta rrjedhjeje dhe transport të konsiderueshëm sedimentesh, gjë që rrit rrezikun e erozionit dhe gërryerjes (scour) në vendet e urave. Këto kushte janë kritike për projektimin e themeleve dhe hapësirës hidraulike (hydraulic clearance).

Në vendin e urës së Rubikut, rreziku nga përmbytjet lidhet kryesisht me prurjet maksimale sezonale, duke kërkuar hapje të mjaftueshme të hapësirave të urës, lartësi të përshtatshme mbi nivelin e ujit (freeboard), si dhe masa mbrojtëse për të siguruar qëndrueshmërinë afatgjatë të strukturës.

3.5.3 Rreziqet Natyrore

Përveç rrezikut nga përmbytjet, vendndodhja e urës është e ekspozuar edhe ndaj disa rreziqeve natyrore tipike të terrenit malor të veriut të Shqipërisë. Këto përfshijnë erozionin e brigjeve të lumit, rrëshqitjet e tokës dhe aktivitetin sizmik.

Dinamika e lumit në pellgun e Fani i Madh mund të shkaktojë gërryerje lokale rreth themeleve të urës, veçanërisht gjatë periudhave me prurje të larta. Prandaj, janë të nevojshme masa të përshtatshme mbrojtëse kundër gërryerjes për të garantuar sigurinë strukturore gjatë gjithë jetës së shërbimit të urës.

Rajoni është gjithashtu sizmiksht aktiv, dhe ngarkesat sizmike përbëjnë një element kryesor të projektimit. Ura duhet të projektohet në mënyrë që të përballojë përsheptimet horizontale të tokës përmes detajimit duktil, sistemeve të përshtatshme të mbështetjes dhe stabilitetit të themeleve.

Në përgjithësi, ndikimi i kombinuar i reshjeve të larta, përmbytjeve sezonale dhe rrezikut sizmik kërkon një qasje të fortë dhe të qëndrueshme në projektimin e urës, duke siguruar siguri strukturore afatgjatë dhe funksionim të besueshëm në kushte ekstreme mjedisore.

3.6 Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhjet

3.6.1 Cilësia e Ajrit

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Zona e urës së Uzina Rubik ndodhet në një mjedis kryesisht rural, të karakterizuar nga përdorim bujqësor i tokës, banesa të shpërndara dhe aktivitet të kufizuar tregtar. Nuk ka instalime të mëdha industriale, gurore apo burime të mëdha djegieje në afërsi të drejtpërdrejtë të zonës së projektit.

Burimet e ndotjes së ajrit do të klasifikohen në bazë të llojit të aktivitetëve ndërtimore, frekuencës së tyre dhe shpërndarjes hapësinore. Bazuar në numrin dhe shpërndarjen, burimet e ndotjes së ajrit përfshijnë burime të vetme ose pika (stacionare).

Një sërë ndikimesh të mundshme në cilësinë e ajrit në zonën e projektit janë identifikuar, të cilat mund të ndodhin gjatë fazave të ndërtimit dhe çmontimit në mungesë të masave të planifikuara, përfshirë:

- Emisione atmosferike nga lëvizja e pajisjeve dhe mjeteve të ndërtimit;
- Emisione nga motorët e mjeteve dhe pajisjeve gjatë fazës së ndërtimit, të cilat mund të rrisin përqendrimet lokale të dioksidit të squfurit (SO₂), oksideve të azotit (NO₂), PM10 dhe PM2.5 dhe të ndikojnë në shëndetin e njeriut.

3.6.2 Mjedisi Akustik

Mjedisi akustik në vendndodhjen e urës së Uzina Rubik është tipik për një korridor rrugor rural me banesa të vogla. Nivelet bazë të zhurmës ndikohen kryesisht nga:

- Trafiku i automjeteve përgjatë SH30;
- Automjete të rënda në raste të veçanta;
- Aktivitetet bujqësore të herëpashershme;
- Zhurmat natyrore, përfshirë erën dhe rrjedhën e lumit.

Zhurma nga trafiku përbën burimin kryesor antropogjen në zonë. Duke qenë se zona është rurale dhe me volum mesatar trafiku, nivelet e zhurmës ndryshojnë gjatë ditës, duke qenë më të ulëta gjatë natës dhe më të larta në orët me trafik më të dendur.

Në zonë nuk ka burime të përhershme industriale ose komerciale me intensitet të lartë zhurme.

a) Receptorët e ndjeshëm

Receptorët e ndjeshëm brenda ose pranë zonës përfshijnë:

- Banesat e afërta (qyteti i Rubikut);
- Përdoruesit e rrugës SH30;
- Mjedisin lumor të menjëhershëm;
- Peizazhin kulturor dhe natyror të fshatit Rubik.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Këta receptorë janë potencialisht të ndjeshëm ndaj ndryshimeve në nivelet e zhurmës, pluhurit dhe dridhjeve, veçanërisht gjatë aktiviteteve të përkohshme të ndërtimit.

3.7 Mbetjet, Kushtet Ekzistuese të Vendit dhe Përdorimi i Burimeve

Punimet e rikonstruksionit, përfshirë shembjen e strukturës ekzistuese, pritet të gjenerojnë një volum të konsiderueshëm të mbetjeve inerte të ndërtimit dhe prishjeve, të përbëra kryesisht nga beton i armuar, mbetje asfalti, dhe dheu i gërmuar, si dhe elementë çeliku. Materialet e çelikut pritet të jenë të riciklueshme, ndërsa betoni dhe asfalti mund të ripërdoren aty ku është teknikisht e mundur ose të transportohen në një vend depozitimi të miratuar. Sasitë e parashikuara të mbetjeve do të konfirmohen në fazën e projektimit të detajuar.

Gjatë konsultimeve me Njësinë Administrative Rubik, çështja e menaxhimit të mbetjeve inerte për nënprojektin e Urës së Uzina Rubik u trajtua me qëllim identifikimin e opsioneve të përshtatshme për depozitimin dhe ripërdorimin e materialeve të gjeneruara gjatë punimeve të shembjes dhe ndërtimit. Njësia administrative ka deklaruar se është e aftë të ripërdorë elementët që do të rezultojnë nga çmontimi i urës ekzistuese. Një plan i detajuar do të përgatitet për të përcaktuar mënyrën dhe vendet ku këto materiale mund të përdoren për shërbime të ndryshme publike.

3.8 Trafiku, Aksesit dhe Përdorimi nga Komuniteti

Ura e Uzina Rubik është një nyje kryesore në korridorin SH30, duke siguruar lidhje thelbësore përmes lumit Fani i Madh. Ajo mbështet trafik në të dy drejtimet dhe shërben si për udhëtime lokale, ashtu edhe për lëvizje rajonale në zonën e Rubikut. Ura përdoret nga automjete pasagjerësh, transport i lehtë mallrash dhe herë pas here nga automjete të rënda, duke lidhur vendbanimet përreth me shërbimet dhe rrugët kryesore të transportit. Ajo gjithashtu luan një rol të rëndësishëm në aksesin e përditshëm të komunitetit, përfshirë udhëtimet për punë, arsim dhe aktivitete ekonomike. Lëvizja e këmbësorëve realizohet përmes trotuareve të ngushta, megjithëse siguria dhe komoditeti janë të kufizuara për shkak të gjerësisë së vogël të strukturës. Për shkak se nuk ka alternativa të tjera të afërta me kapacitet të ngjashëm, ura mbetet një lidhje e rëndësishme dhe e pazëvendësueshme në rrjetin lokal.

3.8.1 Funkcioni ekzistues i trafikut dhe përdorimi nga komuniteti

Ura e Uzina Rubik është pjesë e rëndësishme e korridorit dytësor rrugor SH30 (U-30-01-09), i cili siguron lidhje lokale dhe rajonale brenda zonës së Mirditës. Aktualisht, ura funksionon si kalim me dy drejtime, duke përfshirë nga një korsi për secilin drejtim, dhe mbështet si lëvizjen lokale, ashtu edhe trafikun tranzit përgjatë SH30.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Në gjendjen ekzistuese, ura shërben për një trafik të përzier, duke përfshirë automjete pasagjerësh, transport të lehtë tregtar dhe automjete të rënda në raste të veçanta. Ajo luan gjithashtu një rol thelbësor në lidhjen e Rubikut me vendbanimet përreth dhe në sigurimin e aksesit në shërbime, aktivitete ekonomike dhe rrjete rajonale transporti.

Ura përdoret gjithashtu nga komunitetet lokale për udhëtime të përditshme, akses në shkolla, qendra shëndetësore dhe qendra tregtare. Për shkak të mungesës së kalimeve alternative me kapacitet dhe afërsi të ngjashme, ajo përfaqëson një element kritik të infrastrukturës për ruajtjen e aksesueshmërisë lokale.

Lëvizja e këmbësorëve ekziston në urë përmes trotuareve të ngushta, megjithatë ato ofrojnë ndarje minimale nga trafiku rrugor. Kjo thekson më tej rëndësinë e urës si një strukturë e kombinuar për transport dhe akses komunitar.

3.8.2 Aksesi gjatë ndërtimit dhe vazhdimësia e lëvizjes

Gjatë ndërtimit të Urës së re të Uzina Rubik, ruajtja e vazhdimësisë së lëvizjes për trafikun lokal dhe rajonal është një kërkesë kryesore. Për këtë qëllim, korridori ekzistues SH30 do të shërbejë si rruga kryesore e devijimit, duke siguruar lidhje ndërmjet Rubikut dhe vendbanimeve përreth gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

Strategjia e propozuar e devijimit e ridrejton trafikun në rrugën e vjetër SH30, e cila, megjithëse më e gjatë dhe me standard më të ulët, ofron një alternativë të vlefshme. Trafiku do të lehtësohet përmes nyjës pjesërisht klovë (Parclo) në Milot në autostradën E851, duke mundësuar kalime të qeta midis rrjetit të autostradës dhe rrugës së devijimit. Kjo skemë ruan vazhdimësinë e trafikut, megjithëse me kohë udhëtimi më të gjatë për shkak të kufizimeve gjeometrike të SH30.

Për të minimizuar ndërprerjet dhe për të garantuar sigurinë, aksesit në kantier do të menaxhohet me kujdes. Do të përcaktohen pika të veçanta hyrjeje dhe daljeje për automjetet e ndërtimit, pajisjet dhe furnizimet me materiale, të cilat do të ndahen, sa të jetë e mundur, nga qarkullimi publik për të rritur sigurinë dhe efikasitetin operativ.

Duke marrë parasysh natyrën e ngushtë dhe me kthesa të SH30, do të nevojiten masa shtesë të menaxhimit të trafikut, përfshirë:

- sinjalistikë të qartë dhe të pozicionuar mirë rrugore;
- kufizim të shpejtësisë për të garantuar lëvizje të sigurt të automjeteve;
- përmirësime të vogla lokale të rrugës për të lehtësuar manovrimin dhe qarkullimin.

Koordinimi me nyjën e Milotit do të luajë një rol kyç në ruajtjen e lidhshmërisë së rrjetit, veçanërisht për trafikun rajonal dhe tranzit. Gjithashtu, do të kryhet monitorim i rregullt i

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

kushteve të trafikut, me vlerësime periodike për të identifikuar dhe zbatuar çdo përmirësim të nevojshëm gjatë fazës së ndërtimit.

Në përgjithësi, kjo qasje ofron një zgjidhje praktike dhe të strukturuar për menaxhimin e trafikut gjatë rikonstruksionit të Urës së Rubikut. Duke shfrytëzuar korridorin SH30 dhe nyjën e Milotit, strategjia siguron vazhdimësi të aksesit duke minimizuar ndërprerjet në rrjetin lokal dhe rajonal të transportit. Zbatimi i suksesshëm i saj varet nga menaxhimi efektiv i trafikut, mirëmbajtja e vazhdueshme dhe koordinimi i ngushtë me autoritetet lokale.

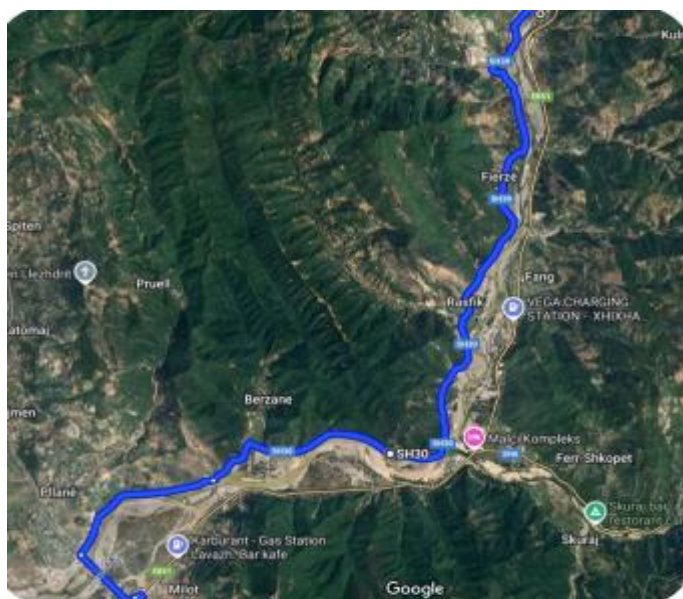

Figura 7: Rruga ku do të devijohet trafiku

3.9 Popullsia, Përdorimi i Tokës dhe Konteksti Social-Ekonomik 3.9.1 Konteksti Demografik

Ura e Uzina Rubik ndodhet në njësinë administrative Rubik, Bashkia Mirditë, një zonë e karakterizuar nga një popullsi relativisht e vogël dhe e shpërndarë në mënyrë të gjerë midis vendbanimeve urbane dhe rurale. Struktura demografike përfshin grupe të ndryshme moshore, me një përqindje të konsiderueshme të popullsisë në moshë pune të angazhuar në bujqësi, shërbime të vogla dhe aktivitete lokale industriale, si dhe një popullsi të moshuar që jeton kryesisht në zonat rurale. Dendësia e popullsisë është përgjithësisht e ulët deri mesatare, me banesa të shpërndara në fshatra të luginës dhe zonave kodrinore të lidhura nga infrastrukturë e kufizuar rrugore.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Gjatë viteve të fundit, zona ka shfaqur stabilitet demografik, por edhe prirje emigrimi, veçanërisht te të rinjtë që kërkojnë mundësi punësimi në qytete më të mëdha ose jashtë vendit. Kjo ka ndikuar në plakjen e popullsisë në disa fshatra dhe në rritjen e varësisë nga infrastruktura ekzistuese për lëvizshmëri dhe akses në shërbime. Në këtë kontekst, ura luan një rol të rëndësishëm në ruajtjen e lidhjes midis vendbanimeve dhe në sigurimin e aksesit në shërbime thelbësore si arsimi, shëndetësia dhe tregjet, duke kontribuar në qëndrueshmërinë sociale dhe ekonomike të komunitetit lokal.

3.9.2 Struktura Ekonomike dhe Mjetet e Jetesës

Struktura ekonomike në zonën e Urës së Uzina Rubik bazohet kryesisht në bujqësi, blegtori, tregti të vogël dhe aktivitete shërbimi publike e private. Familjet rurale mbështeten kryesisht në prodhim bujqësor për vetëkonsum dhe tregtim sezonal, si dhe në rritjen e bagëtive, të cilat përbëjnë një burim të rëndësishëm të ardhurash.

Përveç sektorit primar, një pjesë e popullsisë është e punësuar në sektorin publik, ndërtim, transport dhe biznese të vogla lokale, kryesisht në Rubik dhe zonat përreth. Të ardhurat nga emigracioni përbëjnë gjithashtu një burim të rëndësishëm shtesë për shumë familje në zonë.

Ura e Uzina Rubik ndikon pozitivisht në zhvillimin ekonomik lokal duke lehtësuar transportin e mallrave, produkteve bujqësore dhe lëvizjen e fuqisë punëtore midis zonave rurale dhe qendrave tregtare. Në këtë mënyrë, ajo mbetet një element i rëndësishëm infrastrukturor për lidhjen ekonomike dhe funksionimin e tregut lokal.

3.9.3 Kulturat Bujqësore dhe Përdorimi i Tokës

Zona më e gjerë e Rubikut përdoret tradicionalisht për kultivimin e drithërave, kulturave foragjere dhe prodhimtarisë sezonale bujqësore. Tokat pranë urës klasifikohen si tokë bujqësore, por sipas vlerësimeve të kryera:

- Nuk ka kultura bujqësore, pemishte apo drurë prodhues në zonën direkte të ndërtimit.
- Nuk preken sisteme ujitjeje apo struktura bujqësore ekzistuese.
- Pjesa më e madhe e zonës së projektit ndodhet në tokë publike, me një pjesë të vogël në parcela private që do të trajtohen përmes marrëveshjeve përkatëse.

Vlerësimet dhe konsultimet institucionale konfirmojnë se nuk pritet humbje e prodhimit bujqësor apo ndikime në të ardhurat e fermerëve. Një pjesë e vogël e tokës private do të shpronësohet sipas legjislacionit në fuqi dhe standardeve përkatëse (ESS5), pa zhvendosje fizike apo humbje banesash.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

3.9.4 Infrastruktura dhe Aksesit në Shërbime

Ura e Uzina Rubik ndodhet në qytetin e Rubikut, Bashkia Mirditë, në Qarkun Lezhë. Zona është e lidhur me Rrugën Kombëtare SH30, e cila përbën një korridor të rëndësishëm transporti midis autostradës Milot–Rrëshen dhe zonës urbane të Rubikut, si dhe vendbanimeve përreth.

Ura siguron akses në shërbime thelbësore, përfshirë:

- Institucione arsimore në zonat përreth;
- Qendra shëndetësore dhe spitalin e Rubikut;
- Shërbime administrative bashkiake;
- Tregje dhe biznese lokale.

Duke qenë se zona ka karakter rural, banorët varen kryesisht nga transporti privat dhe ai bujqësor. Çdo kufizim i funksionalitetit të urës do të kishte ndikim të drejtpërdrejtë në lëvizshmëri dhe akses në shërbime.

3.9.5 Ndjeshmëri Sociale dhe Grupet e Rrezikuara

Zona e Urës së Uzina Rubik përfshin një popullsi me nivele të ndryshme aksesesh në shërbime dhe infrastrukturë. Ura ka rol të rëndësishëm në lidhjen e komuniteteve me shërbime bazë si arsimit, shëndetësia, tregjet dhe administrata lokale.

Çdo ndërprerje e kësaj lidhjeje mund të ndikojë në mënyrë të drejtpërdrejtë në mirëqenien e banorëve, veçanërisht për grupet më të ndjeshme si të moshuarit, familjet me të ardhura të ulëta dhe personat me lëvizshmëri të kufizuar.

Identifikimi i Grupeve të Ndjeshme dhe rrezikuara (Vulnerable Groups)

Bazuar në të dhënat ekzistuese dhe vëzhgimet në terren, grupet e mëposhtme konsiderohen potencialisht të ndjeshme brenda zonës së projektit:

- Familje me të ardhura të ulëta, veçanërisht në vendbanimet rurale me mundësi të kufizuara punësimi
- Popullsia e moshuar, e cila mund të ketë lëvizshmëri të reduktuar dhe varësi më të lartë nga infrastruktura lokale
- Gratë dhe fëmijët, sidomos në familjet që varen nga aksesit në arsim, shëndetësi dhe tregje
- Personat me aftësi të kufizuara (PWDs), të cilët mund të përballen me barriera në aksesin e infrastrukturës dhe shërbimeve të transportit

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

- Komunitetet rurale me akses të kufizuar në furnizim me ujë, menaxhim të mbetjeve dhe shërbime të tjera publike.

Këto grupe mund të jenë më të ndjeshme ndaj ndryshimeve në akses, kushteve mjedisore dhe ndërprerjeve të përkohshme të shkaktuara nga aktivitetet e ndërtimit.

3.10 Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit

Konteksti i shëndetit dhe sigurisë së komunitetit në zonën përreth Urës së Uzina Rubik përcaktohet nga roli i saj si një element i rëndësishëm infrastrukture përgjatë korridorit SH30, duke siguruar lidhjen midis zonave të banimit, aktiviteteve ekonomike lokale dhe shërbimeve publike në të dy anët e lumit Fani i Madh. Zona përreth përfshin vendbanime të vogla dhe banesa të shpërndara, tipike për një mjedis rural dhe gjysmë-urban, ku lëvizshmëria varet kryesisht nga infrastruktura rrugore dhe veçanërisht nga ura ekzistuese.

Gjendja aktuale e urës paraqet disa kufizime bazë nga pikëpamja e shëndetit dhe sigurisë së komunitetit. Ura funksionon si një karrexhatë me dy drejtime, por me gjerësi të kufizuar dhe hapësirë të pamjaftueshme për këmbësorët, duke reduktuar nivelet e sigurisë si për automjetet ashtu edhe për përdoruesit këmbësorë. Mungesa e sistemeve të avancuara të menaxhimit të trafikut, së bashku me praninë e automjeteve të rënda përgjatë SH30, mund të rrisë rrezikun e incidenteve, veçanërisht në orët me fluks të lartë ose në kushte me shikueshmëri të reduktuar.

Lëvizja e këmbësorëve është e pranishme, por e kufizuar për shkak të trotuareve të ngushta, gjë që krijon sfida për përdoruesit e ndjeshëm si fëmijët, të moshuarit dhe personat me lëvizshmëri të kufizuar. Në disa raste, përdorimi i përbashkët i karrexhatës mund të rrisë ekspozimin ndaj rreziqeve të trafikut.

Aksesi në shërbime thelbësore si shëndetësia, arsimi dhe tregjet lokale varet nga funksionaliteti i rrjetit rrugor ekzistues. Edhe pse Rubiku ofron shërbime bazë publike, për shërbime më të specializuara kërkohet udhëtim drejt qendrave më të mëdha urbane si Rrëshen ose Lezhë. Në këtë kuadër, siguria dhe qëndrueshmëria e urës janë thelbësore për aksesin emergjent, përfshirë transportin e pacientëve dhe shërbimet e ambulancës.

Nuk janë identifikuar rreziqe të mëdha industriale apo burime të konsiderueshme të rrezikut për shëndetin publik në zonën e projektit. Megjithatë, prania e lumit dhe ndryshimet sezonale hidrologjike mund të paraqesin rreziqe lokale, veçanërisht gjatë periudhave me prurje të larta. Gjithashtu, presionet mjedisore historike në zonën më të gjerë të pellgut, si ndotja e trashëguar nga aktivitetet minerare, mund të ndikojnë në kushtet e përgjithshme mjedisore, edhe pse nuk lidhen drejtpërdrejt me strukturën e urës.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Në përgjithësi, kushtet bazë të shëndetit dhe sigurisë së komunitetit janë tipike për një korridor rrugor rural me nivel të moderuar trafiku dhe infrastrukturë të kufizuar për këmbësorët. Situata ekzistuese thekson rëndësinë e sigurimit të një kalimi të sigurt dhe të besueshëm mbi lumë, veçanërisht për lëvizjet e përditshme dhe aksesin në shërbimet thelbësore.

3.11 Trashëgimia Kulturore

Nuk janë identifikuar site arkeologjike apo monumente kulturore të regjistruara brenda gjurmës direkte të punimeve për Urën e Uzina Rubik. Bazuar në informacionin ekzistues të shqyrtimit mjedisor dhe social, si dhe vëzhgimet në terren, nuk priten ndikime fizike direkte mbi asetet e trashëgimisë kulturore nga punimet e gërmimit, themeleve apo aktivitetet ndihmëse të ndërtimit.

Megjithatë, zona më e gjerë e ndikimit përfshin elemente të trashëgimisë kulturore me rëndësi lokale dhe kombëtare. Në veçanti, Kisha historike e Rubikut (Kisha e Shëlbuemit), një Monument Kulture i Kategorisë I, ndodhet rreth 300 metra nga zona e projektit, në një pozicion të ngritur mbi luginën e lumit Fani i Madh. Kjo kishë daton nga periudha mesjetare (shek. XI–XII) dhe përfaqëson një objekt të rëndësishëm arkitektonik, historik dhe fetar në rajon. Për shkak të pozicionit të saj dominues, ajo ka edhe vlerë të lartë vizuale dhe kontribuon në peizazhin kulturor të zonës. Edhe pse nuk priten ndikime direkte, afërsia e saj kërkon vëmendje ndaj ndikimeve indirekte, si peizazhi vizual, dridhjet dhe shqetësimet gjatë fazës së ndërtimit.

Përveç këtij objekti të mbrojtur, zona mund të përmbajë edhe elemente të paidentifikuara arkeologjike, duke marrë parasysh historinë e gjatë të vendbanimeve në luginat e lumenjve Fani dhe Mat. Në këtë kontekst, mbetjet nëntokësore me interes historik nuk mund të përjashtohen plotësisht, veçanërisht në zonat ku do të kryhen gërmime.

Zona e projektit dhe komunitetet përreth mund të lidhen gjithashtu me trashëgimi kulturore jomateriale, përfshirë praktika tradicionale të përdorimit të tokës, njohuri lokale mbi bujqësinë dhe përdorimin e lumit, si dhe aktivitete kulturore ose fetare të lidhura me objektet përreth si Kisha e Rubikut. Edhe pse këto elemente nuk preken fizikisht nga projekti, ato përbëjnë një pjesë të rëndësishme të kontekstit kulturor dhe duhet të respektohen gjatë zbatimit të punimeve.

Në përgjithësi, vlerësimi bazë tregon se ndjeshmëria e trashëgimisë kulturore në gjurmën direkte të projektit është e ulët, ndërsa zona më e gjerë paraqet një vlerë të moderuar kulturore për shkak të pranisë së objekteve të afërta dhe rëndësisë historike të rajonit.

3.12 Shërbimet dhe Infrastrukturat Publike

Bazuar në vlerësimet e skopingut dhe inspektimet në terren të kryera për Urën e Uzina Rubik, nuk janë identifikuar infrastruktura të mëdha nëntokësore ose mbitokësore të shërbimeve brenda

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

gjurmës direkte të ndërtimit. Nuk ka linja transmetimi të tensionit të lartë, nënstacione elektrike, tubacione gazi apo rrjete kryesore të furnizimit me ujë dhe kanalizime që të ndërpresin aksin e urës ose lidhjet e saj direkte.

Zona përreth ka karakter kryesisht rural, me toka bujqësore dhe vendbanime të shpërndara. Për rrjedhojë, rrjetet ekzistuese të shërbimeve në afërsi pritet të jenë të kufizuara në sisteme lokale shpërndarjeje që shërbejnë familjet dhe fermat përreth. Këto mund të përfshijnë linja të energjisë elektrike të tensionit të ulët, lidhje të vogla të furnizimit me ujë dhe kablo telekomunikacioni që ndjekin ose kalojnë përgjatë korridorit ekzistues rrugor.

Duke qenë se ura është pjesë e rrjetit kombëtar rrugor që lidh Rubikun me vendbanimet përreth, është e mundur që infrastruktura standarde si shtyllat elektrike ose linjat e komunikimit të ndodhen pranë karrexhatës, por jashtë gjurmës direkte të punimeve. Në këtë fazë nuk parashikohet zhvendosje e asetëve kryesore të shërbimeve për projektin e rehabilitimit të Urës së Uzina Rubik.

3.13 Përmbledhje e Receptorëve Kryesorë të Ndjeshëm

Zona e projektit të Urës së Uzina Rubik karakterizohet nga një kombinim receptorësh mjedisorë dhe socialë që mund të jenë të ndjeshëm ndaj ndërhyrjeve, veçanërisht gjatë fazës së ndërtimit.

Nga pikëpamja mjedisore, receptorët më të rëndësishëm përfshijnë lumin Fani i Madh dhe habitatet e tij ripariane, të cilat përfaqësojnë elementin kryesor ekologjik brenda zonës së ndikimit. Këto habitate mbështesin specie ujore dhe gjysmë-ujore, përfshirë peshq me interes konservimi, amfibë me cikle sezonale riprodhimi dhe vegjetacion riparian që kontribuon në stabilitetin e brigjeve, kontrollin e sedimentit dhe lidhjen ekologjike. Edhe pse nuk janë identifikuar habitate prioritare apo kritike brenda gjurmës së projektit, mjedisi lumor konsiderohet me ndjeshmëri të moderuar për shkak të funksionit të tij ekologjik dhe ndjeshmërisë ndaj ndërhyrjeve. Receptorë të tjerë përfshijnë zonat përreth me shkurre dhe pyje të përziera, të cilat ofrojnë strehim dhe ushqim për shpendë, gjitarë të vegjël dhe zvarranikë, duke kontribuar në diversitetin ekologjik të zonës.

Nga pikëpamja sociale, receptorët kryesorë përfshijnë banesat dhe vendbanimet e afërta brenda njësisë administrative Rubik, veçanërisht ato përgjatë korridorit rrugor SH30 dhe pranë urës ekzistuese. Këto komunitete varen nga ura për lëvizjen e përditshme dhe aksesin në shërbime thelbësore. Grupet e ndjeshme, si të moshuarit, fëmijët dhe personat me lëvizshmëri të kufizuar, mund të jenë më të ekspozuar ndaj ndikimeve për shkak të varësisë më të lartë nga infrastruktura lokale. Receptorë të tjerë përfshijnë përdoruesit e rrugës, bizneset lokale që varen nga lidhjet e transportit, si dhe shërbimet publike, përfshirë emergjencat dhe aksesin në kujdes shëndetësor.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Në përgjithësi, receptorët mjedisorë dhe socialë të identifikuar reflektojnë karakterin rural dhe gjysmë-natyror të zonës së projektit, me ndjeshmëri kryesisht të lidhur me korridorin lumor dhe varësinë e komuniteteve nga infrastruktura ekzistuese. Këta receptorë kërkojnë menaxhim të kujdesshëm për të siguruar minimizimin e shqetësimeve dhe ruajtjen e funksioneve mjedisore dhe aksesit komunitar gjatë gjithë ciklit të projektit.

4 Vlerësimi i Ndikimeve, Identifikimi dhe Masat Zbutëse

Kjo pjesë paraqet vlerësimin e ndikimeve të mundshme mjedisore dhe sociale të lidhura me nënprojektin e Urës së Uzina Rubik dhe përcakton masat zbutëse të nevojshme për menaxhimin e tyre në përputhje me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) të programit.

Vlerësimi bazohet në Raportin e Skopingut Mjedisor dhe Social për Urën e Uzina Rubik dhe në Raportin e Skopingut për grupin e urave (Group A), të cilat kanë përcaktuar se projekti nuk kërkon një Vlerësim të plotë të Ndikimit Mjedisor dhe Social (ESIA), por paraqet rreziqe kryesisht gjatë fazës së ndërtimit, të cilat duhet të menaxhohen përmes një Plani të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) të strukturuar.

Karakterizimi i ndikimeve ndjek qasjen e skopingut të aplikuar në kuadër të Grupit B dhe merr në konsideratë natyrën, shtrirjen, kohëzgjatjen, kthyeshmërinë dhe probabilitetin e ndikimeve. Ndikimet vlerësohen sipas fazave të projektit (para-ndërtim, ndërtim dhe operim) dhe fokusohen në receptorët e ndjeshëm, përfshirë ujërat sipërfaqësore, habitatet ripariane, komunitetet përreth, përdoruesit e rrugës, punëtorët dhe mjedisin e trashëgimisë kulturore. Masat zbutëse të përcaktuara janë specifike për vendin, të zbatueshme dhe në përputhje me Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, Udhëzimet EHS të Grupit të Bankës Botërore dhe Praktikën e Mira Ndërkombëtare të Industrisë.

4.1 Ndikimet në Fazën Para-Ndërtimore

4.1.1 Shpronësimi i Tokës dhe Përgatitja e Terrenit

Rikonstruksioni i Urës së Uzina Rubik nuk kërkon shpronësim formal të tokës apo zhvendosje të detyruar, pasi ndërtimi i urës së re do të realizohet kryesisht brenda gjurmës ekzistuese dhe korridorit aktual të infrastrukturës rrugore. Të gjitha punimet do të kufizohen brenda hapësirës ekzistuese të rrugës SH30, përfshirë urën, rrugët lidhëse dhe ndërhyrjet shoqëruese.

Sipas planimetrisë aktuale të projektit, ndërhyrjet pritet të kryhen në tokë publike të dedikuara për infrastrukturë rrugore dhe në brezin ekzistues të shpronësimit (right-of-way). Këto zona mund të përdoren përmes procedurave standarde administrative, pa nevojë për marrje të re toke.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Megjithatë, është vënë re se një pjesë e vogël e një zone parkimi pranë një objekti bar–kafeje, e krijuar në mënyrë informale në tokë publike (siç paraqitet në figurën përkatëse), do të ndikohet nga punimet. Ky ndikim është i kufizuar dhe nuk përfshin pronë private, por mund të rezultojë në humbje të përkohshme ose të përhershme të përdorimit të kësaj hapësire informale.

Në përputhje me këtë, nuk preket asnjë tokë private dhe nuk parashikohet shpronësim apo zhvendosje e pavullnetshme. Çdo ndikim i mundshëm në tokë konsiderohet i kufizuar dhe i lidhur me aktivitetet e ndërtimit brenda ose pranë korridorit ekzistues të rrugës. Për këtë arsye, ndikimet klasifikohen si me magnitudë të ulët, për shkak të:

- mungesës së strukturave banesore ose aktiviteteve ekonomike të formalizuara në zonën e prekur,
- mungesës së zhvendosjes fizike të banorëve,
- mungesës së humbjes së burimeve të të ardhurave, dhe
- vazhdimësisë së përdorimit të pjesës së mbetur të parcelave nga pronarët përkatës.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Figura 8: Plani i shpronësimit për Urën e Rubikut

4.1.2 Përgatitja e kantierit dhe pastrimi i vegjetacionit

Karakterizimi i ndikimeve

Aktivitetet para-fillimit të punimeve përfshijnë përgatitjen e aksesit në kantier, ngritjen e zonave të përkohshme të punës, përcaktimin e kufijve të ndërtimit, instalimin e rrethimeve dhe pastrimin e kufizuar të vegjetacionit brenda gjurmës së miratuar të projektit. Hetimet gjeoteknike janë përfunduar dhe nuk parashikohen hetime të tjera invazive në këtë fazë. Si rrjedhojë, punimet përgatitore lidhen kryesisht me ndërhyrje sipërfaqësore që synojnë lehtësimin e mobilizimit të kontraktorit dhe aksesit në afrimet e urës dhe zonën e menjëhershme të punimeve.

Raportet e skanimit dhe të vlerësimit paraprak konfirmojnë praninë e vegjetacionit riparian përgjatë segmenteve të brigjeve të lumit; megjithatë, nuk kërkohet pastrim në shkallë të gjerë për realizimin e punimeve. Ndikimet e pritshme janë të lokalizuara, afatshkurtra dhe të kthyeshme. Megjithatë, nëse nuk menaxhohen siç duhet, heqja e vegjetacionit dhe ndërhyrjet në terren mund të:

- rrisin rrezikun e erozionit të tokës dhe transportit të sedimenteve drejt lumit;

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

- të ulin përkohësisht vazhdimësinë e habitatit përgjatë korridorit riparian;
- të ekspozojnë tokën ndaj rrjedhjeve sipërfaqësore, veçanërisht gjatë reshjeve;
- të shkaktojnë ndikim të lehtë vizual në zonën e projektit;
- të shqetësojnë faunën, përfshirë specie të mbrojtura, veçanërisht gjatë periudhave të ndjeshme si folezimi ose riprodhimi.

Për më tepër, aktivitetet e përgatitjes së kantierit, përfshirë rrethimin dhe vendosjen e zonës së punimeve, mund të kufizojnë përkohësisht aksesin midis qytetit të Rubikut dhe fshatrave përreth si dhe korridorit të rrugës SH30. Kjo mund të ndikojë në lëvizshmërinë lokale, përfshirë aksesin për banorët, bizneset dhe shërbimet emergjente. Pa planifikim të duhur, këto aktivitete mund të shkaktojnë ndërprerje të përkohshme, trafik të rënduar ose kushte të pasigurta për përdoruesit e rrugës dhe këmbësorët.

Aktivitetet e përgatitjes së kantierit mund të ndërveprojnë edhe me masa të tjera parapërgatitore, si vendosja e strukturave të përkohshme, përcaktimi i kufijve të kantierit dhe zbatimi i masave të menaxhimit të trafikut. Çdo vonesë ose mungesë koordinimi midis këtyre aktiviteteve dhe pastrimit të vegjetacionit mund të sjellë ndërhyrje të panevojshme në terren, zgjerim të zonës së punës përtej asaj të domosdoshme ose rritje të ndikimit mbi aksesin e komunitetit. Prandaj, renditja dhe mbikëqyrja e kujdesshme e punimeve përgatitore është thelbësore për të minimizuar efektet kumulative në këtë fazë.

Duke qenë se hetimet gjeoteknike janë përfunduar, nuk pritet pastrim shtesë për qëllime investigimi, gjë që redukton gjurmën e përgjithshme të ndërhyrjes në fazën para ndërtimit.

Masat zbutëse

Pastrimi i vegjetacionit duhet të kufizohet rreptësisht brenda gjurmës së miratuar të ndërtimit dhe zonave të aksesit, siç përcaktohet në projektin final dhe në ESMP. Gjithashtu, përgatitja e kantierit duhet të planifikohet dhe zbatohet në mënyrë që të sigurojë akses të sigurt dhe të pandërprerë për komunitetet lokale. Duhet të zbatohen masat e mëposhtme:

- Përcaktimi fizik i kufijve të kantierit përpara çdo pastrimi, duke përdorur rrethime, shirita ose shenja të dukshme për të parandaluar hyrjen në zonat ripariene.
- Mbrojtja e vegjetacionit riparian jashtë gjurmës së lejuar, përfshirë kufizimin e lëvizjes së makinerive dhe depozitimit të materialeve në zona të ndjeshme.
- Mbikëqyrja e aktiviteteve të pastrimit nga përfaqësuesi mjedisor i kontraktorit për të siguruar respektimin e kufijve të miratuar.
- Zbatimi i masave për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve, si gardhe sedimentesh ose kanale të përkohshme drenazhimi, kur është e nevojshme për të parandaluar rrjedhjen drejt lumit.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

- Ndalimi i heqjes së panevojshme të shtresës sipërfaqësore të tokës jashtë zonave të domosdoshme të punimeve.
- Pastrimi i vegjetacionit nuk duhet të kryhet gjatë periudhave të ndjeshme për faunën, veçanërisht gjatë sezonit kryesor të folezimit dhe shumimit të shpendëve nga marsi deri në gusht, dhe, kur preken habitatet ripariane, gjatë periudhave të ndjeshme të shumimit të amfibëve dhe aktivitetit të zvarranikëve, të cilat zakonisht ndodhin nga shkurti deri në korrik. Nëse pastrimi i vegjetacionit gjatë këtyre periudhave nuk mund të shmanget, duhet të kryhet një studim paraprak para pastrimit nga një specialist i kualifikuar i biodiversitetit, për të konfirmuar mungesën e foleve aktive, vendeve të shumimit ose receptorëve të tjerë të ndjeshëm të faunës. Nëse konfirmohen fole, si në pemë ashtu edhe në tokë, strofulla ose strehime, Kontraktori do të përgatisë një Plan për Ruajtjen e Biodiversitetit, i cili do t'i nënshtrohet kontrollit dhe miratimit nga PIT-ARA dhe Specialisti Mjedisor i Bankës Botërore. Punimet nuk mund të fillojnë pa këtë miratim.
- Ndalohet pastrimi i vegjetacionit gjatë periudhave të ndjeshme për faunën, sipas përcaktimeve të ESMP-së, përfshirë sezonet e folezimit dhe riprodhimit.
- Përgatitja dhe zbatimi i një Plani të Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit (TMP) përpara fillimit të punimeve, duke siguruar lidhje të sigurt dhe të vazhdueshme midis qytetit të Rubikut, fshatrave përreth dhe SH30.
- Krijimi i rrugëve të përkohshme ose devijimeve alternative, kur është e nevojshme, për të garantuar akses të pandërprerë për banorët, bizneset dhe shërbimet emergjente.
- Instalimi me faza i rrethimeve dhe kufijve të kantierit për të shmangur mbylljen e plotë të aksesit në çdo moment, duke siguruar kalim të sigurt ose devijim të kontrolluar.
- Vendosja e sinjalistikës së qartë të trafikut, shenjave paralajmëruese dhe barrierave fizike për drejtimin e sigurt të automjeteve dhe këmbësorëve.
- Angazhimi i personelit të kontrollit të trafikut kur është e nevojshme, veçanërisht gjatë orëve të pikut ose aktiviteteve kritike.
- Koordinimi me autoritetet lokale dhe komunitetin për të njoftuar paraprakisht kufizimet, devijimet dhe afatet kohore.

Çdo vegjetacion i hequr duhet të trajtohet me masa rikuperimi pas përfundimit të punimeve. Zonat e dëmtuara do të rehabilitohen me specie vendase të përshtatshme për ekosistemin riparian lokal, dhe shtresa sipërfaqësore e tokës do të ruhet dhe ripërdoret kur është e mundur për të mbështetur rigjenerimin natyror.

Nëpërmjet kontrollit të rreptë të përgatitjes së kantierit, zbatimit të koordinuar të masave të aksesit dhe trafikut, si dhe mbikëqyrjes së kujdesshme të aktiviteteve përgatitore, ndikimet mbi habitatin riparian, stabilitetin e tokës dhe aksesin e komunitetit do të mbeten të vogla, të përkohshme dhe plotësisht të menaxhueshme brenda kuadrit të ESMP-së.

4.1.3 Cilësia e ajrit, zhurma dhe vibracionet

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Karakterizimi i ndikimeve

Gjatë fazës së ndërtimit të rehabilitimit të Urës së Rubikut, priten ndikime të përkohshme por potencialisht të konsiderueshme në cilësinë e ajrit, zhurmën dhe vibracionet. Këto ndikime do të rezultojnë nga shembja e strukturës ekzistuese të urës, gërmimet dhe punimet tokësore, përdorimi i makinerive të rënda, transporti i materialeve, punimet e kompaktimit dhe aktivitetet e mundshme të shtyllëzimit (piling).

Cilësia e ajrit

Emetimet në ajër do të gjenerohen nga makineritë ndërtimore me naftë, kamionët e transportit të aggregateve dhe materialeve të gërmuara, pajisjet e kompaktimit dhe punimet e asfaltimit. Këto burime mund të rrisin përkohësisht përqendrimet lokale të monoksidit të karbonit, oksideve të azotit, grimcave të pezulluara dhe hidrokarbureve në afërsi të punimeve.

Pluhuri në ajër do të krijohet nga gërmimet, shembjet, depozitimi i materialeve dhe lëvizja e automjeteve në sipërfaqe të papavimentuara ose pjesërisht të pavimentuara. Vendosja dhe funksionimi i një impianti të përkohshëm asfaltimi mund të sjellë gjithashtu rreziqe mjedisore dhe sociale, përfshirë emetime të pluhurit, grimcave, tymrave dhe erërave të pakëndshme. Duke qenë se disa receptorë banimi dhe komercialë ndodhen në skajin e zonës së punimeve, shpërndarja e pluhurit mund t'i prekë drejtpërdrejt këta receptorë, veçanërisht gjatë kushteve të thata dhe me erë. Terreni i hapur përgjatë korridorit lumor mund të favorizojë transportin horizontal të pluhurit nëse nuk kontrollohet siç duhet.

Nivelet më të larta të pluhurit priten gjatë fazës së shembjes dhe punimeve tokësore, zakonisht për disa javë, me nivele më të ulëta në mënyrë të ndërprerë gjatë fazave të mëvonshme të ndërtimit. Pa masa zbutëse, mund të ndodhin shqetësime afatshkurtra, ulje e dukshmërisë dhe irritime të lehta respiratore për receptorët përreth. Gjithashtu mund të ndikohen bimësia, kulturat bujqësore dhe ujërat sipërfaqësore.

Kur gjatë ndërtimit kërkohen impiante të përkohshme ose të lëvizshme asfalti, rreziqet e mundshme mjedisore dhe sociale mund të përfshijnë emetime në ajër, grimcat e ngurta, avujt e asfaltit, zhurmën, shqetësimet nga aromat dhe ndotjen aksidentale të tokës ose ujit. Proceset e prodhimit të asfaltit mund të gjenerojnë emetime të dioksidit të squfurit, SO₂, oksideve të azotit, NO_x, përbërjeve organike të avullueshme, VOC, grimcave të ngurta, PM, dhe ndotësve të rrezikshëm të ajrit, HAP, duke përfshirë përbërje të tilla si benzeni, të lidhura me avujt e asfaltit. Pluhuri fugitiv mund të gjenerohet gjithashtu nga trajtimi i aggregateve, grumbujt e materialeve të depozituara, lëvizja e automjeteve dhe operacionet e përzierjes, ndërsa funksionimi i vazhdueshëm i mikserëve, ventilatorëve, gjeneratorëve dhe makinerive të rënda mund të krijojë shqetësime lokale nga zhurma dhe aromat, veçanërisht pranë receptorëve të ndjeshëm.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Zhurma

Ndikimet nga zhurma priten të jenë të konsiderueshme, veçanërisht për receptorët që ndodhen shumë afër punimeve. Pajisjet ndërtimore zakonisht gjenerojnë nivelet e mëposhtme të zhurmës në rreth 10 m distancë:

- Ekskavatorë, ngarkues dhe kompaktorë: 80–90 dB(A);
- Pajisje për shembje betoni: 85–95 dB(A);
- Kamionë të rëndë dhe trajtimi i materialeve: 75–90 dB(A);
- Shtyllëzim me goditje (nëse përdoret): 95–105 dB(A) në burim;
- Funksionimi i një impianti të përkohshëm asfaltimi mund të gjenerojë gjithashtu zhurmë dhe vibracione.

Zona e projektit ka terren relativisht të hapur me barriera të kufizuara akustike, prandaj zhurma mund të përhapet përgjatë korridorit lumor dhe rrugor. Aktivitetet e shembjes priten të gjenerojnë nivelet më të larta të zhurmës për një periudhë të shkurtër, ndërsa punimet tokësore dhe strukturore do të prodhojnë zhurmë të ndërprerë për disa muaj.

Duke pasur parasysh afërsinë me receptorë banimi dhe ekonomikë, ndikimi i zhurmës vlerësohet si i moderuar deri i lartë në afat të shkurtër dhe kërkon planifikim të rreptë, komunikim me komunitetin dhe masa teknike zbutëse.

Dridhjet (Vibracionet)

Dridhjet gjatë fazës së ndërtimit do të shkaktohen kryesisht nga aktivitete të tilla si shembja e urës ekzistuese, punimet e kompaktimit, lëvizja e makinerive të rënda dhe, nëse kërkohet, punimet e shtyllëzimit (piling). Receptorët banesorë dhe komercialë që ndodhen në afërsi të drejtpërdrejtë të kantierit mund të përjetojnë nivele të ndjeshme vibracionesh, veçanërisht gjatë aktiviteteve me intensitet të lartë dhe kohëzgjatje të shkurtër, si shembja.

Aktivitetet që gjenerojnë dridhje janë me natyrë të ndërprerë dhe jo të vazhdueshme, dhe efektet e tyre zvogëlohen shpejt me rritjen e distancës nga burimi, në varësi të kushteve të tokës dhe llojit të pajisjeve të përdorura. Sipas skenarëve tipikë të ndërtimit, vlerat e shpejtësisë së grimcave (Peak Particle Velocity – PPV) në distancë të afërt mund të variojnë afërsisht nga 1 deri në 10 mm/s, megjithëse në receptorët më të largët zakonisht priten vlera më të ulëta. Në këto nivele, dridhjet mbeten brenda pragjeve të perceptimit njerëzor dhe konsiderohen kryesisht si shqetësim i lehtë, pa shkaktuar dëmtime strukturore në kushte normale.

Duke marrë parasysh natyrën e punimeve dhe nivelet e pritshme të vibracioneve, nuk parashikohen dëmtime strukturore apo shqetësime afatgjata në distanca tipike të receptorëve.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Megjithatë, dridhjet afatshkurtra mund të jenë të ndjeshme dhe të perceptueshme nga banorët e ndërtesave përreth.

Në përgjithësi, ndikimet nga dridhjet gjatë fazës së ndërtimit vlerësohen si të përkohshme, të lokalizuara dhe të menaxhueshme, me kusht që të zbatohen praktika të mira ndërtimore, përzgjedhje e përshtatshme e pajisjeve dhe procedura monitorimi efektive.

Masat zbutëse

Cilësia e ajrit dhe kontrolli i pluhurit

- Mbajtja e zonave të gërmuara dhe sipërfaqeve të papavimentuara në gjendje të lagësht përmes spërkatjes së rregullt me ujë, veçanërisht në kushte të thata ose me erë.
- Rritja e frekuencës së spërkatjes me ujë gjatë shembjes dhe punimeve intensive tokësore.
- Mbulimi i kamionëve që transportojnë tokë ose agregate dhe ndalimi i ngarkimit të tepërt.
- Kufizimi i shpejtësisë së automjeteve brenda zonës së kantierit.
- Mbulimi dhe mirëmbajtja e depozitave të materialeve për të parandaluar erozionin nga era.
- Mirëmbajtja e rregullt e pajisjeve të ndërtimit për të minimizuar emetimet e gazrave.
- Rehabilitimi sa më i shpejtë i sipërfaqeve të dëmtuara.
- Monitorimi i shenjave vizuale të ndotjes (p.sh. në kultura bujqësore); në rast ankesash ose rritje të dukshme të pluhurit, kontraktori duhet të zbatojë masa korrigjuese për rikthimin e përputhshmërisë.
- Nëse vendoset një impiant asfaltimi i përkohshëm, kontraktori duhet të sigurojë distancë të mjaftueshme nga zonat e banuara, të marrë të gjitha lejet mjedisore dhe të instalojë sisteme filtrimi dhe kontrolli të emetimeve.

Masat zbutëse duhet të përfshijnë vendosjen e përshtatshme të impianteve të lëvizshme të asfaltit larg receptorëve të ndjeshëm dhe trupave ujorë, zbatimin e masave për kontrollin e pluhurit, mbylljen ose mbulimin e materialeve të imëta kur është e mundur, si dhe përdorimin e teknologjive moderne për kontrollin e emetimeve, të tilla si kolektorët e pluhurit me filtra tekstili, bag-house, dhe sistemet për kontrollin e VOC. Kur është teknikisht dhe ekonomikisht e mundur, duhet t'u jepet përparësi teknologjive të asfaltit me përzierje të ngrohtë, WMA, kundrejt asfaltit konvencional me përzierje të nxehtë, HMA, me qëllim reduktimin e konsumit të energjisë, temperaturave të prodhimit, avujve dhe emetimeve në atmosferë. Karburanti, bitumi dhe materialet e rrezikshme duhet të ruhen në zona të izoluar, të mbyllura dhe me sistem mbajtës dytësor, me pajisje për reagim ndaj derdhjeve të disponueshme në kantier. Duhet të zbatohet inspektimi i rregullt, mirëmbajtja parandaluese dhe kalibrimi i djegësve, filtrave, izolimeve dhe sistemeve të kontrollit të emetimeve, për të minimizuar emetimet e tepërta dhe defektet gjatë operimit. Me zbatimin e këtyre masave dhe përputhshmërinë me legjislacionin

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

kombëtar dhe praktikat e mira ndërkombëtare, ndikimet e mbetura të lidhura me impiantet e përkohshme të prodhimit të asfaltit pritet të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe me rëndësi mesatare deri të ulët.

Procedurat korrigjuese për pluhurin e tepërt përfshijnë pezullimin e përkohshëm të aktiviteteve gjeneruese të pluhurit, intensifikimin e lagështimit, mbulimin e zonave të ekspozuara dhe ndryshimin e metodave të punës.

Menaxhimi i zhurmës

- Kufizimi i aktiviteteve me zhurmë të lartë vetëm gjatë orëve të ditës.
- Planifikimi i shembjes dhe punimeve intensive për të minimizuar shqetësimin për receptorët përreth.
- Njoftimi paraprak i banorëve dhe bizneseve për kohën dhe kohëzgjatjen e punimeve me zhurmë të lartë.
- Përdorimi i pajisjeve të mirëmbajtura me silenciatorë dhe amortizues zhurme.
- Vendosja e barrierave akustike të përkohshme kur receptorët ndodhen shumë afër kantierit.
- Në rast të impiantit të asfaltimit të përkohshëm, të sigurohet vendosje në distancë të përshtatshme dhe zbatimi i masave të kontrollit të zhurmës.
- Monitorimi i niveleve të zhurmës në receptorët e përzgjedhur për të verifikuar përputhshmërinë.

Menaxhimi i vibracioneve

Si masë parandaluese, kontraktori duhet të përdorë metoda dhe pajisje me vibracion të ulët sa herë që është e mundur dhe të shmangë aktivitetet me goditje të forta kur ekzistojnë alternativa teknike. Gjithashtu, duhet të zbatohet një qasje reaguese, ku:

- Çdo ankesë nga banorët ose bizneset për vibracionet duhet të regjistrohet dhe hetohet zyrtarisht;
- Kur është e nevojshme, duhet të kryhet monitorim i drejtpërdrejtë në terren për të verifikuar nivelet e PPV;
- Në rast të tejkallimit të pragjeve të lejuara ose shqetësimeve të justifikuara, duhet të zbatohen masa shtesë zbutëse.

4.1.4 Gjenerimi i mbetjeve dhe materialet e rrezikshme

Karakterizimi i ndikimeve

Aktivitetet e ndërtimit për rehabilitimin e Urës së Rubikut do të gjenerojnë sasi të konsiderueshme mbetjesh të ngurta, kryesisht materiale inerte që vijnë nga shembja e strukturës ekzistuese dhe punimet gjurmuese. Vëllimi i vlerësuar i materialeve inerte është rreth 8946 m³,

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

duke përfshirë mbetje betoni të armuar, fragmente asfalti, dheu të gërmuar dhe elemente guri ose murature.

Megjithëse kohëzgjatja e gjenerimit të mbetjeve është e përkohshme dhe e kufizuar në fazën e ndërtimit, volumi është i konsiderueshëm në raport me gjurmën e projektit dhe ndjeshmërinë e zonës përreth. Nëse nuk menaxhohet sipas praktikave të mira ndërkombëtare (Good International Industry Practice), përfshirë udhëzimet e Bankës Botërore dhe Protokollin e BE-së për menaxhimin e mbetjeve të ndërtimit dhe shembjes, mund të shkaktohen:

- depozitim i pakontrolluar në tokat përreth ose në brigjet e lumit;
- bllokim i drenazhimit dhe ndryshim i rrjedhjes së ujërave sipërfaqësore;
- rritje e erozionit dhe transportit të sedimenteve drejt lumit;
- përkeqësim i cilësisë së ujërave sipërfaqësore;
- ndikim vizual dhe shqetësim për komunitetin.

Menaxhimi i materialeve të rrezikshme përfaqëson një rrezik me probabilitet të ulët, por me pasoja të larta. Derdhjet aksidentale të hidrokarbureve ose kimikateve mund të ndotin tokën dhe, për shkak të lidhjes hidraulike, të migrojnë drejt ujërave sipërfaqësore. Uji dhe toka e kontaminuar duhet të largohen nga kantieri dhe të trajtohen si mbetje të rrezikshme. Mungesa e kontrollit të duhur të ujit të larjes së betonit, i cili zakonisht është me alkalinitet të lartë, mund të shkaktojë gjithashtu dëme të lokalizuara, por të rëndësishme mjedisore. Shqipëria ka një kuadër ligjor të qëndrueshëm për menaxhimin e mbetjeve të rrezikshme, të harmonizuar me standardet e BE-së, por kapacitetet praktike për trajtimin e tyre në vend mbeten të kufizuara. Në kontekstin e ndërtimit dhe prishjes së urave, mbetjet e rrezikshme mund të përfshijnë toka të kontaminuara, vajra, bojëra dhe potencialisht materiale që përmbajnë azbest.

Në praktikë, këto rryma mbetjesh zakonisht ndahen në vend, ruhen përkohësisht dhe dorëzohen te operatorë të licencuar. Megjithatë, për shkak të mungesës së impianteve të avancuara të trajtimit, disa nga mbetjet e rrezikshme mund të kenë nevojë të eksportohen jashtë vendit për trajtim të duhur. Opsionet vendase të asgjësimit janë të kufizuara, me vetëm një landfill të ndërtuar për mbetje të rrezikshme.

Si rezultat, menaxhimi efektiv i mbetjeve të rrezikshme për projektin do të varet nga kontrollet e rrepta të kontraktorit, ndarja e duhur e mbetjeve dhe gjurmueshmëria e plotë, për të shmangur rrezikun e asgjësimit të papërshtatshëm ose përzierjes me mbetje jo të rrezikshme ndërtimi.

Në përputhje me World Bank EHSG dhe Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes, projekti duhet të prioritetizojë parandalimin e mbetjeve, rikuperimin e materialeve, ripërdorimin dhe riciklimin përpara asgjësimit. Moszbatimi i këtyre parimeve mund të rrisë joefikasitetin në përdorimin e burimeve dhe rreziqet mjedisore.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Në përgjithësi, gjenerimi i mbetjeve vlerësohet si një ndikim me volum të lartë, por i menaxhueshëm, me kusht që të zbatohen në mënyrë strikte parimet e hierarkisë së mbetjeve dhe standardet e parandalimit të ndotjes të njohura ndërkombëtarisht.

Masat zbutëse

Një **Plan gjithëpërfshirës i Menaxhimit të Mbetjeve** duhet të përgatitet dhe të zbatohet si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit, në përputhje me:

- legjislacionin shqiptar për mbetjet;
- praktikatat e mira ndërkombëtare të industrisë;
- udhëzimet mjedisore, shëndetësore dhe të sigurisë të World Bank;
- Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes. Kur këto ndryshojnë, do të zbatohet standardi më i rreptë.

Punimet nuk do të fillojnë përpara se Plani i Menaxhimit të Mbetjeve, WMP, i përgatitur në përputhje me Udhëzimet e Përgjithshme për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë të Bankës Botërore, WB EHS, dhe Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Prishjet, të jetë rishikuar dhe miratuar nga PIT/ARA.

Plani i Menaxhimit të Mbetjeve duhet të përcaktojë rrymat e mbetjeve, përgjegjësitë, mënyrat e magazinimit, procedurat e transportit, kërkesat për dokumentacion dhe objektet e miratuara për riciklim ose asgjësim.

Parimet kryesore

Duhet të zbatohen parimet e mëposhtme:

- Hierarkia e mbetjeve: parandalim, reduktim, ripërdorim, riciklim, rikuperim dhe asgjësim si opsion i fundit.
- Ndarja e mbetjeve në burim në kategori inerte, të riciklueshme, jo të rrezikshme dhe të rrezikshme.
- Maksimizimi i ripërdorimit në kantier të materialeve inerte të prishjes (p.sh. si mbushje ose materiale për argjinaturë), kur është teknikisht e mundur dhe mjedisorisht e pranueshme.
- Riciklimi i materialeve të përshtatshme si metalet dhe asfalti në impiante të licencuara. Megjithatë, dheu nuk mund të ripërdoret në sipërfaqe publike ose private pa u vërtetuar me analiza laboratorike se është i padëmshëm. Megjithatë, dheu nuk mund të ripërdoret në sipërfaqe publike ose private pa u vërtetuar me analiza laboratorike se është i padëmshëm.
  - Ndalohet rreptësisht depozitimi i dheut, materialeve të tjera ose mbetjeve në mjedis.
  - Ndalohet rreptësisht depozitimi i dheut, materialeve të tjera ose mbetjeve në mjedis.
- Asgjësimi vetëm në objekte të licencuara dhe të miratuara.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Masat specifike të kontrollit

- Përcaktimi i zonave të përkohshme të magazinimit të miratuara nga autoritetet kompetente, të pozicionuara larg lumit dhe kanaleve të kullimit.
- Stabilizimi ose mbulimi i depozitave për të parandaluar shpërndarjen nga era dhe rrjedhjen e sedimenteve.
- Vendosja e masave të kontrollit të erozionit dhe sedimentit rreth zonave të magazinimit.
- Ndalim i rreptë i hedhjes së mbetjeve në lumë, në brigje ose brenda fushës së përmytjes.
- Mbajtja e dokumentacionit të gjurmueshmërisë së mbetjeve (sasitë e gjeneruara, të ripërdorura, të ricikluara dhe të asgjësuar).
- Parashikimi i një zone të dedikuar për larjen e betonit (concrete washout area).

Menaxhimi i materialeve të rrezikshme

Materialet e rrezikshme duhet të menaxhohen në përputhje me një Plan të Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme dhe një Plan për Parandalimin dhe Reagimin ndaj Derdhjeve, të harmonizuar me kërkesat e World Bank EHS. Masat përfshijnë:

- magazinim të karburanteve, vajrave dhe kimikateve në zona të impermeabilizuara me bundim dhe kapacitet sekondar prej të paktën 110% të enës më të madhe;
- etiketim dhe ndarje të qartë të substancave të rrezikshme;
- pajisje për menaxhimin e derdhjeve (spill kits) në zonat e magazinimit dhe në kantier;
- izolim, mbledhje dhe asgjësim të menjëhershëm të tokës ose materialeve të kontaminuara pas çdo derdhjeje;
- trajnim të stafit për përdorim të sigurt, magazinim dhe reagim emergjent.

Larja e betonit

Larja e betonit duhet të kontrollohet rreptësisht përmes gropave ose kontenierëve të dedikuar dhe të izoluar. Ndalohet shkarkimi i ujit të larjes në tokë, në sistemet e ujërave sipërfaqësore ose në lumë.

Duke zbatuar Praktikën e Mira Ndërkombëtare, udhëzimet EHS të World Bank dhe Protokollin e BE-së për Mbetjet e Ndërtimit dhe Prishjes (ku zbatohet standardi më i rreptë), rreziqet nga mbetjet dhe materialet e rrezikshme do të minimizohen në mënyrë efektive, duke siguruar mbrojtjen e tokës dhe ujërave, përputhshmërinë me kërkesat e Bankës Botërore dhe menaxhim të përgjegjshëm të burimeve.

4.1.5 Ndotja e Ujit dhe Transporti i Sedimente

Vlerësimi i ndikimit

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Lumi Fani i Madh përfaqëson receptorin kryesor mjedisor në zonën e projektit të Urës së Uzina Rubik, me funksione të rëndësishme ekologjike dhe hidrologjike brenda basenit më të gjerë të lumit Mat. Korridori lumor mbështet vegjetacion riparian dhe siguron lidhje ekologjike në peizazhin lokal. Habitatet ripariane karakterizohen nga vegjetacion tipik i brigjeve të lumit, i cili kontribuon në stabilizimin e brigjeve, hijëzimin, ciklin e lëndëve ushqyese dhe ruajtjen e korridoreve ekologjike.

Edhe pse në zonën e drejtpërdrejtë të projektit nuk janë identifikuar zona të mbrojtura apo habitate kritike, korridori lumor mbart vlera të lokalizuara biodiversiteti që kërkojnë menaxhim të kujdesshëm. Vlerësimet e screening dhe scoping tregojnë praninë e mundshme të llojeve të amfibëve të lidhur me mjediset lumore dhe ripariane. Këto specie, edhe pse përgjithësisht jo të klasifikuara si globalisht të kërcënuara, janë të ndjeshme ndaj shqetësimeve të habitatit, rritjes së turbullirës së ujit dhe ndotjes. Lumi gjithashtu mbështet komunitete tipike të peshqve të ujërave të ëmbla, përfshirë specie cyprinidae dhe bentike, të përshtatura me regjime të ndryshueshme të rrjedhës karakteristike për lumenjtë malorë.

Gjithashtu vërehet se lumi Fani ka qenë historikisht i ndikuar nga ndotja e shkaktuar nga aktivitetet minerare në pjesën e sipërme të basenit, gjë që ka ndikuar në cilësinë bazë të ujit dhe kushtet ekologjike. Si rezultat, sistemi lumor tashmë është nën presion mjedisor dhe çdo shqetësim shtesë gjatë fazës së ndërtimit duhet të menaxhohet me kujdes për të mos përkeqësuar më tej gjendjen ekzistuese.

Aktivitetet e ndërtimit në Urën e Uzina Rubik, përfshirë prishjen e strukturës ekzistuese, gërmimet pranë brigjeve, punimet e themeleve dhe ndërhyrjet e mundshme të përkohshme në shtratin e lumit, mund të shkaktojnë shqetësim të tokës dhe rritje afatshkurtër të turbullirës dhe përqendrimit të sedimenteve në ujë. Lëshimi i sedimenteve mund të ndodhë përmes:

- shqetësimit të brigjeve të lumit dhe zonave të fushëpërmytjes;
- rrjedhjes së ujërave nga tokat e ekspozuara dhe depozitat e materialeve;
- Shkarkimi i ujërave të reshjeve nga kantieri i ndërtimit;
- Derdhja aksidentale e materialeve të imëta të ndërtimit gjatë manipulimit të tyre;

Gjithashtu, menaxhimi i papërshtatshëm ose derdhjet aksidentale të karburanteve, bitumit, lubrifikantëve ose substancave të tjera të rrezikshme nga impianti i lëvizshëm i asfaltit mund të paraqesin rreziqe të lokalizuara për tokën, sistemet e kullimit dhe rrjedhat ujore pranë zonës.

Vetëm materiale të pastra dhe të përzgjedhura mirë (p.sh. gurë të thyer të larë me përmbajtje të ulët finesash) do të përdoren në punimet pranë ose në lumë, për të minimizuar gjenerimin e sedimenteve dhe turbullirës. Çdo strukturë e përkohshme ndërtimi do të vendoset dhe menaxhohet në mënyrë të tillë që të shmanget rrjedhja direkte e ujërave drejt lumit.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Rritja e turbullirës mund të zvogëlojë depërtimin e dritës, të ndikojë në vegjetacionin ujor dhe të shqetësojë përkohësisht habitatet bentike, ndërsa në skenarin më të keq mund të shkaktojë shkatërrimin e popullatave. Rritja e ngarkesës me sedimente mund të dëmtojë gjithashtu zonat e shumimit ose habitatet e ushqyerjes së faunës ujore. Megjithëse këto ndikime pritet të jenë të lokalizuara dhe afatshkurtra, ato mund të ndikojnë në funksionet ekologjike nëse nuk kontrollohen në mënyrën e duhur.

Në përgjithësi, ndikimet mbi cilësinë e ujit dhe transportin e sedimenteve vlerësohen si me ndjeshmëri të moderuar, duke reflektuar rëndësinë ekologjike të korridorit lumor dhe presionet ekzistuese mjedisore. Megjithatë, këto ndikime pritet të jenë të përkohshme dhe të rikthyeshme, me kusht që të zbatohen masat e duhura të kontrollit të erozionit, menaxhimit të sedimenteve dhe parandalimit të ndotjes, në përputhje me Praktikën e Mira Ndërkombëtare (GIIP) dhe udhëzimet përkatëse të Mjedisit, Shëndetit dhe Sigurisë (EHS).

Masat zbutëse

Një Plan i dedikuar për Kontrollin e Erozionit dhe Sedimenteve (ESCP) dhe një Plan për Menaxhimin e Burimeve Ujore do të zbatohen nga Kontraktori si pjesë e ESMP-së specifike të kantierit. Masat e mëposhtme do të aplikohen:

Kontrolli i erozionit dhe sedimenteve:

- Instalimi i masave të kontrollit të erozionit dhe sedimenteve përpara çdo pune gjurmimi, përfshirë barriera sedimenti, silt fences, kanale devijuese dhe sisteme të përkohshme drenazhi.
- Minimizimi i punimeve në shtratin e lumit, duke kufizuar ndërhyrjet në hapësirën dhe kohën minimale të nevojshme.
- Ndalimi i depozitimit të materialeve të gjermuara brenda fushës së përmytjes ose pranë brigjeve të lumit pa masa të përshtatshme mbrojtëse dhe kontrolli të rrjedhjes.
- Stabilizimi progresiv i zonave të prekura përmes riformësimit të terrenit dhe ripyllëzimit me specie vendase ripariane si *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*.
- Ruajtja e rrjedhës ekologjike në çdo kohë për të garantuar vazhdimësinë hidrologjike dhe ekologjike në rrjedhën e poshtme.

Mbrojtja e habitatit:

- Shmangia e shqetësimit të panevojshëm të vegjetacionit të brigjeve jashtë kufirit të miratuar të kantierit.
- Planifikimi i punimeve, kur është e realizueshme dhe në varësi të kërkesave të specieve, në mënyrë që të shmangen periudhat biologjike të ndjeshme, si sezoni i shumimit të amfibëve, periudhat e folezimit, hedhjes së vezëve dhe shumimit të faunës ujore. Për disa specie kjo mund të mos jetë e realizueshme, pasi periudha e çiftëzimit mund të shtrihet gjatë gjithë vitit. Në këto raste, specialisti i mjedisit do të inspektojë habitatin përpara

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

fillimit të punimeve dhe, kur është e nevojshme, do të zhvendosë individët, strehimet ose strolullat e tyre.

- Në rastin e lysterjes ose veshjes së elementeve metalike, për shembull gardheve, këto punime duhet të shmangen në kantier dhe veshjet duhet të aplikohen paraprakisht. Kur kjo nuk është e mundur, boja ose materiali veshës nuk duhet të aplikohet me spërkatje, por me furçë ose rul, duke zbatuar masa të detyrueshme mbrojtëse për parandalimin e pikimit dhe rrjedhjeve.
- Tubat dhe devijimet e përkohshme të rrjedhës duhet të projektohen në mënyrë që të mos ndryshojnë shpejtësinë e rrjedhës, dinamikën e sedimenteve apo cilësinë e ujit.

Ruajtja e funksionalitetit ekologjik të rrjedhës ujore

Kur nevojiten devijime të përkohshme të rrjedhës ose platforma pune, ato do të projektohen në mënyrë që të ruajnë lidhshmërinë e mjaftueshme të rrjedhës dhe të shmangin zvogëlimin e tepërt të habitateve të mbuluara me ujë, veçanërisht gjatë periudhave me prurje të ulët. Radha e kryerjes së punimeve do të përcaktohet në mënyrë që të minimizohet shqetësimi i kanalit aktiv të rrjedhës, ndërsa strukturat e përkohshme do të hiqen menjëherë pas përfundimit të aktiviteteve.

Për ruajtjen e prurjes ekologjike do të zbatohen masat specifike të mëposhtme:

- Shmangia e izolimit të plotë të kanalit të rrjedhës;
- Kryerja me faza e punimeve brenda shtratit të lumit;
- Sigurimi i kalimit funksional të organizmave ujorë, duke mbajtur të hapur gjatë punimeve një pjesë funksionale të kanalit natyror të prurjeve të ulëta, e cila mundëson migrimin dhe lëvizjen e lirë dhe të pandërprerë të organizmave dhe materialeve të transportuara nga lumi, përfshirë peshqit, amfibët, vezët, larvat dhe burimet ushqimore;
- Ndalimi i depozitimit të panevojshëm të materialeve ose krijimit të pengesave brenda kanalit aktiv të rrjedhës;
- Rikthimi i shpejtë në gjendjen e mëparshme i brigjeve dhe substrateve të prekura.

Në varësi të prurjes, sigurimi i kalimit funksional të organizmave ujorë dhe ruajtja e prurjes ekologjike gjatë kushteve me prurje të ulët, si dhe gjatë kushteve të tjera, mund të arrihen përmes masave të mëposhtme:

- Instalimi i tombinove të mëdha të integruara në shtrat: Përdorimi i tubave me diametër të madh, për shembull tubave HDPE ose tubave prej çeliku, me diametër minimal 800 mm, të cilët vendosen ose integrohen brenda shtratit të rrjedhës, mundëson rivendosjen e substratit natyror, si guralecë, zhavorr dhe llum, brenda tubit. Në hyrje ose në dalje të tubit nuk duhet të vendosen objekte ose pengesa;
- Tombino me elemente penguese të brendshme, kur nevojiten për të ulur shpejtësinë e ujit dhe për të krijuar zona pushimi për peshqit;
- Harqe tubore pa bazament, për ruajtjen e karakteristikave natyrore të shtratit të rrjedhës;

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

- Krijimi i kanaleve të izoluar, të veshura me shtresa gjeotekstili dhe gurë mbrojtës, për të ulur shpejtësinë e rrjedhës.

Kërkesat e projektimit për sigurimin e një kalimi efektiv përfshijnë sa më poshtë:

- Shpejtësia dhe thellësia: Shpejtësia e ujit duhet të jetë mjaftueshëm e ulët për t’u mundësuar peshqve të notojnë kundër rrjedhës, ndërsa thellësia duhet të jetë e mjaftueshme për kalimin e tyre. Uji i cekët me shpejtësi të lartë përbën një nga shkaqet më të zakonshme të mosfunksionimit të kalimit;
- Vazhdimësia e substratit: Substrati brenda tubit duhet të jetë i ngjashëm me shtratin natyror të rrjedhës, në mënyrë që të lehtësojë migrimin e organizmave ujorë;
- Pozicionimi dhe pjerrësia: Tubi duhet të ndjekë pjerrësinë dhe drejtimin natyror të rrjedhës, për të shmangur krijimin e një daljeje të ngritur, ku gryka e tubit ndodhet mbi nivelin e ujit;
- Zgjidhjet e përkohshme: Gjatë ndërtimit mund të përdoren sisteme tubacionesh fleksibël, të cilat mundësojnë instalim të përkohshëm dhe të shpejtë, siç përcaktohet në studimet mbi teknologjitë e kalimit të peshqve përmes tubacioneve. Rekomandohet përdorimi i tubave me përmasa më të mëdha se ato që kërkohen vetëm për përballimin e vëllimit të ujit, me qëllim sigurimin e lidhshmërisë ekologjike gjatë fazës së ndërtimit.

Parandalimi i ndotjes:

- Ndalim i rreptë i shkarkimit të ujërave të patrajtuara në përroin e Uzina Rubik.
- Përcaktimi i zonave për larjen dhe mirëmbajtjen e pajisjeve larg ujërrjedhës, me mbledhje dhe trajtim të duhur të ujit të larjes.
- Magazinimi i karburanteve, vajrave dhe substancave të rrezikshme në zona të izoluar dhe të impermeabilizuara (bunded), në distancë të sigurt nga përroi.
- Sigurimi i pajisjeve për reagim ndaj derdhjeve dhe personelit të trajnuar në zonat aktive të punës, me procedura të menjëhershme për izolim dhe rehabilitim në rast aksidenti.
- Nëse kërkohet një impiant i përkohshëm asfaltimi, ai duhet të vendoset në distancë të përshtatshme nga përroi dhe receptorët e ndjeshëm, me sisteme të plota të izolimit sekondar për materialet e rrezikshme dhe me plan rehabilitimi pas çmontimit.

Për shkak të ndjeshmërisë mesatare ndaj erozionit të korridorit lumor aluvial në vendndodhjen e Urës së Uzinës së Rubikut, aktivitetet e ndërtimit mund të shkaktojnë rritje të lokalizuar të erozionit, mobilizim të sedimenteve dhe shtim të turbullirës në rrjedhën ujore. Për zbutjen e këtyre ndikimeve, masat do të përfshijnë vendosjen e barrierave për mbajtjen e sedimenteve, kurtheve të sedimenteve, stabilizimin me gjeotekstil, mbrojtjen me gurë, drenazhimin e kontrolluar, kryerjen me faza të gërmimeve dhe rivegjetimin me specie vendase ripariane. Kur është e realizueshme, do t’u jepet përparësi teknikave të bioinxhinierisë, me qëllim ruajtjen e funksioneve natyrore hidraulike dhe ekologjike.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB)

Këto masa do të minimizojnë ndryshimet në shpejtësinë e rrjedhës, paqëndrueshmërinë e brigjeve dhe gërryerjen në drejtim të rrjedhës, duke ruajtur njëkohësisht vazhdimësinë e kanalit dhe duke kufizuar ndikimet mbi habitatet ujore. Ndikimet e përkohshme mund të përfshijnë rritjen e turbullirës, shqetësimin e lokalizuar të habitateve bentike dhe zhvendosjen e përkohshme të amfibëve, makroinvertebrorëve dhe llojeve të peshqve të vegjël, duke ndikuar potencialisht në ndërveprimet ushqimore lokale. Megjithatë, duke marrë parasysh gjendjen e modifikuar të korridorit lumor dhe zbatimin e masave për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve, ndikimet mbi florën, faunën ujore dhe zinxhirët ushqimorë ekologjikë pritet të jenë të lokalizuara, të përkohshme dhe me rëndësi të ulët. Rimëkëmbja natyrore pritet të ndodhë pas rikthimit të zonës në gjendjen e mëparshme dhe rivegetimit.

Me zbatimin e masave të mësipërme, ndikimet mbi cilësinë e ujit, transportin e sedimenteve dhe biodiversitetin riparian të përroit të Fanit pritet të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe të rikthyeshme, duke siguruar mbrojtjen e habitateve ujore dhe ruajtjen e funksioneve ekologjike të korridorit lumor.

4.2.4 Ndikimi në Tokë

Vlerësimi i ndikimit

Aktivitetet e ndërtimit të lidhura me rehabilitimin e Urës së Uzina Rubik do të shkaktojnë shqetësim të lokalizuar të tokës brenda kufirit të kantierit, veçanërisht në zonat e qasjes së urës, në rrugët e përkohshme të aksesit dhe në zonat e përcaktuara për depozitimin e materialeve ose lëvizjen e pajisjeve. Edhe pse sipërfaqja e përgjithshme e prekur është e kufizuar, ndikimet në tokë mund të vijnë nga heqja e vegjetacionit, gërmimet, nivelimet, depozitimi i përkohshëm i materialeve dhe ngjeshja e tokës.

Heqja e vegjetacionit sipërfaqësor dhe shtresës së sipërme të tokës (topsoil) mund të rrisë ndjeshmërinë e tokës së ekspozuar ndaj erozionit, veçanërisht gjatë reshjeve. Në zonat pranë përroit Fani, rrjedhjet e pakontrolluara mund të transportojnë grimca të imta drejt ujërrjedhës dhe të ndikojnë strukturën e tokës përgjatë brigjeve. Gjithashtu, bllokimi i përkohshëm i rrjedhave natyrore të ujit gjatë punimeve të gërmimit mund të shkaktojë grumbullim uji ose përmytje të vogla lokale nëse nuk menaxhohet siç duhet.

Ngjeshja e tokës nga makineritë e rënda dhe lëvizjet e përsëritura të mjeteve mund të ulë përshkueshmërinë e tokës dhe të ndryshojë aftësinë e infiltrimit në zonën e punimeve dhe përreth saj. Edhe pse këto efekte pritet të jenë të përkohshme dhe të kufizuara në zonën e kantierit, mungesa e masave të duhura të rikthimit mund të zgjasë periudhën e rikuperimit të tokës.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Një rrezik i mëtejshëm për cilësinë e tokës lind nga rrjedhjet ose derdhjet aksidentale të karburanteve, lubrifikantëve, lëngjeve hidraulike ose materialeve të tjera të rrezikshme që përdoren gjatë ndërtimit. Edhe sasi të vogla hidrokarburesh mund të shkaktojnë ndotje të lokalizuar të tokës, duke kërkuar largimin dhe asgjësimin e saj. Menaxhimi i papërshtatshëm i mbetjeve të ndërtimit, depozitimi i zgjatur i materialeve mbi tokë të pambuluar ose shkarkimi i pakontrolluar i mbetjeve të betonit mund të çojnë gjithashtu në degradimin e tokës, duke përfshirë ndryshimin e pH-së dhe humbjen e pjellorisë në zonat e prekura.

Në përgjithësi, ndikimet në tokë pritet të jenë të lokalizuara dhe të përkohshme. Megjithatë, nëse masat parandaluese dhe korrigjuese nuk zbatohen në përputhje me Praktikën e Mira Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP) dhe Udhëzimet e Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë (EHS Guidelines), mund të ndodhin ndikime dytësore si erozioni, ndotja dhe pengimi i drenazhimit.

Masat Zbutëse

Për mbrojtjen e burimeve të tokës gjatë fazës së ndërtimit, masat e mëposhtme do të zbatohen si pjesë e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (ESMP):

- Kufizimi i pastrimit të vegjetacionit dhe heqjes së shtresës së sipërme të tokës vetëm brenda gjurmës së miratuar të ndërtimit.
- Materialet e ndërtimit të përdorura për punimet në shtratin e lumit nuk duhet të përmbajnë dhe, ndërsa përdorimi i fraksioneve të imëta të agregatit guror duhet të minimizohet, me qëllim parandalimin e përhapjes së tepërt të grimcave në ujë dhe rritjes së turbullirës. Duhet të përdoret gjithmonë gur ose agregat i thyer i “larë”, për të siguruar heqjen e pjesës më të madhe të pluhurit dhe argjilës.
- Punimet brenda shtratit të rrjedhës ujore duhet të minimizohen, duke i kufizuar ndërhyrjet në sipërfaqen dhe kohëzgjatjen më të vogël të mundshme.
- Ndalohet depozitimi i materialit të gërmuar brenda zonës së përmytjes ose pranë brigjeve të rrjedhës ujore, pa masa të përshtatshme për kufizimin e materialit dhe mbrojtjen nga rrjedhjet sipërfaqësore dhe erozioni.
- Stabilizimi progresiv i rreth 50–100 m të brigjeve të ekspozuara dhe të riprofiluara të lumit në secilin vendndodhje ure do të kryhet menjëherë pas përfundimit të punimeve brenda shtratit të lumit dhe punimeve tokësore. Stabilizimi do të realizohet përmes rivegjetimit me specie vendase të brezit riparian, si *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*, duke i kushtuar vëmendje të veçantë seksioneve të shqetësuara pranë mbështetësve të urës, argjinaturave të hyrjes dhe zonave të mbrojtjes nga gërryerja.
- Rehabilitimi progresiv i zonave të dëmtuara pas përfundimit të punimeve, duke përfshirë riformimin e terrenit, zëvendësimin e shtresës së sipërme të tokës dhe rivendosjen e vegjetacionit me specie vendase të përshtatshme.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Pajisjet e disponueshme të mbrojtjes nga zjarri, për përdorimin e të cilave punonjësit janë trajnuar. Gjithashtu, punonjësit janë trajnuar për procedurat e emergjencës në rast zjarri.
- Të shmangët saldimi dhe përdorimi i makinerive që prodhojnë shkëndija pranë zonave me gjelbërim, veçanërisht gjatë verës dhe periudhave të thata, për shkak të rrezikut të shkaktimit të zjarreve në pyje.
- Të kufizohet shpejtësia brenda kantierit të ndërtimit.
- Të organizohen korridore të sigurta për këmbësorët brenda kantierit të ndërtimit dhe të sinjalizohen ato në mënyrë të dukshme.
- Në kantier të jenë të disponueshme kutitë e ndihmës së parë dhe punonjësit të jenë të trajnuar për dhënien e ndihmës së parë.

Masat për Parandalimin e Ndotjes

- Riparimet dhe mirëmbajtja rutinë e automjeteve dhe pajisjeve të ndërtimit nuk do të kryhen brenda zonës aktive të ndërtimit ose pranë Përroit të Fanit.
- Furnizimi me karburant do të kryhet në zona të përcaktuara, të pajisura me sipërfaqe të papërshkueshme dhe masa për përmbajtjen e derdhjeve, larg zonës së punimeve dhe trupave ujqorë.
- Materialet e rrezikshme do të ruhen në zona të sigurta, të rrethuara dhe me sisteme mbrojtëse kundër rrjedhjeve, larg receptorëve të ndjeshëm.
- Mbetjet nuk do të depozitohen drejtpërdrejt mbi tokë të pambuluar për periudha të gjata dhe do të transportohen pa vonesë në impiante të licencuara për trajtim ose asgjësim.
- Në rast të derdhjeve aksidentale, toka e ndotur do të izolohet menjëherë, do të largohet dhe do të asgjësohet në një objekt të miratuar.

Përmes zbatimit të këtyre masave, ndikimet në tokë do të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe të menaxhueshme, duke siguruar ruajtjen e stabilitetit të tokës, parandalimin e ndotjes dhe restaurimin e zonave të prekura pas përfundimit të aktiviteteve ndërtimore.

4.2.5 Shëndeti, Siguria dhe Trafiku i Komunitetit (Community Health, Safety, and Traffic)

Karakterizimi i Ndikimit

“Ura e Uzinës Rubik” ndodhet në qytetin e Rubikut, brenda Bashkisë Mirditë në Qarkun Lezhë, në veri të Shqipërisë. Rubiku shtrihet përgjatë rrugës kombëtare SH30, e cila lidh autostradën Milot–Rrëshen me rrugën SH30 pranë qytetit të Rubikut. Ura përdoret çdo ditë nga banorët, fermerët, bizneset lokale, nxënësit e shkollave dhe shërbimet emergjente. Për rrjedhojë, çdo ndërprerje e qarkullimit ose përkeqësim i kushteve të sigurisë gjatë fazës së ndërtimit mund të ketë pasoja të drejtpërdrejta dhe të menjëhershme sociale.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Aktivitetet e ndërtimit, përfshirë lëvizjen e makinerive të rënda, transportin e materialeve, punimet e prishjes dhe rikonfigurimin e përkohshëm të korsive të trafikut, mund të rrisin rrezikun e:

- aksidenteve rrugore që përfshijnë mjetet e ndërtimit dhe përdoruesit e rrugës;
- rreziqeve për sigurinë e këmbësorëve, veçanërisht në zonat ku mungojnë trotualet formale;
- bllokimit të përkohshëm të aksesit në parcela bujqësore, banesa ose biznese të vogla;
- krijimit të trafikut të rënduar ose vonesave në hyrje-daljet e urës;
- ndikimeve shqetësuese si pluhuri, zhurma dhe dridhjet që prekin banorët përreth;
- ngritjes dhe funksionimit të mundshëm të një impianti të përkohshëm të asfaltit, i cili mund të krijojë shqetësime për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, veçanërisht nëse vendoset pranë zonave të banuara.

Duke qenë se disa receptorë rezidencialë dhe ekonomikë ndodhen menjëherë pranë hyrje-daljeve të urës, ekspozimi i komunitetit ndaj rreziqeve të lidhura me ndërtimin është më i lartë krahasuar me projektet e vendosura në zona të largëta. Menaxhimi i pamjaftueshëm i trafikut ose mungesa e komunikimit të qartë mund të çojë në sjellje të pasigurta gjatë drejtimit të mjeteve, konflikte ndërmjet mjeteve të ndërtimit dhe trafikut lokal, si dhe pakënaqësi të publikut.

Ura luan gjithashtu një rol të rëndësishëm në garantimin e aksesit për shërbimet emergjente. Çdo ndërprerje ose menaxhim jo i duhur i qarkullimit mund të ndikojë në kohën e reagimit të këtyre shërbimeve. Për më tepër, rritja e lëvizjes së automjeteve dhe ndryshimet e përkohshme në sipërfaqen e rrugës mund të krijojnë rreziqe sigurie gjatë kushteve të pafavorshme atmosferike.

Megjithëse këto ndikime janë të përkohshme dhe të kufizuara në periudhën e ndërtimit, ato konsiderohen të ndjeshme nga pikëpamja sociale për shkak të rëndësisë së urës për lëvizshmërinë e përditshme, aktivitetet bujqësore dhe vazhdimësinë e aktivitetit ekonomik lokal. Në mungesë të masave të përshtatshme zbutëse, rreziqet për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit mund të jenë me rëndësi mesatare.

Masat Zbutëse

Në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 4 (ESS4) të Bankës Botërore, Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) dhe Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë të Grupit të Bankës Botërore, rreziqet për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit do të menaxhohen nëpërmjet zbatimit të një Plani të Detajuar të Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit, si pjesë e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) të Kontraktorit.

Masat kryesore do të përfshijnë:

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Mbajtjen e urës ekzistuese funksionale gjatë periudhës së ndërtimit, përveç rasteve kur mbylljet afatshkurtra janë rreptësisht të nevojshme dhe të miratuara paraprakisht.
- Hartimin dhe zbatimin e një Plani të Menaxhimit të Trafikut specifik për kantierin, duke përfshirë orientimin e qartë të trafikut, sinjalistikën e përkohshme dhe markimet rrugore në përputhje me standardet kombëtare.
- Instalimin e barrierave fizike që ndajnë zonat e ndërtimit nga korsitë aktive të trafikut dhe zonat e këmbësorëve.
- Angazhimin e sinjalizuesve të trajnuar të trafikut gjatë periudhave me intensitet të lartë punimesh dhe kur pajisjet e rënda hyjnë ose dalin nga kantieri.
- Zbatimin e masave për kontrollin e shpejtësisë brenda dhe përreth zonës së ndërtimit.
- Sigurimin e kalimeve të sigurt për këmbësorët, kur është e mundur, me korridore të përcaktuara qartë dhe tabela paralajmëruese.
- Garantimin e aksesit të vazhdueshëm në banesa, toka bujqësore dhe shërbime thelbësore, përfshirë automjetet e emergjencës, në çdo kohë.
- Në rast se instalohet një impiant i përkohshëm asfalti, Kontraktori do të përzgjedhë vendndodhjen e tij në një distancë të përshtatshme nga zonat e banuara dhe receptorët e ndjeshëm, si dhe do të hartojë dhe zbatojë një plan menaxhimi të trafikut për të adresuar rritjen e lëvizjes së automjeteve.

Për të adresuar ndikimet shqetësuese:

- Do të zbatohen masa për kontrollin e pluhurit me qëllim minimizimin e grimcave të pezulluara në ajër që mund të ndikojnë tek familjet përreth.
- Aktivitetet që gjenerojnë nivele të larta zhurme do të kufizohen gjatë orëve të ditës dhe do t'i komunikohen paraprakisht komunitetit.
- Ndriçimi i përkohshëm, kur kërkohet, do të pozicionohet në mënyrë të tillë që të shmangë shkëlqimin e drejtpërdrejtë drejt pronave ngjitur.

Angazhimi dhe komunikimi me komunitetin do të përbëjnë një pjesë integrale të menaxhimit të rrezikut. Banorët dhe palët e interesuara lokale do të informohen paraprakisht për programin e punimeve, rregullimet e përkohshme të trafikut dhe çdo ndërprerje afatshkurtër. Gjatë gjithë periudhës së ndërtimit do të mbahet funksional një mekanizëm për trajtimin e ankesave, duke u mundësuar anëtarëve të komunitetit të paraqesin shqetësimet e tyre dhe të marrin përgjigje në kohë.

Përmes zbatimit të këtyre masave, ndikimet e mbetura mbi shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, si dhe mbi trafikun, pritet të jenë të përkohshme, të lokalizuara dhe të menaxhueshme, duke siguruar që ura të vazhdojë të përmbushë funksionin e saj thelbësor të lidhshmërisë, ndërkohë që ruhet siguria publike gjatë periudhës së ndërtimit.

4.2.6 Shëndeti dhe Siguria në Punë (Occupational Health and Safety – OHS)

Karakterizimi i Ndikimit

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Aktivitetet e ndërtimit që lidhen me rehabilitimin e Urës së Uzinës Rubik do t'i ekspozojnë punëtorët ndaj një sërë rreziqesh për shëndetin dhe sigurinë në punë (OHS), të zakonshme për projektet e ndërtimit të urave dhe rrugëve. Këto rreziqe lindin nga prishja e elementeve strukturore, gërmimet dhe punimet e tokës, operimi i makinerive të rënda, puna në lartësi, trajtimi dhe transportimi i materialeve të ndërtimit,

Ndërveprimi me trafikun rrugor dhe punimet e mundshme brenda shtratit të lumit.

Këto rreziqe janë të natyrshme për aktivitetet e ndërtimit, por janë specifike për kantierin, të përkohshme dhe plotësisht të kontrollueshme përmes masave të përshtatshme të menaxhimit.

Rreziqet kryesore profesionale mund të përfshijnë:

- rënie nga lartësia gjatë punimeve të prishjes dhe punimeve strukturore;
- goditje ose bllokim nga pajisje të rënda dhe automjete në lëvizje;
- shembje ose paqëndrueshmëri të gërmimeve;
- ekspozim ndaj niveleve të larta të zhurmës dhe dridhjeve;
- thithje të pluhurit dhe gazeve të shkarkimit;
- kontakt me substanca të rrezikshme si karburantet, lubrifikantët dhe betoni i freskët;
- rrëshqitje, pengime dhe rënie në sipërfaqe të pabarabarta ose të lagështa;
- rreziqe elektrike të lidhura me pajisjet dhe instalimet e përkohshme.

Punimet e kryera në afërsi të lumit Fani i Madh mund të paraqesin gjithashtu rreziqe specifike, përfshirë rëniet aksidentale në ujë, punën në terrene të paqëndrueshme ose të ngopura me ujë, punën në lartësi dhe rreziqe të ngjashme.

Përveç kësaj, ndërveprimi ndërmjet aktiviteteve të ndërtimit dhe trafikut të vazhdueshëm mbi urën ekzistuese rrit rrezikun e incidenteve të lidhura me automjetet, nëse ndarja e zonës së kantierit nuk është e mjaftueshme.

Në mungesë të masave të përshtatshme parandaluese, këto rreziqe mund të rezultojnë në lëndime që variojnë nga incidente të lehta deri në aksidente serioze ose fatale. Për këtë arsye, shëndeti dhe siguria në punë vlerësohen si një kategori rreziku me prioritet të lartë gjatë fazës së ndërtimit, duke kërkuar menaxhim sistematik në përputhje me Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP) dhe Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë të Grupit të Bankës Botërore.

Masat Zbutëse

Të gjitha aktivitetet e ndërtimit do të kryhen në përputhje me legjislacionin shqiptar të punës, Standardin Mjedisor dhe Social 2 të Bankës Botërore (ESS2), Udhëzimet e Bankës Botërore për

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë (EHSG), si dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP).

Kontraktori do të përgatisë dhe zbatojë një Plan të posaçëm për Shëndetin dhe Sigurinë në Punë për kantierin, si pjesë e C-ESMP-së, në përputhje me të gjitha kërkesat e sipërpërmendura, me këtë ESMP, me Procedurat e Menaxhimit të Punës në nivel programi dhe me Udhëzimet EHS të Grupit të Bankës Botërore.

Masat do të përfshijnë trajnimin e detyrueshëm të punonjësve, sigurimin dhe zbatimin e përdorimit të pajisjeve të përshtatshme të mbrojtjes personale, përdorimin e detyrueshëm të pajisjeve, vlerësimin e rreziqeve, instalimin e rrethimeve të larta dhe mjaftueshëm të qëndrueshme për të përballuar të paktën peshën e një personi, si dhe me lartësi të mjaftueshme për të parandaluar rënien. Në zonat me rrezik veçanërisht të lartë, punonjësit do të përdorin pajisje sigurie kundër rënies, përfshirë rripat e sigurisë. Gjithashtu, do të zbatohen procedura të sigurta pune për aktivitetet përkatëse, masa për gatishmërinë dhe reagimin ndaj emergjencave, si dhe procedura për raportimin e incidenteve.

C-ESMP-ja do të marrë gjithashtu në konsideratë ndikimin e kushteve klimatike dhe atmosferike në shëndetin dhe sigurinë në punë, me qëllim parandalimin e goditjeve nga nxehtësia, dëmtimeve të shkaktuara nga era, temperaturat e ulëta dhe faktorë të tjerë të ngjashëm.

Do të krijohet dhe zbatohet një mekanizëm për trajtimin e ankesave të punonjësve, si dhe një Kod Sjelljeje, për të garantuar kushte pune të sigurta, të drejta dhe jodiskriminuese. Me zbatimin e këtyre masave, rreziqet e mbetura për shëndetin dhe sigurinë në punë vlerësohen të ulëta dhe të pranueshme.

Plani do të përfshijë masa të tilla si:

- trajnimin e detyrueshëm të punëtorëve;
- sigurimin dhe zbatimin e përdorimit të pajisjeve të përshtatshme të mbrojtjes personale (PPE);
- procedura të sigurta pune për aktivitetet me rrezik të lartë;
- gatishmërinë dhe reagimin ndaj emergjencave;
- raportimin dhe hetimin e incidenteve.

Përveç kësaj, do të krijohet dhe zbatohet një mekanizëm ankesash për punëtorët dhe një Kod Sjelljeje, me qëllim garantimin e kushteve të sigurta, të drejta dhe jodiskriminuese të punës.

Masat e mëposhtme do të zbatohen:

Menaxhimi i Përgjithshëm i Sigurisë

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Emërimi i një Oficeri të kualifikuar të Shëndetit dhe Sigurisë, përgjegjës për zbatimin dhe monitorimin e masave të shëndetit dhe sigurisë në kantier (në përputhje me planin e miratuar të monitorimit të PIT të ARRSH-së).
- Kryerja e vlerësimeve të rrezikut specifike për çdo aktivitet dhe përgatitja e deklaratave të metodologjisë së punës përpara fillimit të punimeve.
- Trajnim hyrës i detyrueshëm për të gjithë punëtorët, përfshirë nënkontraktorët, që mbulon rreziqet e kantierit, procedurat emergjente dhe praktikën e sigurt të punës.
- Mbajtja e rregullt e takimeve të sigurisë në vendin e punës (“toolbox talks”) dhe organizimi i trajnimeve periodike rifreskuese.
- Sigurimi dhe përdorimi i detyrueshëm i pajisjeve dhe veshjeve mbrojtëse në çdo kohë.

Pajisjet e Mbrojtjes Personale (PPE)

- Sigurimi dhe përdorimi i detyrueshëm i pajisjeve të përshtatshme të mbrojtjes personale, përfshirë helmetat, jelekët me dukshmëri të lartë, çizmet e sigurisë, dorezat, mbrojtjen e syve dhe mbrojtjen e dëgjimit kur kërkohet.
- Përdorimi i sistemeve mbrojtëse kundër rënies, si rripat e sigurisë (harnais) dhe parmakët mbrojtës, për punimet në lartësi.

Kontrolli i Kantierit dhe Siguria e Pajisjeve

- Përcaktimi i qartë i zonave të punës dhe ndarja e rrugëve të këmbësorëve nga ato të automjeteve brenda kantierit.
- Inspektimi dhe mirëmbajtja e rregullt e makinerive dhe pajisjeve ngritëse.
- Zbatimi i procedurave të sigurt për operimin e vinçave, pajisjeve ngritëse dhe makinerive të rënda.
- Zbatimi i procedurave të bllokimit dhe etiketimit (Lock-Out/Tag-Out – LOTO) për sistemet elektrike dhe mekanike, kur është e zbatueshme.

Siguria e Gërmimeve dhe Punimeve Strukturore

- Stabilizimi i anëve të gërmimeve dhe sigurimi i hyrjes dhe daljes së sigurt nga zonat e gërmimit.
- Inspektimi i mbështetjeve të përkohshme dhe skelave nga personel kompetent.
- Kontrolli i rreptë i aktiviteteve të prishjes, përfshirë krijimin e zonave të ndaluara për akses dhe largimin e kontrolluar të mbetjeve të prishjes.

Mbrojtja e Shëndetit

- Zbatimi i masave për kontrollin e pluhurit me qëllim uljen e ekspozimit respirator të punëtorëve.
- Monitorimi dhe menaxhimi i ekspozimit ndaj zhurmës në përputhje me standardet e zbatueshme.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Sigurimi i ambienteve sanitare të përshtatshme, ujit të pijshëm dhe zonave të pushimit për punëtorët.
- Vendosja në dispozicion e kutive të ndihmës së parë dhe e personelit të trajnuar për dhënien e ndihmës së parë në kantier.

Gatishmëria dhe Reagimi ndaj Emergjencave

- Hartimi i një Plani të Reagimit ndaj Emergjencave, që përfshin procedura për zjarrin, lëndimet, derdhjet aksidentale të substancave dhe emergjencat e lidhura me ujin.
- Sigurimi i pajisjeve për fikjen e zjarrit dhe materialeve për reagimin ndaj derdhjeve aksidentale.
- Vendosja e kanaleve të qarta të komunikimit dhe afishimi në kantier i informacionit të kontaktit për emergjencat.

Do të zbatohen inspektime të rregullta, procedura për raportimin e incidenteve dhe masa korrigjuese për të siguruar përmirësimin e vazhdueshëm të performancës në fushën e sigurisë. Të gjitha aksidentet, incidentet e shmangura ngushtë (“near-misses”) dhe situatat e rrezikshme do të dokumentohen dhe hetohen për të parandaluar përsëritjen e tyre.

Me zbatimin e këtyre masave, rreziqet për shëndetin dhe sigurinë në punë do të menaxhohen në mënyrë efektive, duke garantuar mbrojtjen e punëtorëve dhe përputhshmërinë me legjislacionin kombëtar dhe standardet ndërkombëtare.

4.2.7 Shqetësimi i Biodiversitetit dhe Restaurimi i Habitave

Karakterizimi i Ndikimit

Zona e Urës së Uzinës Rubik ndodhet brenda pellgut ujëmbledhës të lumit Fani i Madh, i karakterizuar nga habitate lumore dhe breglumore, si dhe nga një mozaik ekosistemesh pyjore dhe shkurre tranzitore, tipike për mjediset nënmesdhetare. Këto habitate mbështesin biodiversitet me rëndësi lokale, duke përfshirë specie ujore dhe gjysmëujore, shpendë dhe faunë të vogël tokësore.

Bazuar në vlerësimet e shqyrtimit paraprak (screening) dhe përcaktimit të fushës së studimit (scoping), nuk janë identifikuar habitate prioritare të Aneksit I apo habitate kritike sipas kriterëve të Bashkimit Evropian ose IFC-së brenda gjurmës së projektit apo Zonës së tij të Menjëhershme të Ndikimit (Area of Influence). Megjithatë, korridori lumor dhe vegjetacioni i lidhur me të përbëjnë receptorët ekologjikë më të ndjeshëm në vendndodhjen e projektit.

Llojet kryesore të habitateve që mund të preken përfshijnë:

- **Habitatet lumore (EUNIS C2)**, duke përfshirë kanalin e lumit Fani i Madh dhe mjediset ujore të lidhura me të;

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- **Vegjetacionin breglumor (EUNIS G1/F9)**, i përbërë nga barishte, shkurre dhe pemë të shpërndara (p.sh. *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*), të cilat kontribuojnë në stabilizimin e brigjeve dhe lidhshmërinë ekologjike;
- **Pyllin dhe shkurret tranzitore (EUNIS F3/G5)**, që formojnë matricën mbizotëruese të peizazhit në zonën më të gjerë;
- **Habitatet pyjore ngjitur**, përfshirë pyjet gjetherënëse dhe pyjet e përziera në shpatet përreth.

Këto habitate ofrojnë funksione të rëndësishme ekosistemike, duke përfshirë:

- stabilizimin e brigjeve të lumit dhe kontrollin e erozionit;
- filtrimin natyror të sedimenteve dhe ndotësve;
- ruajtjen e lidhshmërisë ekologjike përgjatë korridorit lumor;
- sigurimin e habitateve dhe burimeve ushqyese për florën dhe faunën lokale.

Ndikimet e mundshme mbi biodiversitetin gjatë fazës së ndërtimit mund të lindin si rezultat i:

- heqjes së përkohshme të vegjetacionit breglumor brenda zonës së miratuar të punimeve;
- shqetësimit të brigjeve të lumit dhe habitateve ujore gjatë punimeve brenda shtratit të lumit;
- rritjes së turbullirës së ujit dhe sedimentimit, me ndikim potencial mbi faunën ujore;
- zhurmës, dridhjeve dhe ndriçimit artificial që mund të shqetësojnë faunën;
- incidenteve aksidentale të ndotjes;
- sjelljes së papërshtatshme të punëtorëve, si mbledhja e druve ose shqetësimi i faunës së egër.

Habitatet breglumore dhe speciet e amfibëve mund të përjetojnë shqetësime të përkohshme gjatë punimeve të prishjes, gjurmëve dhe punimeve strukturore pranë brigjeve të lumit. Madhësia e ndikimit vlerësohet si mesatare, e lokalizuar dhe e kthyeshme, me kusht që të zbatohen masa të rrepta shmangieje dhe restaurimi në përputhje me ESS6 (Ruajtja e Biodiversitetit dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Burimeve Natyrore të Gjalla) dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP).

Është vërejtur në programet e mirëmbajtjes së rrugëve se pastrimi i panevojshëm i vegjetacionit mund të zvogëlojë vlerën ekologjike pa kontribuar në objektivat e sigurisë. Për këtë arsye, menaxhimi i vegjetacionit në kuadër të këtij projekti do të kufizohet rreptësisht vetëm në kërkesat e sigurisë dhe ato inxhinierike, duke shmangur pastrimin e tepërt të vegjetacionit natyror.

Masat Zbutëse

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Masat zbutëse janë hartuar për të shmangur shqetësimet e panevojshme, për të mbrojtur habitatet ujore dhe breglumore, si dhe për të siguruar restaurimin e plotë të zonave të prekura përkohësisht. Këto masa janë në përputhje me ESS6, Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) në nivel programi, legjislacionin mjedisor shqiptar dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP).

Zonat e Ndaluar për Ndërhyrje (No-Go Areas)

- Vegjetacioni breglumor jashtë gjurmës së miratuar të ndërtimit përcaktohet si zonë e ndaluar për ndërhyrje.
- Në zonat e ndaluar nuk lejohet depozitimi i materialeve, qarkullimi i automjeteve, depozitimi i mbetjeve apo pastrimi i vegjetacionit.
- Zonat e ndaluar do të përcaktohen dhe shënohen fizikisht përpara fillimit të punimeve.

Menaxhimi i Vegjetacionit

- Pastrimi i vegjetacionit do të minimizohet dhe do të kufizohet vetëm në zonat e nevojshme për ndërtimin dhe sigurinë.
- Çdo pemë që duhet të pritet për arsye sigurie ose inxhinierike do të hiqet vetëm pas marrjes së miratimeve të nevojshme nga institucionet përkatëse.
- Përpara pastrimit të vegjetacionit, do të kryhet një inspektim në terren nga një specialist mjedisor për të verifikuar mungesën e specieve të mbrojtura ose të faunës në folezim brenda zonës së menjëhershme të punimeve.
- Pastrimi i vegjetacionit do të kryhet gradualisht dhe me faza, për t'i mundësuar faunës të largohet natyrshëm nga zona.

Punimet në Shtratin e Lumit dhe në Zonat Breglumore

- Punimet brenda shtratit të lumit do të kufizohen në sipërfaqen minimale dhe kohëzgjatjen më të shkurtër të nevojshme.
- Kur të jetë e mundur, këto punime do të planifikohen jashtë periudhave kulmore të shumimit të amfibëve.
- Punimet gjatë natës brenda shtratit të lumit dhe përdorimi i pakontrolluar i ndriçimit artificial pranë lumit janë të ndaluar.
- Do të zbatohen masa për kontrollin e sedimenteve dhe erozionit me qëllim mbrojtjen e habitateve ujore.

Duke marrë në konsideratë mbivendosjen e periudhave të ndjeshme, shih Seksionin 3.3.4, ESMP-ja propozon kufizimet dhe masat mbrojtëse të mëposhtme:

- Punimet brenda lumit, aktivitetet e prishjes brenda ose menjëherë pranë shtratit aktiv, instalimi i pilotave, gërmimet pranë brigjeve të lumit, pastrimi i shtratit të lumit, punimet për devijimin e përkohshëm të rrjedhës dhe përdorimi i makinerive me nivele të larta

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

zhurme pranë habitateve bregore duhet të shmangen, për aq sa është praktikisht e mundur, gjatë periudhës mars–korrik.

- Pastrimi i vegjetacionit që prek habitatet e mundshme të folezimit të shpendëve, vegjetacionin bregor, shkurret, kallamishtet ose pemët e maturuara duhet të shmangen gjatë sezonit kryesor të folezimit të shpendëve, nga marsi deri në korrik.
- Gërmimet brenda lumit, punimet për devijimin e përkohshëm të rrjedhës dhe aktivitetet që mund të rrisin turbullirën ose të shqetësojnë habitatet ujore të cekëta duhet të shmangen, kur është praktikisht e mundur, gjatë periudhës kryesore të shumimit të amfibëve dhe riprodhimit të peshqve, nga marsi deri në qershor.
- Bllokimi i plotë i shtratit të lumit nuk do të lejohet në asnjë moment. Gjatë gjithë periudhës së ndërtimit duhet të ruhet një kanal i vazhdueshëm me ujë dhe rrjedhja në drejtim të poshtëm, me qëllim ruajtjen e prurjes ekologjike dhe lidhshmërisë ujore.
- Punimet gjatë natës pranë korridorit të lumit duhet të shmangen, kur është praktikisht e mundur, veçanërisht gjatë periudhës së aktivitetit të lakuriqëve të natës. Kur ndriçimi është i nevojshëm për arsye sigurie, ai duhet të jetë me intensitet të ulët, i orientuar, i mbrojtur dhe i drejtuar larg lumit, vegjetacionit bregor dhe korridoreve të mundshme të lëvizjes së lakuriqëve të natës.
- Vegjetacioni bregor jashtë gjurmës së miratuar të ndërtimit do të trajtohet si zonë ku ndalohet hyrja. Në këto zona nuk do të lejohet depozitimi i materialeve, qarkullimi i automjeteve, depozitimi i mbetjeve, djegia, pastrimi i panevojshëm i vegjetacionit ose parkimi i makinerive.
- Gërmimet e hapura duhet të kontrollohen çdo ditë dhe çdo individ i faunës i bllokuar në to duhet të lirohet në mënyrë të sigurt jashtë gjurmës së ndërtimit nga personel kompetent ose, kur kërkohet, nën mbikëqyrjen e një specialisti të kualifikuar të biodiversitetit.
- Gjethja, peshkimi, mbledhja e faunës ose florës, shqetësimi i jetës së egër, ndezja e zjarreve në ambiente të hapura dhe mbledhja e druve nga punonjësit do të ndalohen rreptësisht.

Kur punimet gjatë periudhave të ndjeshme nuk mund të shmangen për shkak të kufizimeve të sigurisë, inxhinierike, hidrologjike ose kontraktuale, masat shtesë të mëposhtme do të zbatohen përpara dhe gjatë aktiviteteve përkatëse:

- Përpara pastrimit të vegjetacionit, prishjeve, punimeve brenda lumit, gërmimeve në brigjet e lumit ose punimeve që prekin habitatet e mundshme të folezimit, shumimit, strehimit ose pushimit, do të kryhet një inspektim ekologjik nga një specialist i kualifikuar i biodiversitetit.
- Zona e punimeve do të përshtatet, kur është e mundur, për të shmangur foletë aktive, vendet e shumimit të amfibëve, zonat e riprodhimit të peshqve, strehët e zvarranikëve, vendet e pushimit të lakuriqëve të natës, strofullat ose receptorë të tjerë të ndjeshëm.
- Rreth çdo foleje aktive, vendi pushimi, zone shumimi ose elementi tjetër të ndjeshëm të faunës, të identifikuar gjatë kontrolleve përpara fillimit të punimeve, do të krijohet zona të përkohshme përjashtimi.
- Punimet do të zhvillohen me faza dhe gjurma e ndërtimit do të reduktohet sa më shumë që të jetë praktikisht e mundur, për t'i mundësuar faunës të largohet në mënyrë natyrore.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Shpëtimi ose zhvendosja e faunës do të kryhet vetëm nga një specialist i kualifikuar dhe vetëm kur lejohet ligjërisht dhe konsiderohet teknikisht e përshtatshme.
- Punimet do të pezullohen përkohësisht nëse brenda zonës aktive të punimeve identifikohen specie të mbrojtura, fole aktive, vende pushimi të lakuriqëve të natës, zona shumimi të amfibëve ose elemente të tjera të ndjeshme të faunës, deri në miratimin e masave të përshtatshme mbrojtëse me Inxhinierin Mbikëqyrës dhe specialistin e biodiversitetit.
- Brigjet e shqetësuara të lumit dhe zonat bregore do të rehabilitohen dhe stabilizohen pas përfundimit të punimeve, duke përdorur, kur është e mundur, specie bimore vendase, me qëllim mbështetjen e rikuperimit të funksioneve ekologjike dhe lidhshmërisë së habitateve.

Mbrojtja e Faunës

- Specialisti mjedisor do të inspektojë zonën më të gjerë të projektit për të identifikuar strofulla, vendstrehime dhe praninë e faunës së mbrojtur (p.sh. lundërrzat). Nëse identifikohen individë ose habitate të tilla, do të propozohen masa specifike mbrojtëse. Nëse gjenden vendstrehime të braktisura, ato duhet të restaurohen.
- Gërmimet e hapura do të inspektohen çdo ditë dhe çdo kafshë e bllokuar në to do të largohet në mënyrë të sigurt jashtë zonës së punimeve.
- Gjethet, peshkimi, mbledhja e florës dhe shqetësimi i faunës së egër nga punëtorët janë rreptësisht të ndaluara.
- Ndezja e zjarreve në natyrë, mbledhja e druve dhe aktivitete të tjera që mund të ndikojnë negativisht në habitatet natyrore nuk lejohen.

Lidhjet me Cilësinë e Ujit

Ura e Rubikut ndodhet brenda pellgut ujëmbledhës të lumit Fani i Madh, një sistem i karakterizuar nga reshje të larta (rreth 1900–2000 mm/vit) dhe ndryshueshmëri e theksuar sezonale tipike e regjimit mesdhetar. Lumi dhe degët e tij mbështesin habitatet breglumore dhe biodiversitetin ujor, duke përfshirë edhe lloje të ndryshme peshqish.

Cilësia e ujit në këtë pellg ujëmbledhës lidhet ngushtë me:

- ciklet natyrore hidrologjike (prurje të larta gjatë dimrit dhe prurje të ulëta gjatë verës);
- transportin e sedimenteve nga terrenet malore;
- përdorimin e tokës në zonat përreth (pyje, bujqësi dhe vendbanime të vogla).

Masat për Zbutjen e Ndotjes nga Ndricimi

- Ndricimi artificial gjatë fazës së ndërtimit dhe operimit duhet të kufizohet në minimum.
- Ndricimi duhet të drejtohet poshtë dhe larg korridoreve bregore dhe sipërfaqeve ujore.
- Kur ndricimi gjatë natës është i nevojshëm për arsye sigurie, duhet të përdoren ndriçues të mbrojtur dhe me intensitet të ulët.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Ndalohet ndriçimi i panevojshëm gjatë natës i brigjeve të lumit, vegjetacionit dhe habitateve përreth.
- Punimet gjatë natës që kërkojnë ndriçim të gjerë duhet të shmangen, kur është e mundur, gjatë periudhave të ndjeshme ekologjike nga marsi deri në korrik.
- Projektimi i ndriçimit për elementet e sigurisë gjatë fazës së operimit duhet të synojë minimizimin e shqetësimit të faunës së natës, përfshirë lakuriqët e natës, amfibët dhe llojet e shpendëve aktivë gjatë natës.

Restaurimi dhe Rivendosja e Vegjetacionit

- Të gjitha zonat e shqetësuara përkohësisht do të restaurohen menjëherë pas përfundimit të punimeve.
- Brigjet e lumit do të stabilizohen dhe do të revegetohen vetëm me specie vendase breglumore, duke përfshirë *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*, sipas nevojës.
- Përdorimi i specieve jo-vendase ose invazive është i ndaluar.
- Revegetimi do të synojë të arrijë një normë minimale mbijetese prej 80% të bimëve pas sezonit të parë të rritjes.
- Çdo mbjellje që nuk rezulton e suksesshme do të zëvendësohet gjatë sezonit pasues të mbjelljes.

Nëpërmjet zbatimit rigoroz të këtyre masave, ndikimet mbi biodiversitetin do të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe të kthyeshme. Funksionet ekologjike të korridorit të lumit Fan do të ruhen, ndërsa habitatet e shqetësuara do të rehabilitohen në kushte të pajtueshme me karakterin e tyre ekologjik përpara fillimit të punimeve.

Duke marrë në konsideratë mbivendosjen e periudhave të ndjeshme për llojet e faunës, periudha kritike ekologjike përcaktohet nga marsi deri në korrik. Gjatë kësaj periudhe, shqetësimi i habitateve ujore, vegjetacionit bregor dhe zonave të folezimit mund të shkaktojë ndikime të drejtpërdrejta në riprodhim dhe në suksesin e shtimit të popullatave.

4.2.8 Ndikimet Sociale

Ndërtimi i Urës së re të Uzinës Rubik do të gjenerojë një sërë ndikimesh sociale të përkohshme në qytetin e Rubikut. Siç përshkruhet në kushtet bazë të zonës, kjo është një zonë kryesisht rurale, me dendësi të ulët të popullsisë dhe me varësi të lartë nga bujqësia dhe lidhjet rrugore.

Ura shërben si një pikë kyçe aksesit që lidh zonat e banuara, tokat bujqësore dhe rrugën kombëtare. Për rrjedhojë, shqetësimet që lidhen me aktivitetet e ndërtimit mund të kenë një ndjeshmëri sociale më të lartë sesa pritet nga natyra e tyre e lokalizuar dhe e kufizuar në kohë.

Punësimi Lokal dhe Nxitja Afatshkurtër e Ekonomisë

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Ndërtimi i urës pritet të krijojë mundësi të përkohshme punësimi për banorët lokalë dhe të gjenerojë përfitime ekonomike afatshkurtra për bizneset në zonë. Këto përfitime mund të përfshijnë:

- angazhimin e punëtorëve lokalë për aktivitete ndërtimi dhe shërbime mbështetëse;
- rritjen e kërkesës për mallra dhe shërbime lokale, si furnizimi me materiale, ushqim, transport dhe akomodim;
- qarkullim më të madh ekonomik në bizneset e vogla të Rubikut dhe zonave përreth;
- zhvillimin e aftësive profesionale për punëtorët e angazhuar në projekt.

Megjithëse këto përfitime do të jenë kryesisht të përkohshme dhe të kufizuara në periudhën e ndërtimit, ato mund të kontribuojnë pozitivisht në ekonominë lokale dhe në mirëqenien e komunitetit.

Gjatë ndërtimit, mund të krijohen mundësi të përkohshme punësimi për fuqinë punëtore lokale, furnitorët dhe ofruesit e shërbimeve.

Megjithëse kërkesa për fuqi punëtore parashikohet të jetë e moderuar dhe nuk pritet një fluks i madh punëtorësh nga jashtë zonës, angazhimi i komunitetit lokal mund të:

- sigurojë të ardhura afatshkurtra për banorët lokalë;
- mbështesë bizneset e vogla lokale (furnizim me karburant, shërbime ushqimore, logjistikë në shkallë të vogël);
- rrisë qarkullimin e të ardhurave brenda ekonomisë lokale.

Duke pasur parasysh profilin rural dhe plakjen e popullsisë së përshkruar në kushtet bazë, edhe mundësitë e kufizuara të punësimit mund të kenë efekte pozitive të lokalizuara.

Ndërprerjet e Trafikut dhe Kufizimet e Aksesit (ESS4)

Megjithëse ura ekzistuese do të mbetet funksionale gjatë periudhës së ndërtimit, vendndodhja paraqet një pikë kalimi me hapësirë të kufizuar. Aktivitetet e ndërtimit, lëvizja e automjeteve të rënda dhe masat e përkohshme të menaxhimit të trafikut mund të rezultojnë në:

- reduktim të hapësirës për manovrim dhe krijim të përkohshëm të trafikut të rënduar;
- vonesa për banorët lokalë, fermerët dhe ofruesit e shërbimeve;
- rritje të ndërveprimit ndërmjet automjeteve të ndërtimit dhe trafikut publik;
- rritje të rrezikut për aksidente, veçanërisht për këmbësorët dhe makineritë bujqësore.

Duke pasur parasysh mungesën e rrugëve alternative të aksesit dhe rëndësinë e urës për lëvizshmërinë e përditshme, edhe ndërprerjet afatshkurtra mund të ndikojnë në aksesin drejt shkollave, qendrave shëndetësore, tregjeve dhe shërbimeve bashkiake. Ndikimi është i përkohshëm dhe i lokalizuar, por me ndjeshmëri të lartë sociale.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Efektet e Përkohshme mbi Aktivitetin Bujqësor

Bujqësia përbën burimin kryesor të jetesës në zonë. Aktivitetet e ndërtimit mund të:

- kufizojnë përkohësisht aksesin për makineritë bujqësore;
- shkaktojnë vonesa në transportin e produkteve bujqësore ose të inpueteve gjatë periudhave kulmore të aktivitetit;
- krijojnë shqetësime të vogla për shkak të menaxhimit të trafikut ose kufizimit të hapësirës për manovrim.

Nuk parashikohet humbje e përhershme e tokës bujqësore, kulturave apo aseteve prodhuese. Megjithatë, mund të ndodhin ndërprerje logjistike afatshkurtra. Ky ndikim konsiderohet i përkohshëm dhe i menaxhueshëm përmes planifikimit të duhur të punimeve dhe koordinimit me përdoruesit lokalë.

Ndikimet sociale dhe masat zbutëse që lidhen me Rreziqet për Shëndetin dhe Sigurinë e Komunitetit (Nënkapitulli 4.2.5), Ndikimet Shqetësuese: Zhurma, Pluhuri dhe Dridhjet (Nënkapitulli 4.2.1 – Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhjet), si dhe Rreziqet e Lidhura me Shpronësimin dhe Përvetësimin e Tokës (Nënkapitulli 4.1.1 – Shpronësimi dhe Gatishmëria e Vendndodhjes), janë trajtuar tashmë në këtë dokument.

Masat Zbutëse

Masat zbutëse për ndikimet sociale do të fokusohen në minimizimin e ndërprerjeve të përkohshme, ruajtjen e aksesit për komunitetin lokal, promovimin e mundësive të punësimit lokal dhe sigurimin e komunikimit efektiv me palët e interesuara gjatë gjithë periudhës së ndërtimit. Këto masa do të zbatohen në përputhje me ESS1, ESS2, ESS4, ESS10, legjislacionin shqiptar dhe praktikën e mira ndërkombëtare.

Masat zbutëse gjatë fazës së ndërtimit do të zbatohen përmes Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP), nën mbikëqyrjen e Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARRSH) dhe në përputhje me ESS1, ESS4, ESS5 dhe ESS10. Masat e mëposhtme janë strukturuar për të adresuar ndikimet sociale pozitive dhe negative të identifikuara për nënprojektin e Urës së Uzinës Rubik, duke iu referuar njëkohësisht rreziqeve tematike që janë trajtuar më në detaje në seksione të tjera të ESMP-së.

Përforcimi i Ndikimeve Pozitive Ekonomike Lokale

Megjithëse punësimi i lidhur me ndërtimin pritet të jetë i moderuar për nga shkalla, Kontraktori do të prioritetizojë, kur është e mundur dhe në përputhje me kërkesat e prokurimit, rekrutimin e fuqisë punëtore lokale dhe angazhimin e furnitorëve lokalë.

Do të zbatohen procedura transparente rekrutimi për të garantuar mundësi të barabarta dhe për të shmangur perceptimet e favorizimit.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Furnizimi lokal me mallra dhe shërbime të vogla, si furnizimi me karburant, shërbimet e ushqimit dhe mbështetja logjistike në shkallë të vogël, do të inkurajohet kur kjo të jetë teknikisht dhe ekonomikisht e realizueshme.

Këto masa do të kontribuojnë në krijimin e të ardhurave afatshkurtra dhe në qarkullimin e përfitimeve financiare brenda fshatit Rubik dhe ekonomisë rurale përreth.

Menaxhimi i Trafikut dhe Aksesit (ESS4)

Duke pasur parasysh rolin kritik të urës për lëvizshmërinë lokale, menaxhimi i trafikut dhe aksesit do të trajtohet si një fushë prioritare e masave zbutëse.

Përpara fillimit të punimeve do të hartohet dhe zbatohet një Plan i Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit (TMP) specifik për kantierin.

Meqenëse ura e re do të ndërtohet kryesisht brenda gjurmës së strukturës ekzistuese, kalimi aktual nuk do të mund të mbetet funksional gjatë fazës kryesore të ndërtimit. Për këtë arsye, do të krijohet dhe mirëmbahet gjatë gjithë periudhës së ndërtimit një zgjidhje e përkohshme aksesit, duke përfshirë një kalim të përkohshëm dhe/ose një rrugë devijimi, për të siguruar vazhdimësinë e lëvizjes ndërmjet qytetit të Rubikut, fshatrave përreth dhe korridorit rrugor SH30.

Zgjidhja e përkohshme e aksesit do të projektohet për të akomoduar në mënyrë të sigurt të gjitha kategoritë e përdoruesve, përfshirë:

- këmbësorët;
- automjetet private;
- makineritë bujqësore;
- transportin publik;
- shërbimet emergjente.

Alternativa e përzgjedhur do të marrë në konsideratë aspektet e sigurisë, kapacitetit dhe qëndrueshmërisë ndaj kushteve sezonale (si reshjet dhe prurjet e lumit), dhe do të mbahet në gjendje të sigurt dhe funksionale gjatë gjithë kohëzgjatjes së punimeve.

Rregullimet e Përkohshme të Trafikut do të Përfshijnë:

- përcaktimin e qartë dhe sinjalizimin e rrugëve të devijimit ose të infrastrukturës së përkohshme të kalimit;
- instalimin e sinjalistikës së përshtatshme, markimeve rrugore dhe barrierave fizike në përputhje me standardet e sigurisë rrugore;
- zbatimin e masave për kontrollin e shpejtësisë brenda dhe përreth zonës së ndërtimit;
- sigurimin e aksesit të sigurt për këmbësorët, duke përfshirë ndarjen nga trafiku i automjeteve aty ku kjo është e realizueshme.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Lëvizjet e automjeteve të ndërtimit do të planifikohen dhe menaxhohen në mënyrë që të minimizohet shqetësimi për komunitetin, duke përfshirë, kur është e mundur, planifikimin e tyre jashtë periudhave me trafik të lartë dhe orareve të ndjeshme për komunitetin lokal.

Sinjalizues të trajnuar të trafikut do të angazhohen gjatë operacioneve me rrezik të lartë, veçanërisht kur pajisjet e rënda hyjnë ose dalin nga kantieri ose kur trafiku kufizohet përkohësisht.

Do të ruhet koordinim i vazhdueshëm me autoritetet lokale, shërbimet emergjente dhe përfaqësuesit e komunitetit për të siguruar që rregullimet e aksesit të komunikohen qartë, t'u përgjigjen nevojave lokale dhe të përshtaten sipas nevojës gjatë periudhës së ndërtimit.

Përmes zbatimit të këtyre masave, do të garantohet akses i sigurt dhe i pandërprerë gjatë gjithë periudhës së ndërtimit, duke minimizuar shqetësimet për komunitetin lokal dhe duke siguruar përputhshmëri me kërkesat e ESS4.

Zbutja e Kufizimeve të Përkohshme të Aksesit për Aktivitetet Bujqësore

Konsulenti ka propozuar Planin e mëposhtëm të Menaxhimit të Trafikut gjatë periudhës së mbylljes së përkohshme të urës:

1. Trafiku nga Rubiku drejt Milotit/Tiranës

Automjetet që nisen nga Rubiku dhe udhëtojnë drejt Milotit/Tiranës, të cilat përbëjnë pjesën më të madhe të lëvizjeve të trafikut në këtë korridor, do të devijohen përmes korridorit rrugor SH30. Trafiku do të vazhdojë në drejtim jugor deri në nyjën e Milotit, ku do të lidhet me autostradën A1 në drejtim të Tiranës.

Kjo rrugë alternative ka një gjatësi prej afërsisht 15.5 km, me një kohë të vlerësuar udhëtimi prej rreth 24 minutash. Kjo përfaqëson një rritje të vogël dhe të pranueshme krahasuar me itinerarin normal, i cili ka një gjatësi prej rreth 14.3 km dhe një kohë udhëtimi prej afërsisht 15 minutash.

2. Trafiku nga Kukësi/Kosova drejt Rubikut

Trafiku që vjen nga Kukësi dhe Kosova nëpërmjet autostradës A1 do të vazhdojë të ketë akses në zonën e Rubikut përmes nyjës së Milotit.

Duke qenë se volumi i trafikut nga ky drejtim është relativisht i ulët, nuk priten ndërprerje të konsiderueshme. Nga nyja e Milotit, automjetet do të vazhdojnë nëpër rrjetin ekzistues të rrugëve lokale për të arritur në korridorin e Rubikut.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Si rezultat, aksesit rajonal drejt Rubikut do të mbetet funksional gjatë periudhës së mbylljes së urës.

3. Trafiku nga Ana Lindore e Lumit Mat

Trafiku që ndodhet në anën lindore të lumit Mat, duke përfshirë zonën industriale të Rubikut dhe zonat pranë autostradës, do të ketë akses në rrjetin rajonal rrugor përmes **Rrethrrrotullimit të Milotit**, në një lidhëse të Milotit.

Masat për Ruajtjen e Aksesit Bujqësor

Duke njohur faktin se bujqësia përbën burimin kryesor të jetesës në zonë, Kontraktori do të sigurojë që aksesit drejt parcelave bujqësore të ruhet gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

Çdo kufizim i përkohshëm i aksesit do t'u komunikohet qartë dhe paraprakisht përdoruesve të prekur.

Në rastet kur aktivitetet e ndërtimit mund të ndikojnë përkohësisht në lëvizjen e makinerive bujqësore ose në transportin e produkteve bujqësore, Kontraktori do të koordinohet me fermerët dhe përdoruesit e tokës për të planifikuar punimet në mënyrë që të minimizohen ndikimet gjatë periudhave kritike të mbjelljes, korrjes ose transportit të prodhimit.

Kur të jetë e nevojshme, do të sigurohen rrugë alternative ose masa të tjera të përkohshme për të garantuar vazhdimësinë e aktivitetit bujqësor dhe aksesin e sigurt në parcelat e punuara.

Kur është e realizueshme, punimet do të planifikohen në mënyrë që të shmangen periudhat kulmore të aktiviteteve bujqësore, veçanërisht sezonet e mbjelljes dhe korrjes.

Kalimi i sigurt për makineritë bujqësore do të garantohet në çdo kohë, ndërsa hapësira për manovrim pranë hyrje-daljeve të urës do të menaxhohet për të reduktuar vonesat ose kufizimet operative.

Komunikimi i vazhdueshëm me fermerët lokalë do të ruhet gjatë gjithë periudhës së ndërtimit për të adresuar në kohë çdo shqetësim që lidhet me aksesin, përmes Mekanizmit të Trajtimit të Ankesave (Grievance Redress Mechanism – GRM).

Fushat e Rrezikut Social të Trajtuara në Seksione të Tjera

Rreziqet për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit që lidhen me aktivitetet e ndërtimit, përfshirë lëvizjen e automjeteve dhe ndërveprimin me kantierin, trajtohen në detaje në **Nënkapitullin 4.2.5 (Shëndeti, Siguria e Komunitetit dhe Trafiku)** dhe do të zbatohen në përputhje me kërkesat e përcaktuara aty.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Ndikimet shqetësuese që lidhen me zhurmën, pluhurin dhe dridhjet menaxhohen në mënyrë të detajuar në Nënkapitullin 4.2.1 (Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhjet).

Procedurat e shpronësimit dhe masat mbrojtëse përkatëse sipas ESS5, përfshirë kompensimin dhe trajtimin e ankesave, trajtohen në Nënkapitullin 4.1.1 (Shpronësimi dhe Gatishmëria e Vendndodhjes).

Përveç kësaj, angazhimi i palëve të interesuara dhe menaxhimi i ankesave do të mbeten aktivë gjatë gjithë periudhës së ndërtimit. Kontraktori do të informojë paraprakisht komunitetin përpara çdo ndërhyrjeje që mund të ndikojë në akses ose të shkaktojë shqetësime të përkohshme.

Një Mekanizëm funksional për Trajtimin e Ankesave (GRM) do të mbahet aktiv gjatë gjithë projektit, duke siguruar që ankesat të regjistrohen, vlerësohen dhe trajtohen në kohën e duhur.

4.2.9 Trashëgimia Kulturore

Karakterizimi i Ndikimit

Ura ekzistuese e Uzinës Rubik është ndërtuar disa dekada më parë dhe nuk është e klasifikuar si monument kulture. Vetë ura nuk zotëron vlera të njohura të trashëgimisë kulturore dhe zona e projektit nuk ndodhet brenda një territori të identifikuar me ndjeshmëri të lartë arkeologjike, bazuar në informacionin e disponueshëm nga proceset e shqyrtimit paraprak (screening) dhe përcaktimit të fushës së studimit (scoping).

Megjithatë, brenda Zonës së Gjerë të Ndikimit (Area of Influence), ndodhet Kisha e Rubikut (Kisha e T'Shëlbuemit), e cila është shpallur Monument Kulture i Kategorisë I. Kjo strukturë historike gjendet rreth 300 metra larg vendndodhjes së projektit, mbi një formacion shkëmbor të ngritur.

Kjo kishë përfaqëson një pikë referimi të rëndësishme kulturore, fetare dhe vizuale për zonën. Edhe pse projekti nuk ndikon drejtpërdrejt mbi këtë pasuri kulturore, afërsia e saj kërkon vlerësimin e ndikimeve të mundshme indirekte.

Ndikimet mbi trashëgiminë kulturore mund të lindin kur punimet infrastrukturore kryhen pranë ndërtesave me rëndësi historike ose peizazheve me vlerë kulturore. Në këtë kontekst, aktivitetet e ndërtimit, si prishja e strukturave, gërmimet dhe operimi i makinerive të rënda, mund të gjenerojnë dridhje, zhurmë dhe pluhur, të cilat mund të ndikojnë përkohësisht në mjedisin dhe perceptimin e aseteve të trashëgimisë kulturore në afërsi.

Duke pasur parasysh distancën dhe ndarjen topografike ndërmjet urës dhe kishës, nuk parashikohen ndikime strukturore mbi monumentin. Megjithatë, mund të ndodhin shqetësime të vogla dhe të përkohshme gjatë periudhës së ndërtimit, si:

- rritja e niveleve të zhurmës;

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- ndërhyrje të përkohshme vizuale në peizazh;
- prani e shtuar e aktiviteteve ndërtimore në afërsi.

Përveç kësaj, edhe pse aktualisht nuk janë regjistruar site arkeologjike brenda gjurmës së projektit, nuk mund të përjashtohet plotësisht mundësia e zbulimit të mbetjeve të paidentifikuara më parë të trashëgimisë kulturore nën sipërfaqe, veçanërisht në mjedise të luginave lumore me histori të hershme vendbanimesh.

Zona përreth mund të përfshijë gjithashtu elemente kulturore joformale ose me vlerë për komunitetin lokal, duke përfshirë:

- elemente karakteristike të peizazhit;
- forma tradicionale të përdorimit të tokës;
- praktika dhe tradita komunitare të lidhura me lumin dhe mjedisin përreth.

Nuk pritet që këto elemente të preken drejtpërdrejt nga projekti, por ato duhet të respektohen gjatë zbatimit të punimeve.

Në përgjithësi, ndjeshmëria e trashëgimisë kulturore në zonën e menjëhershme të projektit konsiderohet e **ulët deri mesatare**, ndërsa ndikimet e mundshme kufizohen në efekte indirekte dhe të përkohshme.

Zbatimi i masave parandaluese të përshtatshme, përfshirë **Procedurën e Zbulimeve Rastësore (Chance Finds Procedure)** dhe praktikën e mira të ndërtimit, do të sigurojë që çdo zbulim i paparashikuar ose ndikim indirekt të menaxhohet në mënyrë të duhur.

Masat Zbutëse

Masat zbutëse do të zbatohen në përputhje me **ESS8 (Trashëgimia Kulturore)**, legjislacionin kombëtar përkatës për trashëgiminë kulturore dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP).

Për të adresuar rrezikun e zbulimit të burimeve arkeologjike të paidentifikuara:

- Do të zbatohet një **Procedurë Formale për Zbulimet Rastësore (Chance Finds Procedure)** përpara fillimit të punimeve të gërmimit.
- I gjithë personeli i ndërtimit do të informohet mbi këtë procedurë dhe do të trajnohet për të identifikuar materiale me potencial arkeologjik.
- Në rast të një zbulimi rastësor, punimet në zonën e prekur do të ndërpriten menjëherë.
- Zona do të sigurohet dhe autoriteti kompetent për trashëgiminë kulturore do të njoftohet pa vonesë.
- Punimet do të rifillojnë vetëm pas marrjes së autorizimit zyrtar nga autoriteti përgjegjës.

4.3 Ndikimet gjatë Fazës së Operimit

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Karakterizimi i Ndikimit

Pas përfundimit të punimeve dhe vënies në funksion, Ura e re e Uzinës Rubik do të hyjë në fazën e operimit, gjatë së cilës ndikimet pritet të jenë kryesisht pozitive dhe afatgjata.

Ndikimet gjatë operimit lidhen kryesisht me përmirësimin e lidhshmërisë, rritjen e sigurisë, përmirësimin e qëndrueshmërisë strukturore dhe performancës hidraulike. Megjithatë, mund të lindin disa rreziqe të vogla mjedisore dhe sociale nëse aktivitetet e mirëmbajtjes nuk menaxhohen siç duhet.

Ndikimet Pozitive

Përmirësimi i Sigurisë Rrugore

Ura e re do të përfshijë elemente moderne sigurie, duke përfshirë mbrojtëset anësore (guardrails) sipas standardeve, gjeometri të përmirësuar të tablierit të urës, sinjalistikë të përshtatshme dhe kalime më të sigurta për këmbësorët.

Këto përmirësime pritet të:

- reduktojnë rrezikun e aksidenteve;
- rrisin komoditetin e përdoruesve;
- përmirësojnë sigurinë si për automjetet ashtu edhe për këmbësorët, veçanërisht gjatë kushteve të pafavorshme atmosferike.

Përmirësimi i Lidhshmërisë dhe Besueshmërisë

Struktura e rehabilituar do të sigurojë integritet strukturor dhe kapacitet hidraulik të përmirësuar, duke reduktuar cenueshmërinë ndaj përmbytjeve dhe degradimit strukturor.

Kjo do të përmirësojë besueshmërinë e aksesit gjatë gjithë vitit për:

- banorët;
- fermerët;
- shërbimet emergjente;
- transportin publik.

Përmirësimi i efikasitetit të transportit mund të kontribuojë gjithashtu në uljen e kohës së udhëtimit dhe kostove operative të automjeteve.

Mbështetja e Aktivitetit Ekonomik Lokal

Përmirësimi i aksesit lehtëson transportin e produkteve bujqësore, makinerive dhe mallrave të tjera, duke forcuar tregtinë lokale dhe vazhdimësinë e aktiviteteve ekonomike.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Lidhshmëria e besueshme kontribuon në stabilitetin socio-ekonomik të zonës rurale, ku alternativat e tjera të aksesit janë të kufizuara.

Përmirësimi i Performancës Hidraulike dhe Reziliencës Klimatike

Projektimi i urës së re përfshin masa të përmirësuara kullimi dhe mbrojtjeje kundër gërryerjes së themeleve (scour protection).

Kapaciteti hidraulik i rritur zvogëlon rreziqet e lidhura me përmbytjet për infrastrukturën dhe tokat përreth, duke kontribuar në reziliencën afatgjatë të korridorit lumor të Fanit të Madh.

Ndikimet e Mundshme Negative

Megjithëse ndikimet gjatë operimit janë kryesisht pozitive, mund të shfaqen disa efekte të vogla ose indirekte.

Rritja e Shpejtësisë dhe Vëllimit të Trafikut

Përmirësimi i kushteve të rrugës mund të nxisë rritje të lehtë të shpejtësisë së automjeteve ose të fluksit të trafikut.

Megjithëse kjo është e dobishme për lëvizshmërinë, mund të krijojë rreziqe të vogla shtesë për sigurinë rrugore nëse masat për kontrollin e shpejtësisë nuk mirëmbahen dhe nuk zbatohen në mënyrë të vazhdueshme.

Ujërat Sipërfaqësore dhe Cilësia e Ujit

Lumi Fani i Madh është një rrjedhë natyrore ujore në pjesën më të madhe të pellgut të tij ujëmbledhës dhe formohet nga bashkimi i dy degëve kryesore: **Fani i Vogël** dhe **Fani i Madh**.

Në pellgun e **Fanit të Vogël** ndodhet një aktivitet minerar për nxjerrjen e bakrit në pjesën e sipërme të rrjedhës, i cili përbën aktivitetin kryesor industrial që mund të ndikojë potencialisht në florën dhe faunën ujore.

Ndërkohë, në pellgun e **Fanit të Madh** nuk identifikohen aktivitete industriale apo veprimtari të tjera me potencial të konsiderueshëm për të shkaktuar dëme ndaj florës dhe faunës ujore.

Megjithatë, është e rëndësishme që parametrat e cilësisë së ujit të monitorohen rregullisht për të siguruar ruajtjen e shëndetit ekologjik të ekosistemit lumor.

Ndikimet nga Menaxhimi i Vegjetacionit

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Mirëmbajtja rutinë e hyrje-daljeve të urës dhe korridoreve të drenazhimit mund të përfshijë krasitjen ose pastrimin e vegjetacionit. Nëse këto aktivitete nuk menaxhohen siç duhet, pastrimi i tepërt mund të zvogëlojë cilësinë e habitateve breglumore ose të rrisë rrezikun e erozionit.

Gjenerimi i Mbetjeve nga Aktivitetet e Mirëmbajtjes

Aktivitetet rutinë të mirëmbajtjes mund të gjenerojnë sasi të vogla mbetjesh, duke përfshirë materiale të nxjerra nga pastrimi i sistemeve të drenazhimit ose nga zëvendësimi i elementeve të sigurisë rrugore.

Asgjësimi i papërshtatshëm i këtyre mbetjeve mund të shkaktojë ndikime mjedisore të lokalizuara.

Në përgjithësi, ndikimet gjatë fazës së operimit vlerësohen si **pozitive nga pikëpamja socio-ekonomike dhe të papërfillshme deri të ulëta nga pikëpamja mjedisore**, me kusht që aktivitetet e mirëmbajtjes dhe monitorimit të kryhen në përputhje me standardet e përcaktuara.

Masat Zbutëse dhe të Menaxhimit

Gjatë fazës së operimit, përgjegjësia për menaxhimin mjedisor dhe social do t'i takojë autoritetit kompetent përgjegjës për mirëmbajtjen e infrastrukturës rrugore.

Masat kryesore përfshijnë:

Inspektimi dhe Mirëmbajtja Rutinë

- Inspektime të rregullta të strukturës së urës, sistemeve të drenazhimit, fugave të zgjerimit (expansion joints) dhe elementeve mbrojtëse kundër gërryerjes së themeleve (scour protection);
- Pastrim periodik i daljeve të drenazhimit për të parandaluar bllokimet dhe rrjedhjet e pakontrolluara të ujit;
- Riparim i menjëhershëm i barrierave mbrojtëse të dëmtuara, sinjalistikës dhe markimeve rrugore.

Menaxhimi i Sigurisë Rrugore

- Mirëmbajtja e sinjalistikës rrugore, masave për kontrollin e shpejtësisë dhe elementeve të sigurisë për këmbësorët;
- Monitorimi i të dhënave mbi aksidentet për të identifikuar çdo problematikë të re që mund të shfaqet në aspektin e sigurisë.

Menaxhimi Mjedisor

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Mirëmbajtja e brigjeve të stabilizuara të lumit dhe e zonave të revegjetuara duke përdorur specie vendase të përshtatshme;
- Shmangia e pastrimit të tepërt të vegjetacionit përtej kërkesave të nevojshme të sigurisë;
- Grumbullimi dhe asgjësimi i duhur i mbetjeve të gjeneruara gjatë aktiviteteve të mirëmbajtjes.

Mbrojtja e Cilësisë së Ujit

- Sigurimi që sistemet e drenazhimit të tablierit të urës të mbeten funksionale dhe pa pengesa;
- Reagim i menjëhershëm ndaj derdhjeve aksidentale ose incidenteve që mund të ndodhin mbi urë.

Përmes inspektimeve sistematike, mirëmbajtjes parandaluese dhe respektimit të Praktikës së Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP), ndikimet e mbetura mjedisore dhe sociale gjatë fazës së operimit pritet të mbeten të ulëta dhe të menaxhueshme.

Në të njëjtën kohë, do të ruhen përfitimet afatgjata të projektit, duke përfshirë:

- rritjen e sigurisë rrugore;
- përmirësimin e lidhshmërisë dhe aksesit;
- forcimin e reziliencës së infrastrukturës ndaj përmbytjeve dhe ndryshimeve klimatike;
- mbështetjen e zhvillimit ekonomik dhe social të komunitetit lokal.

5. Marrëveshjet për Zbatimin e ESMP-së

5.1 Qëllimi dhe Fusha e Veprimit

Ky seksion përcakton marrëveshjet institucionale, përgjegjësitë, kërkesat për monitorim dhe procedurat e raportimit për zbatimin e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për nënprojektin e Urës së Uzinës Rubik.

Ky seksion operacionalizon kërkesat e Kornizës së Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) në nivel programi dhe siguron përputhshmëri me Standardet e zbatueshme Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS) gjatë fazave të para-ndërtimit, ndërtimit dhe operimit.

Të gjitha masat zbutëse të përfshira në ESMP, përfshirë masat specifike të paraqitura në tabelat në fund të këtij dokumenti, do të monitorohen gjatë zbatimit të punimeve.

Ky ESMP do të jetë pjesë përbërëse e dokumenteve të tenderit dhe e kontratës së punimeve. Ai do të zbatohet në mënyrë të barabartë për kontraktorët dhe nënkontraktorët.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Masat e parashikuara në ESMP do të zbatohen nga Kontraktori dhe do të kontrollohen, monitorohen dhe raportohen rregullisht dhe në mënyrë të shpeshtë te Ekipi i Zbatimit të Projektit (PIT) i Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARRSH) nga Inxhinieri Mbikëqyrës.

Raportet e konsoliduara të monitorimit do t'i dorëzohen Bankës Botërore çdo gjashtë muaj, përveç rasteve kur kërkohet dhe bihet dakord ndryshe.

Të gjitha rastet e mosrespektimit të kërkesave duhet të adresohen menjëherë. Dështimi për të korrigjuar mospërputhjet mund të çojë në:

- pezullimin e punimeve;
- pezullimin e pagesave;

derisa përputhshmëria mjedisore dhe sociale të rikthehet plotësisht.

Marrëveshjet e përshkruara më poshtë janë të detyrueshme dhe zbatohen për:

- Kontraktorin;
- Inxhinierin Mbikëqyrës;
- Ekipin e Zbatimit të Projektit (PIT) të Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARRSH).

5.2 Rolet dhe Përgjegjësitë Institucionale

Hyrje

Zbatimi i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për nënprojektin e Urës së Uzinës Rubik do të realizohet përmes roleve dhe përgjegjësiwe institucionale të përcaktuara qartë, në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESF), Planin e Angazhimeve Mjedisore dhe Sociale (ESCP) dhe dispozitat e Marrëveshjes së Financimit.

Këto marrëveshje përcaktojnë përgjegjësi të qarta për:

- zbatimin;
- mbikëqyrjen;
- monitorimin;
- raportimin;
- zbatimin e masave korrigjuese dhe detyrimeve mjedisore e sociale;

gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARRSH), përmes Ekipit të Zbatimit të Projektit (PIT), mban përgjegjësinë e përgjithshme për sigurimin e përputhshmërisë me Kornizën Mjedisore dhe Sociale (ESF) dhe Standardet përkatëse Mjedisore dhe Sociale (ESS).

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Kontraktori është përgjegjës për zbatimin e përditshëm të të gjitha masave zbutëse, ndërsa Inxhinieri Mbikëqyrës siguron mbikëqyrje të vazhdueshme në emër të ARRSH-së.

Këto role janë plotësuese dhe së bashku garantojnë menaxhimin efektiv të rreziqeve dhe ndikimeve mjedisore dhe sociale, në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore.

Kontraktori

Kontraktori do të jetë përgjegjës për zbatimin e të gjitha masave mjedisore, sociale, të shëndetit dhe sigurisë (ESHS) që zbatohen për nënprojektin, siç përcaktohen në këtë ESMP, në Planin e miratuar të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP), në Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) dhe në kontratën e punimeve.

Këto detyrime do të zbatohen në mënyrë të barabartë për të gjithë nënkontraktorët dhe furnitorët e angazhuar nga Kontraktori.

Përgjegjësitë e Kontraktorit do të përfshijnë, por nuk do të kufizohen vetëm në sa vijon:

- Hartimin, dorëzimin për miratim dhe zbatimin e një **C-ESMP-je** (plotësisht në përputhje dhe duke integruar të gjitha kërkesat e ESMP-së), si dhe të të gjitha planeve specifike të menaxhimit për kantierin (SSMP), përfshirë:
  - Planin e Prishjes dhe Menaxhimit të Mbetjeve;
  - Planin e Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit;
  - Planin e Shëndetit dhe Sigurisë në Punë;
  - Planin e Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit;
  - Marrëveshjet për Angazhimin e Palëve të Interesuara;

përpara fillimit të punimeve të ndërtimit dhe në një formë të pranueshme për Inxhinierin Mbikëqyrës dhe ARRSH-në.

- Zbatimin e të gjitha masave zbutëse dhe menaxhuese që lidhen me:
  - menaxhimin e mbetjeve dhe materialeve të rrezikshme;
  - parandalimin e ndotjes;
  - mbrojtjen e biodiversitetit dhe habitateve breglumore;
  - kushtet e punës dhe të punësimit;
  - shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
  - menaxhimin e trafikut;
  - mbrojtjen e trashëgimisë kulturore;

në përputhje me Standardet përkatëse Mjedisore dhe Sociale (ESS).

- Krijimin, publikimin dhe funksionimin e mekanizmave për trajtimin e ankesave të punëtorëve dhe komunitetit, në përputhje me ESS2 dhe ESS10, duke përfshirë mbajtjen e regjistrave të ankesave dhe zgjidhjen e tyre në kohë.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Monitorimin e vazhdueshëm të performancës mjedisore, sociale, të shëndetit dhe sigurisë (ESHS), mbajtjen e regjistrimeve të sakta në kantier, si dhe përgatitjen dhe dorëzimin e raporteve periodike të monitorimit ESHS sipas formës dhe frekuencës së përcaktuar në kontratë dhe në këtë ESMP.
- Njoftimin e menjëhershëm të Inxhinierit Mbikëqyrës dhe Ekipit të Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT) për çdo incident serioz, aksident, rast fataliteti ose ngjarje të rëndësishme të mosrespektimit të kërkesave, në përputhje me kërkesat e Kornizës Mjedisore dhe Sociale (ESF) dhe Planit të Angazhimeve Mjedisore dhe Sociale (ESCP).
- Sigurimin që të gjithë nënkontraktorët dhe furnitorët të respektojnë kërkesat e ESMP-së, C-ESMP-së dhe ESS-ve të zbatueshme, përmes dispozitave kontraktuale, trajnimeve hyrëse, ngritjes së kapaciteteve dhe mbikëqyrjes së vazhdueshme.
- Mbajtjen e regjistrave dhe paraqitjen e dokumentacionit përkatës sa herë që kërkohet.
- Zbatimin e masave korrigjuese dhe veprimeve të kërkuara nga Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT).

Inxhinieri Mbikëqyrës

Inxhinieri Mbikëqyrës do të veprojë në emër të Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARRSH) dhe do të jetë përgjegjës për mbikëqyrjen dhe verifikimin e përditshëm të përputhshmërisë së Kontraktorit me kërkesat e ESMP-së, C-ESMP-së së miratuar dhe standardeve përkatëse mjedisore dhe sociale (ESS).

Përgjegjësitë e Inxhinierit Mbikëqyrës

Përgjegjësitë e Inxhinierit Mbikëqyrës do të përfshijnë:

- Shqyrtimin dhe rekomandimin për miratim të **C-ESMP-së**, planeve specifike të menaxhimit për kantierin (SSMP) dhe metodologji të punës (method statements) të Kontraktorit përpara fillimit të punimeve të ndërtimit.
- Kryerjen e inspektimeve rutinë dhe të jashtëzakonshme në terren për të verifikuar përputhshmërinë me:
  - ESMP-në dhe C-ESMP-në e miratuar;
  - kërkesat kontraktuale për mjedisin, shëndetin, sigurinë dhe aspektet sociale (ESHS);
  - Standardet e zbatueshme Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS) dhe Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë (EHS Guidelines) të Grupit të Bankës Botërore.
- Verifikimin e të dhënave të monitorimit mjedisor dhe social, treguesve të performancës, regjistrave të trajnimeve, regjistrave të incidenteve dhe regjistrave të ankesave të paraqitura nga Kontraktori, si dhe përcaktimin e masave korrigjuese kur është e nevojshme.
- Identifikimin, dokumentimin dhe njoftimin formal të rasteve të mosrespektimit të kërkesave, si dhe urdhërimin e masave korrigjuese dhe parandaluese me afate të përcaktuara për zbatim.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Raportimin e menjëhershëm të Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT) për çdo incident serioz, rast fataliteti, pretendim për Shfrytëzim dhe Abuzim Seksual ose Ngacimim Seksual (SEA/SH), apo mosrespektim të vazhdueshëm të kërkesave, në përputhje me procedurat e klasifikimit dhe raportimit të incidenteve sipas Kornizës Mjedisore dhe Sociale (ESF).
- Ndjekjen dhe verifikimin e zbatimit efektiv të masave korrigjuese të dakorduara.

Inxhinieri Mbikëqyrës duhet të përfshijë specialistë të kualifikuar për:

- mjedisin;
- shëndetin dhe sigurinë në punë (OHS);
- aspektet sociale;

me përvojë në projekte infrastrukturore të financuara nga Banka Botërore ose institucione të tjera financiare ndërkombëtare (IFI).

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARRSH) – Ekipi i Zbatimit të Projektit (PIT)

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARRSH), përmes Ekipit të Zbatimit të Projektit (PIT), do të ketë përgjegjësinë e përgjithshme për përputhshmërinë me Kornizën Mjedisore dhe Sociale (ESF) dhe për të siguruar që nënprojekti të zbatohet në përputhje me kërkesat e Marrëveshjes së Financimit, Planit të Angazhimeve Mjedisore dhe Sociale (ESCP) dhe Standardeve të zbatueshme Mjedisore dhe Sociale (ESS).

Përgjegjësitë e ARRSH/PIT do të përfshijnë:

- Sigurimin që kërkesat e ESMP-së, C-ESMP-së dhe ESS-ve të përfshihen në dokumentet e tenderit, kontratat e punimeve dhe procedurat e menaxhimit të kontratës.
- Mbikëqyrjen dhe koordinimin e punës së Inxhinierit Mbikëqyrës, duke përfshirë shqyrtimin e rezultateve të mbikëqyrjes dhe vlerësimin e performancës së tij.
- Shqyrtimin dhe miratimin e raporteve të monitorimit ESHS, njoftimeve për incidente dhe planeve të veprimit korrigjues të paraqitura nga Kontraktori dhe Inxhinieri Mbikëqyrës.
- Kryerjen e monitorimeve periodike në terren nga specialistët e caktuar mjedisorë dhe socialë, duke përdorur lista kontrolli të standardizuara në përputhje me ESMF-në.
- Sigurimin e përgatitjes dhe dorëzimit të raporteve dhe deklaratave të monitorimit mjedisor pranë Agjencisë Kombëtare të Mjedisit, në përputhje me kërkesat e legjislacionit kombëtar.
- Njoftimin në kohë të Bankës Botërore për incidente të rëndësishme, aksidente ose raste materiale të mosrespektimit të kërkesave, në përputhje me ESF-në dhe ESCP-në.
- Përcaktimin dhe zbatimin e masave korrigjuese, duke përfshirë pezullimin e punimeve kur është e nevojshme, në rastet e mosrespektimit serioz ose të përsëritur të detyrimeve të ESMP-së ose ESS-ve.
- Raportimin e konsoliduar mbi performancën mjedisore dhe sociale të Banka Botërore, si pjesë e raportimit të rregullt mbi progresin e projektit.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Palë të Tjera të Rëndësishme në Zbatimin e ESMP-së

Përveç institucioneve kryesore përgjegjëse për zbatimin, mbikëqyrjen dhe kontrollin e projektit të përshkruara më sipër, zbatimi efektiv i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për nënprojektin e Urës së Uzinës Rubik kërkon koordinim me një numër palësh të tjera të interesuara.

Këto palë të interesuara kanë role rregullatore, mbikëqyrëse, mbështetëse ose përfituese dhe kontribuojnë në respektimin e kërkesave të Kornizës Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESF), legjislacionit kombëtar dhe Praktikës së Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP).

Megjithëse ato nuk kanë përgjegjësi të drejtpërdrejta për zbatimin e masave të projektit, përfshirja dhe bashkëpunimi i tyre janë thelbësore për të siguruar:

- menaxhim efektiv të rreziqeve mjedisore dhe sociale;
- përputhshmëri me kërkesat ligjore dhe rregullatore;
- trajtim të duhur dhe në kohë të ankesave;
- komunikim dhe bashkërendim efektiv gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

Përfshirja aktive e këtyre aktorëve kontribuon në garantimin e zbatimit të suksesshëm të ESMP-së dhe në menaxhimin e përgjegjshëm të ndikimeve mjedisore dhe sociale të projektit gjatë gjithë fazës së ndërtimit.

Table 1 Stakeholders Involved in ESMP Implementation and Oversight

Palët e interesuara	Roli në zbatimin e ESMP-së	Lidhja me ESS	Mekanizmi i ndërveprimit / koordinimit
Agjencia Kombëtare e Mjedisit	Mbikëqyrje rregullatore sipas legjislacionit mjedisor shqiptar; shqyrton deklaratat mjedisore dhe raportet e monitorimit; kryen inspekte.	ESS1, ESS3, ESS6 Siguron përputhshmërinë me legjislacionin kombëtar paralelisht me përputhshmërinë me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore (ESF). Mund të kryejë inspekte dhe të kërkojë masa korrigjuese.	Merr raporte periodike monitorimi; koordinon me ARA PIT për përputhshmërinë dhe masat korrigjuese.
Qeveria vendore (Bashkia)	Mbështet koordinimin lokal për menaxhimin e trafikut, organizimin e aksesit dhe komunikimin me komunitetin.	ESS4, ESS10 Thelbësor për menaxhimin e shëndetit dhe sigurisë së komunitetit, vazhdimësinë e trafikut dhe aksesin në shërbime. Mbështet shpërndarjen e informacionit mbi programet e punimeve dhe ndërprerjet.	Konsultohet për zbatimin e TMP/TAMP; informohet paraprakisht për mbylljet ose aktivitetet shqetësuese.
Policia Rrugore /	Mbështet zbatimin e	ESS4	Koordinim gjatë periudhave

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Autoritetet e Sigurisë Rrugore	masave të menaxhimit të trafikut dhe sigurisë rrugore në rrugët publike.	Rrit efektivitetin e TMP-së dhe ul rrezikun e aksidenteve.	me trafik të lartë; inspektime ose kontrole të përbashkëta nëse kërkohet.
Ofruesit e shërbimeve utilitare (ujë, energji elektrike, telekomunikacion)	Identifikimi, mbrojtja ose zhvendosja e shërbimeve utilitare; parandalimi i ndërprerjeve të shërbimeve.	ESS1, ESS4 Parandalon ndërprerjet e shërbimeve dhe rreziqet dytësore të sigurisë.	Konsultim para gërmimeve; koordinim emergjent në rast dëmtimi aksidental.
Autoritetet e Trashëgimisë Kulturore	Autoriteti teknik në rast të gjetjeve të rastësishme; udhëzime për mbrojtjen dhe masat zbutëse	ESS8 Siguron përputhshmërinë me ligjin kombëtar për trashëgiminë dhe ESF-në.	Aktivizohet përmes Procedurës për Gjetjet e Rastësishme; autorizon rifillimin e punimeve.
Komunitetet lokale dhe përdoruesit e tokës	Palët e prekura nga projekti dhe përfituesit; ofrojnë komente/kontribute mbi ndikimet në akses, siguri dhe shqetësime	ESS4, ESS10 Burim kyç i sinjalizimit të hershëm për çështjet e zbatimit	Angazhimi përmes SEP-së, njoftimeve publike dhe GRM-së; njoftimi paraprak për punimet dhe ndryshimet në qarkullim.
Operatorët e licencuar të mbetjeve dhe objektet e depozitimit	Grumbullimi, transporti, trajtimi dhe asgjësimi i mbetjeve të ndërtimit dhe prishjeve	ESS3 I nënshtrohet licencimit dhe mbikëqyrjes kombëtare.	Kontraktuar nga Kontraktori; dokumentacioni shqyrtohet nga Inxhinieri Mbikëqyrës dhe ARA PIT.

5.3 Monitorimi dhe Raportimi

Monitorimi mjedisor dhe social do të kryhet gjatë gjithë periudhës së ndërtimit për të verifikuar përputhshmërinë me ESMP-në, C-ESMP-në e miratuar, Standardet e zbatueshme Mjedisore dhe Sociale (ESS) dhe kërkesat e legjislacionit kombëtar.

Aktivitetet e monitorimit do të jenë në përpjesëtim me natyrën dhe shkallën e punimeve, si dhe me rreziqet e lidhura me to, dhe do të zbatohen të paktën sipas frekuencave të përcaktuara më poshtë.

5.3.1 Frekuenca e Monitorimit

Çdo ditë

- Inspektime vizuale të kantierit të kryera nga Kontraktori, duke përfshirë:
  - organizimin dhe pastërtinë e kantierit;
  - kontrollin e pluhurit;
  - rregullimet e aksesit;
  - magazinimin e mbetjeve;
  - masat e sigurisë në trafik;
  - gjendjen e përgjithshme të kantierit.

Çdo javë

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Inspektime mjedisore, sociale dhe të shëndetit e sigurisë në punë, të kryera nga Inxhinieri Mbikëqyrës, duke përfshirë verifikimin e:
  - praktikave të shëndetit dhe sigurisë në punë (OHS) dhe përdorimit të pajisjeve mbrojtëse personale (PPE);
  - menaxhimit të mbetjeve dhe materialeve të rrezikshme;
  - masave për kontrollin e erozionit, sedimentimit dhe parandalimin e derdhjeve aksidentale;
  - masave për mbrojtjen e biodiversitetit dhe habitateve breglumore;
  - menaxhimit të trafikut dhe rregullimeve të aksesit në kantier;
  - përputhshmërisë së përgjithshme me ESMP-në dhe C-ESMP-në e miratuar.

Çdo muaj

- Monitorim instrumental mjedisor, kur kërkohet, duke përfshirë:
  - **Cilësinë e ajrit:**
    - lëndët grimcore PM₁₀ dhe PM_{2.5};
    - parametra të përzgjedhur të lidhur me proceset e djegies, kur është e nevojshme.
  - **Nivelet e zhurmës:**
    - në receptorët e ndjeshëm;
    - përgjatë rrugëve të aksesit.
  - **Cilësinë e ujit** (kur kryhen punime brenda shtratit të lumit):
    - turbullirën;
    - lëndët e ngurta të pezulluara;
    - pH-në;
    - praninë e dukshme të vajrave dhe yndyrnave.
  - **Gjendjen e tokës:**
    - inspektime vizuale për ndotje;
    - testime të synuara për vavra dhe yndyrna në rastet kur dyshohen derdhje ose rrjedhje.
- Përgatitjen e raporteve mujore të konsoliduara të monitorimit mjedisor dhe social nga Kontraktori, të verifikuara dhe të plotësuara nga Inxhinieri Mbikëqyrës.
- Dorëzimin e raportit mujor të progresit dhe përputhshmërisë së Inxhinierit Mbikëqyrës të Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT).

Çdo gjashtë muaj

- Raportim i konsoliduar mbi performancën mjedisore dhe sociale nga ARRSH-ja te Banka Botërore, përveç rasteve kur është rënë dakord ndryshe, duke përmbledhur:
  - statusin e zbatimit të ESMP-së;
  - rreziqet kryesore;
  - incidentet;
  - masat korrigjuese të ndërmarra.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

5.3.2 Marrëveshjet e Raportimit

Kontraktori dhe Inxhinieri Mbikëqyrës do të raportojnë mbi zbatimin e ESMP-së të Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT) në baza mujore, së bashku me raportimin mbi progresin fizik të punimeve.

Raportet mujore do të përfshijnë një kapitull të veçantë mbi performancën mjedisore dhe sociale, të strukturuar në përputhje me kërkesat e ESMP-së dhe formatet e raportimit të dakorduara.

Në rast të një aksidenti serioz, fataliteti, incidenti të rëndësishëm mjedisor ose një ndikimi të paparashikuar që nuk është identifikuar në ESMP, Inxhinieri Mbikëqyrës do të njoftojë Ekipin e Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT) brenda 24 orëve, në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore për raportimin e incidenteve sipas Kornizës Mjedisore dhe Sociale (ESF).

Më pas do të dorëzohet një raport i detajuar i incidentit, i cili do të përfshijë:

- analizën e shkaqeve rrënjësore (root cause analysis);
- masat korrigjuese të ndërmarra ose të planifikuara.

5.3.3 Përmbytja e Raporteve të Monitorimit

Raportet mujore të monitorimit mjedisor dhe social do të përfshijnë, të paktën:

- Statusin e zbatimit të masave zbutëse dhe korrigjuese të përcaktuara në ESMP;
- Rezultatet e monitorimit krahasuar me treguesit dhe pragjet e përcaktuara;
- Identifikimin e rasteve të mosrespektimit, incidenteve ose devijimeve, si dhe përshkrimin e masave korrigjuese dhe parandaluese të ndërmarra;
- Përmbledhjen e ankesave të marra, statusin e trajtimit të tyre dhe çështjet e pazgjidhura;
- Regjistrin e aksidenteve, incidenteve, rasteve të shmangura për pak (near-misses) dhe masat pasuese të ndërmarra;
- Dokumentacion fotografik dhe procesverbalet e inspektimeve në terren, kur është e nevojshme;
- Çdo informacion tjetër të kërkuar sipas kontratës ose kërkesave të projektit.

5.4 Raportimi i Incidenteve dhe Aksidenteve

Raportimi i incidenteve dhe aksidenteve do të kryhet në përputhje të plotë me Planin e Angazhimeve Mjedisore dhe Sociale (ESCP) dhe kërkesat e Kornizës Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESF).

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Kontraktori do të njoftojë Ekipin e Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT) pa vonesë për çdo incident ose aksident që lidhet me projektin dhe që ka ose mund të ketë ndikim të rëndësishëm negativ mbi:

- mjedisin;
- komunitetet e prekura;
- publikun;
- punëtorët.

Kjo përfshin, ndër të tjera:

- rastet e Shfrytëzimit dhe Abuzimit Seksual (SEA);
- rastet e Ngacmimit Seksual (SH);
- aksidentet që rezultojnë në vdekje;
- lëndime serioze;
- lëndime të shumëfishta.

Njoftimi duhet të përmbajë informacion të mjaftueshëm mbi:

- natyrën dhe shtrirjen e incidentit ose aksidentit;
- shkallën e rëndësisë dhe pasojat e tij;
- shkaqet e mundshme;
- masat e menjëhershme të marra ose të planifikuara për adresimin e situatës;
- çdo informacion ose dokumentacion tjetër përkatës ose të kërkuar nga ARRSH-ja apo Banka Botërore.

5.4.1 Njoftimi i Menjëhershëm

Kontraktori do të njoftojë menjëherë Inxhinierin Mbikëqyrës dhe Ekipin e Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (ARA PIT) për:

- Rastet e fataliteteve;
- Lëndime serioze ose që rrezikojnë jetën (përfshirë aksidentet që rezultojnë në humbje të ditëve të punës);
- Aksidente të mëdha trafiku që përfshijnë publikun;
- Ngjarje të rëndësishme të ndotjes;
- Pretendime serioze për Shfrytëzim dhe Abuzim Seksual (SEA) ose Ngacmim Seksual (SH);
- Raste të rëndësishme "për pak" (near-misses) me potencial serioz;
- Akte dhune ose protesta;
- Shpërthime sëmundjesh;
- Punësim të fëmijëve;
- Punë të detyruar;

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Ngjarje ose ndikime të rëndësishme që lidhen me trashëgiminë kulturore, biodiversitetin ose shëndetin dhe sigurinë në punë (OHS).

ARA PIT do të njoftojë Bankën Botërore brenda 24–48 orëve, në varësi të rëndësisë së incidentit, në përputhje me kërkesat e raportimit të incidenteve sipas Kornizës Mjedisore dhe Sociale (ESF).

5.4.2 Hetimi dhe Ndjekja e Incidenteve

Për të gjitha incidentet e rëndësishme:

- Do të kryhet një hetim formal i incidentit;
- Do të identifikohen shkaqet rrënjësore;
- Do të përcaktohen dhe zbatohen masat korrigjuese dhe parandaluese;
- Do të dorëzohen raporte pasuese te ARA PIT dhe Banka Botërore.

Të gjitha incidentet, përfshirë rastet e mosrespektimit të kërkesave, do të regjistrohen në një **Regjistër Incidentesh**, i cili do të mbahet nga Kontraktori.

Për çdo incident që shkakton ose ka potencial të shkaktojë dëme serioze mjedisore dhe sociale, Inxhinieri Mbikëqyrës/Kontraktori do të njoftojë ARA/PIT sa më shpejt të jetë e mundur.

Në raste të tilla, Kontraktori do të ndërpresë punimet deri në përfundimin e masave korrigjuese dhe rikthimin e kushteve të pranueshme të sigurisë dhe përputhshmërisë.

Mosraportimi i incidenteve ose rastet e përsëritura të mosrespektimit serioz mund të rezultojnë në:

- pezullim të punimeve;
- aplikim të masave kontraktuale;
- masa të tjera korrigjuese sipas dispozitave të kontratës.

5.5 Dokumentacioni dhe Gatishmëria për Audit

Të gjitha regjistrat e monitorimit, listat e kontrollit të inspektimeve, raportet e incidenteve, regjistrat e ankesave dhe dokumentacioni mbi masat korrigjuese do të ruhen nga Kontraktori dhe Inxhinieri Mbikëqyrës dhe do të jenë të disponueshme për:

- shqyrtim të brendshëm nga ARRSH;
- misionet e mbikëqyrjes së Bankës Botërore;

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- auditime të pavarura, nëse kërkohen.

Tabelat e **Planit të Masave Zbutëse Mjedisore dhe Sociale** dhe **Planit të Monitorimit** përbëjnë instrumentin kryesor të kontrollit të përputhshmërisë dhe auditimit për nënprojektin e Urës së Uzinës Rubik.

5.6 Ndërtimi i Kapaciteteve për ESMP

Operatori i ndërtimit, të gjithë nënkontraktorët dhe/ose mbikëqyrësi duhet të jenë plotësisht të informuar mbi kërkesat e ESMP-së dhe të trajnuar për zbatimin e saj.

Zbatimi efektiv i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) kërkon që të gjitha institucionet dhe personeli i përfshirë në nënprojektin e Urës së Uzinës Rubik të kenë kapacitetet, ndërgjegjësimin dhe kompetencën teknike të nevojshme për menaxhimin e rreziqeve mjedisore dhe sociale.

Në përputhje me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF), Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESF) dhe praktikën e mira ndërkombëtare, gjatë fazave para ndërtimit dhe ndërtimit do të zbatohen masa të synuara për ngritjen e kapaciteteve.

ESMP-ja do të jetë pjesë e detyrueshme e dokumentacionit kontraktual për të gjithë nënkontraktorët.

Objektivat e ngritjes së kapaciteteve për ESMP

Objektivat kryesorë janë:

- Sigurimi që Kontraktori, Inxhinieri Mbikëqyrës, nënkontraktorët dhe Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARRSH-së (PIT) të kuptojnë plotësisht detyrimet e tyre mjedisore dhe sociale;
  - Mundësimi i zbatimit efektiv, të njëtrajtshëm dhe në kohë të masave zbutëse të ESMP-së;
  - Forcimi i proceseve të monitorimit, raportimit dhe veprimeve korrigjuese;
  - Promovimi i menaxhimit proaktiv të rreziqeve, respektimi i Standardeve Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS) dhe përmirësimi i vazhdueshëm i performancës mjedisore dhe sociale.
-

Grupet e Synuara

Aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve do t'u drejtohen, sipas nevojës, grupeve të mëposhtme:

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

- Stafit drejtues të kantierit të Kontraktorit, personelit mjedisor, social, të shëndetit dhe sigurisë (ESHS), si dhe nënkontraktorëve;
- Inxhinierit Mbikëqyrës, përfshirë specialistët mjedisorë dhe socialë përgjegjës për mbikëqyrjen në terren;
- Stafit të ARA PIT përgjegjës për mbikëqyrjen mjedisore dhe sociale, raportimin dhe koordinimin me Bankën Botërore;
- Autoriteteve lokale dhe aktorëve të tjerë relevantë të përfshirë në menaxhimin e trafikut, reagimin ndaj emergjencave ose komunikimin me komunitetin.

Fusha dhe Përmbajtja e Trajnimeve

Programet e trajnimit do të jenë proporcionale me rreziqet e projektit dhe do të përfshijnë, së paku, temat e mëposhtme:

- Përmbledhje e shkurtër e Kornizës Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESF), Udhëzimeve EHS dhe Praktikave të Mira Ndërkombëtare (GIIP);
- Kërkesat e ESMP-së dhe masat specifike zbutëse për kantierin;
- Zbatimi i ESMP-së së Kontraktorit (C-ESMP) dhe planeve shoqëruese, duke përfshirë:
  - menaxhimin e mbetjeve;
  - menaxhimin e trafikut dhe aksesit;
  - kontrollin e erozionit dhe sedimentimit;
  - mbrojtjen e biodiversitetit;
  - përgatitjen për emergjencë;
- Kërkesat për shëndetin dhe sigurinë në punë, përfshirë:
  - identifikimin e rreziqeve;
  - praktikën e sigurta të punës;
  - raportimin e incidenteve;
  - reagimin ndaj emergjencave;

në përputhje me ESS2 dhe Udhëzimet EHS të Grupit të Bankës Botërore.

- Masat për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, sigurinë rrugore dhe menaxhimin e aksesit sipas ESS4;
- Angazhimin e palëve të interesuara dhe funksionimin e mekanizmave të ankesave për komunitetin dhe punëtorët, sipas ESS10 dhe ESS2;
- Kushtet e punës, Kodin e Sjelljes dhe parandalimin e Shfrytëzimit dhe Abuzimit Seksual (SEA) dhe Ngacimit Seksual (SH);
- Mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe zbatimin e Procedurës për Gjetjet Rastësore (Chance Finds Procedure) sipas ESS8;
- Monitorimin mjedisor dhe social, mbajtjen e dokumentacionit, raportimin dhe ndjekjen e masave korrigjuese.

Environmental and Social Management Plan for Uzina Rubik Bridge Building Resilient Bridges Project (BRB)

Koha dhe Frekuenca e Trajnimeve

- Trajnimi hyrës (induction training) do t'u ofrohet të gjithë punonjësve të Kontraktorit dhe nënkontraktorëve përpara fillimit të punimeve në kantier.
  - Trajnimet rifreskuese do të zhvillohen periodikisht, përfshirë rastet kur:
    - ndryshon personeli;
    - ndryshojnë metodat e ndërtimit;
    - identifikohen raste mosrespektimi.
  - Trajnimet të specializuara do të zhvillohen përpara aktiviteteve me rrezik të lartë, si:
    - punimet e prishjes;
    - punimet në lumë;
    - devijimet e trafikut.
-

Rolet dhe Përgjegjësitë

Kontraktori:

- Është përgjegjës për sigurimin që i gjithë personeli i kantierit dhe nënkontraktorët të marrin trajnimin dhe orientimin e nevojshëm lidhur me ESMP-në;
- Është përgjegjës për mbajtjen e regjistrave të pjesëmarrjes në trajnime.

Inxhinieri Mbikëqyrës:

- Është përgjegjës për verifikimin e përshtatshmërisë dhe efektivitetit të programeve të trajnimit;
- Identifikon nevojat shtesë për trajnim bazuar në vëzhgimet dhe gjetjet gjatë mbikëqyrjes në terren.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave Rezistente” (BRB)

- Kontraktori: Ka përgjegjësi të sigurojë që i gjithë personeli në kantier dhe nënkontraktorët të trajnohen dhe të njihen me kërkesat e ESMP-së, si dhe të mbajë evidenca të sakta për pjesëmarrjen në trajnim.
- Inxhinieri Mbikëqyrës: Ka përgjegjësi të vlerësojë nëse programet e trajnimit janë të përshtatshme dhe efektive, si dhe të identifikojë nevoja shtesë për trajnim bazuar në situatat e vëzhguara në terren.
- ARA PIT: Është përgjegjëse për organizimin e përgjithshëm, përmbajtjen, koordinimin dhe mbikëqyrjen e aktiviteteve të ngritjes së kapaciteteve, përfshirë trajnimin e stafit PIT dhe, kur është e nevojshme, organizimin e trajnimeve në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore.

Dokumentimi dhe Monitorimi

Të gjitha trajnimet duhet të dokumentohen, duke përfshirë materialet e përdorura, listat e pjesëmarrjes dhe vlerësimin e efektivitetit të tyre. Këto të dhëna duhet të jenë të disponueshme për verifikim nga Inxhinieri Mbikëqyrës, ARA PIT dhe Banka Botërore sipas kërkesës. Efektiviteti i masave për ngritjen e kapaciteteve do të rishikohet periodikisht dhe do të përditësohet sipas nevojës për të adresuar mangësitë ose rreziqet e reja të identifikuara.

5.7 Informimi dhe transparenca për publikun

E drejta e publikut për t’u informuar është një detyrim i përcaktuar nga Konventa e Aarhus-it, në të cilën Shqipëria është palë.

Një proces konsultimi publik do të zhvillohet në Njësinë Administrative Rubik për publikimin e dokumentit.

Ky projekt kërkon pajisje me leje mjedisore, por konsultimi publik për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis (VNM) nuk është i detyrueshëm sipas legjislacionit shqiptar. Megjithatë, në përputhje me kuadrin mjedisor dhe social të Bankës Botërore (ESF), drafti i ESMP-së do të publikohet në gjuhën shqipe në Njësinë Administrative Rubik dhe në faqen zyrtare të ARA-s. Komentet e marra gjatë konsultimit publik do të reflektohen në versionin përfundimtar të ESMP-së.

Në përfundim, ky nënprojekt klasifikohet në kategorinë “Rrezik i konsiderueshëm” sipas udhëzimeve të Bankës Botërore, pasi ndikimet mjedisore dhe sociale mund të menaxhohen nëpërmjet zbatimit të masave përkatëse zbutëse, të parashikuara në planet e menaxhimit dhe monitorimit mjedisor dhe social.

5.8 Mekanizmi për Trajtimin e Ankesave (ESS10)

Në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 10 të Bankës Botërore (Përfshirja e Palëve të Interesuara dhe Transparenca e Informacionit), Standardin 2 (Kushtet e Punës dhe Marrëdhëniet e Punës), si dhe Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF), është ngritur një Mekanizëm për Trajtimin e Ankesave (GRM) në nivel projekti për nënprojektin “Ura Uzina Rubik”.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave Rezistente” (BRB)

Ky mekanizëm siguron një procedurë të strukturuar, transparente dhe të përshtatshme nga pikëpamja kulturore për paraqitjen, shqyrtimin dhe zgjidhjen e ankesave apo shqetësimeve që lidhen me aktivitetet e projektit.

Dy kanale të veçanta, por të koordinuara, të trajtimit të ankesave mbahen në funksion:

- Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave të Komunitetit, dhe
- Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave të Punëtorëve, në përputhje me kërkesat e ESS2 dhe ESS10.

Fusha e zbatimit të GRM

GRM mbulon ankesa që lidhen, por nuk kufizohen vetëm në:

- shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
- menaxhimin e trafikut, kufizimet e aksesit dhe sigurinë rrugore;
- pluhurin, zhurmën, dridhjet dhe ndikime të tjera të bezdisshme nga ndërtimi;
- ndikimet mjedisore dhe praktikatat e menaxhimit në kantier;
- aksesin në tokë, shqetësimet nga punimet ose dëmtimet e pronës;
- kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës, shëndetin dhe sigurinë në punë;
- shkeljet e Kodit të Sjelljes, përfshirë çështjet e lidhura me shfrytëzimin dhe abuzimin seksual / ngacmimin seksual (SEA/SH).

Kanalet e aksesit

Ankesat mund të paraqiten përmes disa kanaleve, për të siguruar akses për të gjithë palët e interesuara, përfshirë:

- verbalisht ose me shkrim te Kontraktori ose Inxhinieri Mbikëqyrës;
- përmes përfaqësuesve të njërive vendore/komunale;
- përmes kontakteve të dedikuara të vendosura në kantier;
- me email ose komunikim me shkrim pranë Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARA);
- përmes platformës kombëtare të bashkëqeverisjes:
<https://www.shqiperiaqeduam.al/>
- përmes formularit standard të ankesave të publikuar në faqen zyrtare të ARA-s:
<https://www.arrsh.gov.al/te-ngarkuara/pdf/Kontakte%20per%20Pyetje%20dhe%20Ankesa.pdf>
(shih edhe Shtojcën 1 të këtij ESMP).

Informacioni mbi procedurat e GRM, pikat e kontaktit dhe afatet duhet t’u bëhet i ditur komunitetit dhe punëtorëve përpara fillimit të punimeve dhe të mbahet i disponueshëm gjatë gjithë zbatimit të projektit.

Mekanizmi i Komunitetit për Trajtimin e Ankesave

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave Rezistente” (BRB)

Mekanizmi i komunitetit është i hapur për të gjithë personat e prekur nga projekti dhe palët e tjera të interesuara. Ai trajton shqetësime që lidhen me shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, trafikun dhe aksesin, ndikimet mjedisore, efektet e bezdisshme dhe shqetësimet nga punimet e ndërtimit. Ankesat mund të paraqiten verbalisht ose me shkrim përmes çdo kanali të përmendur më sipër.

Mekanizmi i Punëtorëve për Trajtimin e Ankesave

Ky mekanizëm zbatohet për të gjithë punëtorët e kontraktuar dhe nënkontraktuar dhe trajton ankesa që lidhen me kushtet e punës, shëndetin dhe sigurinë në punë, marrëdhëniet e punës dhe respektimin e Kodit të Sjelljes. Punëtorët mund të paraqesin ankesa në mënyrë konfidenciale ose anonime përmes kanaleve të komunikuara gjatë trajnimit fillestar (induction).

Ankesat që lidhen me **shfrytëzimin dhe abuzimin seksual ose ngacmimin seksual (SEA/SH)** trajtohen përmes procedurave të veçanta, konfidenciale dhe të fokusuara te viktima, në përputhje me Procedurat e Menaxhimit të Punës dhe ESS2.

Procesi i GRM

Procesi i mëposhtëm zbatohet për të dy mekanizmat (komunitetit dhe punëtorëve), duke garantuar konfidencialitetin kur është e nevojshme:

- Paraqitja – Ankesa dorëzohet verbalisht ose me shkrim përmes kanaleve të disponueshme.
- Regjistrimi dhe pranimi – Ankesa regjistrohet në regjistrin e GRM dhe i konfirmohet parashtruesit.
- Vlerësimi dhe hetimi – Ankesa shqyrtohet dhe hetohet sipas nevojës, duke propozuar masa korrigjuese.
- Përgjigjja dhe zgjidhja – Masa dhe zgjidhja i komunikohen parashtruesit.
- Mbyllja dhe arkivimi – Ankesa mbyllet pas pranimin të zgjidhjes dhe ruhet për monitorim dhe raportim.

Afatet kohore të përgjigjes

- Konfirmimi i marrjes: brenda 5 ditëve pune
- Hetimi dhe përgjigjja: brenda 15 ditëve pune
- Rastet komplekse: afatet mund të zgjaten me justifikim dhe njoftim të parashtruesit
- Ankesa urgjente (shëndet, siguri ose SEA/SH): trajtohen menjëherë

Roli dhe përgjegjësitë

- **Kontraktori**
  - Operon mekanizmat e komunitetit dhe të punëtorëve në nivel kantieri.
  - Mban regjistrat e ankesave dhe zbaton masat korrigjuese.
- **Inxhinieri Mbikëqyrës**
  - Verifikon funksionimin e GRM dhe cilësinë e përgjigjeve.
  - I referon ARA PIT ankesat serioze ose të pazgjidhura.
- **Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARA-s (PIT)**

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave Rezistente” (BRB)

- Siguron mbikëqyrjen e përgjithshme të zbatimit të GRM.
- Siguron përputhshmërinë me procedurat e nivelit ESMF.
- Raporton ankesat e rëndësishme ose të pazgjidhura te Banka Botërore, kur kërkohet.

Monitorimi dhe Raportimi

- Të gjitha ankesat duhet të regjistrohen, ndiqen dhe dokumentohen në mënyrë sistematike.
- Përmbledhjet mujore të ankesave dhe statusit të zgjidhjes së tyre duhet të përfshihen në raportet e monitorimit të ESMP-së.
- Tendencat dhe çështjet e përsëritura duhet të analizohen dhe të përdoren për të ndërmarrë masa korrigjuese ose parandaluese.

5.9 Kuadri i Menaxhimit dhe Monitorimit Mjedisor dhe Social

Monitorimi mjedisor dhe social për nënprojektin e Urës në Njësinë Administrative Rubik është i strukturuar përmes dy instrumenteve kryesore:

- Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social, dhe
- Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social, i paraqitur në formë tabelare në ESMP.

Çdo tabelë është e strukturuar për të përcaktuar qartë:

- ndikimin ose rrezikun që menaxhohet;
- masat zbutëse ose të monitorimit;
- treguesit e matshëm dhe kufijtë (thresholds);
- frekuencën e monitorimit;
- subjektin përgjegjës;
- mënyrën e verifikimit / formatin e raportimit;
- referencën përkatëse ESS dhe ESMF.

Kjo strukturë siguron gjurmueshmëri të plotë midis rreziqeve të identifikuara, masave zbutëse, veprimeve të monitorimit dhe përgjegjësiwe institucionale.

5.9.1 Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social

Table 2: Plani i Zbutjes Mjedisore dhe Sociale

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social për Urën Uzina Rubik Projekti “Ndërtimi i Urave
Rezistente” (BRB)

Faza	Çështja	Masat zbutëse	Kostoja (në EUR)		Përgjegjësia institucionale		Komente (p.sh. ndikime dytësore)
			Instalim	Operim	Instalim	Operim	
<i>Projektim/Para-ndërtim</i>	<i>Humbja e pemëve dhe vegjetacionit</i>	<i>Projektimi duhet të minimizojë pastrimin e vegjetacionit; çdo heqje e pashmangshme duhet të lejohet dhe të kompensohet përmes rimbjelljes me specie vendase</i>	<i>Kontrata e projektuesit</i>		<i>Projektues i/ARA</i>	<i>Kontraktori /Mbikëqyrësi (SE)</i>	<i>Zero heqje e paautorizuar e pemëve</i>
<i>Projektim</i>	<i>Siguria e trafikut dhe e këmbësorëve</i>	<i>Projektimi duhet të përfshijë elemente të sigurisë rrugore, duke përfshirë masa të sigurisë së transportit dhe trafikut në nivel projektimi për reduktimin e rrezikut të aksidenteve, sigurimin e qarkullimit të sigurt të automjeteve dhe këmbësorëve dhe ruajtjen e vazhdimësisë së trafikut gjatë ndërtimit dhe operimit, në përputhje me standardet kombëtare të projektimit rrugor, Kodin Rrugor Shqiptar dhe Udhëzimet EHS të WBG për Shëndetin dhe Sigurinë e Komunitetit.</i>	<i>Kontrata e projektuesit</i>		<i>Projektues i/ARA</i>		<i>Elementet e sigurisë të përfshira në projektin e miratuar</i>
<i>Projektim</i>	<i>Cenueshmëria sizmike</i>	<i>Projektimi strukturor në përputhje me Eurokodin 8</i>	<i>Kontrata e projektuesit</i>		<i>Projektues i/ARA</i>		
<i>Projektim</i>	<i>Rreziku nga përmytjet dhe rreziku hidraulik</i>	<i>Ura duhet të projektohet për përmytje ≥1:100 vjet, duke përfshirë koeficientin e ndryshimeve klimatike; të sigurohet që të mos ketë pengim të rrjedhës; Të projektohen themelet dhe mbështetëset e ngritura të urës për të përballuar luhatje ekstreme të nivelit të ujit. Të instalohen sensorë monitorimi në kohë reale të nivelit të ujit për të zbuluar dhe reaguar ndaj ndryshimeve të papritura.</i>	<i>Kontrata e projektuesit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Projektues i/ARA</i>		
<i>Projektim</i>	<i>Kontrolli i erozionit</i>	<i>Projektimi duhet të përfshijë masa për mbrojtjen nga gërryerja dhe stabilizimin e brigjeve të lumit. Stabilizimi i brigjeve do të realizohet, sa herë që është e mundur, nëpërmjet gjelbërimit. Kur kjo nuk është e mundur, do të përzgjidhen masa kundër erozionit të tokës që nuk shkaktojnë rritje</i>	<i>Kontrata e projektuesit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Projektues i/ARA</i>		

		<i>të turbullirës dhe nuk rrisin shpejtësinë e rrjedhës së lumit, si për shembull gabionet.</i>					
<i>Projektim</i>	<i>Stabiliteti i tokës</i>	<i>Materialet e ndërtimit që përdoren në shtratin e lumit nuk duhet të përmbajnë dhe. Duhet të përdoren gjithmonë gurë të larë ose agregate të grimcuara të lara, në mënyrë që pjesa më e madhe e pluhurit dhe argjilës të jetë hequr.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Projektues i/ARA</i>		
<i>Projektim</i>	<i>Lidhshmëria e biodiversitetit</i>	<i>Projektimi duhet të ruajë vazhdimësinë hidraulike dhe lëvizjen e faunës së egër; Kur është e mundur, punimet të planifikohen jashtë sezonit të shumimit të specieve të cenueshme ose të rrezikuara.</i> <i>Të miratohen vetëm projekte ndriçimi që reduktojnë ndotjen nga drita, subjekt i miratimit nga WB.</i> <i>Eksperti mjedisor do të inspektojë zonën për praninë e strofkave, vendstrehimeve dhe/ose individëve të vidrës. Në rast pranije, ai/ajo do të informojë menjëherë WB dhe do të propozojë masa të mëtejshme.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Projektues i/ARA</i>	<i>Projektuesi /ARA</i>	<i>Nuk ka pengim të rrjedhës së lumit/faunës</i>
<i>Projektim</i>	<i>Lejet</i>	<i>Të gjitha lejet e kërkuara ligjërish (ndërtimore, mjedisore dhe të tjera) janë marrë përpara fillimit të punimeve.</i>	<i>N/A</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>ARA, Bashkia dhe kontraktor i</i>		<i>Të gjitha lejet janë marrë para mobilizimit</i>
<i>Projektim</i>	<i>Pjesëmarrja publike, konsultimi dhe njoftimi</i>	<i>Komentet përkatëse nga (i) projektimi paraprak dhe (ii) konsultimet publike për ESMP do të adresohen në projektin përfundimtar dhe në ESMP-në e rishikuar.</i> <i>Të gjitha institucionet përkatëse (p.sh. policia rrugore, inspektorati i ndërtimit, mjedisit dhe H&S, etj.) duhet të njoftohen për punimet e ardhshme. Publiku duhet të marrë informacion në kohë dhe të përshtatshëm, përmes mjeteve të duhura dhe sipas shtrirjes gjeografike dhe kohore</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>ARA, projektues i</i>	<i>ARA, projektuesi</i>	<i>Komentet e adresuara në projektin përfundimtar</i>

		<i>të tij.</i>					
Para-ndërtim	<i>Angazhimi i palëve të interesit dhe njoftimi/publiki mi para ndërtimit</i>	Duhet të përgatisë dhe zbatojë Planin e miratuar të Angazhimit të Palëve të Interesit (SEP), si pjesë e C-ESMP, në koordinim me ARA. Përpara punimeve, Kontraktori duhet: • Të kryejë njoftimin para ndërtimit për komunitetet dhe palët e interesit të prekura; • Të publikojë informacionin kryesor mbi objektin, grafikun, ndikimet dhe pikat e kontaktit; • Të koordinohet me autoritetet dhe institucionet vendore.	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontraktori</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Plani i miratuar para fillimit të ndërtimit</i>
Para-ndërtim	<i>Rreziqe E&S të pamenaxhuara</i>	Kontraktori duhet të përgatisë një C-ESMP gjithëpërfshirës që përfshin të gjitha (1) kërkesat e ESMP dhe (2) nënplanet (Plani i Menaxhimit të Mbetjeve, Plani i Shembjes, Plani i Menaxhimit të Trafikut, Plani i Reagimit ndaj Emergjencave dhe Derdhjeve, Plani OHS, Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentit, Plani i Shëndetit dhe Sigurisë së Komunitetit, Plani i Materialeve të Rrezikshme, SEP/GRM). C-ESMP duhet të përcaktojë rolet, organizimin e kantierit, metodologjitë e punës, treguesit e monitorimit, procedurat e raportimit dhe kërkesat për trajnim.	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>		<i>Kontraktori</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>C-ESMP i miratuar para punimeve</i>
<i>Para-ndërtim</i>	<i>Zhvendosja e pavullnetshme</i>	Përgatitja e Planit të Veprimit për Zhvendosje në rast se nevojitet zhvendosje e pavullnetshme; ARA duhet të verifikojë që i gjithë procesi i marrjes së tokës të jetë përfunduar përpara ndërtimit. Nëse linden ndikime shtesë, të përgatitet dhe zbatohet RAP/RAP i shkurtuar në përputhje me ESS5. Të sigurohet konsultimi, kompensimi dhe dokumentimi i personave të prekur.	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>		<i>ARA/Projektuesi/bashkia</i>	<i>ARA</i>	<i>Nuk ka zhvendosje fizike ose ekonomike</i>
<i>Para-ndërtim</i>	<i>Trajtimi i papërshtatshëm i mbetjeve</i>	Të përgatitet dhe zbatohet një Plan i Shembjes dhe Menaxhimit të Mbetjeve, duke përfshirë identifikimin e mbetjeve, klasifikimin (të	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontraktori / SE</i>		<i>Plani i miratuar para fillimit të ndërtimit</i>

		<i>rrezikshme/jo të rrezikshme), ndarjen në burim, magazinimin e përkohshëm (me mbrojtje dytësore/të etiketuara), transportin nga operatorë të licencuar dhe rrugët për asgjësimin përfundimtar. Të përfshihen procedura të kontrolluara të shembjes për të parandaluar ndotjen e lumit. Plani plotëson kërkesat e Protokollit të menaxhimit të mbetjeve të ndërtimit dhe shembjes</i>					
<i>Para-ndërtim</i>	<i>Siguria e trafikut dhe e këmbësorëve</i>	<i>Të përgatitet një Plan i Menaxhimit të Trafikut (TMP) për të siguruar lëvizjen e sigurt të automjeteve dhe këmbësorëve, duke përfshirë sinjalistikën e përshtatshme të trafikut, devijimet, rregullimet e aksesit dhe aksesin për automjetet e emergjencës. Kontraktori duhet të krijojë, mirëmbajë dhe operojë rrugë të përkohshme aksesit drejt qytetit të Rubikut, si dhe drejt pronave private dhe tokës bujqësore të prekura, gjatë gjithë periudhës së ndërtimit. TMP duhet të përfshijë masa të detajuara të menaxhimit të trafikut, rrugë logjistike dhe plane sinjalistike. TMP duhet t'i dorëzohet dhe të miratohet nga autoriteti kompetent (p.sh. Ministria e Brendshme, policia rrugore vendore ose autoritet tjetër përkatës) përpara fillimit të punimeve.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontraktori / SE</i>		<i>Plani i miratuar para fillimit të ndërtimit</i>
<i>Para-ndërtim</i>	<i>Incidentet emergjente</i>	<i>Të përgatitet një Plan Reagimi ndaj Emergjencave dhe Derdhjeve që mbulon derdhjet, zjarrin, përmbytjet, aksidentet dhe ndotjen e lumit. Të përfshihen kontaktet e emergjencës, procedurat e reagimit, protokollet e komunikimit dhe trajnimi. Të sigurohen komplete për derdhje në të gjitha vendndodhjet përkatëse përpara mobilizimit.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontraktori / SE</i>		<i>Plani i miratuar dhe i publikuar</i>
<i>Para-ndërtim</i>	<i>Situatat aksidentale</i>	<i>Të përgatitet një Plan i Përgjithshëm i Gatishmërisë Emergjente, duke përfshirë procedurat e evakuimit, ndihmën e parë, raportimin e incidenteve dhe koordinimin me autoritetet. Të kryhen trajnime të punëtorëve dhe ushtrime simuluese.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>		<i>Kontraktori / SE</i>		<i>Plani i miratuar para fillimit të ndërtimit</i>

Para-ndërtim	Menaxhimi i mbetjeve	Të identifikohen dhe kontraktohen operatorë të licencuar të menaxhimit të mbetjeve dhe impiante asgjësimi për të gjitha rrjedhat e mbetjeve (inerte, jo të rrezikshme, të rrezikshme). Të verifikohet licencimi dhe kapaciteti. Kur kërkohet, të organizohet transporti drejt impianteve rajonale/kombëtare ose eksporti në përputhje me legjislacionin.	Përfshirë në koston e projektit,		Kontraktori / SE		
Para-ndërtim	Pastrimi i pakontrolluar i kantierit	Të kufizohet pastrimi vetëm në gjurmën e miratuar, të rrethohen zonat e ndjeshme dhe të mbrohet vegjetacioni breglumor; Të demarkohet gjurma e miratuar; të rrethohen zonat e ndjeshme; të mbrohet vegjetacioni breglumor	Përfshirë në koston e projektit,		Kontraktori / SE		<u>Nuk lejohet pastrim vegjetacioni jashtë zonave të miratuara</u>
Para-ndërtim	Dëmtimi i infrastrukturës/shërbimeve publike	Të kryhen rievime të rrjeteve/shërbimeve; të koordinohet me ofruesit e shërbimeve; të aplikohet sistemi i lejes për gërmim	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori/ARA	Kontraktori / SE	Zero ndërprerje të paplanifikuara të shërbimeve
Projektim	Menaxhimi i ujit - turbullira	Të projektohen tombinot, drenazhimet dhe shkarkimet në mënyrë që uji të mos hyjë në receptor në një formë që do të shkaktonte turbullirë ose prishje të tokës.	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Projektuesi/ARA	Kontraktori / SE	
Ndërtim	Emetimet e pluhurit	Të zbatohen masa të vazhdueshme për shtypjen e pluhurit, duke përfshirë spërkatjen e rregullt me ujë të rrugëve të transportit dhe sipërfaqeve të ekspozuara, si dhe mbulimin e kamionëve që transportojnë materiale të imëta. Të kufizohet shpejtësia e automjeteve brenda zonës së ndërtimit, me maksimum 30 km/orë në zonat e banuara. Të stabilizohen dhe mbulohen depozitimet e materialeve dhe të zbatohet rikthimi progresiv i zonave të dëmtuara. Të minimizohen aktivitetet që gjenerojnë pluhur gjatë kushteve të thata dhe me erë, dhe të rritet spërkatja me ujë gjatë shembjes dhe punimeve intensive të dheut. Të rikthehen sipërfaqet e dëmtuara sa më shpejt	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori	Mbikëqyrur nga SE	Pa pluhur të tepërt jashtë kufirit të kantierit; kontrolli i shpejtësisë i zbatuar; ankesat të regjistruara

		<i>që të jetë praktikisht e mundur. Të monitorohen emetimet e dukshme të pluhurit dhe të regjistrohen e adresohen çdo ankesë e komunitetit lidhur me pluhurin.</i>					
<i>Ndërtim</i>	<i>Zhurma dhe dridhjet</i>	<i>Të kufizohen punimet në oraret standarde të ditës, përveç rasteve kur miratohet ndryshe nga Inxhinieri. Të planifikohen dhe programohen punimet e shembjes dhe aktivitete të tjera me zhurmë të lartë për të reduktuar shqetësimin ndaj receptorëve pranë. Të sigurohet që të gjitha pajisjet e ndërtimit të jenë të pajisura me amortizues të përshtatshëm zhurme dhe të mirëmbahen në gjendje të mirë pune. Të monitorohen nivelet e zhurmës në receptorët e ndjeshëm të përcaktuar për të verifikuar përputhshmërinë me kufijtë e zbatueshëm. Të instalohen barriera ose ekrane të përkohshme kundër zhurmës pranë receptorëve të ndjeshëm kur monitorimi tregon tejkalime. T'u jepet njoftim paraprak komuniteteve pranë përpara fillimit të aktiviteteve me zhurmë të lartë ose shqetësuese. Të kontrollohen aktivitetet që gjenerojnë dridhje, duke përfshirë shembjen dhe pilotimin, dhe të aplikohen metoda ndërtimi me dridhje më të ulëta kur është teknikisht e mundur. Të monitorohen nivelet e dridhjeve gjatë punimeve të shembjes dhe pilotimit në pikat e përcaktuara të monitorimit.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Zhurma ≤65 dB(A) në banesa (gjatë ditës); regjistër ankesash</i>
<i>Ndërtim</i>	<i>Emetimet e gazrave të shkarkimit në ajër</i>	<i>Pa ndezje në vend (>3 min); mirëmbajtje e rregullt e pajisjeve; ndalim i djegies në ambiente të hapura; përdorim i karburanteve në përputhje me kërkesat.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Pa djegie në ambiente të hapura; regjistrat e mirëmbajtjes të disponueshëm</i>
<i>Ndërtim</i>	<i>Aksidentet e trafikut dhe siguria rrugore</i>	<i>Të zbatohet Plani i miratuar i Menaxhimit të Trafikut, duke përfshirë instalimin e sinjalistikës dhe vendosjen e rregulluesve të trajnuar të</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>TMP i miratuar i zbatuar; zero incidente madhore</i>

	Akses i kufizuar i komunitetit	trafikut. Të vendosen kufij shpejtësie për sigurinë. Të instalohen barriera fizike për të ndarë zonat e ndërtimit nga korsitë aktive të trafikut dhe zonat e këmbësorëve. Të zbatohen dhe imponohen masa të kontrollit të shpejtësisë brenda dhe përreth kantierit të ndërtimit. Të mbahen funksionale rrugët e përkohshme të aksesit drejt qytetit të Rubikut, si dhe drejt pronave private dhe tokave bujqësore të prekura, gjatë gjithë periudhës së ndërtimit, përveç rasteve kur mbylljet afatshkurtra miratohen paraprakisht nga Inxhinieri. Të sigurohet akses i sigurt për këmbësorët, duke përfshirë vendkalime të demarkuara qartë dhe sinjalistikë paralajmëruese. Të sigurohet akses i vazhdueshëm në banesa, toka bujqësore dhe shërbime thelbësore, duke përfshirë aksesin për automjetet e emergjencës në çdo kohë.					që i atribuohen punimeve Akses i vazhdueshëm i ruajtur/Pa izolim të paplanifikuar të komuniteteve
Ndërtim	Erozioni i tokës dhe transporti i sedimenteve	Të instalohen gardhe për baltë dhe kurthe sedimenti para punimeve të dheut dhe të mirëmbahen gjatë gjithë ndërtimit. Të kryhen gërmime me faza dhe të sigurohet heqja, magazinimi dhe ripërdorimi i duhur i shtresës së sipërme të tokës. Të instalohen drenazhime të përkohshme dhe masa kontrolli të erozionit për të parandaluar rrjedhjet sipërfaqësore dhe transportin e sedimenteve drejt tokave dhe rrjedhave ujore fqinje. Të mos depozitohen materiale të gërmuara brenda fushës së përmbytjes ose pranë brigjeve të lumit, përveç rasteve kur ato mbahen dhe mbrohen mjaftueshëm nga rrjedhjet sipërfaqësore. Të stabilizohen gradualisht zonat e ekspozuara përmes riprofilimit dhe rivendosjes së	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori	Mbikëqyrur nga SE	Pa erozion ose rrjedhje sedimentesh të dukshme apo të pakontrolluara

		vegjetacionit me specie vendase. Të kufizohet lëvizja e makinerive të rënda në rrugët e përcaktuara të aksesit për të minimizuar ngjeshjen e tokës. Në rast derdhjesh, toka e kontaminuar të izolohet menjëherë, të hiqet dhe të asgjësohet në një impiant të miratuar. Të rikthehen gradualisht zonat e dëmtuara pas përfundimit të punimeve, duke përfshirë riprofilimin, zëvendësimin e shtresës së sipërme të tokës dhe rivendosjen e vegjetacionit me specie vendase të përshtatshme.					
Ndërtim	Ndotja e ujit/turbullira	Të izolohen punimet brenda lumit dhe të instalohen diga të përkohshme aty ku kërkohet për të kontrolluar rrjedhën e ujit dhe shpërndarjen e sedimenteve. Të ndalohet shkarkimi i ujërave të ndotura të patrajtuara në përroin/lumin Fan. Të ndalohet larja e pajisjeve brenda ose pranë rrjedhës ujore. Të përcaktohen zona për larjen e pajisjeve larg rrjedhës ujore, me grumbullim dhe asgjësim të duhur të ujërave të larjes. Operimet e furnizimit me karburant të kryhen vetëm në zona të përcaktuara me sipërfaqe të papërshkueshme dhe masa për mbajtjen e derdhjeve, të vendosura larg ujit. Të sigurohen basene të papërshkueshme për larjen e çimentos, të disponueshme aty ku nevojiten. Nuk do të lejohet parkim pranë brigjeve të lumit.	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontrakto ri	Mbikëqyrur nga SE	Pa shtresë të dukshme vaji; turbullira e kontrolluar; pa shkarkim të drejtpërdrejtë
Ndërtim	Materialet e rrezikshme dhe derdhjet	Karburantet dhe materialet e rrezikshme të ruhen në zona të papërshkueshme me mbrojtje dytësore, me kapacitet minimal 110% të volumit të depozituar, të vendosura në distancë të sigurt nga rrjedha ujore. Të përdoren kontejnerë të sigurt dhe të etiketuar qartë për të gjitha substancat e rrezikshme.	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontrakto ri	Mbikëqyrur nga SE	Komplete për derdhje të disponueshme; zero derdhje të pakontrolluara; raporte incidentesh të mirëmbajtura

		<i>Të sigurohen complete për derdhje në të gjitha frontet aktive të punës dhe të sigurohet që personeli të jetë trajnuar për procedurat e reagimit ndaj derdhjeve.</i> <i>Çdo derdhje aksidentale të mbahet nën kontroll dhe të rikuperohet menjëherë.</i> <i>Mbetjet e rrezikshme të asgjësohen përmes operatorëve të licencuar, në përputhje me rregulloret e zbatueshme.</i>					
Ndërtim	Keqmenaxhimi i mbetjeve	<i>Të zbatohet Plani i miratuar i Menaxhimit të Mbetjeve si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit.</i> <i>Të krijohen zona të përkohshme të magazinimit të mbetjeve të demarkuara qartë, të vendosura larg lumit dhe kanaleve të drenazhimit.</i> <i>Mbetjet të ndahen në burim dhe të prioritetizohet ripërdorimi dhe riciklimi kur është i realizueshëm.</i> <i>Të gjitha mbetjet të asgjësohen përmes operatorëve të licencuar dhe në impiante të miratuara.</i> <i>Të ndalohej hedhja e çdo mbetjeje në lumë, në brigjet e lumit ose brenda fushës së përmytjes.</i> <i>Të mbahen regjistra gjurmimi të mbetjeve, duke përfshirë sasi të gjeneruara, të ripërdorura, të ricikluara dhe të asgjësuara.</i> <i>Të sigurohet etiketimi, magazinimi dhe ndarja e duhur e materialeve të rrezikshme.</i> <i>Të sigurohen complete për derdhje në zonat e magazinimit të karburantit dhe zonat aktive të punës.</i> <i>Të mbahet nën kontroll, të grumbullohet dhe të asgjësohet menjëherë toka ose materialet e kontaminuara pas çdo derdhjeje.</i> <i>Të trajnohet personeli për trajtimin, magazinimin e mbetjeve dhe procedurat e reagimit emergjent.</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori	Mbikëqyrur nga SE	Fletë-dorëzimet e transferimit të mbetjeve të disponueshme; pa depozitim të paligjshëm
Ndërtim	Shqetësimi i biodiversitetit (tokësor)	<i>Të minimizohet gjurma; të mbrohet vegjetacioni breglumor; të ndalohej gjuetia; të rikthehen zonat e dëmtuara me specie vendase;</i> <i>Të kufizohen punimet rreptësisht në gjurmën e</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori	Mbikëqyrur nga SE	Pa pastrim jashtë gjurmës së miratuar; rikthimi i përfunduar

		<i>miratuar; të përcaktohen dhe demarkohen fizikisht të gjitha zonat jashtë saj, duke përfshirë zonat breglumore, si zona të ndaluara për hyrje. Të ruhet vegjetacioni breglumor në masën maksimale; të ndalohet magazinimi i materialeve, aksesit i automjeteve, hedhja e mbetjeve dhe çdo shqetësim brenda zonave të ndaluara për hyrje. Pastrimi i vegjetacionit të kufizohet vetëm në zonat thelbësore; heqja e pemëve lejohet vetëm për arsye të justifikuara sigurie/inxhinierike dhe me miratim e dokumentim paraprak. Të kryhet inspektim para pastrimit nga një specialist mjedisor i kualifikuar për të konfirmuar mungesën e specieve të mbrojtura, strofkave ose foleve. Të aplikohet pastrim gradual me faza për të mundësuar largimin e faunës; gërmimet të inspektohen çdo ditë dhe çdo faunë e bllokuar të zhvendoset në mënyrë të sigurt. Të zbatohet ndalim i rreptë i gjuetisë, peshkimit, mbledhjes së florës/faunës, ndezjes së zjarreve në ambient të hapur dhe mbledhjes së drurit nga të gjithë punëtorët. Të ndalohet përdorimi ose futja e specieve jo vendase ose invazive. Të rehabilitohen të gjitha zonat e dëmtuara duke përdorur specie vendase të përshtatshme për vendndodhjen. Të arrihet mbijetesë ≥80% e bimëve pas sezonit të parë të rritjes; mbjelljet e dështuara të zëvendësohen në sezonin pasardhës.</i>					
Ndërtim	Ndikimet në habitatin ujor	<i>Të sigurohet rrjedhë ekologjike e pakufizuar gjatë punimeve. Të minimizohet koha e përdorimit të devijimeve. Punimet brenda rrjedhës të kufizohen në sipërfaqen dhe kohëzgjatjen minimale të nevojshme. Kur është e realizueshme, këto punime të planifikohen jashtë periudhave ekologjikisht të ndjeshme.</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori	Mbikëqyrur nga SE	Brigjet të rikthyera; vazhdimësia hidraulike e ruajtur

		<i>Të ndalohen punimet brenda rrjedhës gjatë natës dhe ndriçimi artificial i pakontrolluar pranë lumit. Të zbatohen në çdo kohë masa për kontrollin e sedimenteve dhe erozionit për të parandaluar turbullirën dhe degradimin e habitatit. Të ndalohet shkarkimi i ujërave të ndotura të patrajtuara në përroin/lumin Fan. Të rikthehen brigjet e lumit dhe zonat e dëmtuara në profilin e tyre origjinal dhe të stabilizohen duke përdorur teknika të përshtatshme bioinxhinierike. Të rivendoset vegjetacioni në zonat e dëmtuara duke përdorur vetëm specie vendase breglumore, përfshirë Salix alba dhe Platanus orientalis kur është e përshtatshme.</i>					
Ndërtim	Kursimi i ujit	<i>Uji i lumit nuk duhet të merret për ndërtim ose pastrim; të përdoren burime alternative furnizimi</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontrakto ri	Mbikëqyrur nga SE	
Ndërtim	Gjetjet rastësore	<i>Të zbatohet një Procedurë formale për Gjetjet Rastësore para fillimit të punimeve të gërmimit. I gjithë personeli të trajnohet për të njohur materiale të mundshme arkeologjike dhe për të ndjekur procedurën e kërkuar. Punimet të ndalen menjëherë në rast zbulimi dhe zona e prekur të sigurohet. Të njoftohet pa vonesë autoriteti kompetent i trashëgimisë kulturore. Punimet të rifillojnë vetëm pas marrjes së autorizimit zyrtar me shkrim nga autoriteti.</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontrakto ri	Mbikëqyrur nga SE	Procedura e Gjetjeve Rastësore e zbatuar; dokumentacioni i depozituar
Ndërtim	Rreziqet e shëndetit dhe sigurisë në punë	<i>Të zbatohet një Plan OHS specifik për kantierin si pjesë e C-ESMP para punimeve. Të kryhen trajnime të detyrueshme hyrëse dhe rifreskuese OHS për të gjithë punëtorët. Të sigurohet dhe të detyrohet përdorimi i PPE të përshtatshme (kaska, veshje me dukshmëri të lartë, këpucë sigurie, doreza, mbrojtje për sytë, sisteme kundër rënies). Të aplikohen procedura të sigurta pune dhe metodologji pune për aktivitetet me rrezik të lartë</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontrakto ri	Mbikëqyrur nga SE	Zero aksidente fatale; përputhshmëri me PPE; regjistri i aksidenteve i mirëmbajtur

		<i>(shembje, ngritje, punë në lartësi, hapësira të mbyllura, punime brenda lumit).</i> <i>Të mirëmbahen pajisjet e ndihmës së parë, personeli i trajnuar dhe procedurat e reagimit emergjent, duke përfshirë masat e shpëtimit për punimet brenda lumit.</i> <i>Të regjistrohen, hetohen dhe raportohen të gjitha aksidentet, incidentet dhe rastet pothuajse aksident, si dhe të zbatohen veprime korrigjuese. Në rast aksidentesh, të informohen pa vonesë ARA dhe mbikëqyrësi.</i>					
Ndërtim	Shkeljet e të drejtave të punës	<i>Të zbatohen Procedurat e Menaxhimit të Punës; Kodi i Sjelljes të nënshkruhet; GRM për punëtorët të jetë funksional; trajnim ndërgjegjësimi për SEA/SH.</i> <i>Të sigurohen kontrata me shkrim, kushte të qarta punësimi dhe përputhshmëri me ligjet e punës.</i> <i>Të promovohet mosdiskriminimi, mundësitë e barabarta dhe respektimi i të drejtave të punëtorëve.</i> <i>Të sigurohet akomodim i përshtatshëm për punëtorët, kur është e zbatueshme.</i> <i>Të krijohet dhe operohet Mekanizmi i Ankesave dhe Zgjidhjes për punëtorët (GRM):</i> <i>Të sigurohet që të gjithë punëtorët të nënshkruajnë dhe respektojnë Kodin e Sjelljes përpara punësimit.</i> <i>Të sigurohet trajnim i detyrueshëm ndërgjegjësimi për SEA/SH për të gjithë punëtorët; të afishohet informacion mbi sjelljen e pranueshme dhe mekanizmat e raportimit në kantier; të sigurohet trajtim konfidencial i ankesave, i orientuar te i/e mbijetuari/a, etj.</i> <i>Të kryhen inspektime rutinë të kantierit dhe të rishikohen regjistrat OHS dhe regjistrat e trajnimeve.</i> <i>Raportim periodik mbi përputhshmërinë e punës.</i>	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Kontraktori	Mbikëqyrur nga SE	100% e punëtorëve nënshkruajnë Kodin; GRM funksional; regjistrat e trajnimit të disponueshëm

<i>Ndërtim</i>	<i>Angazhimi i palëve të interesit</i>	<i>Të zbatohet SEP i miratuar në koordinim me ARA. Të jepet njoftim paraprak për aktivitetet e ndërtimit dhe ndërprerjet/shqetësimet (trafik, akses, zhurmë).</i> <i>Të ruhet komunikim i vazhdueshëm me komunitetet vendore dhe palët e interesit.</i> <i>Të instalohen sinjalistikë e qartë dhe tabela informative në kantier.</i> <i>Të sigurohen pika kontakti të aksesueshme (telefon, email, përfaqësues në kantier).</i> <i>Të operohet Mekanizmi i Ankesave dhe Zgjidhjes (GRM):</i> <i>• i aksesueshëm, duke përfshirë ankesa anonime;</i> <i>• përgjigje brenda afatit të përcaktuar (≤15 ditë).</i> <i>Të regjistrohen dhe gjurmohen të gjitha ankesat dhe të sigurohet zgjidhja në kohë.</i> <i>Të sigurohet angazhim gjithëpërfshirës, duke përfshirë grupet e cënueshme.</i> <i>Të mbahet dokumentacion dhe raportim periodik mbi aktivitetet e angazhimit.</i> <i>Të trajnohen punëtorët për Kodin e Sjelljes dhe ndërveprimin me komunitetin.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Regjistri i ankesave i mirëmbajtur; koha e përgjigjes e regjistruar</i>
<i>Ndërtim</i>	<i>Stresi nga nxehtësia dhe kushtet ekstreme të motit</i>	<i>Të sigurohen zona pushimi me hije; të garantohet hidratimi (izotonikë); punët e rënda të planifikohen gjatë orëve më të freskëta; reagim emergjent për goditje nga nxehtësia.</i> <i>Punimet të ndalen në rast erërash të forta ose ngjarjesh të tjera të rrezikshme. Të sigurohet strehim.</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE/ARA</i>	
<i>Ndërtim</i>	<i>Siguria e kantierit dhe siguria publike</i>	<i>Të rrethohen zonat e punës; të instalohet sinjalistikë paralajmëruese; të sigurohet ndriçim, fikëse zjarri dhe ambiente sanitare</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Pa akses të paautorizuar; inspektimet e sigurisë të</i>

							<i>dokumentuara</i>
<i>Ndërtim</i>	<i>Dëmtimi i rrjeteve/shërbi meve</i>	<i>Hartëzimi i rrjeteve/shërbimeve para gërmimit; koordinimi me ofruesit e shërbimeve; grupa prove; protokoll riparimi emergjent</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Zero ndërprerje të paplanifikuara të shërbimeve gjatë gërmimit</i>
<i>Ndërtim</i>	<i>Situatat emergjente (përmbajtje, ngjarje ekstreme)</i>	<i>Plan i Gatishmërisë Emergjente; rrugë evakuimi; koordinim me autoritetet vendore; ushtrime</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	<i>Plan Emergjence i miratuar; regjistrat e ushtrimeve të disponueshëm</i>
<i>Ndërtim</i>	<i>Restaurimi mjedisor pas ndërtimit</i>	<i>Të restaurohen habitatet e dëmtuara duke përdorur specie vendase rezistente ndaj klimës</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Përfshirë në koston e projektit</i>	<i>Kontrakto ri</i>	<i>Mbikëqyrur nga SE</i>	
Operimi dhe Mirëmbajtja	<i>Zhurma gjatë mirëmbajtjes</i>	<i>Të kufizohen punimet e mirëmbajtjes në oraret e ditës (07:00–19:00); komuniteti të njoftohet për punime madhore</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Pa ankesa të justifikuara; regjistri i ankesave i mirëmbajtur</i>
<i>O&M</i>	<i>Siguria strukturore</i>	<i>Inspektime periodike të urës; mirëmbajtje parandaluese; riparim i menjëhershëm i defekteve; zbatim i përpunshmërisë me ngarkesat.</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Raporte vjetore inspektimi; pa ngjarje dështimi strukturor</i>
<i>O&M</i>	<i>Erozioni dhe stabiliteti i brigjeve</i>	<i>Inspektim periodik i argjinaturave dhe brigjeve të lumit; riparim i erozionit; mirëmbajtje e masave bioinxhinierike</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Pa erozion progresiv; brigje të qëndrueshme</i>
<i>O&M</i>	<i>Performanca e sigurisë rrugore</i>	<i>Të mirëmbahen vijëzimet rrugore, sinjalistika, parkimet mbrojtës, ndriçimi (nëse aplikohet); barrierat e dëmtuara të riparohen menjëherë</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Elementet e sigurisë rrugore funksionale; statistikatat e aksidenteve të monitoruara</i>
<i>O&M</i>	<i>Akumulimi i mbetjeve dhe bllokimi i rrjedhës së ujit</i>	<i>Pastrim rutinë i platformës së urës, tombinove dhe hapjeve lumore; heqje e mbetjeve të akumuluar veçanërisht pas stuhive</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Pa pengim të rrjedhës hidraulike; pa përmbajtje që i atribuohen strukturës</i>
<i>O&M</i>	<i>Shëndeti dhe siguria e</i>	<i>Të mbahet kalim i sigurt për këmbësorët; të mirëmbahen parkimet mbrojtës dhe elementet</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Pa ankesa sigurie të pazgjidhura</i>

	<i>komunitetit</i>	<i>mbrojtëse; të adresohen ankesat e komunitetit</i>					
<i>O&M</i>	<i>Rezistenca ndaj motit ekstrem dhe përmbytjeve</i>	<i>Të inspektohet ura pas ngjarjeve të mëdha të përmbytjes; të hiqen mbetjet; të verifikohet gërryerja dhe stabiliteti i themeleve</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>Raportet e inspektimit pas ngjarjes të përfunduara</i>
<i>O&M</i>	<i>Mekanizmi i Ankesave dhe Zgjidhjes</i>	<i>Të mbahet funksional GRM i komunitetit gjatë fazës së operimit; përgjigje brenda afatit të përcaktuar (≤15 ditë)</i>			<i>Kontrakto ri O&M</i>	<i>Mbikëqyrur nga ARA</i>	<i>≥90% e ankesave të zgjidhura brenda afatit</i>
<i>Faza e përdorimit</i>	<i>Qëndrueshmëria</i>	<i>Të sigurohen mirëmbajtje, kontrolle dhe riparime të rregullta.</i>			<i>ARA</i>	<i>ARA</i>	

5.9.2 Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social

Tabela 3: Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social

Faza	Çfarë aktiviteti/ndikimi që do të monitorohet?	Ku do të monitorohet ?	Si do të monitorohet? / lloji i pajisjeve të monitorimit	Kur do të monitorohet? (Frekuenca e matjes ose monitorim i vazhdueshëm)	Pse duhet monitoruar parametri? (opsionale)	Treguesit	Kostoja		Përgjegjësia institucionale	
							Instalim	Operim	Instalim	Operim
Para-ndërtim	Të gjitha lejet janë marrë përpara fillimit të punimeve. Disponimi i miratimit zyrtar ose licencës së vlefshme të operimit për guroret dhe subjektet e tjera të furnizimit me materiale (p.sh. kompanitë e shfrytëzimit të zhavorrit dhe rërës). Kjo përfshin kushtet e Trashëgimisë Kulturore.	në vendndodhjen e gurores dhe kompanive të shfrytëzimit të mineraleve	Inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	për të siguruar përdorimin e qëndrueshëm të materialeve	disponimi i miratimit zyrtar ose licencës së vlefshme të operimit dhe koncesionit	N/A	N/A	Operatori i gurores	Operatori i gurores
Para-ndërtim	Publiku dhe institucionet përkatëse njoftohen për punimet.	Ambientet e kontraktorit	Inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	Për të siguruar ndërgjegjësi min publik	Publikimi dhe shpërndarja e informacionit	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA
Para-ndërtim	Plani i Gatishmërisë Emergjente dhe plani i organizimit të trafikut janë përgatitur. Pozicioni i infrastrukturës ekzistuese në seksionet përkatëse është përcaktuar. Plani i Menaxhimit të Trafikut është përgatitur	Ambientet e kontraktorit	inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	Për të reduktuar rreziqet dhe ndikimet nga situatat aksidentale dhe dëmtimi i infrastrukturës.	Planet dhe vizatimet teknike janë gati	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA
Para-ndërtim	Punimet janë organizuar dhe planifikuar për të shmangur shqetësimin e kafshëve gjatë	Ambientet e kontraktorit	inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Një herë përpara fillimit të punimeve	Për të reduktuar rreziqet dhe ndikimet mbi	Planet janë gati	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA

	periudhave të rëndësishme të ciklit jetësor.				biodiversitet in		t	it		
Ndërtim	Mbulimi ose lagia e materialeve të transportuara që mund të gjenerojnë pluhur, si gurë, rërë ose zhavorr, duke e mbajtur kantierin të lagësht dhe të mbrojtur nga përhapja e pluhurit. Mbrojtje nga pluhuri gjatë shkarkimit. Nuk ka djegie në kantier	kantieri – çdo automjet	mbikëqyrje	vazhdimisht	sigurimi i ndikimit minimal në cilësinë e ajrit	Ngarkesa e kamionit e mbuluar; raport nga inxhinieri mbikëqyrës	N/A	minima le, përfshir ë në koston e projekti t	ARA	Mbikëqyrja/ Kontraktori Mbikëqyrja/ Kontraktori

Ndërtim	Bllokime në kantier, ndërprerje të modeleve të trafikut, ankesa për menaxhimin e trafikut. Janë siguruar kalime të sigurta për këmbësorët.	Në kantier	Mbikëqyrje vizuale	rregullisht nga mbikëqyrja	Për të siguruar ndërprerje minimale të trafikut lokal, parandalimin e aksidenteve dhe garantimin e sigurisë	Numri i ankesave të marra		minimale, përfshirë në koston e projektit	a) ARA	Mbikëqyrja/Kontraktori
Ndërtim	Dëmtimi i strukturës së tokës, rrëshqitjet dhe shembjet, argjinaturat. Masat për parandalimin e erozionit të tokës dhe rrëshqitjeve janë vendosur (p.sh. gardhe për baltë, dengje bari, studime gjeoteknike, përforcime dhe masa të tjera të nevojshme).	kantieri i punës	mbikëqyrje	inspektime të paparalajmëruara gjatë punës, pas reshjeve të dendura; rregullisht para dhe gjatë punimeve të dheut në një seksion të caktuar	Për të siguruar ndikime minimale në tokë	rrëshqitje të tokës, erozion, argjinatura të dëmtuara, masa të vendosura, studime të përfunduar a para punimeve në zonën e prekur	N/A	minimale, përfshirë në koston e projektit	ARA	Minimale
Ndërtim	Shqetësimi nga zhurma për popullatën njerëzore dhe shtazore, si dhe për punëtorët në kantier	kantieri; banesat më të afërta	matës dhe analizues zhurme, inspektim; monitorim i zhurmës në rast ankesash	një herë për çdo makineri dhe pajisje kur fillojnë punimet. Në rast mospërputhjeje - rregullisht. Pas një ankesë ose konstatimi negativ nga inspektimi	sigurimi i përputhshmërisë së performancës me rregulloret dhe standardet e mjedisit, shëndetit dhe sigurisë	mospërputhje (>85 dB), ankesë, konstatim negativ nga inspektimi	minimal e, përfshirë në koston e projektit	minimale, përfshirë në koston e projektit	ARA	Mbikëqyrja/Kontraktori
Ndërtim	Parametrat e ndotjes së ajrit nga pluhuri dhe grimcat	Në dhe pranë kantierit	Marrje mostrash nga agjenci e autorizuar	Pas ankesë ose konstatimi negativ nga inspektimi	Për të siguruar që të mos ketë emetime të tepërta gjatë punimeve	Mospërputhje, ankesë	minimale, përfshirë në koston e projektit	100/ muaj	ARA	Mbikëqyrja/Kontraktori

Ndërtim	cilësia e ujit dhe tokës (lëndë të pezulluara, vaj dhe yndyrë)	Në dhe pranë kantierit të punës (sipër dhe poshtë rrjedhës)	Marrje mostrash nga agjenci e autorizuar; inspektim vizual i rrjedhjeve, turbullirës dhe kontaminimit	Pas ankese ose evidentimit të derdhjes/rrjedhjes/turbullirës në lumë/trup uJOR ose në tokën pranë trupit uJOR.	Për të siguruar që të mos ketë emetime të tepërta gjatë punimeve	Mospërputhje; numri i ankesave të regjistruara.	Minimale, përfshirë në koston e projektit	minimale, përfshirë në koston e projektit	ARA	Mbikëqyrja/Kontraktori
Ndërtim	Siguria e trafikut, sinjalistika dhe aksesueshmëria	Në zonën më të gjerë të kantierit të punës	Inspektim vizual, konsultime me policinë rrugore, konsultime me banorët vendas	Me fillimin e punimeve në një seksion të caktuar, ose pas ankesave.	Për të parandaluar aksidentet dhe për të siguruar akses në shërbime dhe mjete jetese	Numri i ankesave të regjistruara	Përfshirë në koston e projektit	minimale, përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	ARA
Ndërtim	Sinjalistika dhe procedurat e sigurisë janë vendosur. Rrethimi është vendosur. Shenjat paralajmëruese janë vendosur.	Në dhe pranë kantierit të punës	Vizualisht nga mbikëqyrësi	Rregullisht	Për të siguruar vendosjen e qartë të shenjave të sigurisë	Numri i shenjave	Minimale, përfshirë në koston e projektit	ARA	Mbikëqyrja/Kontraktori	ARA
Ndërtim	Asgjësimi i materialeve të mbetjeve në landfill-e/impiente përpunimi të licencuara, të transportuara nga kompani të licencuara transporti.	Në kantier për grumbullim në kohë dhe asgjësim në vendin përfundimtar të asgjësimit	Kontroll dokumentesh (licenca, regjistra mbetjesh), vizitë në kantier, vizualisht	Përpara fillimit të punimeve dhe rregullisht	Për të siguruar menaxhim të duhur të mbetjeve dhe për të parandaluar kontaminimin	Licencat e lëshuara nga organet kompetente, sasi të mbetjeve të larguara	, përfshirë në koston e projektit	ARA	Mbikëqyrja/Kontraktori	ARA
Ndërtim/mbetje	Grumbullim i ndarë i mbetjeve	Në kantier	Vizualisht, numri, etiketimi dhe kapaciteti i kontejnerëve, mbetjet përzierja, siguria e kontejnerëve	Rregullisht	Parandalimi i ndotjes	Numri i kontejnerëve, përzierja e mbetjeve, etiketimi, procedurat	përfshirë në koston e projektit	minimale, përfshirë në koston e projektit	Mbikëqyrja/Kontraktori	ARA

<i>Ndërtim / menaxhim i i substancave të rrezikshme (përfshirë mbetjet)</i>	Kontejnerët janë të papërshkueshëm nga rrjedhjet dhe me sistem mbajtjeje dytësore. Kontejnerët janë të aksesueshëm vetëm për personel të autorizuar. Gjatë përdorimit, sistemet e mbrojtjes nga derdhjet janë të vendosura.	Në kantier	Vizual	Rregullisht	Parandalimi i ndotjes	Numri dhe madhësia e derdhjeve, sasia e tokës ose ujit të kontaminuar, rrjedhjet	përfshirë në koston e projektit	minimale, përfshirë në koston e projektit	Mbikëqyrja/Kontraktori	ARA

	Kontenierët janë të pajisur me etiketim të përshtatshëm. Rezervuarët, makineritë dhe automjetet kontrollohen rregullisht për rrjedhje.									
<i>Siguria në punimet e ndërtimit / Siguria e punëtorëve</i>	Pajisjet mbrojtëse personale (syze mbrojtëse, maska, helmëta, çizme etj.) përdoren në çdo kohë; sinjalistika paralajmëruese dhe udhëzimet e sigurisë janë të vendosura në kantier; është organizuar devijimi i trafikut dhe janë zbatuar masa të tjera të shëndetit dhe sigurisë në punë (H&S). Punëtorët janë trajnuar dhe certifikuar në mënyrë të përshtatshme për pozicionet dhe punët që kryejnë. Plani i Gatishmërisë ndaj Emergjencave dhe procedurat e emergjencës janë të disponueshme në kantier dhe u janë komunikuar të gjithë punëtorëve përmes trajnimeve për shëndetin dhe sigurinë në punë (H&S).	Kantieri i punimeve	Inspektimi	Inspektime të paparalajmëruara gjatë kryerjes së punimeve	Parandalimi i aksidenteve	Numri i aksidenteve në punë të regjistruara; procedurat janë të disponueshme; pajisjet mbrojtëse janë të disponueshme.	N/A	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	Mbikëqyrja / ARRSH	N/A

<i>Ndërtimi / Organizimi i kantierit</i>	Kantieri është i organizuar mirë: janë vendosur rrethime, paralajmërime dhe sinjalistikë e duhur. Zonat e rrezikshme janë të rrethuara dhe të shënuara. Janë të disponueshme objekte sanitare në numër të mjaftueshëm. Kampi është i paarritshëm për publikun.	Kantieri i punimeve, kampi	Inspektimi	Inspektime të paparalajmëruara gjatë kryerjes së punimeve	Parandalimi i aksidenteve	Numri i aksidenteve në punë të regjistruara; procedurat janë të disponueshme; pajisjet mbrojtëse janë të disponueshme.	N/A	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	Mbikëqyrja, ARRSH	N/A
<i>Ndërtimi / Shkatërrimi i kulturave bujqësore, pemëve, livadheve etj.</i>	humbje/ndikim në vegjetacion	Kantieri i punimeve	Mbikëqyrje, raporte fotografike	Gjatë dorëzimit të materialeve dhe punimeve të ndërtimit	Mbrojtja e vlerave të peizazhit	Raporte të vizitave të shpeshta në kantier nga eksperti mjedisor	N/A	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	Mbikëqyrja e kontraktorit, ARRSH	ARRSH

<i>Ndërtimi / ndikim në biodiversitet dhe natyrë</i>	Përdoren vetëm specie vendase në gjelbërimin dhe rehabilitimin e zonës. Zona rikthehet në gjendjen e mëparshme. Nuk ka shqetësim të kafshëve dhe nuk kryhet grumbullim/shkatërri m i florës.	Kantieri i punimeve	Inspektim vizual i kantierit, inspektim i dokumenteve ;	Rregullisht, lejet përpara fillimit të punimeve.	Mbrojtja e vlerave të peizazhit dhe natyrës.	Ankesa	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	Mbikëq yrja e kontrakt orit ose ARRSH	ARRSH
<i>Ndërtimi / Gjetje rastësore të objekteve</i>	Pasuritë kulturore. Zbatohet klauzola e gjetjeve rastësore.	Kantieri i punimeve, dokumenta cioni	Vizita të ekspertëve nga Instituti i Monumenteve të Kulturës, mbikëqyrje e rregullt	Vazhdimisht, në rast të gjetjeve.	Ruajtja e trashëgimisë kulturore	Katalog i objekteve të gjetura, përfshirë dokumentacio n fotografik dhe tekstual; raport i gjetjeve rastësore	Duhet të jetë pjesë e aktiviteteve e të planifikuar a rregullisht.	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	Mbikëq yrja e kontrakt orit, ARRSH, ICM	Mbikëqyrja e kontraktorit , Drejtoria e Kulturës, ARRSH

<i>Ndërtimi /</i> <i>a) Parandalim i i sëmundjeve dhe ekzaminimet shëndetësore</i> <i>b) Krijimi i vendeve shtesë të punës</i> <i>c) Akomodimi i fuqisë punëtore</i> <i>d) Siguria e punëtorëve në kantier</i>	1) Ekzaminime shëndetësore për punëtorët 2) Trajnim për parandalimin e sëmundjeve, përfshirë SST 3) Informimi i popullsisë vendase për vendet e lira të punës 4) Përfshirja e fuqitë punëtore lokale 5) Nevojat për akomodim do të vlerësohen b) Standardet e akomodimit 1) Udhëzime sigurie dhe pajisje mbrojtëse (syze, maska, helmeta, çizme etj.); organizim i sigurt i trafikut devijues 2) Organizimi i trafikut devijues 3) Disponueshmëria e mekanizmit të ankesave dhe pikës së kontaktit për ankesat	Në ose pranë kantierit të punimeve	Vizita në kantier dhe komunikim me punëtorët dhe komunitetin	Një herë në javë nga ARRSH	Për të siguruar zbatimin e duhur të kërkesave për shëndetin dhe sigurinë në punë	Fuqia punëtore e njohur me procedurat, e pajisur me pajisje sigurie	Duhet të jetë pjesë e aktiviteteve të planifikuara rregullisht	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	ARRSH, mbikëqyrësi, kontraktori	mbikëqyrësi, kontraktori

<i>Operimi / Siguria e automjeteve dhe këmbësorëve</i>	Dukshmëria dhe përshtatshmëria e sinjalistikës	Në dhe pranë kantierit të punimeve	Vëzhgim	Një herë në javë në mbrëmje	Siguria	Numri i shenjave paralajmërues e të instaluara, përshtatshmëri a e tyre, numri i aksidenteve të regjistruara	Minimal	Minimal, i përfshirë në koston e projektit	ARRSH	Kontraktor i i mirëmbajtje es, ARRSH
<i>Operimi / Rritje e mbetjeve të ngurta shtëpiake për shkak të rritjes së numrit të vizitorëve në zonë</i>	Ndikim vizual	Në dhe pranë kantierit të punimeve	Vizita në kantier dhe komunikim me autoritetet lokale	Një herë në çdo dy ditë nga LGU për arsye mirëmbajtjeje	Për arsye estetike	Mungesë e mbetjeve në tokë, kosha mbetjesh të zbrazur	Duhet të jetë pjesë e aktiviteteve e të planifikuar a rregullisht nga LGU.		LGU	LGU

Shtojca 1: Formulari i ankesës

Numri i Referencës:

Emri i Plotë

Shënim: mund të mbeteni anonim nëse dëshironi, ose të kërkonti që identiteti juaj të mos u zbulohen palëve të treta pa pëlqimin tuaj. Në rast të ankesave anonime, vendimi do të publikohet në faqen e internetit të Projekteve.

Emri _____

Mbiemri _____

☐ Dëshiroj të paraqes ankesën time në mënyrë anonime

☐ Kërkoj që identiteti im të mos u zbulohen pa pëlqimin tim

Informacioni i Kontaktit Ju lutem shënoni mënyrën se si dëshironi të kontaktoheni (mail, telefon, e-mail).

☐ Me Postë: Ju lutem jepni adresën postare:

_____
_____
_____

☐ Me Telefon: _____

☐ Me E-mail: _____

☐ Do të ndjek zgjidhjen në uebfaqe pasi dua të mbetem anonim

Gjuha e Preferuar për komunikim ☐ Shqip ☐ Anglisht ☐ Tjetër (specifiko)

Përshkrimi i ngjarjes ose i ankesës (Çfarë ndodhi? Kur ndodhi? Kujt i ndodhi? Çfarë ndodhi?

Cila është rezultati i problemit? Data e ngjarjes/ankesës)

☐ Incident i vetëm/ankesë (data _____)

☐ Ka ndodhur më shumë se një herë (sa herë? _____)

☐ Është duke vazhduar (aktualisht po përjetoj problem) Çfarë do të dëshironit të ndodhte për të zgjidhur problemin?

Nënshkrimi: _____ Data: _____

Ju lutem kthejeni këtë formular hos: Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë.

Shtojcat

Shtojca 1: Struktura e C-ESMP dhe SSMP-ve

Seksioni 1.01

Struktura e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP)

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social i Kontraktorit (C-ESMP) është një instrument i detajuar për menaxhimin e kantierit, specifik për vendndodhjen, i përgatitur nga Kontraktori përpara fillimit të punimeve të ndërtimit. C-ESMP hartohet në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, me rëndësi të veçantë për ESS1 (Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale), ESS2 (Puna dhe Kushtet e Punës), ESS3 (Efikasiteti i Burimeve dhe Parandalimi dhe Menaxhimi i Ndotjes), ESS4 (Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit), ESS5 (Blerja e Tokës, Kufizimet në Përdorimin e Tokës dhe Zhvendosja e Pavullnetshme), ESS6 (Ruajtja e Biodiversitetit dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Burimeve

Natyrore të Gjalla), ESS8 (Trashëgimia Kulturore) dhe ESS10 (Angazhimi i Palëve të Interesuara dhe Publikimi i Informacionit). C-ESMP është plotësisht në përputhje me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) dhe me përfundimet e ESMP specifik për vendndodhjen.

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP) përkthen masat zbutëse dhe kërkesat e përcaktuara në ESMP-në e miratuar specifike për vendin, rezultatet e skanimit (screening), si dhe specifikimet kontraktuale mjedisore, sociale, të shëndetit dhe sigurisë (ESHS), në procedura të detajuara, praktike dhe të zbatueshme në kantierin e ndërtimit. Ai përcakton mënyrën se si Kontraktori do të menaxhojë rreziqet mjedisore, sociale, të shëndetit dhe sigurisë që lidhen me prishjen e urës ekzistuese, ndërtimin e urës së re dhe rrugës lidhëse, punimet në shtratin e lumit, punimet e dheut, gjenerimin e mbetjeve, menaxhimin e trafikut dhe organizimin e fuqisë punëtore.

Nënprojekti i Urës së Njësisë Administrative Rubik paraqet rreziqe të konsiderueshme, por specifike për vendndodhjen dhe të kthyeshme gjatë fazës së ndërtimit, veçanërisht të lidhura me gjenerimin e mbetjeve nga prishja, punimet në lumë që ndikojnë në lumin Mat, erozionin dhe transportin e sedimenteve, shëndetin dhe sigurinë në punë, si dhe shqetësimet e përkohshme për trafikun dhe receptorët (banorët/objektet) përreth. Prandaj, përgatitja dhe miratimi i C-ESMP është një kusht i detyrueshëm përpara mobilizimit dhe fillimit të punimeve, dhe i nënshtrohet shqyrtimit dhe miratimit nga Inxhinieri dhe Njësia e Zbatimit të Projektit.

Si minimum, C-ESMP përfshin masat zbutëse dhe monitoruese të ESMP-së specifike për vendin të përkthyer në plane veprimi praktike dhe detyra të detajuara, duke përfshirë, por pa u kufizuar në komponentët e mëposhtëm:

Vlerësimi i rreziqeve dhe masat zbutëse specifike për kantierin, të harmonizuara me ESMP-në dhe rezultatet e skanimit, duke përfshirë aktivitetet e prishjes, punimet e dheut, ndërtimet në shtratin e lumit, fazimin e punimeve dhe rikthimin e zonës në gjendjen e mëparshme;

- Plani i Menaxhimit të Shëndetit dhe Sigurisë në Punë, që trajton identifikimin e rreziqeve dhe kontrollin e tyre, metodat e sigurta të prishjes dhe punimeve në lumë, përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse, hyrjen dhe trajnimin e punëtorëve, gatishmërinë dhe reagimin ndaj emergjencave, ndihmën e parë, raportimin e incidenteve dhe “gati-incidenteve”, si dhe monitorimin e performancës së SHSP, në përputhje me ESS2;

- Procedurat e Menaxhimit të Punës, që përcaktojnë të drejtat dhe detyrimet e punëtorëve, kushtet e punësimit, marrëveshjet kontraktuale, oraret e punës, standardet e akomodimit kur është e aplikueshme, kodet e sjelljes, parandalimin e punës së fëmijëve dhe punës së detyruar, si dhe krijimin e një Mekanizmi të Ankesave për Punëtorët, konfidencial dhe të aksesueshëm, në përputhje me ESS2;

- Masat për Shëndetin dhe Sigurinë e Komunitetit, duke përfshirë rrethimin e kantierit, sinjalistikën, menaxhimin e trafikut dhe aksesit, kontrollin e dridhjeve dhe zhurmës, koordinimin me autoritetet lokale dhe mbrojtjen e përdoruesve të rrezikuar të rrugës dhe komuniteteve përreth, në përputhje me ESS4;

- Procedurat e menaxhimit të mbetjeve dhe materialeve, duke përfshirë ndarjen, klasifikimin, ripërdorimin dhe riciklimin e mbetjeve inerte nga prishja, uljen e pluhurit gjatë prishjes dhe manipulimit të materialeve, parandalimin e hedhjes së paligjshme të mbetjeve dhe transportin dhe asgjësimin përmes faciliteteve të licencuara, në përputhje me ESS3 dhe Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes;

- Masat për erozionin, sedimentimin, ndotjen e ujit dhe menaxhimin ekologjik, duke përfshirë metodologjitë e punimeve në lumë, ruajtjen e rrjedhës minimale ekologjike, menaxhimin e larjes së betonit dhe derdhjeve aksidentale, si dhe mbrojtjen e brigjeve të lumit, habitateve ujore dhe vegjetacionit riparian. Këto masa adresojnë në mënyrë të qartë ndikimet e mundshme në specie dhe habitate ujore dhe ripariane dhe janë në përputhje me ESS3 dhe ESS6;

- Procedura për Gjetje të Rastësishme (Chance Finds), në përputhje me ESS8, e integruar në trajnimin e kontraktorit, hyrjen në kantier dhe masat e mbikëqyrjes, që përcakton hapat e qartë për ndalimin e punimeve, njoftimin, mbrojtjen e gjetjeve dhe koordinimin me autoritetet kompetente të trashëgimisë kulturore në rast zbulimesh të papritura;

- Kuadri i zbatimit, monitorimit dhe raportimit, që përcakton rolet dhe përgjegjësitë, organizimin e inspektimit dhe mbikëqyrjes, procedurat e veprimeve korrigjuese dhe raportimin e rregullt mjedisor, social, të shëndetit dhe sigurisë (ESHS), përfshirë raportet mujore të monitorimit të dorëzuara tek Inxhinieri dhe Njësia e Zbatimit të Projektit.

Plani C-ESMP duhet të trajtohet si një dokument i gjallë dhe të përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshimet në metodologjinë e ndërtimit, fazimin e punimeve ose kushtet e kantierit, i nënshtrohet miratimit nga Inxhinieri mbikëqyrës dhe Njësia e Zbatimit të Projektit. Zbatimi efektiv i C-ESMP-së, i kombinuar me mbikëqyrje të pavarur dhe monitorim të rregullt, është thelbësor për të siguruar përputhshmërinë me Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS), legjislacionin kombëtar, si dhe angazhimet e përcaktuara në ESMF dhe Raportin e Skanimit.

Seksioni 1.02 Plani i Demolimit dhe Menaxhimit të Mbetjeve

Plani i Demolimit dhe Menaxhimit të Mbetjeve (DWMP) përgatitet si një instrument i detyrueshëm, specifik për kantierin, në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, kryesisht ESS1 (Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale) dhe ESS3 (Eficienca e Burimeve dhe Parandalimi dhe Menaxhimi i Ndotjes), si dhe në përputhje të plotë me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF).

DWMP vendos një qasje gjithëpërfshirëse dhe të strukturuar për planifikimin dhe zbatimin e sigurt të aktiviteteve të demolimit të urës, si dhe për parandalimin, minimizimin, trajtimin, magazinimin, transportin, përpunimin, ripërdorimin dhe asgjësimin përfundimtar të të gjitha mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme të gjeneruara gjatë punimeve të demolimit dhe ndërtimit. Objektivat e tij kryesore janë parandalimi i ndotjes së tokës, ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, mbrojtja e shëndetit dhe sigurisë së komunitetit, siguria e punëtorëve dhe sigurimi i përputhshmërisë me legjislacionin shqiptar, direktivat përkatëse të BE-së, Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes, Udhëzimet Mjedisore, Shëndetësore dhe

të Sigurisë së Bankës Botërore dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP), duke zbatuar gjithmonë standardet më strikte.

Plani hartohet përpara fillimit të çdo aktiviteti demolimi ose ndërtimi dhe zbatohet gjatë fazave të para-demolimit, demolimit, ndërtimit dhe rikthimit të kantierit në gjendjen e mëparshme. Ai është një dokument i gjallë dhe përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshimet në metodologjinë e demolimit, sasinë e mbetjeve, kushtet e kantierit ose kërkesat rregullatore.

Procedurat e Demolimit të Urës

DWMP përcakton procedura të detajuara dhe të sekuencuara për demolimin e urës me qëllim sigurimin e sigurisë, mbrojtjes mjedisore dhe rikuperimit të materialeve. Këto përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- Përgatitjen e një deklarate/metodologjie demolimi, që identifikon teknikat e demolimit, sekuencimin, pajisjet, zonat e përjashtimit dhe masat e sigurisë;
- Vlerësime të stabilitetit strukturor përpara demolimit për të parandaluar shembjen e pakontrolluar;
- Çmontim progresiv dhe të kontrolluar të elementeve të urës për të minimizuar dridhjet, zhurmën, pluhurin dhe shpërndarjen e mbetjeve;
- Mbrojtjen e ujërave dhe brigjeve të lumit përmes masa të përkohshme si barriera mbrojtëse, rrjeta për mbetje ose platforma, kur është e aplikueshme; dhe
- Ndarje e qartë midis zonave të demolimit dhe zonave të hapura për publikun ose trafikun e kantierit, e koordinuar me Planin e Menaxhimit të Trafikut.

Strategjia dhe Hierarkia e Menaxhimit të Mbetjeve

Në përputhje me ESS3 dhe ESMF, DWMP zbaton hierarkinë e menaxhimit të mbetjeve dhe udhëhiqet nga parimet e mëposhtme:

- Minimizimi i gjenerimit të mbetjeve në burim përmes optimizimit të sekuencimit të demolimit dhe planifikimit të rikuperimit të materialeve;
- Maksimizimi i ripërdorimit dhe riciklimit të materialeve, veçanërisht të mbetjeve inerte të demolimit si betoni, asfalti dhe muratura, përmes ndarjes në burim;
- Sigurimi që mbetjet që nuk mund të ripërdoren transportohen dhe asgjësohen vetëm në impiante të licencuara dhe të autorizuar, në përputhje me kërkesat kombëtare; dhe
- Sigurimi i trajtimit, magazinimit, transportit dhe asgjësimit të sigurt të mbetjeve të rrezikshme përmes operatorëve të miratuar, në koordinim me autoritetet kompetente lokale dhe kombëtare.

Rrjedhat e Mbetjeve dhe Masat e Menaxhimit

DWMP mbulon të gjitha rrjedhat e mbetjeve të gjeneruara gjatë demolimit dhe ndërtimit, duke përfshirë:

- Mbetje inerte nga demolimi, materiale të gërmuara, beton, asfalt dhe muraturë;
- Teprica materialeve ndërtimi dhe mbetje paketimi;
- Mbetje të tipit komunal të gjeneruara nga fuqia punëtore;
- Ujërat e ndotura nga ndërtimi, përfshirë larjen e betonit; dhe
- Mbetje të rrezikshme si vajra, karburante, lubrifikantë, materiale të kontaminuara dhe toka potencialisht të ndotura.

Janë përcaktuar procedura specifike për të parandaluar shkarkimet e pakontrolluara, derdhjet apo rrjedhjet aksidentale, veçanërisht pranë ujërave sipërfaqësore ose receptorëve mjedisorë të ndjeshëm. Zonat e përkohshme të magazinimit përcaktohen qartë, sigurohen dhe mbrohen ndaj rrjedhjeve, me etiketim të duhur dhe masa të kontrollit dytësor kur kërkohet.

Kontrolli i Pluhurit, Zhurmës dhe Shqetësimeve gjatë Demolimit

DWMP integron masa për kontrollin e pluhurit, zhurmës dhe shpërndarjes së mbetjeve gjatë aktiviteteve të demolimit, duke përfshirë:

- Përdorimin e sistemeve të spërkatjes me ujë ose mjegull për uljen e pluhurit gjatë thyerjes, prerjes dhe ngarkimit të materialeve;
- Mbulesën e grumbujve të materialeve dhe automjeteve që transportojnë materiale të imta;
- Kufizimin e lartësisë së hedhjes dhe ngarkimit të kontrolluar të mbetjeve të demolimit; dhe
- Koordinimin e orareve të demolimit për të reduktuar shqetësimin për receptorët përreth.

Transporti, Asgjësimi dhe Dokumentimi

Të gjitha aktivitetet e grumbullimit, transportit, ripërdorimit, riciklimit dhe asgjësimit të mbetjeve kryhen nga operatorë të licencuar, në kuadër të detyrimeve kontraktuale që kërkojnë përputhje me kushtet kombëtare të lejeve dhe kërkesat e Bankës Botërore, përfshirë Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP), në këtë rast Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes, duke zbatuar gjithmonë standardet më strikte. DWMP përfshin dispozita për, por nuk kufizohet në:

- Ndarjen në vend, etiketimin dhe magazinimin e përkohshëm të rrjedhave të mbetjeve;

- Mbajtjen e regjistrave të mbetjeve që dokumentojnë llojin e mbetjeve, sasinë, origjinën, ripërdorimin, riciklimin, transportin dhe destinacionin final;
- Fletë-transferimi të mbetjeve, certifikata asgjësimi dhe dokumentim të dorëzimit tek impiantet e licencuara;
- Inspektime dhe auditime të rregullta të praktikave të menaxhimit të mbetjeve; dhe
- Përfshirjen e performancës së menaxhimit të mbetjeve në raportet periodike të monitorimit Mjedisor, Social, të Shëndetit dhe Sigurisë (ESHS),
- Barriera për pluhurin dhe zhurmën dhe masa të tjera sipas rastit dhe kërkesës.

Trajnimi, Komunikimi dhe Mbikëqyrja

DWMP përfshin trajnim të detyrueshëm për punëtorët dhe stafin teknik mbi sigurinë gjatë demolimit, ndarjen e mbetjeve, parandalimin e derdhjeve aksidentale, reagimin ndaj emergjencave dhe kërkesat e raportimit. Gjithashtu vendosen procedura për komunikim dhe koordinim me palët përkatëse të interesit dhe komunitetet e prekura, veçanërisht kur aktivitetet e demolimit ose rrugët e transportit të mbetjeve mund të shkaktojnë shqetësime të përkohshme. Zbatimi efektiv i Planit të Menaxhimit të Demolimit dhe Mbetjeve, i mbështetur nga mbikëqyrja dhe monitorimi sipas kërkesave të ESMF, siguron që rreziqet mjedisore dhe sociale të lidhura me demolimin dhe mbetjet të mbeten të kontrolluara, të lokalizuara dhe të kthyeshme, dhe që Projekti të jetë në përputhje me Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, legjislacionin shqiptar dhe praktikat e mira ndërkombëtare (GIIP), përfshirë Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes, duke zbatuar gjithmonë standardet më strikte.

Seksioni 1.03 Procedurat e Kontrollit të Gjenerimit të Mbetjeve

Kontraktori duhet të zhvillojë këtë Procedurë të Kontrollit të Gjenerimit të Mbetjeve si pjesë e Planit të tij të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (C-ESMP) dhe DWMP.

Objektivat

- Të parandalojë, reduktojë, ripërdorë, rikuperojë, riciklojë, largojë dhe asgjësojë mbetjet që rrjedhin nga aktivitetet e projektit në mënyrë që të minimizohen ndikimet e mundshme në shëndetin e njeriut dhe mjedisin;
- Të sigurojë që mbetjet që nuk mund të rikuperohen ose ripërdoren të asgjësohen në impiante të miratuara dhe të licencuara (me leje operimi) dhe në mënyrë të sigurt mjedisore;
- Të minimizojë, përmbajë, transportojë, trajtojë dhe asgjësojë mbetjet e ngurta dhe të lëngshme që rrjedhin nga aktivitetet e projektit në mënyrë që të minimizohen ndikimet në shëndetin e njeriut dhe mjedisin; dhe
- Asgjësimi i mbetjeve në impiante të licencuara dhe të miratuara nga autoritetet kompetente.

Si prodhues i mbetjeve, Kontraktori ka detyrimin e kujdesit (“duty of care”) lidhur me menaxhimin e mbetjeve. Kontraktori është i detyruar të minimizojë rrezikun e ndotjes dhe të sigurojë që subjektet që trajtojnë dhe asgjësojnë mbetjet e gjeneruara janë të autorizuar për ta bërë këtë.

Parimet udhëzuese

Kontraktori angazhohet të zbatojë parimet e mëposhtme për menaxhimin e mbetjeve të tij:

- Përputhshmëri me legjislacionin shqiptar në fuqi dhe procedurat e Bankës Botërore;
- Zhvillimi dhe zbatimi i një sistemi të menaxhimit të mbetjeve dhe praktikave të lidhura në kantier, të cilat janë proporcionale me natyrën dhe shkallën e punimeve të ndërtimit, si dhe me llojin dhe sasinë e mbetjeve të gjeneruara, pra “të përshtatshme për qëllimin”;
- Zbatimi i hierarkisë së menaxhimit të mbetjeve (pra sipas rendit zbritës të preferencës, duke i dhënë përparësi shmangies, minimizimit, ndarjes në burim ose në pikën e përshtatshme/të licencuar, magazinimit të përkohshëm, grumbullimit, transportit, trajtimit, ripërdorimit, riciklimit dhe asgjësimit përfundimtar);
- Kur është e mundur, zbatimi i praktikave më të mira ndërkombëtare për asgjësimin e mbetjeve.

Hierarkia e dokumentit të menaxhimit të mbetjeve

Aktivitetet e mbuluara nga ky Plan i Menaxhimit të Mbetjeve (WMP) përfshijnë minimizimin, ndarjen, magazinimin e përkohshëm, transportin, ripërdorimin, riciklimin dhe asgjësimin përfundimtar të mbetjeve të rrezikshme dhe jo të rrezikshme të gjeneruara gjatë kryerjes së punimeve të ndërtimit të rrugëve të aksesit dhe urave të përfshira në kontratën A.

Ky dokument është Plani i Menaxhimit të Mbetjeve dhe përshkruan në nivel të përgjithshëm sistemin e menaxhimit të mbetjeve të Kontraktorit.

Procedura detajon aktivitetet specifike të menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme dhe jo të rrezikshme, si dhe kohën, vendin dhe subjektet përgjegjëse për zbatimin e tyre.

Aktivitetet mund të përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- Minimizimin e mbetjeve;
- Identifikimin dhe ndarjen e mbetjeve;
- Magazinimin e përkohshëm;
- Trajtimin/menaxhimin fizik të mbetjeve;
- Transferimin/transportin;
- Ripërdorimin dhe riciklimin;
- Asgjësimin përfundimtar.

Aktivitetet e mësipërme gjenerojnë disa lloje mbetjesh të cilat klasifikohen si më poshtë:

- Mbetje jo të rrezikshme: që përfshijnë mbetje urbane dhe materiale inerte si letra, qese plastike, mbeturina, xham, dëmtime nga aksidente automjesh, heqje vegjetacioni, shkurre, barishte, gurë

të rënë nga shpatet, zhavorr, dhera, llum nga pastrimi i kanaleve, dru, mbetje të përgjithshme, karton, skrap metalik; si dhe mbetje ndërtimi si mbetje nga heqja e shtresave të asfaltit, zhavorr, agregate guri, etj.

- Mbetje të rrezikshme: rroba/leckë të kontaminuara, vaj i përdorur, kanaçe lubrifikantësh, kanaçe boje, kanaçe kimikatesh, derdhje dhe rrjedhje (spills).
- Menaxhimi i mbetjeve jo të rrezikshme.

Menaxhimi i mbetjeve urbane

Mbetjet urbane përfshijnë mbeturina, letër, karton, plastikë, xham, ambalazhe ushqimore, shishe, etj. Në kampin e kantierit vendosen kosha të veçantë mbetjesh sipas kategorive dhe etiketohen për t'u dalluar më lehtë. Kjo bëhet me qëllim ndarjen e tyre në burim dhe për të lehtësuar më tej procesin e asgjësimit përfundimtar.

Mbetjet biodegradueshme do të mblidhen çdo ditë dhe nuk do të lejohet akumulimi i tyre në mënyrë që të shkaktojë rrezik mjedisor.

Mbetjet urbane grumbullohen dhe transportohen me automjete në një landfill të miratuar nga bashkia përkatëse ose njësi administrative lokale. Mbetjet do të transportohen me automjete të etiketuar, të dizajnuara për të reduktuar rrezikun e shpërndarjes së materialeve dhe mbeturinave të shkaktuara nga era. Drejtuesit e këtyre mjeteve trajnohen për menaxhimin dhe asgjësimin e ngarkesës së tyre.

Çdo punonjës trajnohet për grumbullimin dhe transportin e mbetjeve deri në destinacionin final. Gjithashtu, ata janë të vetëdijshëm për ndikimet negative në shëndetin e tyre dhe në mjedis që mund të shkaktohen nga menaxhimi i dobët i mbetjeve.

Menaxhimi i mbetjeve të ndërtimit

Gjithashtu, në vendet e punës përcaktohen zona për grumbullimin e dheut të gërmuar, zhavorrit dhe agregateve. Këto mbetje mblidhen dhe më pas ripërdoren për rehabilitim në kantier ose jashtë tij, sipas nevojave të kompanisë në projekte të tjera.

Asnjë tokë e gërmuar, veçanërisht gjatë fazës së rehabilitimit, nuk do të depozitohet në lumenj, rrugë apo në çdo vend tjetër që mund të shkaktojë ndikime negative në mjedis, përveçse në impiante rikuperimi, magazinimi, trajtimi dhe asgjësimi të licencuara nga autoritetet përkatëse. Materiali i tepërt që nuk mund të përdoret në kantier do të vihet në dispozicion të palëve të treta për ripërdorim në projekte zhvillimi lokal.

Menaxhimi i vegjetacionit

Në lidhje me pastrimin dhe heqjen e vegjetacionit, punëtorët presin barin me makineri prerëse dhe e grumbullojnë në një zonë të caktuar dhe të menaxhuar mirë për një periudhë të shkurtër, në mënyrë që të ripërdoret në terren si humus. Gjatë kësaj pune, zona e punës rrethohet me

sinjalistikë dhe masa sigurie të përshtatshme.

Aktualisht, plani i menaxhimit të vegjetacionit konsiston në prerje mekanike dhe kositje. Forcat e mirëmbajtjes kryejnë kositjen e anëve të rrugës dhe prerjen e pemëve të vogla/dritë dhe shkurreve. Nuk parashikohet prerja e pemëve të mëdha. Nëse është e nevojshme, në kushte normale, do të procedohet vetëm pas marrjes së lejes nga autoritetet përkatëse bashkiake. Në raste emergjente (p.sh. rrëshqitje dheu) dhe nëse trafiku pengohet ose krijohen rreziqe për sigurinë rrugore, pemët mund të priten, por vetëm pas dokumentimit me fotografi dhe regjistrim. Sipas Kodit Rrugor Shqiptar, kufiri i rrugës (pronë e ARRSH-s) përcaktohet nga: buza e jashtme e kanalit ose këmbëza e skarpates kur rruga është në ngritje, ose buza e sipërme e skarpates kur rruga është në prerje.

Në zonat e mbrojtura, çdo prerje ose kositje mekanike do të bëhet vetëm pas marrjes së lejes, duke dërguar njoftim pranë Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura.

Menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme

Në këtë projekt, mbetjet e rrezikshme përfshijnë jo vetëm ato të krijuara nga mirëmbajtja e automjeteve ose rrjedhjet e tyre si vaj i përdorur, bateri të dëmtuara, etj., por edhe mbetje të gjetura gjatë pastrimit të rrugës si rroba të kontaminuara, kanaçe kimikatesh, etj.

Në magazinat tona ekziston një zonë e caktuar për emergjencë (spill kit area), ku vendoset një fuçi për vajin e përdorur dhe një kontenier për mbledhjen e mbetjeve të tjera të rrezikshme. Të gjitha mbetjet vajore mblidhen veçmas në kosha hermetikë dhe i dorëzohen një kompanie të autorizuar për menaxhim dhe asgjësim. Të tjerat ruhen në këtë zonë për një periudhë kohe dhe më pas transportohen në vende të caktuara për trajtim nga kompani të kualifikuara, në përputhje me kuadrin ligjor. Llojet e ndryshme të mbetjeve të rrezikshme duhet të mblidhen veçmas dhe të mos përzihen.

Për të garantuar mbrojtjen e shëndetit, punëtorëve u sigurohen pajisje mbrojtëse personale. Ata përdorin doreza, maska, kominoshe dhe këpucë mbrojtëse gjatë punës, veçanërisht gjatë grumbullimit të mbetjeve. Kjo ndihmon në parandalimin e transmetimit të sëmundjeve nga materialet ose zonat e kontaminuara.

Në fund të ditës, përgjegjësi për grumbullimin dhe transportin e mbetjeve raporton tek menaxheri i kantierit mbi kategorinë, sasinë e mbetjeve dhe gjithçka të përfshirë në formatin e raportimit të mbetjeve. Baza e të dhënave të mbetjeve mbahet nga specialisti mjedisor dhe është pjesë e Raportit Mjedor të Progresit.

Gjurmuesi i mbetjeve (Waste tracker)

Procedura e menaxhimit të mbetjeve përfshin gjithashtu kërkesën për krijimin dhe përditësimin periodik të një gjurmuesi mbetjesh në format elektronik (p.sh. Microsoft Excel), ku detajohen të dhënat sipas llojit të mbetjeve, sipas kërkesave specifike të procedurës.

Të gjitha mbetjet e gjeneruara në kantier do të transportohen në një vend të përkohshëm të përshtatshëm, i cili do të miratohet paraprakisht nga Bashkia lokale. Do të nënshkruhet një

marrëveshje midis kompanisë dhe qeverisjes lokale për të gjitha aktivitetet e depozitimit. Kontejnerët do të organizohen për magazinimin e përkohshëm të mbetjeve të rrezikshme si kimikate, karburante, etj. Lloji dhe sasia të përkatëse do të regjistrohen.

Regjistrimet

Zhvillimi dhe zbatimi i këtij WMP dhe procedurave përkatëse do të rezultojë në krijimin e regjistrimeve të dokumentuara. Këto regjistrime do të shërbejnë si dëshmi e zbatimit të sistemit të menaxhimit të mbetjeve dhe praktikave specifike në nivel zyre qendrore, njësie dhe kantieri.

Dokumentacioni do të ruhet për të dëshmuar asgjësimin ligjor të të gjitha llojeve të mbetjeve. Kërkohet dokumentacion i shkruar si fatura, faturëpagesa (invoices) dhe fletë-transferimi i mbetjeve, me informacionin e mëposhtëm:

- Një kopje e licencës tregtare të kontraktorit të menaxhimit të mbetjeve dhe miratimit përkatës nga Bashkia;
- Për çdo ngarkesë mbetjesh të grumbulluara: data, lloji i mbetjes (p.sh. vaj i përdorur, ujëra të ndotura, mbetje të përziera urbane), sasia e mbetjes në atë ngarkesë, destinacioni (landfilli), nënshkrimi i përfaqësuesit të autorizuar të kompanisë sonë;
- Dokumentacioni i listuar më sipër do t'i nënshtrohet auditimeve të brendshme dhe të jashtme.

Masat e kontrollit të menaxhimit të mbetjeve

Masat e mëposhtme të kontrollit do të zbatohen për të reduktuar ndikimet mjedisore nga gjenerimi, trajtimi, magazinimi dhe asgjësimi i mbetjeve:

- Ndalohet djegia e hapur e mbetjeve ose hedhja e tyre në zona të paautorizuara;
- Do të sigurohen kontejnerë/kosha të etiketuar veçmas për plastikë, karton/letër, kanaçe dhe xham;
- Ndalohet hollimi i mbetjeve të rrezikshme;
- Ndalohet përzierja e mbetjeve të rrezikshme me ato jo të rrezikshme;
- Do të zbatohet një program për grumbullimin dhe largimin e rregullt të kontejnerëve dhe koshave;
- Kur është e mundur, do të zhvillohen dhe zbatohen objektiva për matjen e performancës dhe reduktimin, ripërdorimin dhe riciklimin e mbetjeve;
- Çdo mbetje që nuk mund të ripërdoret apo riciklohet do të transportohet dhe asgjësohet në përputhje me kërkesat e Bashkisë;
- Vëllimet dhe llojet e mbetjeve do të monitorohen për të identifikuar mundësi për përmirësim në

menaxhim (shmangie, reduktim, ripërdorim, riciklim), kur është e mundur;

- Të gjithë punonjësit do të trajnohen mbi Planin e Menaxhimit të Mbetjeve (WMP), përmes brief-imeve të turneve, etj.;
- Zonat e përkohshme të magazinimit të mbetjeve dhe kontejnerët do të monitorohen për të siguruar që nuk ndodh kontaminimi i ndarjes së mbetjeve. Inspektime rutinë do të kryhen nga drejtuesit e departamenteve për të siguruar përputhshmërinë me Planin e Menaxhimit të Mbetjeve;
- Asgjësimi final do të bëhet në landfill dhe zona të tjera të miratuara nga bashkia, të licencuara nga shteti dhe me leje të vlefshme operimi.

Kufomat e kafshëve të ngordhura

Si pjesë e detyrave tona si Kontraktor, ne jemi përgjegjës për mirëmbajtjen e rrugës dhe sigurinë e përdoruesve të saj. Në këtë kuadër, jemi përgjegjës për largimin e kafshëve të ngordhura nga rruga. Synojmë që një kafshë e ngordhur të largohet brenda disa orëve nga marrja e njoftimit. Është e rëndësishme të shmangët prekja e kafshës së ngordhur ose të përdoren doreza mbrojtëse. Duhet përdorur një lopatë për ta marrë dhe vendosur në një qese plastike. Trupi mbështillet në qese plastike, më pas vendoset në kuti dhe groposet në një gropë të thellë. Kufoma do të groposet në një vend të përshtatshëm, bazuar në leje/miratim të shkruar nga Shërbimi Veterinar lokal (që mund të merret paraprakisht). Kontraktori do të mbajë regjistrime për to dhe për vendndodhjet e groposjes.

Për këtë qëllim është vendosur procedura si më poshtë:

- Njoftimi/raportimi i një kafshe të ngordhur
- Kontaktimi me Shërbimin Veterinar të Qarkut
- Grumbullimi i kafshëve të ngordhura
- Transporti dhe dorëzimi në zonën e asgjësimit të miratuar (me shkrim, zyrtarisht) nga Shërbimi Veterinar i Qarkut. Nuk kemi një kontratë me Shërbimin Veterinar të Qarkut, por ata janë të detyruar me ligj të pranojnë dhe të bashkëpunojnë në raste të tilla. Autoritetet lokale do të konsultohen dhe njoftohen për vendndodhjen, por miratimi vjen nga autoriteti kompetent veterinar.
- Kontraktori siguron që (i) vendndodhja të jetë në distancë (të paktën 500 m) nga zonat e banuara dhe (ii) asnjë rrjedhë ujore të mos rrezikohet nga vendi i asgjësimit.
- Regjistrimi në regjistër dhe dokumentimi me fotografi.

Regjistrimet në regjistër dhe dokumentimi me fotografi mbahen nga specialisti mjedisor i kontraktorit. Ky informacion/regjistër përfshihet në raportet periodike mujore/tremujore/vjetore për specialistin mjedisor të ARA-s / Inxhinierit Mbikëqyrës.

Seksioni 1.04 Plan i Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme

Kontraktori ka hartuar këtë Plan të Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme si pjesë e Planit të tij të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (C-ESMP).

Qëllimi

Qëllimi i këtij plani është parandalimi i çlirimeve të pakontrolluara të materialeve të rrezikshme gjatë transportit, trajtimit, magazinimit dhe përdorimit; Sigurimi që çdo kimikat ose material i ndaluar nga legjislacioni kombëtar ose ndërkombëtar apo që është në proces heqjeje graduale nuk përdoret.

Ky plan duhet të lexohet në lidhje me planet e tjera të menaxhimit mjedisor dhe social. Si kërkesë e përgjithshme, transporti, trajtimi dhe përdorimi i të gjitha materialeve të rrezikshme duhet të kryhet në përputhje me kërkesat e legjislacionit shqiptar dhe standardet e Bankës Botërore. Ky plan përcakton protokollin që duhet të ndiqen gjatë magazinimit, transportit, trajtimit dhe asgjësimit të materialeve të rrezikshme për të siguruar:

- Mbrojtjen e shëndetit dhe sigurisë së personelit
- Mbrojtjen e mjedisit
- Përputhshmërinë me kërkesat ligjore përkatëse
- Reduktimin dhe kontrollin e rreziqeve të lidhura me materialet e rrezikshme

Magazinimi

Të gjitha materialet e rrezikshme do të ruhen në zona të dedikuara, të cilat duhet të jenë në përputhje me të gjitha ligjet, rregulloret dhe standardet shqiptare në fuqi dhe të plotësojnë kërkesat e autoriteteve lokale dhe kërkesat e MSDS përkatëse (p.sh. rregullat e papajtueshmërisë së magazinimit, ventilimi, tabakatë për derdhje, pajisjet kundër zjarrit dhe sinjalistika). Sasia e lejuar e çdo materiali në kantier do të kontrollohet rreptësisht. Vendndodhja e magazinimit të materialeve të rrezikshme do t'u komunikohet të gjithë punëtorëve.

Kërkesa të përgjithshme

Materialet e rrezikshme do të ruhen në zona të përcaktuara, përveç sasive të gjeneruara ose të nevojshme për aktivitetet ditore të ndërtimit. Materialet që kërkojnë magazinim të përkohshëm do të ruhen në zonën e dedikuar të kampit të kantierit.

Nëse është e nevojshme një zonë tjetër magazinimi për materiale të rrezikshme, ajo nuk lejohet të vendoset brenda 50 m nga një rrjedhë ujore e vogël, 100 m nga një rrjedhë ujore e madhe, në zona përmytjeje, ose aty ku ekziston rreziku që derdhjet të depërtojë në ujërat nëntokësore.

Zonat ku ruhen materialet e rrezikshme duhet të jenë:

- Të ajrosura dhe të ndriçuara mirë
- Të ndara nga burimet e ndezjes
- Të mbrojtura nga ndryshimet e temperaturës dhe rrezet direkte të diellit
- Të pajisura me masa për mbajtjen e derdhjeve (p.sh. tabaka mbrojtëse)
- Me strukturë rezistente ndaj zjarrit
- Të sigurta për të parandaluar hyrjen e paautorizuar

Nëse magazina ndërtohet me strukturë metalike, ajo duhet të tokëzohet për të shmangur incidentet nga elektriciteti statik.

Nëse kontejnerët vendosen në rafte ose dollapë, ato duhet:

- Të jenë të ndërtuara me materiale rezistente ndaj kimikateve
- Të kenë një bordurë mbrojtëse në pjesën e përparme të raftit
- Të kenë sistem sekondar përmbajtjeje

Ndarja (Differentiation)

Materialet e rrezikshme të klasave të ndryshme nuk mund të ruhen së bashku dhe duhet të kenë distancë të mjaftueshme midis tyre për të minimizuar rrezikun e zjarrit, shpërthimit ose grumbullimit të gazrave toksikë apo avujve nga rrjedhjet, etj. Informacion i mëtejshëm gjendet në MSDS përkatëse.

Substancat e ndezshme

Lëngjet e ndezshme dhe të djegshme nuk do të ruhen pranë daljeve të emergjencës, shkallëve ose korridoreve të daljes. Sasitë e ruajtura në dhomat e magazinimit për materiale të ndezshme do të kufizohen sa më shumë që të jetë e mundur. Kimikatet e papajtueshme dhe oksiduesit do të ndahen nga lëngjet e ndezshme dhe nuk do të ruhen kurrë në të njëjtin dollap. Lëngjet e ndezshme jashtë dhomave të magazinimit do të mbahen në sasinë minimale të nevojshme për punë. Pajisje të përshtatshme kundër zjarrit do të jenë gjithmonë të disponueshme pranë zonave të magazinimit të materialeve të ndezshme.

Etiketimi

Të gjitha kontejnerët dhe paketimet e tjera që përmbajnë materiale të rrezikshme do të jenë të etiketuara. Etiketa do të jetë e shkruar në gjuhën e kuptueshme për përdoruesit. Materialet e rrezikshme do të etiketohen në mënyrë të rregullt.

Etiketa do të përfshijë:

- Emrin e mallrave të rrezikshme ose substancës së rrezikshme
- Simbolin e rrezikut
- Rreziqet fizike dhe shëndetësore
- Udhëzimet për trajtimin dhe magazinimin
- Pajisjet mbrojtëse
- Masat e ndihmës së parë
- Masat kundër zjarrit
- Masat për derdhje aksidentale
- Emrin, adresën dhe numrin e telefonit emergjent të prodhuesit

Nëse përdoruesit duhet të transferojnë një material të rrezikshëm nga një kontenier i etiketuar në një kontenier të paetiketuar, ata duhet ta etiketojnë edhe kontenierin e ri.

Sipas legjislacionit shqiptar, kontejnerët për vaj të përdorur (mbetje të rrezikshme) etiketohen me etiketën e furnizuar nga nënkontraktori. Kjo etiketë përfshin emrin dhe adresën e kompanisë së licencuar përgjegjëse për riciklimin e vajit të përdorur.

Transporti

Furnitorët ose nënkontraktorët që sjellin materiale të rrezikshme në kantier duhet të jenë në përputhje të plotë me të gjitha ligjet, rregulloret, standardet dhe kërkesat e sigurisë në fuqi në Shqipëri lidhur me transportin e mallrave të rrezikshme dhe substancave të rrezikshme. Gjithashtu, transporti i mallrave të rrezikshme dhe substancave të rrezikshme në kantier do të kryhet në përputhje të rreptë me kërkesat e transportit të MSDS përkatëse.

Automjetet do të inspektohen në hyrje të kantierit. Ato duhet të kenë shenja të dukshme që tregojnë praninë e materialeve të rrezikshme, të dukshme nga të gjitha anët e automjetit, dhe këto shenja duhet të hiqen kur automjeti nuk përmban më këto materiale.

Materialet e rrezikshme do të transportohen vetëm nga kompani të licencuara transporti dhe shoferë të trajnuar. Automjetet e përdorura për transportin e mallrave të rrezikshme duhet të jenë në gjendje të mirë mekanike dhe të përshtatshme për transportin e sigurt të këtyre materialeve dhe duhet të kenë pajisje për derdhje aksidentale (spill kits).

Procedurat për ngarkimin dhe shkarkimin e sigurt të produkteve në sasi të mëdha janë si më poshtë:

- mjetet e shërbimit do të pajisen me valvula automatike mbyllëse
- frenat do të aktivizohen
- rrotat do të bllokohen (chocked)
- automjeti do të tokëzohet nëse produkti është i ndezshëm
- operatori do të monitorojë gjithmonë procesin e ngarkimit dhe shkarkimit
- pas përfundimit, operatori do të kontrollojë daljet për rrjedhje dhe do të marrë masa korrigjuese nëse është e nevojshme

Pajisjet personale mbrojtëse (PPE)

Pavarësisht PPE të detyrueshme në kantier (helmetë, këpucë sigurie, jelek reflektues), punonjësit duhet gjithashtu të përdorin PPE shtesë sipas MSDS:

- Syze sigurie, syze mbrojtëse ose mbrojtëse të plotë të fytyrës
- Maskë pluhuri, maskë për tretës ose pajisje të tjera respiratore
- Kostume kimike ose kominoshe të miratuara
- Doreza gome, nitrili ose vinili
- Çizme gome

Këto PPE do të sigurohen dhe përdorimi i tyre do të jetë i detyrueshëm për të gjithë personelin që punon me materiale të rrezikshme. PPE do të jepet në përputhje të plotë me rekomandimet e MSDS. Nëse kërkohet pajisje speciale, mbikëqyrësit duhet të sigurojnë që punonjësit të trajnohen dhe të jenë kompetentë në përdorimin e saj. Gjithashtu duhet të sigurohet që të gjitha PPE të jenë të përputhshme për përdorim në një detyrë të caktuar.

Ndihma e pare

Masat e ndihmës së parë për personelin e ekspozuar aksidentalisht ndaj materialeve të rrezikshme janë të përcaktuara qartë në MSDS përkatëse. Kutite e ndihmës së parë do të jenë të

disponueshme në vendet e punës ku përdoren mallra dhe substanca të rrezikshme. Stacionet e larjes së syve (eyewash stations) do të instalohen aty ku ka substanca korrozive. Këto stacione do të sigurojnë rrjedhje të vazhdueshme për larje të syve për 15 minuta dhe do të vendosen në zona pa pengesa.

Monitorimi dhe inspektimi

Në lidhje me menaxhimin e materialeve të rrezikshme, do të mbahet dhe përditësohet rregullisht një regjistër i të gjitha lëngjeve të rrezikshme të përdorura (dhe do të raportohet çdo tremujor), i cili përfshin:

- Burimin e lëngjeve të rrezikshme
- Llojin e lëngut të rrezikshëm të magazinuar dhe përdorur
- Sasinë e lëngut të rrezikshëm të magazinuar dhe përdorur
- Metodën dhe vendndodhjen e magazinimit
- Metodën e përdorimit
- Derdhjet ose incidentet e tjera

Ndërgjegjësimi dhe trajnimi për sigurinë

Përpara se çdo person të ekspozohet ndaj materialeve të rrezikshme, ai duhet të informohet mbi të gjitha kërkesat HSE që lidhen me atë material.

Trajnimi për punonjësit që punojnë me mallra ose substanca të rrezikshme kryhet në tre nivele:

- Trajnimi HSE i hyrjes për të gjithë punonjësit e rinj (ndërgjegjësim i përgjithshëm për materialet e rrezikshme)
- Trajnimi për higjienën dhe sigurinë kimike (informacion mbi rreziqet kimike dhe kontrollat)
- Trajnimi specifik për operacionin (rreziqet, kufizimet e kontrollit, shenjat e ekspozimit dhe procedurat emergjente)

Mbikëqyrësit janë përgjegjës për sigurimin që punonjësit të trajnohen për rreziqet dhe masat e kontrollit sa herë që futen materiale të reja në vendin e punës.

Seksioni 1.05 Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit

Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit (ESCP) është përgatitur si një instrument menaxhimi specifik për kantierin, i cili përbën pjesë integrale të Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP). Ai është zhvilluar në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, në veçanti ESS1, ESS3, ESS4 dhe ESS6, dhe është i harmonizuar me kërkesat e Kornizës së Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF). Plani zbatohet për të gjitha aktivitetet e ndërtimit dhe aktivitetet ndihmëse të lidhura me Projektin dhe vendos një kuadër gjithëpërfshirës për parandalimin, minimizimin dhe menaxhimin e erozionit të tokës dhe transportit të sedimentit gjatë fazave të ndërtimit dhe pas ndërtimit.

Qëllimi i përgjithshëm i ESCP është të ruajë stabilitetin e formave të tokës, të reduktojë proceset e erozionit, të mbështesë rikthimin efektiv të zonës dhe të parandalojë ndikimet negative në cilësinë e ujërave sipërfaqësore, habitatet ujore dhe përdoruesit në rrjedhën e poshtme. Kjo arrihet përmes zbatimit të Praktikës së Mirë Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP) dhe integritetit të masave të kontrollit të erozionit dhe sedimentimit në planet e menaxhimit mjedisor dhe social të

Kontraktorit.

Plani identifikon aktivitetet ndërtimore që mund të gjenerojnë rreziqe të erozionit dhe sedimentimit, përfshirë pastrimin e terrenit, punimet e dheut, nivelimin, hapjen e kanaleve dhe depozitimin e materialeve, dhe përcakton masat zbutëse që do të zbatohen para, gjatë dhe pas ndërtimit. Këto masa janë proporcionale me shkallën, ndjeshmërinë dhe profilin e rrezikut të punimeve specifike.

Në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore (ESS), ESCP është hartuar për të arritur objektivat kryesore të mëposhtme:

- Minimizohet shtrirja, intensiteti dhe kohëzgjatja e shqetësimit të tokës përmes sekuencimit të duhur të ndërtimit dhe menaxhimit të kantierit;
- Mbrohen tokat e ekspozuara përmes masave stabilizuese dhe drenazhimit të kontrolluar;
- Parandalohet transporti i pakontrolluar i sedimentit drejt ujërave sipërfaqësore, sistemeve të drenazhimit dhe receptorëve të ndjeshëm;
- Zbatohen masa të përkohshme dhe të përhershme të kontrollit të erozionit të përshtatura me kushtet e kantierit;
- Vendosen regjime inspektimi, monitorimi dhe mirëmbajtjeje për të siguruar efektivitetin gjatë gjithë fazave të ndërtimit dhe rikthimit të zonës.

Vëmendje e veçantë i kushtohet zonave mjedisore të ndjeshme, përfshirë seksionet që ndodhen brenda ose pranë peizazheve të mbrojtura, ku rreziqet e erozionit rriten për shkak të kushteve natyrore dhe presioneve ekzistuese të përdorimit të tokës. Në këto zona zbatohen masa të përforcuara kontrolli dhe frekuencë më e lartë monitorimi për të siguruar përputhshmëri me kërkesat për mbrojtjen e biodiversitetit dhe rregulloret kombëtare.

Masat kryesore të kontrollit

Pastrimi i kantierit dhe menaxhimi i vegjetacionit

Heqja e vegjetacionit minimizohet deri në masën e nevojshme për ndërtim. Vegjetacioni ekzistues dhe bankat e farërave ruhen kur është e mundur për qëllime rikthimi, dhe zonat tampon prej të paktën 2–3 m ruhen përgjatë rrjedhave ujore. Rrënjët dhe vegjetacioni barishtor ruhen sa të jetë e mundur për të ruajtur stabilitetin e tokës. Vegjetacioni i hequr ruhet larg ujërave sipërfaqësore dhe nuk futen specie jo-autoktone.

Menaxhimi i shtresës së sipërme dhe nëntokës së tokës

Shtresa e sipërme e tokës (topsoil) hiqet me kujdes, trajtohet dhe ruhet veçmas nga nëntoka për të ruajtur strukturën, pjellorinë dhe përmbajtjen e farave. Grumbujt mbahen në lartësi të kontrolluar, mbrohen nga erozioni përmes mbulimit ose rigjenerimit natyror dhe vendosen në distancë të sigurt nga ujërat sipërfaqësore. Përdoren masa si kanale devijuese, ndarje me gjeotekstil dhe barriera erozioni për të shmangur përzierjen dhe humbjen e materialit. Ruajtja afatgjatë shmanget ose menaxhohet me ajrosje periodike.

Nivelimi dhe punimet e dheut

Punimet e nivelimit kontrollohen për të shmangur dëmtimin e rrënjëve të pemëve dhe zonave të ndjeshme, përfshirë ligatinat. Punimet e dheut projektohen për të drejtuar rrjedhjen e ujit larg

receptorëve të ndjeshëm dhe për të reduktuar transportin e sedimentit. Në zonat e mbrojtura ose të ndjeshme, nivelimi i nënshtrohet kontrolleve shtesë, përfshirë dokumentim topografik dhe kërkesa për rikthim.

Menaxhimi i tokave të kontaminuara

Kur hasen toka të kontaminuara, zbatohet një qasje e vlerësimit të rrezikut në nivele (tiered risk assessment) në përputhje me legjislacionin shqiptar. Kur identifikohen rreziqe, hartohen plane rehabilitimi në bazë të standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare. Përdoret pajisje mbrojtëse personale e përshtatshme për mbrojtjen e punëtorëve.

Menaxhimi i materialit të tepërt

Materialet e tepërta të dheut dhe gurëve priorizohen për ripërdorim brenda projektit. Kur ripërdorimi nuk është i mundur, ato mund të transferohen tek palë të treta ose të asgjësohen në vende të miratuara, përfshirë gurore të licencuara, në përputhje me kërkesat rregullatore.

Masat e kontrollit të sedimentit

Masa strukturore si barriera për sediment (silt fences), kurthe sedimentesh, kanale devijuese dhe struktura për uljen e pjerrësisë përdoren për të kontrolluar rrjedhjen e sedimentit. Këto masa aplikohen në zona të prirura ndaj erozionit sipërfaqësor dhe projektohen sipas sipërfaqes së drenazhit, pjerrësisë dhe kushteve të rrjedhjes. Ato plotësohen me sisteme për shpërndarjen e rrjedhës dhe drenazh të kontrolluar.

Menaxhimi i mjeteve dhe pajisjeve

Lëvizja e automjeteve kufizohet në zona të përcaktuara për të shmangur ngjeshjen e tokës dhe dëmtimin e shtresës së sipërme. Në zona me tokë të butë dhe ligatina zbatohen masa të veçanta, përfshirë mbrojtje të përkohshme të sipërfaqes. Pas rikthimit të zonës, ndaloher hyrja e mjeteve në sipërfaqet e rehabilituara.

Masat e përgjithshme të kontrollit të erozionit dhe rikthimit

Aktivitetet e ndërtimit organizohen në faza për të minimizuar zonat e shqetësuara dhe rikthimi, përfshirë nivelimin dhe rigjenerimin e vegjetacionit, kryhet sa më shpejt të jetë e mundur. Ujërat sipërfaqësorë devijohen larg zonave të shqetësuara dhe instalohen struktura kontrolli për stabilizimin e shpateve dhe parandalimin e transportit të sedimentit. Ngjeshja e nëntokës lehtësohet përmes scarification para vendosjes së shtresës së sipërme të tokës, veçanërisht në zonat bujqësore.

Në pikat e kalimit të rrjedhave ujore, të gjitha materialet e ndërtimit dhe mbetjet largohen pas përfundimit të punimeve për të rikthyer kushtet natyrore të rrjedhjes. Zbatohen masa të përhershme të kontrollit të erozionit për të stabilizuar terrenet e riformuara, për të parandaluar shembjet/larjet e tokës dhe për të mbrojtur sistemet e drenazhimit.

Monitorimi, Inspektimi dhe Menaxhimi Adaptiv

Kontraktori kryen vëzhgime periodike të zonave të prirura ndaj erozionit, përfshirë skajet e rrugëve dhe brigjet e lumenjve, me një frekuencë minimale monitorimi mujore gjatë sezonit të lagësht dhe tremujore gjatë sezonit të thatë. Inspektimi dhe mirëmbajtja e masave të kontrollit të

erozionit dhe sedimentit kryhen rregullisht për të siguruar funksionalitetin dhe efektivitetin e tyre.

ESCP është një dokument i gjallë dhe përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshimet në projektim, metodologjinë e ndërtimit ose kushtet e kantierit.

Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit, i cili është plotësisht në përputhje me ESMP-në, është një dokument i gjallë dhe përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshimet në projektim, metodologjinë e ndërtimit ose kushtet e kantierit, duke iu nënshtruar shqyrtimit dhe miratimit nga SE, PIU dhe Banka Botërore.

Seksioni 1.06 Procedura e Kontrollit të Emisioneve të Ajrit dhe Pluhurit

Qëllimi i këtij plani është minimizimi i ndikimeve të mundshme të emisioneve në ajër mbi receptorët që vijnë si rezultat i punimeve të ndërtimit. Plani i Menaxhimit të Emisioneve të Ajrit dhe Kontrollit të Pluhurit paraqet një përmbledhje të ndikimeve të mundshme mjedisore të lidhura me cilësinë e ajrit, së bashku me masat zbutëse dhe menaxhuese për të shmangur ose reduktuar këto ndikime.

Burimet kryesore të emisioneve dhe ndotjes së ajrit janë emisionet difuze nga aktivitetet e punimeve në terren në çdo seksion dhe transporti i materialeve dhe mbetjeve, të cilat mund të përmbajnë grimca të imta ose pluhur. Receptorët e mundshëm përgjatë rrugës përfshijnë banorët lokalë, bizneset dhe fauna specifike.

Emisionet në ajër, zhurma dhe dridhjet mund të jenë shqetësuese dhe potencialisht të dëmshme për njerëzit dhe jetën e egër. Emisionet në ajër dhe gjenerimi i pluhurit nga aktivitetet pranë zonave të banuara dhe receptorëve të ndjeshëm (p.sh. banesa individuale, fermat blegtorale, etj.) mund të shkaktojnë shqetësime të përkohshme, ndërsa dridhjet mund të shkaktojnë dëmtime në ndërtesa dhe struktura. Ky plan synon të përmbushë kërkesat kontraktuale, kërkesat ligjore sipas legjislacionit dhe rregulloreve shqiptare.

Kontrolli i emisioneve të ajrit dhe pluhurit

Burimet kryesore të emisioneve të ajrit përfshijnë gazrat e shkarkimit nga automjetet, pluhurin e ngritur nga lëvizja e mjeteve, aktivitetet e gjermimeve, shkarkimin e zhavorrit dhe dherave nga kamionët, etj. Disa aktivitete gjatë fazës së mirëmbajtjes mund të gjenerojnë përkohësisht sasi të vogla pluhuri, zhurme dhe ndotjeje të ajrit, ndërsa gjatë fazës së rehabilitimit emisionet mund të jenë më të larta.

Do të zbatohen procedurat e mëposhtme për kontrollin e pluhurit:

- Uji do të jetë i vetmi mjet për uljen e pluhurit gjatë periudhave kur gjenerohet pluhur i dukshëm;
- Nëse teknikat standarde të kontrollit të pluhurit nuk janë efektive (p.sh. gjatë erërave të forta), aktivitetet mund të modifikohen për të mbrojtur shëndetin dhe sigurinë e punëtorëve dhe publikut;

- Spërkatje me ujë gjatë sezonit të thatë në zonat e punës dhe në rrugët e pashtuara;
- Ujitja për kontrollin e pluhurit do të menaxhohet në mënyrë që të mos krijojë pellgje të tepërta, gropa nga pajisjet, baltë në rrugë apo sedimentim në ujëra;
- Pajisjet e ndërtimit do të mirëmbahen në gjendje të mirë pune dhe do të jenë të pajisura me silenciatorë të përshtatshëm.

Procedurat e prokurimit dhe mirëmbajtjes

Do të zbatohen procedurat e mëposhtme:

- Të gjitha automjetet do të mirëmbahen në mënyrë që emisionet e tyre të mos shkaktojnë shqetësim për punëtorët ose komunitetin; në veçanti, makineritë do të jenë të mirëmbajtura dhe të pajisura me sistemet e reduktimit të emisioneve sipas prodhuesit;
- Mirëmbajtja rutinë do të sigurojë që mjetet të jenë të sigurta dhe me emisione të minimizuara;
- Kontraktori do të mbajë një regjistër të të gjitha mjeteve në kantier, përfshirë inspektimet dhe mirëmbajtjen;
- Çdo pajisje që konsiderohet ndotëse ose që nuk përmbush standardet e projektit për emisionet e ajrit (p.sh. emisione të dukshme të tepërta) do të hiqet nga përdorimi deri në riparim.

Masat për popullatën përreth

- Komunitetet lokale që mund të preken nga pluhuri ose zhurma do të informohen për aktivitetet;
- Do të vendosen kufizime të shpejtësisë nëpër fshatra dhe zona të banuara për të ulur emisionet e pluhurit dhe zhurmës;
- Vegjetacioni i pastruar do të përdoret kur është e mundur për kontrollin e pluhurit;
- Pajisjet e ndërtimit do të mirëmbahen për të kufizuar emisionet dhe çdo pajisje me emisione të dukshme të tepërta do të hiqet nga përdorimi;
- Kufizimet e shpejtësisë do të vendosen me sinjalistikë në rrugët e pashtuara dhe kamionët që transportojnë materiale pluhur-formuese do të mbulojnë ngarkesën;
- Shpejtësia e mjeteve kufizohet në 30 km/orë në rrugë të pashtuara dhe mjetet duhet të qëndrojnë brenda zonave të përcaktuara të qarkullimit.

Parandalimi i ndotjes – emisionet në ajër

Aktivitetet e projektit mund të ndikojnë në cilësinë e ajrit përmes:

- Automjeteve, pajisjeve dhe makinerive;
- Pastrimit të kanaleve dhe strukturave të drenazhimit;
- Grumbullimit të materialeve (p.sh. nëntoka dhe agregate të ndryshme);
- Kontrollit të vegjetacionit.

- Transporti i materialeve tokësore dhe agregateve të ndryshme.
- Periudha e rikthimit të gjendjes fillestare, gjatë së cilës sipërfaqet e tokës së sipërme (topsoil) do të jenë të ekspozuara deri në ri-estabilizimin e vegjetacionit.

Kërkesat minimale të Kontraktorit për menaxhimin e emetimeve të ajrit nga burime pikësore dhe jo-pikësore përfshijnë burimet e mëposhtme:

- Automjetet, pajisjet dhe makineritë e punës;
- Ekspozimin e tokës gjatë punimeve të ndërtimit;
- Transportin dhe depozitimin në grumbuj (stoqimin) e materialeve;
- Ekspozimin e shtresës së sipërme të tokës gjatë punimeve të rikthimit të gjendjes fillestare.

Procedura për menaxhimin e punës së motorëve në gjendje boshe (idling), e përshkruar më poshtë, do të zbatohet në masën më të mundshme:

- Pajisjet me naftë që nuk janë në përdorim aktiv duhet të kenë motorët e fikur;
- Motorët e kamionëve në pritje duhet të fiken nëse qëndrimi në punë boshe tejkalon 5 minuta;
- Motorët e të gjitha automjeteve të lehta duhet të fiken kur automjetet nuk janë në përdorim.

Pompat dhe gjeneratorët do të vendosen larg zonave të akomodimit dhe, sa më shumë të jetë e mundur, larg banesave lokale për të minimizuar ndikimin të punëtorët dhe banorët përreth.

Çdo pajisje që konsiderohet shumë ndotëse për mjedisin, për shkak të emetimeve të dukshme dhe të tepërta, do të kërkohet të hiqet nga përdorimi dhe të dërgohet për servis. Pajisja nuk do të lejohet të përdoret përsëri derisa të kryhet mirëmbajtja ose të zëvendësohet makineria.

Mirëmbajtja rutinë do të kryhet nga Ekipi i Mirëmbajtjes në një standard që siguron minimizimin e emetimeve.

Parandalimi i ndotjes – Emetimet e pluhurit

Në kushte të thata dhe kur pluhuri përbën shqetësim, masat zbutëse do të menaxhohen nga Menaxheri i Kantierit. Masat përfshijnë:

- Lagjen e grumbujve të materialeve, rrugëve ose burimeve të tjera të pluhurit, në varësi të llojit të tokës, veçanërisht në zonat që ndodhen më pak se 200 m nga vendbanimet;
- Mbulimin me fletë mbrojtëse (shtresim) të materialeve dhe grumbujve të magazinuar për të reduktuar shpërndarjen e pluhurit;
- Njoftimin paraprak të bashkive lokale për aktivitetet kritike që gjenerojnë pluhur.

Kontraktori do të sigurojë pajisje të dedikuara për kontrollin e pluhurit, si autobote uji ose depozita uji të montuara në kamionë, sa herë që të jetë e nevojshme.

Inspektorët mjedisorë, si pjesë e punës së tyre rutinë, do të kontrollojnë zonat pranë fshatrave ose receptorëve të ndjeshëm mjedisorë gjatë kushteve të thata dhe me pluhur, për të vlerësuar nëse nevojiten masa shtesë për kontrollin e pluhurit.

Nevoja për pajisje mbrojtëse të frymëmarrjes për punëtorët do të vlerësohet nga stafi i Shëndetit dhe Sigurisë (HS), në përputhje me planet dhe procedurat e HS.

Seksioni 1.07

Plani i Menaxhimit të Zhurmës dhe Vibrimeve

Objekti i Planit të Menaxhimit të Zhurmës dhe Vibrimeve është parandalimi, minimizimi dhe menaxhimi i ndikimeve të mundshme negative që shkaktohen nga zhurma dhe vibrimet gjatë aktiviteteve të prishjes, rehabilitimit dhe ndërtimit të lidhura me Projektin.

Plani do të hartohet në përputhje me Planin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) dhe Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, veçanërisht ESS1, ESS3, ESS4 dhe ESS8.

Plani trajton si zhurmën e transmetuar në ajër, ashtu edhe vibrimet e transmetuara në tokë, duke marrë parasysh se aktivitetet e ndërtimit, veçanërisht ato që përfshijnë prishje, gërmime, punime me shtylla (nëse aplikohen) dhe ngjeshje, mund të ndikojnë te receptorët pranë zonës së punimeve, përfshirë banesat, infrastrukturën komunitare dhe objektet e trashëgimisë kulturore.

Burimet kryesore të zhurmës dhe vibrimeve gjatë ndërtimit përfshijnë:

- Lëvizjen e automjeteve të ndërtimit dhe kamionëve të transportit;
- Funksionimin e makinerive të rënda si eskavatorë, ngarkues dhe vinça;
- Pajisjet e ngjeshjes (rulë, kompaktorë);
- Përdorimin e kompresorëve, gjeneratorëve dhe çekiçëve pneumatikë;
- Prishjen e strukturës ekzistuese të urës, përfshirë thyerjen e betonit të armuar;
- Punimet në lumë dhe përgatitjen e themeleve.

Zhurma e krijuar nga automjetet e transportit zakonisht është e ndërprerë dhe afatshkurtër; megjithatë, mund të shkaktojë shqetësime lokale përgjatë rrugëve të aksesit.

Ndikimet më të rëndësishme priten nga pajisjet mekanike dhe aktivitetet e prishjes, të cilat mund të gjenerojnë nivele të larta zhurme dhe vibrime të perceptueshme.

Plani synon:

- Minimizimin e shqetësimeve për komunitetet, punëtorët dhe receptorët e ndjeshëm mjedisorë dhe kulturorë;
- Parandalimin e dëmtimeve strukturore ose estetike të ndërtesave pranë zonës së punimeve dhe objekteve të trashëgimisë kulturore nga vibrimet;

- Sigurimin e përputhshmërisë me standardet kombëtare dhe Praktikën e Mira Ndërkombëtare të Industrisë;
- Vendosjen e procedurave për monitorim, kontroll dhe reagim ndaj zhurmës dhe vibrimeve.

Receptorët e Ndjeshëm

Receptorët e ndjeshëm përfshijnë çdo vendndodhje ose element që mund të ndikohet negativisht nga rritja e niveleve të zhurmës ose vibrimeve.

Bazuar në gjendjen fillestare të përcaktuar në ESMP, receptorët e mëposhtëm do të merren në konsideratë brenda Zonës së Ndikimit:

- Banesa dhe familje rurale pranë zonës së punimeve;
- Akomodime të përkohshme ose kampe punëtorësh (nëse ndodhen pranë zonës së punimeve);
  - Receptorë bujqësorë, përfshirë fermat e bagëtive të ndjeshme ndaj shqetësimeve;
  - Infrastrukturë publike dhe përdorues të rrugës përgjatë SH63;
  - Objekte të trashëgimisë kulturore, veçanërisht të ndjeshme ndaj vibrimeve;
  - Habitata lumore dhe breglumore, ku fauna mund të shqetësohet nga zhurma dhe vibrimet;
  - Komunitete përgjatë rrugëve të transportit të përdorura nga automjetet e ndërtimit.

Një distancë kontrolli deri në 500 m nga kantieri i ndërtimit dhe përgjatë rrugëve të aksesit do të merret në konsideratë për identifikimin e receptorëve potencialisht të prekur. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet:

- • Strukturave me ndërtim të vjetër ose me vlerë kulturore, të cilat mund të jenë më të ndjeshme ndaj vibrimeve;
- Periudhave të ndjeshmërisë ekologjike (p.sh. sezonet e shumimit ose folezimit të faunës);
- Kushteve gjatë natës, kur nivelet e zhurmës në sfond janë më të ulëta dhe shqetësimet bëhen më të perceptueshme.

Monitorimi dhe Menaxhimi i Zhurmës dhe Vibrimeve

Qasja e Monitorimit

Nivelet e zhurmës dhe vibrimeve do të monitorohen gjatë fazës së ndërtimit për të siguruar që ndikimet të mbeten brenda kufijve të pranueshëm dhe që masat zbutëse të jenë efektive.

Pikat e monitorimit do të përzgjidhen bazuar në:

- • Afërsinë me receptorët e identifikuar si të ndjeshëm;
- Zonat ku kryhen aktivitete me intensitet të lartë (p.sh. prishje, ngjeshje);
- Vendndodhjet ku ka shqetësime nga komuniteti ose ankesa;
- Pikat përfaqësuese përgjatë rrugëve të aksesit ku zhvillohet lëvizje intensive e mjeteve të rënda.

Kur matja direkte te receptori nuk është e mundur, monitorimi do të kryhet në pika përfaqësuese, duke aplikuar korrigjime bazuar në distancën, sipas nevojës.

Monitorimi i Zhurmës

- Matjet periodike do të kryhen duke përdorur matës zëri të kalibruar;
- Monitorimi do të përfshijë kushtet gjatë ditës dhe, kur është e nevojshme, edhe gjatë natës;
- Monitorimi vëzhgues nga personeli i kantierit do të plotësojë monitorimin instrumental;
- Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet periudhave të aktivitetit maksimal të ndërtimit.

Monitorimi i Vibrimeve

- Monitorimi i vibrimeve do të kryhet, kur është i nevojshëm, duke përdorur pajisje të përshtatshme (p.sh. matës vibracionesh që matin shpejtësinë maksimale të grimcave – PPV);
- Do të përcaktohen nivele aktivizimi (trigger levels) bazuar në standardet e zbatueshme dhe praktikatat më të mira, për të parandaluar dëmtimet strukturore ose shqetësimet.

Masat e Menaxhimit

Masat për menaxhimin e zhurmës dhe vibrimeve përfshijnë:

- Përzgjedhjen e pajisjeve me nivele të ulëta zhurme dhe vibrimi, kur është e mundur;
- Mirëmbajtjen e rregullt të makinerive për të shmangur zhurmën ose vibrimet e tepërta;
- Kufizimin e aktiviteteve me zhurmë dhe vibrime të larta në orët e ditës;
- Shmangien, kur është e mundur, të funksionimit të njëkohshëm të disa pajisjeve me ndikim të lartë;
- Përdorimin e barrierave fizike ose zonave tamponuese kur është praktike;
- Zbatimin e teknikave të kontrolluara të prishjes për reduktimin e vibrimeve;
- Planifikimin e itinerareve dhe orareve të lëvizjes së automjeteve për të minimizuar shqetësimet.

Mekanizmi i Ankesave dhe Reagimit

Të gjitha ankesat lidhur me zhurmën dhe vibrimet do të regjistrohen dhe menaxhohen përmes Mekanizmit të Menaxhimit të Ankesave të Projektit:

- Ankesat do t'i drejtohen menjëherë Menaxherit të Shëndetit, Sigurisë dhe Mjedisit të Kontraktorit;
- Reagimi fillestar dhe masat korrigjuese do të zbatohen pa vonesë;
- Kur kërkohet, do të kryhet monitorim dhe hetim shtesë;
- Veprimet pasuese do t'i komunikohen ankuesit;
- Çështjet e vazhdueshme ose të pazgjidhura do të nxisin rishikimin e metodave të ndërtimit dhe zbatimin e masave shtesë zbutëse.

Menaxhimi Adaptiv

Plani përdor një qasje adaptive. Në rastet kur rezultatet e monitorimit ose ankesat tregojnë tejkalime të kufijve të pranueshëm ose ndikime të papranueshme, do të zbatohen masa korrigjuese, duke përfshirë ndryshimin e metodave të punës, kontrolle shtesë ose pezullim të përkohshëm të aktiviteteve specifike.

Kjo qasje e integruar siguron që ndikimet nga zhurma dhe vibrimet të menaxhohen në mënyrë efektive gjatë gjithë fazës së ndërtimit, me vëmendje të veçantë ndaj mirëqenies së komunitetit, integritetit strukturor të aseteve pranë zonës së punimeve dhe mbrojtjes së receptorëve të trashëgimisë kulturore.

Seksioni 1.08

Plani i Menaxhimit të Burimeve Ujore

Kontraktori do të hartojë një Plan të Menaxhimit të Burimeve Ujore si pjesë e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP).

Objektivi

Objektivi i këtij plani është minimizimi i ndikimeve të mundshme mbi burimet ujore dhe receptorët përkatës që mund të shkaktohen nga punimet e ndërtimit.

Receptorët potencialë përgjatë itinerarit mund të përfshijnë:

- Burime ujore sipërfaqësore (p.sh. lumenj, përrenj, kanale kullimi, pellgje);
- Burime ujore nëntokësore dhe përdoruesit e tyre;
- Specie të veçanta të florës dhe faunës.

Gjatë punimeve të projektit, kontraktori do të identifikojë vende shtesë pune, përfshirë rrugët e transportit të materialeve, kantieret e ndërtimit dhe guroret/zonat e marrjes së agregateve, të cilat mund të paraqesin rrezik për receptorët e ndjeshëm ujorë për shkak të afërsisë së tyre.

Përpara fillimit të punimeve, kontraktori do të dakordësojë me autoritetin e pavarur mjedisor masat specifike zbutëse që do të zbatohen në këto zona për të reduktuar ndikimet negative të mundshme.

Mbrojtja dhe Menaxhimi i Korridoreve Ujore

Lumenjtë dhe Përrenjtë

Në kalimet mbi rrjedhat ujore do të zbatohen metodat e mëposhtme të zbutjes:

- Rikonstruksioni i urave do të projektohet sa më afër pozicionit pingul me boshtin e kanalit ujor, në përputhje me kushtet inxhinierike dhe të itinerarit;

- Kur boshti i rrugës kalon paralel me një rrjedhë ujore, do të ruhet një distancë minimale prej 5 m tokë natyrore të patrazuar ndërmjet rrjedhës ujore dhe rrugës;
- Nëse kërkohet largimi i ujit të pompuar nga kanalet e gjurmimit, ai do të kryhet përmes daljeve të kontrolluara dhe pajisjeve filtruese (p.sh. depozita sedimentimi) për të minimizuar hyrjen e llumit dhe grimcave të pezulluara në rrjedhën ujore;
- Kontraktori do të zbatojë një sistem “leje për pompim”, që kërkon miratimin e zyrtarëve mjedisorë përpara shkarkimit të ujërave sipërfaqësore;
- Materiali i tepërt (spoil) i krijuar nga kalimet ujore do të depozitohet, preferohet, brenda zonës së rrugës së ndërtimit;
- Para fillimit të gjurmimeve do të instalohen barriera sedimentesh për të parandaluar hyrjen e materialeve të gjurmara ose ujit me përmbajtje të lartë sedimenti në rrjedhat ujore;
- Do të zbatohen masa të përkohshme për kontrollin e erozionit dhe sedimentimit në kalimet e përrrenjve;
- Qëllimi i procedurave zbutëse është minimizimi i shqetësimeve ndaj rrjedhave ujore dhe trupave ujorë duke kufizuar kohëzgjatjen e punimeve dhe reduktuar erozionin dhe sedimentimin.

Masat për Kontrollin e Erozionit dhe Sedimentimit

Masat e mëposhtme do të zbatohen gjatë të gjitha fazave të projektit:

- Aktivitetet e mirëmbajtjes dhe rehabilitimit do të planifikohen në mënyrë që të minimizohet sipërfaqja e tokës së shqetësuar. Nivelimi final, pastrimi dhe rikthimi i vegjetacionit do të përfundojnë sa më shpejt praktikisht pas përfundimit të punimeve;
- Aktivitetet e ndërtimit do të kufizohen rreptësisht brenda gjurmës së rrugës së përcaktuar dhe sipas gjerësive të miratuara për çdo vendndodhje;
- Rrjedhjet sipërfaqësore nga zonat më të larta do të devijohen përreth zonave të prekura për të minimizuar erozionin dhe prodhimin e panevojshëm të sedimenteve;
- Do të përdoren masa që shpërndajnë ose devijojnë rrjedhjet drejt daljeve të stabilizuara (p.sh. kurthe sedimentesh) për kontrollin e erozionit;
- Në zonat e prirura ndaj erozionit do të sigurohet stabilizim i tokës përmes masave të përkohshme dhe të përhershme të kontrollit të erozionit;
- Shtresa e sipërme e tokës (topsoil) do të trajtohet me kujdes dhe do të mbrohet përmes masave të ndryshme (p.sh. gjelbërim i përkohshëm ose mbulim) për të minimizuar ndikimet nga erozioni;
- Stabilizimi i përhershëm i tokave të ekspozuara do të realizohet sa më shpejt që të jetë e mundur.

Kontraktori do të kryejë skarifikimin e nënshtresës së tokës në zonat e ngjeshura gjatë rikonstruksionit deri në një thellësi prej 60 cm, për të reduktuar ngjeshjen, rritur ajrosjen dhe optimizuar lagështinë e tokës përpara vendosjes së shtresës së sipërme ose materialeve të importuara që shërbejnë si zëvendësues të saj.

Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet kësaj metode në segmentet e rrugës që kalojnë nëpër toka bujqësore dhe fusha të kultivuara në mënyrë të përhershme.

Masa të tjera

Mund të zbatohen edhe masa të tjera, si:

- Rruga dhe hapësirat e përkohshme të punës do të pastrohen nga çdo material i huaj. Materialet e tepërta, mbetjet, skrapit dhe mbeturinat e tjera do të grumbullohen, transportohen dhe ruhen në vende të përcaktuara;
- Në kalimet ujore, të gjitha materialet e tepërta, mbetjet, materialet e ndërtimit dhe pengesat që rezultojnë nga punimet do të hiqen për të parandaluar ndërhyrjen në rrjedhën normale të ujit;
- Nuk do të vendosen materiale në zonat ku është kryer tashmë zëvendësimi i shtresës së sipërme të tokës.

Masat e Përgjithshme për Kalimet Ujore

Do të zbatohen masat e mëposhtme:

- Zona tampon prej 10 m me vegjetacion natyror (ose gjendje ekzistuese) do të ruhet sa më shumë të jetë praktike deri në momentin e punimeve në rrjedhën ujore;
- Kur është e nevojshme, mund të instalohen masa kontrolli sedimentesh në drejtim të poshtëm të rrjedhës (p.sh. barriera me gurë dhe gjeotekstil);
- Do të tregohet kujdes për të shmangur bllokimin, ndryshimin e kursit ose ndërhyrjen në përdorimin e rrjedhave ujore;
- Nivelimi në kalimet rrugë-ujë do të kryhet në mënyrë që të lejojë kalimin e pajisjeve pa penguar rrjedhën e ujit;
- Sapo progresi i punimeve ta lejojë, rrjedhat ujore të prekura do të rikthehen me metoda të përhershme.

Metodat për ruajtjen e niveleve të përshtatshme të rrjedhjes së ujit do të zbatohen gjatë projektit. Menaxheri i Kantierit, në koordinim me Specialistin Mjedisor, do të zgjedhë metodën më të përshtatshme për çdo kalim kryesor ujor, bazuar në kushtet e pritshme të rrjedhës gjatë ndërtimit.

Larja e Automjeteve dhe Pajisjeve

Automjetet dhe pajisjet do të lahen në shërbime profesionale larjeje përgjatë segmenteve rrugore ku operohet.

Nëse larja kryhet në kampin e kantierit, ajo do të realizohet vetëm në një zonë të përcaktuar për larjen e automjeteve. Kjo zonë do të jetë e kufizuar dhe uji i larjes do të drejtohet drejt sipërfaqes së niveluar.

Në zonën e përcaktuar për larje do të përdoret vetëm ujë (pra pa detergjentë ose aditivë të tjerë).

Automjeteve dhe pajisjeve do t'u ndalohet hyrja në rrjedhat ujore, përveç rasteve kur kjo është e pashmangshme (p.sh. gjatë procedurave të kalimit të kontrolluar të rrjedhave ujore me hapje të përkohshme).

Seksioni 1.09

Plani i Parandalimit dhe Reagimit ndaj Derdhjeve (Spill Prevention and Response Plan – SPRP)

Objektivi dhe qëllimet

Kontraktori ka hartuar një Plan të Parandalimit dhe Reagimit ndaj Derdhjeve (SPRP). Ky plan është pjesë integrale e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social.

Niveli i reagimit ndaj një derdhjeje do të varet nga natyra dhe përmasat e incidentit. Do të zhvillohen dallime të qarta për shkallën e rëndesës së derdhjeve, bazuar në madhësinë dhe natyrën e tyre, duke përdorur një qasje të strukturuar me nivele të përcaktuara reagimi.

Qëllimi i këtij Plani të Parandalimit dhe Reagimit ndaj Derdhjeve (SPRP) është të përcaktojë mënyrën se si Kontraktori do të zbatojë masat zbutëse për të parandaluar ndotjen në tokë nga burime të ndryshme gjatë aktiviteteve të projektit.

Plani gjithashtu përcakton procedurat e reagimit ndaj derdhjeve në rast se një incident ndodh gjatë aktiviteteve të mësipërme, si dhe procedurat e reagimit emergjent, nëse kërkohen.

Objektivat janë:

- Identifikimi i burimeve të mundshme të ndotësve;
- Krijimi i një strategjie për menaxhimin e këtyre burimeve me qëllim parandalimin e ndodhjes së një ngjarjeje ndotëse;
- Përcaktimi i procedurave të monitorimit që do të zbatohen për të parandaluar një incident ndotjeje;
- Përcaktimi i një strategjie për minimizimin e ndikimeve të çdo incidenti ndotjeje në rast se ai ndodh;
- Krijimi i Procedurës së Reagimit Emergjent dhe dokumentacionit përkatës që do të përdoret në rast të një ngjarjeje ndotjeje.

Në rastet kur ka ndodhur ndotje e ujit ose tokës, duhet të kryhen punime rehabilituese (remedim).

Gjithashtu duhet të hartohet një plan rehabilitimi, i cili duhet të përfshijë:

- Nivelet objektive të pranueshme për ndotësit përkatës;
- Detajet mbi nevojën për një vlerësim të zonës pas rehabilitimit, për të verifikuar suksesin e masave të marra;
- Çdo kërkesë për monitorim të vazhdueshëm pas rehabilitimit.

Masat për Parandalimin dhe Zbutjen e Derdhjeve

Detajet e mëposhtme gjenden në Planin e Menaxhimit të Mbetjeve, i cili duhet të lexohet së bashku me këtë Plan të Parandalimit dhe Reagimit ndaj Derdhjeve (SPRP):

- Masat për parandalimin e derdhjeve, si trajnimi i personelit, pajisjet dhe mirëmbajtja/inspektimi i automjeteve, si dhe kërkesat për ruajtjen e sigurt të lëngjeve të rrezikshme, duke përfshirë masat fizike, procedurat, auditimet dhe vlerësimin e rrezikut. Fletët e të Dhënave të Sigurisë së Materialeve (MSDS) për të gjitha kimikatet do të jenë të disponueshme në gjuhën e punës së të gjithë personelit.

- Kontrolli i derdhjeve, përfshirë përdorimin e barrierave mbrojtëse (bunds), sipërfaqeve të papërshkueshme nga uji dhe tabakave mbledhëse (drip trays), si dhe procedurat e përshtatshme për trajtimin e ujit të kontaminuar që grumbullohet në zonat e kontrollit.

- Masat për zbutjen e ndikimeve, si vendosja e rezervuarëve të magazinimit larg rrjedhave ujore.

Burimet kryesore të ndotjes së mundshme të tokës dhe ujit pritet të vijnë nga rrjedhjet dhe derdhjet, si:

- Derdhje ose rrjedhje të hidrokarbureve (karburante, vajra, lubrifikantë) ose produkteve të rrezikshme në sistemet e drenazhimit, ujërat sipërfaqësore ose ujërat nëntokësore;
- Derdhje dhe rrjedhje të kimikateve në sistemet e drenazhimit, ujërat sipërfaqësore ose ujërat nëntokësore;
- Sedimente të transportuara nga rrjedhjet sipërfaqësore të ujit;
- Pompimi i ujit me përmbajtje të lartë balte/sedimenti nga gjurmimet;
- Shkarkimi i ujërave me sedimente gjatë punimeve në ose pranë rrjedhave ujore;
- Detergjentë, vajra ose substanca të tjera (p.sh. produkte me bazë karboni) nga larja e automjeteve ose pajisjeve;
- Ujë i kontaminuar i pranishëm ose i krijuar gjatë gjurmimeve në toka të kontaminuara më parë;
- Ndërtimi ose marrja e ujit përmes zonave me tokë të kontaminuar.

Pajisjet për Kontrollin e Derdhjeve (Spill Kits)

Të gjitha frontet e punës, së bashku me zonat e magazinimit të hidrokarbureve/kimikateve dhe zonat e furnizimit me karburant, do të pajisen me komplete për kontrollin e derdhjeve dhe pajisje reagimi emergjent për të minimizuar ndotjen në rast të një derdhjeje.

Pajisjet për menaxhimin e derdhjeve duhet të jenë të përshtatshme për vëllimin dhe llojin e hidrokarbureve ose kimikateve të magazinuara dhe duhet të jenë:

- Të disponueshme në çdo kohë;
- Të etiketuara qartë;
- Të dukshme dhe lehtësisht të aksesueshme në çdo front pune, zonë magazinimi të kimikateve/hidrokarbureve dhe pikë furnizimi me karburant.

Për çdo kamp ose zonë tjetër të përkohshme magazinimi të materialeve të rrezikshme do të përgatitet një hartë që tregon:

- Burimet potenciale të ndotjes;
- Vendndodhjen e completeve për kontrollin e derdhjeve.

Kompletet për kontrollin e derdhjeve do të vendosen në distancë të përshtatshme sipas nivelit të rrezikut dhe për secilin do të caktohet një person përgjegjës.

Gjithashtu, çdo ekip kryesor ndërtimi, si dhe impiantet, zonat e furnizimit me karburant dhe Ekipi i Emergjencave Mjedisore, do të pajisen me pajisje të përshtatshme për reagimin ndaj derdhjeve të naftës/vajrave.

Çdo komplet për kontrollin e derdhjeve do të kontrollohet gjatë inspektimit javor të zonës së punës dhe ky inspektim do të dokumentohet.

Menaxheri Mjedisor është përgjegjës për:

- Identifikimin e pajisjeve të përshtatshme për reagimin ndaj derdhjeve;
- Sigurimin e një sasive të mjaftueshme të këtyre pajisjeve në koordinim me Departamentin e Prokurimeve.

Menaxheri i Kantierit është përgjegjës për:

- Sigurimin që kompletet për kontrollin e derdhjeve të vendosen në vendet dhe automjetet e duhura në kantier;
- Sigurimin e zëvendësimit të tyre në rast përdorimi.

Raportimi i Derdhjeve

Derdhjet e Nivelit I (Tier I) përkufizohen si derdhje të vogla lokale që nuk kërkojnë ndërhyrje nga jashtë organizatës së Kontraktorit.

Derdhjet e vogla mund të menaxhohen duke përdorur burimet në dispozicion në kantier, siç janë kompletet për reagimin ndaj derdhjeve.

Derdhjet e vogla mund të ndodhin gjatë aktiviteteve të tilla si furnizimi me karburant.

Raportimi i Derdhjeve dhe Reagimi ndaj Incidenteve

Kontraktori është përgjegjës për sigurimin e personelit të trajnuar për reagimin ndaj derdhjeve dhe pajisjeve të nevojshme për izolimin, pastrimin dhe rehabilitimin e derdhjeve të vogla.

Pastrimi do të kryhet duke përdorur kompletet e reagimit ndaj derdhjeve që ndodhen në çdo vend pune, si dhe duke siguruar pajisje shtesë për reagim ndaj derdhjeve (nëse është e nevojshme) nga ana e Kontraktorit.

Derdhjet e Nivelit II (Tier II) përkufizohen si derdhje më të mëdha, të cilat kërkojnë burime dhe fuqi punëtore shtesë lokale (rajonale).

Derdhjet madhore mund të shkaktohen nga:

- Dështimi i integritetit të sistemeve dhe pajisjeve të sigurisë dhe mbrojtjes;
- Humbje të mëdha karburanti.

Derdhjet e Nivelit II do të menaxhohen në përputhje me Planin e Reagimit ndaj Emergjencave Mjedisore.

Të gjitha derdhjet do të raportohen dhe regjistrohen në përputhje me Procedurën e Raportimit dhe Hetimit të Incidenteve të Projektit.

Nëse derdhjet ndodhin në zona të mbrojtura ose të ndjeshme, Agjencia për Zonat e Mbrojtura do të informohet.

Të gjitha derdhjet do të regjistrohen në një formular incidenti për derdhje. Formulari do të përfshijë informacionin e mëposhtëm:

- Data;
- Ora;
- Vendndodhja;
- Materiali i përfshirë;
- Vëllimi i derdhjes dhe sasia e çliruar;
- Shkaku;
- Ndikimi ose dëmi i shkaktuar;
- Masat korrigjuese të ndërmarra;
- Masat korrigjuese të propozuara për të shmangur përsëritjen e incidentit.

Për derdhjet e Nivelit II duhet të sigurohet gjithashtu informacion shtesë:

- Koha e reagimit;
- Kërkesat për pastrim dhe rezultati i pastrimit;
- Vlerësimi paraprak i ndikimit mjedisor dhe social.

Reagimi ndaj Derdhjeve

Personeli i Kontraktorit duhet të reagojë menjëherë pas zbulimit të një derdhjeje për të minimizuar ndikimet e saj.

Në mënyrë tipike, pas një incidenti derdhjeje, Kontraktori do të veprojë sipas hapave të mëposhtëm:

- Ndalimi i menjëhershëm i rrjedhjes dhe kontrolli i derdhjes, nëse kjo mund të bëhet në mënyrë të sigurt;
- Njoftimi i Specialistit të Shëndetit dhe Sigurisë dhe Mjedisit (të cilët mund të jenë edhe mbikëqyrësit), të cilët do të koordinojnë reagimin (duke regjistruar vendndodhjen e derdhjes, vlerësuar substancat e përfshira, madhësinë e përafërt të derdhjes dhe rreziqet përkatëse);
- Përcaktimi i sasisë/vëllimit të derdhjes dhe vendndodhjes së zonave të prekura.

Pas reagimit fillestar, Kontraktori do të kryejë një inspektim mjedisor për të identifikuar zonat që kërkojnë:

- Pastrim;
- Asgjësim (p.sh. tokë e kontaminuar);
- Materiale ose pajisje shtesë.

Ndotja duhet të përcaktohet plotësisht dhe Kontraktori do të sigurojë zbatimin e masave të përshtatshme të mbrojtjes së shëndetit, sigurisë dhe mjedisit.

Kompletet e përdorura ose të kontaminuara të reagimit ndaj derdhjeve (p.sh. materiale thithëse, qese plastike, lecka me vaj, granula thithëse dhe doreza) do të asgjësohen në përputhje me Planin e Menaxhimit të Mbetjeve.

Të gjitha derdhjet do të raportohen sipas kërkesave të kontratës për raportimin e incidenteve.

Pavarësisht organizimit të reagimit, Kontraktori mban të gjitha përgjegjësitë dhe detyrimet për reagimin, pastrimin dhe rehabilitimin.

Gjatë procesit të pastrimit do të zbatohen të gjitha masat e nevojshme për mbrojtjen e shëndetit, sigurisë dhe mjedisit.

Këto masa përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- Propozimin e teknikave për pastrimin e tokës/ujit të kontaminuar (heqje ose rehabilitim) për të siguruar që toka të rikthehet në gjendjen e mëparshme. Pastrimi nuk do të fillojë pa miratimin me shkrim të Menaxherit të Rugës;
- Vlerësimin e nevojës dhe sigurimin e pajisjeve mbrojtëse personale (PPE);
- Sigurimin që të gjitha materialet e kontaminuara (p.sh. lecka, materiale pastruese, komplete derdhjesh, PPE) të mblidhen dhe të asgjësohen në mënyrën e duhur (sipas menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme);
- Rimbushjen dhe zëvendësimin e completeve të përdorura për reagim ndaj derdhjeve dhe pajisjeve të tjera shtesë.

Të gjitha aktivitetet e pastrimit do të dokumentohen në mënyrë të përshtatshme dhe do të ruhen në sistemin e kontrollit të dokumenteve.

Ky informacion do të jetë i disponueshëm me kërkesë të mbikëqyrësit dhe do t'i dorëzohet Kontraktorit në përfundim të projektit.

Seksioni 1.10

Shëndeti dhe Siguria në Punë dhe Menaxhimi i Punës

Ky seksion përcakton kërkesat për menaxhimin e punës dhe kushteve të punës për nënprojektin e Urës së Uzina Rubik, në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore ESS2, Procedurat e Menaxhimit të Punës (LMP) të përgatitura në kuadër të Programit për Ndërtimin e Urave Rezistente dhe legjislacionin kombëtar të zbatueshëm të punës.

Të gjitha dispozitat e LMP zbatohen plotësisht për këtë nënprojekt dhe janë të detyrueshme për Kontraktorin dhe të gjithë nënkontraktorët.

Këto kërkesa janë pjesë integrale e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP).

Karakteristikat e Fuqisë Punëtore

Forca punëtore e projektit pritet të përbëhet kryesisht nga punëtorë të kontraktuar dhe nënkontraktuar, duke përfshirë:

- Punëtorë të kualifikuar dhe të pakualifikuar;
- Staf teknik;
- Operatorë pajisjesh;
- Personel mbikëqyrës.

Nuk parashikohen punëtorë direktë të projektit ose punëtorë nga komuniteti.

Punëtorët pritet të jenë kryesisht lokalë ose kombëtarë dhe nuk pritet një fluks i konsiderueshëm i fuqisë punëtore nga jashtë zonës.

Rreziqet e Shëndetit dhe Sigurisë në Punë

Aktivitetet e ndërtimit përfshijnë:

- Prishjen e urës ekzistuese;
- Gërmime;
- Operacione ngritjeje;
- Punë në lartësi;
- Punë në hapësira të kufizuara;
- Punime në lumë.

Këto aktivitete paraqesin rreziqe të larta për shëndetin dhe sigurinë në punë, duke përfshirë:

- Rrezikun e rënies;
- Goditje nga objekte ose pajisje;
- Aksidente të lidhura me makineritë;
- Rrezikun e mbytjes;
- Ekspozimin ndaj pluhurit, zhurmës dhe vibrimeve.

Megjithëse këto rreziqe janë të natyrshme për punimet, ato mund të menaxhohen përmes planifikimit të strukturuar, trajnimit, përdorimit të pajisjeve mbrojtëse dhe veshjeve të përshtatshme, zbatimit të procedurave të sigurisë dhe mbikëqyrjes së vazhdueshme.

Masat për Shëndetin dhe Sigurinë në Punë

Në përputhje me ESS2, LMP dhe Udhëzimet e Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë, Kontraktori duhet të:

- Përgatisë dhe zbatojë një Plan specifik të Shëndetit dhe Sigurisë në Punë si pjesë e C-ESMP përpara fillimit të punimeve;
- Kryejë trajnim të detyrueshëm hyrës për sigurinë në punë për të gjithë punëtorët përpara hyrjes në kantiere dhe trajnime rifreskuese sipas nevojës;
- Sigurojë dhe zbatojë përdorimin e detyrueshëm të Pajisjeve Mbrojtëse Personale (PPE), përfshirë helmetat, veshjet me dukshmëri të lartë, këpucët e sigurisë, dorezat, mbrojtjen e syve dhe sistemet kundër rënies kur kërkohet;
- Zbatojë procedura të sigurta pune dhe metoda pune për aktivitetet me rrezik të lartë;
- Mbajë ambiente të ndihmës së parë, personel të trajnuar dhe procedura të përcaktuara reagimi emergjent;
- Regjistrojë, hetojë dhe raportojë të gjitha aksidentet, incidentet dhe rastet pranë aksidentit, duke zbatuar masa korrigjuese.

Procedurat e Menaxhimit të Punës

Kontraktori do të zbatojë Procedurat e Menaxhimit të Punës në përputhje me ESS2 dhe LMP, duke përfshirë:

- Kushte të qarta punësimi, kontrata të shkruara dhe respektim të ligjeve kombëtare të punës;
- Respektimin e të drejtave të punëtorëve, mosdiskriminimin dhe mundësi të barabarta;
- Standarde të përshtatshme për akomodimin e punëtorëve, kur është e aplikueshme;
- Krijimin dhe funksionimin e Mekanizmit të Ankesave për Punëtorët, i aksesueshëm për të gjithë punëtorët dhe nënkontraktorët, duke lejuar ankesa anonime dhe pa hakmarrje.

Kodi i Sjelljes

Të gjithë punëtorët e angazhuar në nënprojektin e Urës së Uzina Rubik duhet të respektojnë një Kod Sjelljeje, i cili:

- Nënshkruhet përpara punësimit;
- Komunikohet në një gjuhë të kuptueshme për punëtorët;
- Zbatohet përmes masave disiplinore kontraktuale.

Kodi ndalon në mënyrë të qartë:

- Shfrytëzimin dhe abuzimin seksual;
- Ngacmimin seksual;
- Dhunën me bazë gjinore;
- Punën e fëmijëve;
- Punën e detyruar;
- Sjelljet diskriminuese;
- Frikësimin;
- Abuzimin me substanca në kantier.

Parandalimi dhe Ndërgjegjësimi për SEA/SH

Megjithëse nuk janë identifikuar rreziqe të larta ose fluks i madh punëtorësh, rreziqet e shfrytëzimit dhe abuzimit seksual (SEA) dhe ngacmimit seksual (SH) do të trajtohen në mënyrë parandaluese në përputhje me ESS2 dhe ESS4.

Kontraktori duhet të:

- Sigurojë trajnime të detyrueshme ndërgjegjësimi;
- Vendosë informacione për sjelljen e pranueshme dhe mekanizmat e raportimit;
- Sigurojë trajtim konfidencial të ankesave;
- Zbatojë politikën e tolerancës zero.

Rolet dhe Përgjegjësitë

Kontraktori

- Përgjegjësi kryesore për zbatimin e kërkesave ESS2 dhe LMP në kantier;
- Përgatitja dhe zbatimi i Planit të OHS, Procedurave të Menaxhimit të Punës, Kodit të Sjelljes

dhe masave SEA/SH;

- Sigurimi i përputhshmërisë së nënkontraktorëve me kërkesat ESS2.

Inxhinieri Mbikëqyrës

- Mbikëqyrja ditore dhe verifikimi i përputhshmërisë së Kontraktorit me ESS2;
- Shqyrtimi dhe miratimi i metodave të punës për sigurinë;
- Raportimi i menjëhershëm i incidenteve serioze te ARA PIT.

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARR) – PIT

- Mbikëqyrja e përgjithshme e zbatimit të ESS2;
- Shqyrtimi i raporteve të monitorimit dhe njoftimeve për incidente;
- Koordinimi me Bankën Botërore për incidente serioze;
- Kërkesa për masa korrigjuese ose pezullim punimesh në rast shkeljesh serioze.

Monitorimi dhe Raportimi

Përputhshmëria me ESS2 do të monitorohet përmes:

- Inspektimeve rutinë në kantier;
- Shqyrtimit të regjistrave të sigurisë dhe trajnimeve;
- Raportimeve periodike nga Kontraktori.

Aksidentet serioze, fatalitetet ose incidentet SEA/SH do të raportohen menjëherë te ARA PIT dhe Banka Botërore, sipas kërkesave të raportimit të incidenteve të ESF.

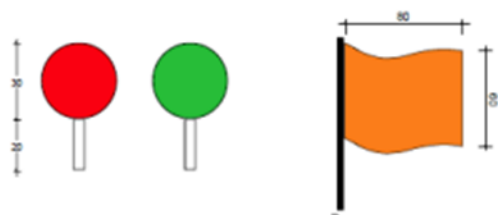

Figura 9: Pajisjet për menaxhimin e trafikut

Figura 10: Disa tabela dhe elementë të nevojshëm për sigurinë rrugore

Figura 11: Plani i organizimit të kantierit

Figura 11: Plani i devijimit të trafikut, sinjalistika e përkohshme

Aksesi në Tokat Bujqësore dhe Shërbimet Lokale

Aktivitetet e ndërtimit do të planifikohen në mënyrë që të sigurohet vazhdimësia e aksesit në tokat bujqësore, zonat e blegtorisë, pronat rezidenciale dhe shërbimet lokale.

Kur kufizimet e përkohshme të aksesit janë të pashmangshme, Kontraktori duhet të sigurojë:

- Rrugë alternative të shënuara qartë;
- Njoftim paraprak për përdoruesit e prekur;
- Rikthim të shpejtë të aksesit pas përfundimit të punimeve.

Masat për Zbutjen e Shqetësimeve të Shkaktuara nga Ndërtimi

Pluhuri dhe Cilësia e Ajrit

Masat zbutëse përfshijnë:

- Spërkatje të rregullt me ujë;
- Mbulimin e kamionëve gjatë transportit të materialeve;
- Pastrimin e menjëhershëm të derdhjeve;
- Pezullimin e punimeve gjatë erërave të forta kur pluhuri nuk mund të kontrollohet.

Përputhshmëria do të verifikohet përmes inspektimeve vizuale ditore.

Zhurma dhe Vibrimet

Masat zbutëse përfshijnë:

- Kufizimin e punimeve me zhurmë të lartë në orët e ditës;
- Mirëmbajtjen e pajisjeve dhe makinerive;
- Përdorimin e teknikave të kontrolluara të prishjes;
- Monitorimin e vibrimeve pranë receptorëve të ndjeshëm.

Nivelet e zhurmës në banesat më të afërta nuk duhet të tejkalojnë 65 dB(A) gjatë ditës dhe vibrimet duhet të mbahen nën 5 mm/s PPV në zonat e ndjeshme.

Trafiku i Ndërtimit dhe Siguria Rrugore

Masat zbutëse përfshijnë:

- Përdorimin e rrugëve të përcaktuara të transportit të miratuara nga ARR;
- Përdorimin e personelit të trajnuar për menaxhimin e trafikut;
- Ndarjen e trafikut të ndërtimit nga trafiku publik, kur është e mundur;
- Zbatimin rigoroz të kufizimeve të shpejtësisë dhe praktikave të sigurta të drejtimit.

Objekti është zero viktima ose dëmtime të rënda të lidhura me trafikun e ndërtimit.

Rolet dhe Përgjegjësitë

Kontraktori

- Përgatitja dhe zbatimi i Planit të Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit;
- Menaxhimi i përditshëm i sigurisë së trafikut, pluhurit, zhurmës dhe vibrimeve;
- Reagimi i menjëhershëm ndaj shqetësimeve dhe ankesave të komunitetit.

Inxhinieri Mbikëqyrës

- Shqyrtimi dhe miratimi i Planit të Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit (TAMP);
- Inspektime të rregullta në kantier dhe verifikimi i përputhshmërisë me ESS4;
- Raportimi i mospërputhjeve të ARA PIT.

ARA PIT

- Mbikëqyrja e përgjithshme e masave për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
- Koordinimi me autoritetet lokale dhe Bankën Botërore;
- Autoriteti për të kërkuar masa korrigjuese ose pezullimin e punimeve në rast të shkeljeve serioze të ESS4.

Menaxhimi i Ankesave dhe Komunikimi

Shqetësimet e komunitetit lidhur me shëndetin, sigurinë, trafikun dhe aksesin do të trajtohen përmes Mekanizmit të Menaxhimit të Ankesave të projektit.

Ky mekanizëm do të jetë:

- I aksesueshëm;
- Falas;
- I komunikuar publikisht përpara fillimit të punimeve;
- I aftë për zgjidhjen e ankesave brenda afateve të përcaktuara.

Seksioni 1.12

Plani i Menaxhimit të Trafikut

Plani i Menaxhimit të Trafikut (TMP) është përgatitur si një instrument menaxhimi specifik për kantierin, në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, veçanërisht:

- ESS1 – Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale;
- ESS2 – Puna dhe Kushtet e Punës;
- ESS4 – Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit;
- ESS10 – Angazhimi i Palëve të Interesuara dhe Publikimi i Informacionit.

TMP është në përputhje me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) dhe synon të parandalojë, minimizojë dhe menaxhojë rreziqet dhe shqetësimet që lidhen me trafikun gjatë punimeve të ndërtimit.

Objekti kryesor i TMP është shmangia ose minimizimi i ndërprerjeve të trafikut dhe rreziqeve të sigurisë që lindin nga:

- Trafiku i ndërtimit;
- Mbylljet e përkohshme të rrugëve;
- Ndryshimet në modelet e qarkullimit.

Plani synon të sigurojë sigurinë e komuniteteve lokale, përdoruesve të rrugës dhe fuqisë punëtore.

TMP zbatohet për të gjitha aktivitetet e ndërtimit dhe transportit, duke përfshirë lëvizjen e:

- Materialeve;
- Pajisjeve;
- Personelit.

Masat Kryesore të Menaxhimit të Trafikut

Në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore, TMP përcakton masat për:

- Sigurimin e aksesit të sigurt dhe të përcaktuar qartë në kantier, përfshirë hyrjet dhe daljet e automjeteve të ndërtimit;
- Përcaktimin e rrugëve të transportit të ndërtimit dhe kufizimin e lëvizjeve në korridore të miratuara;
- Parandalimin dhe minimizimin e vonësve për përdoruesit e rrugës;
- Zbatimin e masave të përkohshme të kontrollit të trafikut si sinjalistika, barrierat, punonjësit me flamur dhe semaforët;
- Reduktimin e mundësisë së aksidenteve dhe incidenteve të trafikut;
- Parandalimin dhe riparimin e dëmtimeve të rrugëve publike të shkaktuara nga aktivitetet e projektit.

TMP është një dokument dinamik dhe do të përditësohet rregullisht sipas ndryshimeve të metodologjisë së punimeve dhe kërkesave për lëvizjen e mjeteve.

Përmbajtja e TMP

TMP përfshin:

- Organizimin e aksesit në zonat e punës dhe kantier;
- Identifikimin e zonave të ndjeshme përgjatë rrugëve të aksesit, përfshirë banesa, shkolla, tregje dhe receptorë të tjerë vulnerabël;
- Identifikimin, shënimin dhe ndërtimin e rrugëve të aksesit dhe shërbimit përpara punimeve kryesore;
- Masat për reduktimin e shqetësimeve dhe bllokimeve të trafikut;
- Masa për sigurinë e komunitetit, përdoruesve të rrugës dhe punëtorëve;
- Kërkesat për trajnimin e punëtorëve mbi sigurinë rrugore;
- Kërkesat për kompetencën e drejtuesve të mjeteve, kontrollin dhe mirëmbajtjen e automjeteve;
- Planifikimin e punimeve për shmangien e ndikimeve kumulative në trafik;
- Përcaktimin e roleve dhe përgjegjësisë;
- Ndalimin e drejtimit jashtë itinerareve të miratuara;
- Kufizimet e shpejtësisë për automjetet e ndërtimit;
- Komunikimin me komunitetin dhe përdoruesit e rrugës;
- Procedurat e inspektimit, auditimit dhe raportimit.

Në përputhje me ESS10, TMP përfshin procedura komunikimi dhe konsultimi me palët e interesuara dhe komunitetet e prekura.

Kontraktori do të koordinohet me institucionet qeveritare dhe autoritetet lokale për:

- Harmonizimin e masave të menaxhimit të trafikut;
- Marrjen e lejeve dhe miratimeve të nevojshme;
- Identifikimin e shqetësimeve lokale dhe zhvillimin e masave të përshtatshme zbutëse.

Seksioni 1.13

Plani i Menaxhimit të Peizazhit

Plani i Menaxhimit të Peizazhit (LMP) për nënprojektin e Urës së Uzina Rubik do të përgatitet si një instrument specifik për rikthimin dhe rehabilitimin e zonës, në përputhje me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) të Programit për Ndërtimin e Urave Rezistente (BRB).

Objekti i LMP është të sigurojë rikthimin e rregullt të peizazhit dhe mjedisit vizual pas punimeve të ndërtimit, me vëmendje të veçantë ndaj:

- Zonave lumore dhe breglumore;
- Zonave rrugore të prekura nga prishja dhe rindërtimi i urës.

LMP do të zbatohet në koordinim të ngushtë me:

- Planin e Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit;
- Masat për biodiversitetin e përcaktuara në C-ESMP.

Gjatë ndërtimit do të ketë ndikime të përkohshme vizuale për shkak të:

- Heqjes së vegjetacionit;
- Punimeve tokësore;
- Prishjes së urës ekzistuese;
- Pranisë së makinerive dhe automjeteve;
- Rrugëve të përkohshme të aksesit;
- Grumbujve të materialeve;
- Rrethimeve dhe objekteve të kantierit.

Këto ndikime konsiderohen lokale dhe të kthyeshme.

Kontraktori do të hartojë dhe zbatojë një Plan Rikthimi dhe Peizazhimi si pjesë e C-ESMP.

Plani do të përcaktojë:

- Metodologjinë e rikthimit të zonave të prekura;
- Restaurimin e brigjeve të lumit;
- Stabilizimin e shpateve;
- Rikthimin e rrugëve të përkohshme dhe zonave të punës.

Masat e restaurimit do të prioritetizojnë:

- Përdorimin e specieve bimore vendase;
- Stabilizimin e tokës;
- Rikrijimin e mbulesës bimore për reduktimin e erozionit dhe dëmtimeve vizuale.

Seksioni 1.14

Plani i Angazhimit të Palëve të Interesuara

Në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore dhe veçanërisht Standardin ESS10 për Angazhimin e Palëve të Interesuara dhe Publikimin e Informacionit, është përgatitur një Plan i Angazhimit të Palëve të Interesuara (SEP) si dokument i veçantë për projektin.

SEP përcakton kuadrin dhe procedurat për angazhim domethënës me palët e interesuara gjatë gjithë ciklit të projektit, duke përfshirë:

- Përgatitjen;
- Zbatimin;
- Operimin.

Ndërsa legjislacioni shqiptar kërkon konsultim publik dhe publikim informacioni gjatë procesit të lejeve mjedisore, këto kërkesa janë më të kufizuara krahasuar me kërkesat e ESS10 të Bankës Botërore.

Prandaj SEP është përgatitur në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore për të siguruar angazhim:

- Sistematik;
- Gjithëpërfshirës;
- Të vazhdueshëm;
- Në përputhje me nivelin e rrezikut dhe ndikimeve të projektit.

Elementët Kryesorë të SEP

SEP përfshin:

- Identifikimin dhe analizën e palëve të interesuara, përfshirë personat e prekur nga projekti, grupet vulnerabël dhe pengesat e mundshme për pjesëmarrje;
- Planifikimin e aktiviteteve të angazhimit, duke përcaktuar kohën, metodat dhe përgjegjësitë;
- Publikimin e informacionit në mënyrë të aksesueshme dhe të kuptueshme;
- Konsultime domethënëse pa manipulim, presion, diskriminim ose frikësim;
- Mekanizmin e Menaxhimit të Ankesave (GRM);
- Raportimin dhe kthimin e informacionit mbi rezultatet e konsultimeve.

Mekanizmi i Ankesave është hartuar në përputhje me ESS10 dhe siguron:

- Aksesueshmëri;
- Konfidencialitet kur kërkohet;
- Trajtim proporcional sipas natyrës së ankesave.

Ai përfshin ankesa lidhur me:

- Shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
- Çështjet e punës;
- Marrjen e tokës;
- Ndikimet mjedisore.

Plani i Angazhimit të Palëve të Interesuara është pjesë e dokumentacionit të përgjithshëm mjedisor dhe social të projektit dhe zbatohet në koordinim me instrumentet e tjera përkatëse të ESMF, përfshirë ESIA/ESMP specifike për kantierin dhe, kur është e aplikueshme, Planet e Zhvendosjes ose nënplanet e tjera.